ikna

JANE AUSTEN

Çeviren :
SERİM AS ÖZDEMİR

Jane Austen

Jane Austen 16 Aralık 1775'te doğdu. Bir köy papazının yedinci çocuğuydu. Babası tarafından eğitilmişti. Austen, hiç evlilik yapmamış, bunun yerine romanlarının birçok bölümünün geçtiği Bath dahil birkaç yerde ailesiyle birlikte yaşamıştı. Mayıs 1817'de aile, Austen'in hastalığına çare aramak için Winchester'e taşınmış; ancak yazar, iki ay sonra 18 Temmuz 1817 günü göğüs kanserinden ölmüştür.

Roman yazmaya 1789'da başladı. İlk olarak *Aşk ve Yaşam* (1811) adlı kitabı basıldı. Bunu *Gurur ve Önyargı* (1813), *Mansfield Parkı* (1814) ve *Emma* (1816) takip etti. *Northanger Manastırı* ve *İkna* romanlarının her ikisi de Austen'in ölümünden sonra 1818'de basılmıştır.

Serim As Özdemir

Kadıköy Anadolu Lisesi'ni ve Boğaziçi Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nü bitirdikten sonra Koç Üniversitesi İşletme Bölümü'nde yüksek lisans yaptı. Daha önceki çevirileri: *Kadife Tavşan*, Margery Williams; *Yakut Yüzük*, Diane Haeger; *Beyazlı Kadın*, Wilkie Collins; *Beni Bulduğun Zaman*, *İlk Işık*, Rebecca Stead.

Kırmızı Kedi Yayınevi: 224
Dünya Klasikleri: 4
Özgün adı: *Persuasion*
İkna
Jane Austen
Çeviren: Serim As Özdemir

Yayın Yönetmeni: İlknur Özdemir
Kapak Tasarımı: Melis Rozental
Son Okuma: Serra Tüzün
Grafik: Yeşim Ercan Aydın

Birinci Basım: Haziran 2013, İstanbul
İkinci Basım: Eylül 2014, İstanbul
ISBN: 978-605-4764-39-6
Kırmızı Kedi Sertifika No: 13252

Kırmızı Kedi Yayınevi

kirmizikedi@kirmizikedikitap.com /www.kirmizikedikitap.com

www.facebook.com/kirmizikedikitap ve Kırmızı Kedi - ÇOCUK
twitter.com/krmzkedikitap / kirmizikediedebiyat.blogspot.com.tr
Ömer Avni M. Emektar S. No: 18 Gümüşsuyu 34427 İSTANBUL
T: 0212 244 89 82 F: 0212 244 09 48

Jane Austen

İKNA

Çeviren: Serim As Özdemir

ROMAN

1. Bölüm

Somersetshire’daki Kellynch Malikânesi’nin sahibi Sir Walter Elliot, hoşça vakit geçirmek istediğinde, eline Baronetage[1]’dan başka kitap almazdı, bu kitapla boş zamanlarında oyalanır, sıkıntılı zamanlarında avunurdu, ilk verilenlerden geriye kalan sınırlı sayıdaki unvan belgesi üzerinde düşünüp taşınırken içinde hayranlık ve saygı hisleri uyanır, geçen yüzyılda yapılmış olan sayısız atamayı incelerken de ailevi meselelerin yol açtığı her türlü istenmeyen duygu doğal bir biçimde yerini acıma ve küçümsemeye bırakırdı, diğer sayfalar işe yaramasa bile kendi geçmişini her zaman hiç tükenmeyen bir ilgiyle okuyabilirdi. En sevdiği kitabın ilk önce hep şu sayfasını açardı:

KELLYNCH MALİKÂNESİ’NİN SAHİBİ ELLIOT

“Walter Elliot, 1 Mart 1760’ta doğdu, Gloucester Bölgesi’ndeki South Park’ın sahibi James Stevenson’ın kızıyla 15 Haziran 1784’te evlendi, (1800 yılında ölen) bu kadından olan çocukları: 1 Haziran 1785 doğumlu Elisabeth, 9 Ağustos 1787 doğumlu Anne, 5 Kasım 1789’da ölü doğan bir erkek çocuk ve 20 Kasım 1791 doğumlu Mary’dir.”

Yayıncının elinden çıkan özgün paragraf aynen böyleydi ama Sir Walter, kendisi ve ailesi için Mary’nin doğum tarihinin yanına, “16 Aralık 1810’da, Somerset Bölgesi’ndeki Uppercross Beyi Charles Musgrove’un oğlu ve vârisi olan Charles ile evlendi,” ifadesini ekleyerek ve karısını kaybettiği tarihi ayıyla, günüyle tam olarak not düşerek bu paragrafı genişletmişti.

Ardından gelen bölümde bu köklü ve saygın ailenin tarihçesi ve yükselişi alışılagelmiş şekilde anlatılıyordu; Cheshire’e ilk yerleşmeleri, Dugdale’de adlarından nasıl söz ettirdikleri, bir ilçeyi parlamentoda peş peşe üç dönem temsil etmeleri, gösterdikleri bağlılıklar, II. Charles’ın tahta çıktığı yıl baronet unvanıyla onurlandırılmaları, evlendikleri bütün Mary’ler ve

Elisabeth’ler hep birlikte iki düzine sayfayı dolduruyor, aile armaları ve “Asıl ikametgâhları, Somerset eyaletindeki Kellynch Malikânesi,” sloganıyla sona eriyordu; bitiminde yine Sir Walter’ın elyazısı yer almaktaydı:

“Olası vâris, ikinci Sir Walter’ın torununun oğlu Bay William Walter Elliot’tır.”

Sir Walter tepeden tırnağa kibirle doluydu, görünüşünden ve toplumsal konumundan duyduğu kibirle. Gençliğinde dikkat çekecek kadar yakışıklı bir adamdı, elli dört yaşında da hâlâ hayli hoş sayılırdı. Kadınlar arasında bile onun kadar kendini beğeneni zor bulunur, efendisi yeni lord olmuş bir uşak bile toplumdaki konumundan onun kadar hoşnut olamazdı. Güzellik nimetinin yalnızca baronetlik nimetinden daha değersiz olduğunu düşünürdü, duyduğu en derin saygı ve bağlılığın değişmez nesnesi, her iki nimeti de şahsında toplayan Sir Walter Elliot, yani yine kendisiydi.

Yakışıklılığına ve toplumsal konumuna düşkünlüğü tek bir açıdan haklı görülebilirdi belki, hak ettiğinden çok daha üstün kişiliğe sahip bir kadınla evlenmesini bunlara borçlu olsa gerekti. Lady Elliot anlayışlı, cana yakın, kusursuz bir eş olmuştu, Lady Elliot olmasına yol açan gençlik aşkı hoşgörülecek olursa daha sonrasında anlayış gösterilmesi gereken hiçbir kararı ve davranışı olmamıştı. On yedi yıl boyunca kocasının kusurlarının ya üzerinde durmamış ya da onları yumuşatmış, gizlemiş ve onun saygınlığını ön plana çıkarmıştı; dünyanın en mutlu insanı olmasa da görevleri, dostları ve çocuklarında onu hayata bağlayacak, onlardan ayrılma vakti geldiğinde bunu kayıtsızlıkla karşılayamayacak kadar çok şey bulmuştu. En büyükleri on altı ve on dört yaşlarında üç kız çocuğu, bir anne için arkada bırakılacak korkunç bir mirastı, bu çocukları kendini beğenmiş ve budala bir babanın gözetimine ve yönlendirmesine teslim etmek de doğrusu ona yüklenecek korkunç bir sorumluluktu. Neyse ki Lady Elliot’ın çok yakın bir dostu vardı, duyarlı ve değerli bir kadındı bu, Lady Elliot’a bağlılığından ötürü ona yakın olabilmek için Kellynch köyüne gelip yerleşmişti, en iyi yardımın verilebilmesi ve kızlarına hevesle aşılamakta olduğu iyi ilkelerin ve eğitimin korunması için Lady Elliot daha çok bu kadına güveniyordu.

Eş-dost onlardan ne beklemiş olursa olsun Sir Walter ile Lady Elliot'un bu arkadaşı *evlenmediler*. Lady Elliot'un ölümünün üzerinden on dört yıl geçmişti, onlar hâlâ yakın komşu, sıkı fıkı dosttular ve her ikisi de dulluklarını koruyorlardı.

Yaşını başını almış, kişiliği oturmuş ve hali vakti de hayli yerinde bir hanım olan Lady Russell'ın tekrar evlenmeyi düşünmemesi, bir kadın tekrar *evlenmediğinde* değil de *evlendiğinde* mantıksızca hoşnutsuzluk duyan toplum açısından mazeret gerektiren bir durum değil ama Sir Walter'ın hâlâ dul olması açıklama gerektiriyor. Öyleyse, söylemek gerekir ki, Sir Walter, iyi bir baba gibi (çok akılsızca girişimlerinin sonucunda mahrem tuttuğu bir-iki hayal kırıklığı yaşadıktan sonra) sevgili kızlarının iyiliği için bekâr kalmış olmasıyla gurur duyuyordu. Kızlarından biri, büyük kızı için, gerçekten de her şeyden vazgeçebilirdi, ama bunu yapmasına pek gerek kalmamıştı. Elisabeth on altı yaşındayken annesinin tüm hak ve yetkilerini devralmıştı, çok güzel olduğu ve babasına çok benzediği için de her zaman sözü geçmiş, baba-kız hep iyi anlaşmışlardı. Öteki kızları Sir Walter için daha az değerliydi. Charles Musgrove ile evlenince Mary yapmacık da olsa önem kazanmıştı, oysa Anne, zarafeti ve tatlılığıyla anlayış sahibi herkesin gözdesi olacakken babası ve kız kardeşinin gözünde bir hiçti, sözünün hiçbir değeri yoktu, ona düşen boyun eğmekti, o yalnızca Anne'di.

Lady Russell içinse Anne, aslında çok sevilen ve değer verilen bir manevi evlat, gözde ve arkadaştı. Lady Russell kızların hepsini severdi ama yalnızca Anne'de annesini görebiliyordu.

Anne Elliot birkaç yıl önce çok hoş bir kızdı ama gençliği vaktinden evvel uçup gitmişti; kızı çekiciliğinin doruğundayken bile onda beğenilecek bir şey bulmakta zorlanan babası (genç kızın ince hatları ve koyu renk gözleri kendininkilerden öyle farklıydı ki) şimdi onun bu solgun ve zayıflamış haline hiçbir hayranlık duyamıyordu. Sir Walter, onun adını en sevdiği kitabın başka bir sayfasında okumayı hiçbir zaman pek ummamıştı zaten, artık bundan hiç umudu yoktu. Kendine denk biriyle ancak Elisabeth evlenebilirdi, çünkü Mary taşranın köklü ve çok varlıklı ailelerinden birine gelin gitmiş, bu yüzden de onurlanmaktan çok *onurlandırmıştı*. Elisabeth, er ya da geç uygun bir eş bulacaktı.

Bazen bir kadın yirmi dokuzundayken on yıl önce olduğundan daha güzel görünür, bir hastalık ya da sıkıntı söz konusu değilse genellikle hayatın bu döneminde henüz çekiciliğinden pek bir şey kaybetmez. Elisabeth için de durum böyleydi, o hâlâ on üç yıl önce filizlenen güzel Miss Elliot'tı, bu yüzden Sir Walter'ın onun yaşını unutması hoş görülebilirdi ya da herkesin güzelliği yok olup giderken kendisinin ve Elisabeth'in her zamanki gibi ışıldadıklarını düşünmesi çok da aptalca sayılmayabilirdi, çünkü ailesinin geri kalanının ve tanıdıklarının yaşlandıklarını açıkça görebiliyordu. Anne bitkindi, Mary kaba sabaydı, çevresindeki herkesin yüzü eskisinden kötü görünüyordu; Lady Russell'ın göz kenarlarındaki, sayıları hızla artan kaz ayakları da ne zamandır üzüyordu onu.

Kendini beğenmek konusunda Elisabeth babasıyla pek boy ölçüşemezdi. Kellynch Malikânesi'nin küçük hanımı mâlikaneyi on üç yıldır yaşından küçük olduğunu hiçbir zaman düşündürtmeyecek bir soğukkanlılık ve kararlılıkla yönetiyordu. On üç yıldır evde konukları ağırlıyor, ev hayatına dair kuralları koyuyor, atlı arabaya önden biniyor, kasabadaki bütün konuk salonlarından ve yemek odalarından Lady Russell'ın hemen arkasından çıkıyordu. Dar bir çevrede düzenlenebilen bütün kayda değer baloları onun açtığına gelip geçen on üç kış tanık olmuş; o, babasıyla birlikte her yıl birkaç haftalığına büyük şehrin eğlencelerinin tadını çıkarmak için Londra'ya giderken on üç ilkbahar çiçek açmıştı. Elisabeth bütün bunları anımsıyordu, yirmi dokuz yaşına geldiğinin bilincinde olmasından kaynaklanan birtakım pişmanlıkları ve kaygıları da vardı, hâlâ her zamanki kadar güzel olduğu için hoşnuttu ama tehlikeli yıllara yaklaştığını da hissediyordu ve bir-iki yıl içinde baronet soyundan doğru dürüst bir talibi çıkacağından emin olabilse çok sevinecekti. İşte o zaman kitapların şahını yine gençliğindeki gibi keyifle eline alırdı belki ama şu anda bunu yapmaktan hoşlanmıyordu. Her seferinde doğum tarihinin yanında kendi evlilik tarihini görmeyip kız kardeşininkini görmek kitabın tadını kaçırıyordu; babasının, masanın üzerinde açık bıraktığı kitabı kaç kez gözlerini kaçırarak kapayıp itmişti.

Üstelik bu kitabın, özellikle de aile tarihinin ona hep hatırlattığı bir hayal kırıklığı da yaşamıştı. Onu hayal kırıklığına uğratan Kellynch'in olası

vârisi, Sir Walter'ın hiç sakınmadan arka çıktığı William Walter Elliot'ın ta kendisi olmuştu. Elisabeth, henüz çok genç bir kızken kendisinin bir erkek kardeşi olmazsa William Walter Elliot'ın baronet olacağını öğrenir öğrenmez onunla evlenmeyi kafasına koymuş, babası da hep bunu yapması gerektiğini sezdirmişti. William Elliot'ı çocukken tanımamışlardı ama Lady Elliot'ın ölümünden kısa bir süre sonra Sir Walter onunla tanışmaya çalışmıştı, çabaları sıcak karşılanmasa da bunu onun gençlere özgü çekingenliğine vermiş, denemeyi sürdürmüştü ve Londra'ya yaptıkları bahar yolculuklarından birinde, Elisabeth henüz yeni yeni serpilirken Mr. Elliot onlarla tanışmak zorunda bırakılmıştı.

Mr. Elliot o zamanlar henüz çok genç bir adamdı, hukuk okumaya yeni başlamıştı, Elisabeth ondan çok hoşlandı, böylece onunla ilgili bütün planları da onaylanmış oldu. Onu Kellynch Malikânesi'ne davet ettiler, yılın geri kalanında ondan hep söz edildi ve her an gelmesi beklendi ama o, hiç gelmedi. Ertesi bahar şehirde onu yine gördüler, yine hoşlarına gitti, bir kez daha davet ettiler, üstelediler ama o yine gelmedi; sonra evlendiğini haber aldılar. William Elliot, Elliot malikânesinin mirasçısı için çizilen yolda ilerlemek yerine sıradan bir aileden gelen zengin bir kadınla evlenerek bağımsızlığını satın almıştı.

Sir Walter buna içerlemişti. Aile reisi olarak kendisine danışılmış olması gerektiğini düşünüyordu, özellikle de bu genç adamı açıkça damat adayı olarak kabul ettikten sonra. Dediğine göre birlikte görülmüş olmalıydılar; bir defasında Tattersall'da, iki kez de Avam Kamarası'nın lobisinde. Hoşnutsuzluğunu dile getirmiş ancak anlaşılan pek önemsenmemişti. Mr. Elliot özür dilemedi, Sir Walter'ın da düşündüğü gibi artık aile tarafından dikkate alınmaya değer biri olmadığını göstermiş oldu ve aralarındaki bütün ilişki böylece sona erdi.

Mr. Elliot'ın şahsından olduğu kadar onun, babasının vârisi olmasından da çok hoşlanmış olan ve ailesiyle çok gurur duyduğu için Sir Walter Elliot'ın büyük kızı için ancak *onu* uygun bir eş olarak gören Elisabeth, Mr. Elliot'ın bu yakışıksız hikâyesini, üzerinden yıllar geçtikten sonra bile hâlâ öfkeyle anıyordu. Elisabeth'in kendisine denk görebileceği başka hiçbir baronet yoktu. Ancak Mr. Elliot öyle rezilce davranmıştı ki şu anda (1814 yazında) Elisabeth onun karısı için yas tutup siyah kurdele takıyor olsa da

onu tekrar dikkate almayı kabullenemiyordu. William Elliot daha beterini yapmış olmasa Elisabeth onun yaptığı ilk evliliğin utancının üstesinden gelebilirdi belki, ne de olsa adlarını sürdürecek çocukları olmamıştı, ama iyi kalpli arkadaşlarının âdet olduğu üzere araya girmeleriyle duyduklarına göre Mr. Elliot daha beterini de yapmıştı; herkesin hakkında, kendi kanından olan insanlar ve ileride kendisine geçecek onur payeleri hakkında, küçümseyerek ve aşağılayarak, son derece saygısızca konuşmuştu. Bu, bağışlanacak şey değildi.

Elisabeth Elliot'ın duyguları ve algıları işte böyleydi; hafifletilmesi gereken sıkıntıları, yatıştırılması gereken heyecanları, hayat sahnesini dolduran tekdüzelikler ve incelikler, zenginlikler ve anlamsızlıklar bunlardı; taşradaki belirli bir çevrede geçen uzun ve olaysız yaşamına renk katan; ev dışında yararlı alışkanlıkların, evdeyse herhangi bir yetenek ve beceri yokluğundan kaynaklanan boşluğu dolduran duygular bunlardı.

Ama şimdi bunlara, zihnini meşgul edecek yeni bir kaygı eklenmek üzereydi. Babası maddi sıkıntı çekmeye başlamıştı. Elisabeth, babasının artık Baronetlik'i, esnafa olan kabarık borçları ve vekili Mr. Shepherd'ın tatsız dokundurmalarını unutabilmek için eline aldığını biliyordu. Kellynch arazisi iyi durumdaydı ama Sir Walter'ın anlayışına göre kendine ait bir arazinin olması gerektiği kadar iyi durumda değildi. Karısı hayattayken, Sir Walter'ın harcamalarının gelirini geçmemesini sağlayan bir sistem, ölçülülük ve idare hüküm sürmüştü ama onun ölümüyle tüm bu sağduyulu tutum son bulmuş, o günden sonra da harcamaları gelirini sürekli aşmıştı. Daha az harcaması mümkün olmamıştı; yalnızca Sir Walter Elliot'tan ne bekleniyorsa onu yapmıştı ama bir kusuru olmasa da borçları kabarmakla kalmıyor bunu öyle sık duymak zorunda kalıyordu ki artık durumu kızından kısmen saklamaya çalışması bile boşunaydı. Şehirde geçirdikleri son ilkbaharda durumu ona biraz çıtlatmıştı, hatta, “Harcamamızı azaltabilir miyiz? Kısıntıya gidebileceğimiz bir kalem aklına geliyor mu?” diyecek kadar ileri bile gitmişti; Elisabeth de, hakkını teslim etmek gerekir, kadınca bir telaşla hemen ne yapılabileceğini ciddi ciddi düşünmüş ve sonunda şu iki kalemde kısıntıya gidilmesini önermişti; hayır işleri için yapılan bazı gereksiz harcamaları kesmek ve salonu tekrar döşemekten vazgeçmek; bu önlemlere daha sonra Anne'e her yıl götürmeyi âdet edindikleri hediyeden

vazgeçmelerini de eklemişti. Ancak, bu önlemler, akıllıca olsalar da Sir Walter'ın çok geçmeden kızına bütünüyle itiraf etmek zorunda kalacağı sıkıntının gerçek boyutu karşısında yetersiz kalıyorlardı. Elisabeth'in daha işe yarar bir önerisi yoktu. Babası gibi o da kendini haksızlığa uğramış ve talihsiz hissediyordu, ikisi de onurlarından ödün vermeden ya da rahatlarından katlanılmaz şekilde vazgeçmeden harcamalarını azaltmanın bir yolunu bulamıyorlardı.

Sir Walter, arazinin ancak küçük bir bölümünü elden çıkarabilirdi, gerçi arazinin her karışını satabilecek olsa da bir şey değişmeyecekti. Araziyi son karışına kadar teminat gösterecek kadar düşmüştü ama asla satacak kadar düşmeyecekti. Hayır; adına asla böyle bir leke sürdürmeyecekti. Kellynch Malikânesi'ni, kendisine bırakıldığı gibi bölünmeden ve küçülmeden teslim etmeliydi arkadan gelenlere.

Onlara yol göstermesi için iki güvenilir dostlarına, Lady Russell'a ve pazar kurulan komşu kasabada yaşayan Mr. Shepherd'a başvurmuşlardı; baba-kız zevklerinden ya da onurlarından vazgeçmelerine gerek kalmadan utançlarına son verecek, harcamalarını kısacak çareyi bu dostlardan ya birinin ya da diğerinin bulmasını bekliyordu.

1 İngiliz soylularının listelendiği kaynak kitap. (ç.n.)

2. Bölüm

Nazik ve temkinli bir avukat olan Mr. Shepherd, Sir Walter'ın üzerindeki etkisi ya da onun hakkındaki düşüncesi ne olursa olsun *tatsız* konuların başkası tarafından dile getirilmesini yeğlediğinden en ufak bir imada bulunmaktan kaçındı, yalnızca sonunda uygulanmasını beklediği kesin önlemlerin alınması için Lady Russell'ın sağduyusuna tamamıyla güvendiğini üstü kapalı olarak dile getirdi.

Lady Russell sabırsızlıkla bu işe dört elle sarıldı, uzun uzun düşündü. Kıvrak zekâlı olmaktan çok sağlıklı düşünen bu kadın, içinde bulundukları durum karşısında iki önemli ilkenin çelişmesi yüzünden bir karara varmakta zorlanıyordu. Son derece dürüst bir kadındı, onuruna da fazlasıyla düşkündü ama her hassas ve dürüst insanın yapacağı gibi o da Sir Walter'ın duygularını incitmek istemiyor, ailenin saygınlığı için tasalanıyor, nelere layık oldukları konusuna da aristokrat düşünce yapısıyla yaklaşıyordu. Yardımsever, merhametli, iyi kalpli ve güçlü bağlılıklar kurabilen bir kadındı; son derece dürüsttü; görgü kurallarını çok önemserdi; iyi yetiştirilmişliğin ölçütü sayılan tutum ve davranışlara sahipti. Kültürlüydü, genel olarak mantıklı ve tutarlıydı da ama iş aile köklerine gelince önyargıları vardı; rütbe ve saygınlığa değer veriyordu; bu da, bunlara sahip olanların hatalarını görmesini bir parça engelliyordu. Kendisi sadece bir şövalyenin dul eşi olduğu için baronetlik makamına büyük önem veriyordu, onun anlayışına göre Sir Walter, eski bir dost, düşünceli bir komşu, yardımsever bir mülk sahibi, çok sevgili arkadaşının kocası ve Anne ile kız kardeşlerinin babası olmaktan doğan haklarından bağımsız olarak sırf Sir Walter olduğu için çektiği sıkıntıların karşısında ilgi ve sevgi görmeyi hak ediyordu.

Giderlerini kısmalıydılar, buna şüphe yoktu. Ancak Lady Russell bunu, Sir Walter'a ve Elisabeth'e en az sıkıntı verecek şekilde yapmak için

paralanıyordu. Tasarruf planları hazırladı, ince hesaplar yaptı, bir de başka kimsenin akıl etmediği bir şeye kalkıştı; konunun onu da ilgilendirdiğini ötekiler hiç düşünmemiş olsa da o Anne’e danıştı. Danıştı ve sonunda Sir Walter’a sunulan tasarruf planını hazırlarken ondan bir ölçüde etkilendi de. Anne’in yaptığı her değişiklikte terazinin doğruluk kefesi önemlilik kefesinden ağır basıyordu. Genç kadın daha etkin önlemler alınmasını, daha kapsamlı bir iyileştirme yapılmasını, borçtan daha hızlı kurtulmayı istiyordu; dürüstlük ve doğruluk dışındaki her şeye karşı çok daha kayıtsız bir tutum içindeydi.

Lady Russell, elindeki kâğıdın üzerinden bakarak, “Babanı tüm bunlara razı edebilirsek çok yol alınabilir. Bu düzenlemeleri uygulayacak olursa yedi yıl içinde borçlarını temizler; umarım onu ve Elisabeth’i Kellynch Malikânesi’nin bu önlemlerle zarar görmeyecek bir saygınlığı olduğuna, Sir Walter Elliot’ın ilkeli bir adam gibi davranarak mantıklı insanların gözünde onurundan hiçbir şey yitirmeyeceğine ikna edebiliriz. Aslında belli başlı ailelerimizin çoğunun yapmış olduğundan ya da yapması gerekenden başka ne yapacak ki? İlk kez onun başına gelmiyor bu ve çektiğimiz acıların çoğu zaman, yaptıklarımızın da her zaman en kötü tarafı ilk kez bizim başımıza geliyor olmalarıdır. Sözümüzü dinletebileceğimizden çok umutluyum. Ciddi ve kararlı olmalıyız çünkü sonuçta borca giren onu ödemelidir ve baban gibi bir beyefendinin, bir aile reisinin duygularını gözetmek çok önemli olsa da dürüst bir adamın kişiliğini gözetmek daha da önemlidir,” dedi.

Anne, babasının bu ilkeye göre hareket etmesini, dostlarının da onu bu doğrultuda yönlendirmelerini istiyordu. Mümkün olan en geniş kapsamlı kısıtlamalara giderek alacaklıların taleplerini olabildiğince çabuk ortadan kaldırmayı kaçınılmaz bir görev olarak görüyor, bunun dışındaki hiçbir davranış şeklinin saygınlığa yakışmayacağını düşünüyordu. Arzusu, bunun bir yükümlülük olarak belirlenmesi ve öyle de hissedilmesiydi. Lady Russell’ın düşüncelerine büyük önem veriyordu, kendi vicdanının dayattığı önemli boyuttaki özveriye gelince, babasıyla ablasını köklü bir değişime ikna etmenin ufak bir düzeltmeye ikna etmekten biraz daha zor olabileceğine inanıyordu. Her ikisini de tanıdığı kadarıyla, bir çift attan vazgeçmeleri de iki çift attan vazgeçmeleri kadar üzecekti onları, Lady

Russell'ın listesindeki gereğinden yumuşak kesintilerin tamamı için geçerliydi bu.

Anne'in daha katı isteklerinin nasıl karşılanmış olabileceğinin bir önemi yok. Zira Lady Russell'ınkilerden bile en ufak bir olumlu sonuç alınamadı; bunlara katlanılamazdı, katlanılmayacaktı da. "Ne! Hayatın bütün tadı kaçmış! Yolculuklar, Londra, uşaklar, atlar, sofra – her alanda sınırlamalar ve kısıtlamalar! Sıradan bir beyefendinin yaşam standardından bile vazgeçmek! Hayır, Sir Walter, Kellynch Malikânesi'nde böyle utanç verici koşullarda yaşamaktansa bir an önce oradan çıkıp gider."

"Kellynch Malikânesi'nden çıkıp gitmek mi!" Sir Walter'ın harcamalarını kısması gerektiğine inanan ve konut değiştirmeden hiçbir şey yapılamayacağını düşünen Mr. Shepherd bu fırsatı kaçırmadı. "Bu fikir tam da bunun söylenmesi gereken yerde ortaya çıktığına göre," dedi, "kendisinin de tamamıyla aynı fikirde olduğunu söylemekte bir sakınca görmüyordu." Kellynch Malikânesi gibi konukseverliğiyle ün yapmış ve korunması gereken tarihi saygınlığı olan bir evde Sir Walter'ın hayat tarzını somut bir biçimde değiştirebileceğini düşünmüyordu.

Sir Walter Kellynch Malikânesi'nden çıkıp gidecekti, birkaç günü daha kuşku ve kararsızlıkla geçirdikten sonra nereye gideceği meselesi halledildi ve bu büyük değişikliğin ana hatları çizildi.

Üç seçenek üzerinde durulmuştu: Londra, Bath ya da taşrada başka bir ev. Anne, sonuncusundan yanaydı. Bulundukları çevrede küçük bir ev, Lady Russell ile komşuluğu sürdürebilmelerini, Mary'nin yakınında kalabilmelerini, arada sırada da Kellynch Malikânesi'nin çimenlikleriyle korularını görme zevkini tadabilmelerini sağlardı, arzusunun altında yatan nedenler işte bunlardı. Ancak Anne'i yine her zamanki kaderi bekliyordu, isteğinin tam tersi yönde bir karar alındı. Anne, Bath'i sevmiyordu; orasının kendisine iyi gelmediğini düşünüyordu ve de evi Bath'te olacaktı.

Sir Walter önce daha çok Londra üzerinde durmuştu ama Mr. Shepherd, Londra'da ona güven olmayacağını düşündüğünden onu bundan vazgeçirip Bath'i seçmesini sağladı. Sir Walter gibi zor durumdaki bir beyefendi için Bath, çok daha güvenli bir yerdi; orada görece daha az masrafla önemli biri olabilirdi. Londra ile karşılaştırıldığında Bath'in iki önemli üstünlüğü daha vardı, bunlar da hayli ağır basmıştı elbette; Bath, Kellynch'e daha yakındı,

yalnızca seksen kilometre uzaklıktaydı ve Lady Russell kışın bir bölümünü her zaman orada geçirirdi; Sir Walter ile Elisabeth'in, oraya yerleşince ne saygınlıklarından ne de zevklerinden yoksun kalmayacaklarına ikna olmaları, planlanan değişiklik için başından beri Bath'ten yana olan Lady Russell'ı son derece hoşnut bıraktı.

Lady Russell çok sevdiği Anne'in isteklerini bilmesine rağmen bunlara karşı çıkmak zorunda hissetti kendini. Bulundukları çevrede küçük bir eve yerleşmesini beklemek Sir Walter'dan çok şey istemek olurdu. Anne'i bile tahmin ettiğinden daha fazla rahatsız ederdi bu, Sir Walter içinse korkunç bir şey olurdu. Anne'in Bath'ten hoşlanmamasına gelince, Lady Russell bunu iki nedenden kaynaklanan bir önyargı ve yanılgı olarak görüyordu; nedenlerin ilki Anne'in, annesinin ölümünden sonra orada üç yıl okula gitmiş olmasıydı; ikincisiyse daha sonra Lady Russell ile birlikte orada geçirdiği tek kış mevsiminde keyfinin pek yerinde olmayışıydı.

Kısacası, Lady Russell Bath'i çok severdi ve orasının hepsine iyi geleceğini düşünmeye eğilimliydi; genç dostunun sağlığına gelince, sıcak ayları onunla birlikte Kellynch'te geçirecek olursa her türlü tehlike ortadan kalkmış olacaktı; aslında bu değişiklik hem sağlıklarına hem de morallerine iyi gelecekti. Anne evin dışına çok az çıkmış, ortalıkta çok az görünmüştü. Pek keyfi yoktu. Daha geniş bir çevre keyfini yerine getirirdi. Lady Russell onun daha çok tanınmasını istiyordu.

Aynı çevrede başka hiçbir evin Sir Walter için uygun olmamasını, yaptıkları planın başına ilk başta seve seve kattıkları bir bölüm, hem de çok önemli bir bölüm, epeyce güçlendiriyordu. Sir Walter evini bırakıp gitmekle kalmayacak, onun başkalarının eline geçtiğini de görecekti; bu, Sir Walter'dan daha güçlü insanlar için bile dayanılmaz bir sınav olurdu. Kellynch Malikânesi kiraya verilecekti. Ancak bu, kendi küçük çevrelerinin dışında kimseye tek kelime edilmeyecek bir sırdı.

Sir Walter evini kiralamayı tasarladığının bilinmesinin utancına katlanamazdı. Mr. Shepherd bir keresinde "ilan vermek" sözünü kullanmış ama bunu bir daha ağzına almaya cesaret edememişti. Sir Walter evin herhangi bir şekilde piyasaya sunulmasına şiddetle karşı çıkmış, kendisinin böyle bir niyeti olduğuna dair en ufak imayı bile yasaklamış; ancak ve

ancak kendiliğinden yapılacak beklenmedik bir başvuru olursa, kendi koşullarıyla, büyük bir lütuf olarak evini kiraya vereceğini belirtmişti.

Hoşumuza giden bir şeyi onaylayacak gerekçeleri ne de çabuk buluruz! Sir Walter'ın ve ailesinin o çevreden uzaklaşacak olmalarına sevinmek için Lady Russell'ın elinde mükemmel bir gerekçe daha vardı. Son zamanlarda Elisabeth, Lady Russell'ın onaylamadığı bir yakınlık kurmuştu. Dostluk ettiği bu kişi Mr. Shepherd'ın kızıydı, başarısız bir evlilikten sonra iki çocukla birlikte babasının evine dönmüştü. Zeki bir genç kadındı, insanları hoşnut etme sanatından anlıyordu, en azından Kellynch Malikânesi'ndekileri; kendini Miss Elliot'a o kadar kabul ettirmişti ki bu arkadaşlığı pek uygunsuz bulan Lady Russell'ın dikkatli ve ihtiyatlı davranılması yönündeki bütün imalarına rağmen şimdiye dek orada birkaç kez yatıya bile kalmıştı.

Aslında Lady Russell'ın Elisabeth üzerinde hemen hiç etkisi yoktu, görünüşe bakılırsa onu hak ettiği için değil de tamamıyla karşılıksız seviyordu. Lady Russell ondan göstermelik bir ilgiden fazlasını, nezaket gereği sergilenen bir yakınlıktan ötesini hiçbir zaman görmemiş, hiçbir konuda fikrini istediği yönde değiştirmesini sağlayamamıştı. Anne'in Londra seyahatlerine katılmasını sağlamak için defalarca içtenlikle çabalamış, onu dışlayan haksız ve onur kırıcı bencil düzenlemeler karşısında duyarlı davranmış, daha önemsiz birçok konuda da Elisabeth'i, sağduyusundan ve deneyiminden yararlandırmaya çalışmıştı ama hep boşuna. Elisabeth her zaman burnunun dikine gitmişti, Lady Russell'a en kararlı şekilde karşı çıktığını da Mrs. Clay'i seçerek göstermişti; sevgisini ve ilgisini bunlara çok layık olan kız kardeşine değil de mesafeli bir yakınlıktan ötesini hak etmeyen Mrs. Clay'e yöneltmişti.

Lady Russell'ın gözünde Mrs. Clay toplumsal konumu açısından uygunsuz, kişiliği açısından da son derece tehlikeli bir arkadaştı; bu nedenle, Mrs. Clay'i arkada bırakacak ve Miss Elliot'ın daha uygun kişiler arasından eş dost seçmesini sağlayacak bir yer değişikliği birincil derecede önem taşıyordu.

3. Bölüm

Mr. Shepherd, bir sabah Kellynch Malikânesi'nde gazeteyi elinden bırakırken, "İzninizle şunu söylemeliyim ki Sir Walter, içinde bulunduğumuz dönem bizden yana. Bu barış sayesinde zengin deniz subaylarımız karaya dönecekler. Hepsi de bir ev isteyecek. Bir kiracı, son derece güvenilir bir kiracı seçimi için bundan iyi bir zaman düşünülemezdi, Sir Walter. Savaş sırasında müthiş servetler kazanıldı. Önümüze zengin bir amiral çıkacak olursa, Sir Walter–"

"Çok şanslı bir adam olur, Shepherd," diye karşılık verdi Sir Walter. "Yalnızca bu kadarını söyleyebilirim. Daha önce ne ganimetler kazanmış olursa olsun Kellynch Malikânesi onun için bir ganimet olacaktır, büyük bir ganimet hem de, öyle değil mi Shepherd?"

Mr. Shepherd güldü, bu nükte karşısında yapması gerekenin bu olduğunu biliyordu, sonra da ekledi:

"Kanımca denizcilerle iyi iş yapılır, Sir Walter. Onların işlerini nasıl yürüttüklerini az çok bilecek kadar deneyimim oldu; son derece liberal düşünceli olduklarını rahatlıkla söyleyebilirim, önünüze çıkacak herhangi bir grup insan kadar iyi kiracı olacaklardır. Bu yüzden, Sir Walter, belirtmek isterim ki niyetiniz çevrede duyulacak olursa, ki bu olasılığı göz önüne almak gerekir çünkü bazılarının ne yapıp ettiğini başkalarından saklamanın ne kadar güç olduğunu biliriz; önemli bir kişi olmanın bedelleri vardır; ben, John Shepherd istediğim ailevi konuyu gizli tutabilirim çünkü kimse beni mercek altına almaya zahmet etmez ama gözler Sir Walter'ın üstünde ve o gözlerden kurtulmak öyle kolay değil, o yüzden şunu söyleyebilirim ki bizim bütün dikkatimize rağmen gerçek duyulacak olursa ben çok şaşırmayacağım, böyle bir şey olursa da hiç kuşkusuz başvurular olacaktır, az önce de söylemek üzere olduğum gibi varlıklı deniz kuvvetleri komutanlarımızdan gelecek herhangi bir başvuruyu özellikle

değerlendirmeye değer bulurum; şunu da söylememe izin verin, sizi yanıt verme zahmetinden kurtarmak için ne zaman gerekirse iki saat içinde burada olurum."

Sir Walter başıyla onaylamakla yetindi. Ama hemen ardından oturduğu yerden kalkıp odada volta atarak iğneleyici bir tarzla,

"Donanmada, böyle bir evde bulunmaya şaşırmayacak az adam olduğunu sanıyorum," dedi.

"Çevrelerine bakıp ne kadar şanslı olduklarını düşüneceklerdir, kuşkusuz," dedi Mrs. Clay, çünkü o da oradaydı; hiçbir şey Mrs. Clay'in sağlığına Kellynch Malikânesi'ne yapılan bir araba gezintisi kadar iyi gelmediği için babası onu arabayla getirmişti. "Ama bir denizcinin çok iyi bir kiracı olacağı konusunda babama katılıyorum. Bu meslekten birçok kişi tanıdım; liberal oldukları gibi her açıdan son derece düzenli ve dikkatli insanlardır! Sizin bu değerli tablolarınız, Sir Walter, eğer onları burada bırakmayı yeğleyecek olursanız emin ellerde olurlar. Evdeki ve çevresindeki her şeye çok iyi bakılır! Bahçelere ve fundalıklara neredeyse bugünkü kadar özen gösterilir. Güzel çiçek bahçeleriniz ihmal edilir diye tasalanmanıza hiç gerek kalmaz, Miss Elliot."

"Bütün bunlara gelince," dedi Sir Walter soğukkanlılıkla, "diyelim ki evimi kiralamaya ikna oldum, onunla birlikte ne gibi ayrıcalıklar tanıyacağım konusunda hiçbir şekilde kararımı vermiş değilim. Kiracıya iyilik etmek gibi bir niyetim yok. Bahçeyi kullanabilecek elbette, pek az deniz subayı ya da herhangi başka meslekten biri böyle bir alana sahip olmuştur ama diğer alanların kullanımına getirebileceğim kısıtlamalar başka şey. Fundalıklarımın her zaman kiracıya açık olması fikri hoşuma gitmiyor, Miss Elliot'ın da çiçek bahçesi için tetikte olmasını öneririm. Denizci de olsa karacı da olsa Kellynch Malikânesi'nin kiracısına fazladan bir iyilik yapmaya pek niyetim yok."

Kısa bir sessizlikten sonra Mr. Shepherd,

"Mal sahibi ile kiracı arasındaki ilişkiyi açıkça düzenleyen ve kolaylaştıran yerleşik kurallar vardır. Sizin çıkarlarınız oldukça emin ellerde, Sir Walter. Hiçbir kiracının, hakkından fazlasına sahip olmamasını sağlayacağıma güvenin. Sir Walter Elliot'ın kendi hakları konusunda John Shepherd'dan daha titiz olamayacağını söyleyebilirim," dedi.

O sırada Anne söze karıştı:

"Bizim için bunca şey yapmış olan denizcilerin bir evin sağlayacağı tüm rahatlıklar ve ayrıcalıklar üzerinde diğer mesleklerden kişilerle en azından eşit haklara sahip olmaları gerektiğine inanıyorum. Kabul edelim ki denizciler rahata kavuşmak için çok çalışıyorlar," dedi.

"Doğru, çok doğru. Kızınız söylediklerinde çok haklı," diye ona katıldı Mr. Shepherd. "Ah, kesinlikle," diye ekledi Mr. Shepherd'ın kızı da ama Sir Walter'ın yaptığı yorum,

"Bu mesleğin sağladığı yararlar var ama yine de bir dostumun bu mesleği edinmesine üzülürdüm," oldu.

Şaşkınlık dolu bir bakışla, "Demek öyle!" diye karşılık geldi bu söze.

"Evet, bunu iki açıdan sakıncalı buluyorum; itirazım iki sağlam gerekçeye dayanıyor. Öncelikle, soyu sopu belirsiz kişilerin hak etmedikleri bir saygınlık kazanmalarına fırsat yarattığı, onları babalarıyla dedelerinin hayal bile edemeyecekleri kadar onurlandırdığı için; ikinci olarak da insanın gençliğini ve yaşam gücünü fena halde tükettiği için; denizciler herkesten çabuk yaşlanıyorlar. Hayatım boyunca tanık olmuşumdur buna. Donanmada bir erkeğin, kendi babasının babasıyla konuşmaktan utanç duyacağı birinin yükselmesiyle aşağılanması ve kendisinin de vaktinden önce nefret uyandıran biri haline gelmesi tehlikesi başka mesleklerden daha büyüktür. Geçen baharda bir gün, kasabada, iki adamla birlikteydim, sözünü ettiğim konuda iki çarpıcı örnektir onlar: Biri, Lord St. Ives'ti, babasının taşrada, yiyecek lokması olmayan bir rahip yardımcısı olduğunu hepimiz biliyoruz, ona yol vermek durumunda kaldım, öteki de Amiral Baldwin diye biriydi, düşünebileceğiniz en içler acısı görünüşlü şahsiyet; yüzü kızıl kahverengi, pütürlü, girintili çıkıntılı, kırış kırış, kafasının bir yanında dokuz kır saç teli, tepesinde de bir fiske pudradan başka bir şey yok. 'Tanrı aşkına, kim bu yaşlı adam?' diye sordum yanımdaki bir tanıdığıma (Sir Basil Morley'e). 'Yaşlı adam mı!' diye karşılık verdi Sir Basil. 'Amiral Baldwin o. Kaç yaşındadır sence?' diye sordu. 'Altmış ya da altmış iki,' dedim. 'Kırk yaşında, kırkından tek gün almamıştır,' dedi Sir Basil. Ne kadar şaşırdığımı siz düşünün: Amiral Baldwin'i kolay kolay unutmam. Denizde geçen bir hayatın bu denli perişan ettiği başka bir örneğe pek rastlamadım ama hepsinin bir nebze böyle olduklarını biliyorum. Hepsi hırpalanmıştır, her

türlü iklime, her hava koşuluna maruz kalırlar, ta ki insan içine çıkacak halleri kalmayana dek. Ne yazık ki Amiral Baldwin'in yaşına gelmeden kafalarına yedikleri bir darbeyle hemencecik ölüp gitmiyorlar."

"Yapmayın, Sir Walter," diye bağırdı Mrs. Clay. "Bu çok acımasızca. Zavallı adamlara biraz merhamet edin. Hepimiz yakışıklı doğmuyoruz. Denizin insanı güzelleştirmediği kesin, denizciler gerçekten de erken yaşlanıyorlar, bunu ben de gözlemlemişimdir; gençlikleri çok geçmeden uçup gidiyor. Ama birçok başka meslekte, hatta çoğunda böyle değil mi bu? Aktif görev yapan karacılar da daha iyi durumda değiller; daha sakin mesleklerde bile bedenen değilse de zihnen yorulup hırpalanıyor insan, bu yüzden de vaktinden önce yaşlanıyor. Avukatlar esir gibi çalışıyorlar, hayli bitkin düşüyorlar; doktorlar her saat ayaktalar, her hava koşulunda yolculuk yapıyorlar; hatta din adamları bile–" bir an durup din adamları için ne diyebileceğini düşündükten sonra, "–din adamları bile, biliyorsunuz ki, hasta odalarına girip çıkıyorlar, mikroplu hava sağlıklarını ve görünüşlerini tehdit ediyor. Aslında her meslek elzem ve saygıdeğer olsa da yalnızca hiçbir meslek sahibi olmak zorunda olmayanların, taşrada düzenli bir hayat sürebilenlerin, saatlerini kendileri seçebilenlerin, canlarının istediğini yapabilenlerin, daha fazlası için çabalamak zorunda kalmadan kendi mülklerinde yaşayabilenlerin, yalnızca *onların* sağlıklı olmak ve iyi görünmek gibi nimetlere sahip olduklarına inanıyorum uzun zamandır. Onlardan başka gençlikleriyle birlikte çekiciliklerini de kaybetmeyen kimseyi tanımıyorum," dedi.

Anlaşılan, Sir Walter'ın bir denizciyi kiracı olarak kabul etmesinin telaşına düşmüş olan Mr. Shepherd önsezi sahibiydi; zira evi tutmak için ilk başvuran Amiral Croft adında biri oldu, Mr. Shepherd çok geçmeden, Taunton'daki üç ayda bir yapılan toplantılarda onunla bir araya geldi; aslında Londra'dan gelen bir mektuptan Amiral hakkında biraz bilgi edinmişti. Bir acele Kellynch'e koşup verdiği rapora göre Amiral Croft, Somersetshire'lıydı; hayli yüklü bir servet edinmişti ve artık doğduğu yere yerleşmek istiyordu, Taunton'a da o bölgedeki, kiralık ilanı verilen birkaç evi incelemek için gelmişti, ancak bunların hiçbirini beğenmemişti; şans eseri Kellynch Malikânesi'nin kiralık olabileceğini duymuş (Mr. Shepherd, olayların tıpkı öngördüğü gibi gelişmiş olduğunu, Sir Walter'ın işlerinin

gizli tutulamadığını gördü) –Mr. Shepherd'ın malikânenin sahibiyle olan ilişkisini öğrenince bazı sorular sormak için onunla (Mr. Shepherd'la) tanışmıştı, hayli uzun süren görüşmeleri boyunca evi yalnızca başkasından dinlemiş birisi için kiralamaya fazlaca istekli görünmüş ve Mr. Shepherd'a kendisiyle ilgili bilgileri açık seçik vermişti, bu bilgilerden ne kadar sorumlu ve uygun bir kiracı olacağı anlaşılıyordu.

Sir Walter'ın soğuk ve kuşku dolu sorusu, "Kimmiş bu Amiral Croft?" oldu.

Mr. Shepherd onun iyi bir aileden geldiğini söyledi ve bir yer adı verdi; kısa bir sessizlikten sonra da Anne,

"Bir tuğamiraldir. Trafalgar savaşında görev almış, o zamandan beri Doğu Hint Adaları'ndaymış, sanırım yıllarca orada görev yapmış," diye ekledi.

"Öyleyse yüzü benim giysimin kol ağzı ve etek uçları kadar turuncudur," diye karşılık verdi Sir Walter.

Mr. Shepherd telaşla onu Amiral Croft'un son derece dinç, sağlıklı, hoş görünümlü bir adam olduğuna, elbette hava koşullarından ötürü fazla sayılmayacak ölçüde yıpranmış olduğuna, hal ve davranışının tam bir beyefendiye yakışacak türden olduğuna, koşullarla ilgili en ufak bir sorun çıkaracağa benzemediğine, yalnızca rahat bir ev bulmak ve bu eve bir an önce yerleşmek istediğine, rahatı için de bir bedel ödemesi gerektiğinin farkında olduğuna, bu çaptaki mobilyalı bir evin aşağı yukarı ne tutacağını bildiğine ikna etmeye çalıştı; Sir Walter daha fazlasını istemiş olsa da şaşırmayacaktı; Amiral Croft malikâne hakkında sorular sormuştu, bir vekil tayin edilmiş olsa memnun kalacaktı ama bunu çok da sorun etmemişti, ara sıra tüfeğini çıkardığını ama hiç kimseyi öldürmediğini söylemişti, tam bir beyefendiydi.

Mr. Shepherd bu konuda ikna edici konuştu, Amiral'in ailesiyle ilgili ayrıntılara dikkat çekti, bunlar onu özellikle cazip bir kiracı yapıyordu. Amiral evliydi ama çocuğu yoktu, tam da istenilecek şeydi bu. Evde bir hanım yoksa, dedi Mr. Shepherd, o eve hiçbir zaman iyi bakılmazdı; çok çocuklu bir aile söz konusu olduğunda mı yoksa evin hanımı olmadığında mı mobilya daha çok zarar görürdü, bundan emin değildi. Evin eşyası en çok çocuğu olmayan bir hanımın elinde güvende olurdu. Mrs. Croft'u da

görmüştü; o da Amiral ile birlikte Taunton'daydı ve onlar konuyu görüşürlerken de neredeyse hep yanlarındaydı.

"Son derece zeki, hoşsohbet ve nazik bir hanıma benziyordu," dedi Mr. Shepherd. "Ev, kira koşulları ve vergiler hakkında Amiral'den daha çok soru sordu, ticaretten daha çok anlar gibiydi, üstüne üstlük Sir Walter, öğrendiğime göre kocası gibi o da buralara hepten yabancı değilmiş, bunu bana kendisi söyledi, bir zamanlar buralarda yaşamış bir beyefendinin kız kardeşiymiş, birkaç yıl önce Monkford'da yaşayan beyefendinin. Hay aksi! Neydi adı? Daha yeni duymuş olmama rağmen şu anda adını hatırlayamıyorum. Penelope, hayatım, Monkford'da yaşayan beyefendinin, Mrs. Croft'un ağabeyinin adını hatırlamama yardım eder misin?"

Ancak Mrs. Clay, Miss Elliot ile konuşmaya öyle dalmıştı ki soruyu duymadı.

"Kimden söz ediyor olabileceğini hiç anlayamadım, Shepherd; eski vali Trent'ten bu yana orada yaşayan bir beyefendi hatırlamıyorum."

"Hay Allah! Ne tuhaf! Yakında kendi adımı da unutacağım herhalde. O kadar da iyi bildiğim bir isim, beyefendiyi de sima olarak çok iyi tanırdım, yüz kere görmüşümdür, bir keresinde komşularından biri mülküne izinsiz girdiği için bana danışmaya gelmişti, hatırlıyorum, çiftçinin yanında çalışanlardan biri meyve bahçesine izinsiz girmişti, duvarı yıkılmış, elmaları çalınmıştı, adam yakalanmıştı ama ondan sonra beyefendi benim düşüncemin tersi yönde hareket edip dostça uzlaşmıştı adamla. Gerçekten de çok tuhaf!"

Bir an daha bekledikten sonra Anne, "Sanırım, Mr. Went-worth'ten söz ediyorsunuz, öyle değil mi?" diye sordu.

Mr. Shepherd minnettar olmuştu.

"Evet, Wentworth! Mr. Wentworth. Biliyorsunuz Sir Walter, vaktiyle Monkford'da rahip yardımcısıydı, üç dört yıl önce. Sanırım ....5 yılında gelmişti. Onu hatırlıyorsunuzdur mutlaka."

"Wentworth mü? Ah, tamam! Monkford'daki rahip yardımcısı Mr. Wentworth. *Beyefendi* diyerek beni yanılttınız. Varlık sahibi birinden söz ediyorsunuz sandım: Mr. Wentworth önemsiz biriydi, hatırlıyorum, Strafford ailesiyle de hiçbir ilgisi yoktu. Soylularımızın çoğunun adı nasıl da böyle bayağılaşabiliyor, hayret edilecek şey."

Mr. Shepherd, Croft'ların bu yakınlıklarının onlara Sir Walter'ın gözünde bir yarar sağlamadığını anlayınca bundan bir daha hiç söz etmedi, büyük bir hevesle tartışmasız onların lehine olacak ayrıntıları sıralamaya koyuldu; yaşlarını, kaç kişi olduklarını, varlıklarını, Kellynch Malikânesi'ni ne kadar beğendiklerini, kiralamayı ne kadar çok istediklerini anlattı; sanki Croft'ları dünyada en mutlu edecek şey Sir Walter Elliot'ın kiracıları olmakmış gibi gösteriyordu, Sir Walter'ın bir kiracıdan beklediklerinden habersiz oldukları varsayılırsa kesinlikle olağanüstü zevk sahibi denilebilirdi onlara.

Mr. Shepherd'ın çabaları gerçekten de işe yaradı; o evde oturmaya kim niyet edecek olsa Sir Walter ona kötü gözle bakacak, fahiş bir bedelle bile olsa orayı kiralayabildikleri için çok şanslı olduklarını düşünecekti ama yine de Mr. Shepherd'ın sözleşmeyi hazırlamasına izin vermeye ikna oldu ve onu, hâlâ Taunton'da bulunan Amiral Croft'u ziyaret etmesi ve evin gezileceği bir gün belirlemesi için yetkilendirdi.

Sir Walter çok akıllı bir adam değildi ama yine de Amiral Croft'tan daha az karşı çıkılacak bir kiracı bulabilmesinin her açıdan zor olduğunu bilecek kadar deneyim sahibiydi. Bu kadarını anlayabiliyordu, kibri sayesinde Amiral'in toplumsal konumunda avunacak bir şey daha bulmuştu, Amiral'inki yüksek bir mevkiydi ama çok da yüksek değildi. "Evimi Amiral Croft'a kiraladım," demek kulağa son derece hoş geliyordu; herhangi bir Mr. Bilmemkim'e kiralamaktan çok daha hoştu, (ülkedeki belki on, on beş tanesi dışında) bir Mr. Bilmemkim için mutlaka bir açıklama yapmak gerekecekti. Bir amiralin ağırlığı vardı ama aynı zamanda bir baronetten de asla üstün değildi. Aralarındaki tüm işlerde ve ilişkide öncelik her zaman Sir Walter'da olmalıydı.

Elisabeth'in olurunu almadan hiçbir şey yapılamazdı ama o da taşınmayı gittikçe o kadar ister olmuştu ki el altındaki bir kiracıyla anlaşılıp işin hızlandırılması işine gelmiş, kararı erteleyecek tek kelime etmemişti.

Mr. Shepherd'a tam yetki verildi; iş bu noktaya gelir gelmez de o ana kadar her şeyi dikkatle dinleyen Anne, al al olmuş yanaklarına iyi gelsin diye temiz hava almak için odadan çıktı; sevdiği ağaçlık yolda yürürken iç çekerek, "Birkaç ay sonra belki de burada *o* yürüyor olacak," diye düşündü.

4. Bölüm

Görünüş ne kadar kuşku uyandırmış olsa da *o*, Monk-ford'un eski rahip yardımcısı Mr. Wentworth değil, onun erkek kardeşi Yüzbaşı Frederick Wentworth'tü, St. Domingo'daki çarpışma sonucunda binbaşılığa getirilmiş, göreve hemen başlamayacağı için de 1806 yazında Somersetshire'a gelmişti; anne babası hayatta olmadığı için altı ay Monkford'da kalmıştı. O zamanlar dikkat çekecek kadar yakışıklı bir genç adamdı, son derece akıllı, hareketli ve parlak zekâlıydı; Anne de çok güzel, nazik, alçakgönüllü, zevkli ve hassas bir kızdı. Her iki tarafta bu cazip niteliklerin yarısı bile olsa birbirlerine ilgi duymalarına yeterdi, zira Anne'in sevecek pek kimsesi yoktu, Frederick'in de yapacak işi; bunca olumlu özellik karşı karşıya gelince ateşin bacayı sarmaması olanaksızdı. Birbirlerini yavaş yavaş tanıdılar, tanıyınca da hızla derin bir aşka düştüler. Kimin diğerini daha mükemmel bulduğunu ya da kimin daha mutlu olduğunu söyleyebilmek güçtü. Frederick'in aşkını ilan ettiği Anne'in mi, yoksa Anne aşk ilanını kabul ettiği için Frederick'in mi?

Bunu kısa bir mutluluk dönemi izledi ama ne yazık ki çok sürmedi. Hemen ardından sorunlar başgösterdi. Aslında kendisine danışıldığında Sir Walter izin vermemezlik etmedi ya da böyle bir şeyin asla olamayacağını söylemedi ama durumu hiçbir şaşkınlık göstermeden, son derece soğuk bir tavır, derin bir sessizlik ve kızı için hiçbir şey yapmamak konusunda açık bir kararlılıkla karşıladı. Bunu son derece onur kırıcı bir birleşme olarak gördü, Lady Russell olaya daha ılımlı ve hoşgörülebilir bir kibirle yaklaşsa da o da bunu bir talihsizlik olarak değerlendirdi.

Doğuştan sahip olduğu tüm hakları, güzelliği ve zekâsıyla Anne Elliot'ın, on dokuz yaşında kendine yazık ettiğini düşünmek; ne de olsa on dokuz yaşındayken, arkasında duracak kimsesi, güvenilmez bir meslekte talihinin yaver gitmesinin ötesinde bir servet kazanma umudu, hatta bu meslekte

ilerlemesini garantileyecek eşi dostu da olmayan genç bir adamla nişanlanmak gerçekten de kendine yazık etmek demekti, bunu düşünmek bile Lady Russell'ı üzüyordu! Ne sözü geçen bir aileden gelen ne de serveti olan bir yabancı, Anne Elliot'ı henüz bu kadar gençken, bu kadar az kişiyle tanışmışken kapıverecekti, daha doğrusu onu yorucu, kaygı dolu, gençliğini tüketecek bir bağlılığa sürükleyecekti! Böyle olması gerekmezdi, eğer bu duruma haklı olarak karışacak bir dostun, Anne'i, neredeyse bir anne kadar seven ve onun üstünde bir anne kadar hak sahibi olan birinin önerisine kulak verilecek olursa buna izin verilmezdi.

Yüzbaşı Wentworth'ün serveti yoktu. Mesleğinde şansı yaver gitmişti, ama haydan geleni huya harcadığından bir varlık edinememişti. Yine de, pek yakında zengin olacağından emindi; hayat dolu ve gayretliydi, çok geçmeden bir gemisi olacağını, istediği her şeyi elde etmesini sağlayacak bir göreve başlayacağını biliyordu. Hep şanslı bir adam olmuştu, bundan sonra da öyle olacağına inanıyordu. Etkileyici bir coşku ve büyüleyici bir ifadeyle dile getirilen böylesine bir özgüven Anne'e yeterli gözükmüş olmalıydı ama Lady Russell durumu çok farklı değerlendiriyordu. Yüzbaşı'nın iyimser yapısı ve gözükaralığı onu çok farklı etkiliyordu. Lady Russell için bu, yalnızca işleri daha da kötüleştiriyordu. Her şeyin üstüne Yüzbaşı Wentworth'ü bir de tehlikeli bulmasına neden oluyordu. Wentworth zeki ve dikbaşlıydı. Lady Russell için zekâ pek anlam ifade etmiyordu, ihtiyatsızlık olarak değerlendirilebilecek her şey de onu dehşete düşürüyordu. Bu ilişkiye her açıdan karşıydı.

Anne, bu duygulardan kaynaklanan böyle bir muhalefetle başa çıkamazdı. Toy ve uysal olmasına rağmen ablasının tek bir yumuşak sözü ya da bakışı olmaksızın da babasının kötü niyetine karşı koyabilirdi belki ama oldum olası çok sevdiği ve güvendiği Lady Russell bu denli kararlı, bu denli sevecen bir tavırla ona sürekli boş yere öğüt veriyor olamazdı. Nişanlanmasının yanlış bir şey olduğuna inandırıldı; düşüncesizlikti, yakışık almıyordu, bu ilişkinin başarı şansı çok düşüktü ve zaten buna layık değildi. Ama ilişkisini sona erdirirken Anne'in davranışının altında yatan yalnızca bencilce bir ihtiyat değildi. Yüzbaşı Wentworth'ün iyiliğini kendisininkinden de önce düşünüyor olmasa ondan kolay vazgeçemezdi. Bu ayrılık, bu veda sırasında asıl *onun* iyiliği için sağduyulu ve özverili

davrandığına inanmak Anne'in tek avuntusuydu, her türlü avuntuya ihtiyacı vardı çünkü, bir de hiçbir şekilde ikna olmayan ve boyun eğmeyen, Anne'i ondan zorla ayırdıkları için sömürüldüğü hissine kapılan Yüzbaşı'nın düşüncelerinin verdiği acıya katlanmak zorundaydı. Sonuçta Yüzbaşı ülkeyi terk etmişti.

Tanışmalarıyla ayrılmaları arasında yalnızca birkaç ay geçmişti ama Anne'in bu yüzden çektiği acı birkaç ayda dinmedi. Duyduğu bağlılık ve pişmanlık uzun süre gençliğinin her güzel anını gölgeledi, tazeliğini ve yaşam enerjisini vaktinden evvel kaybetmesine neden olarak da kalıcı bir iz bıraktı.

Bu hazin hikâye sona ereli yedi yıldan çok olmuştu; Anne'in Yüzbaşı Wentworth'e duyduğu bağlılık zamanla azalmış, hatta belki de neredeyse tamamen ortadan kalkmıştı ama Anne bunu yalnızca zamana borçluydu, (ayrılmalarından sonra Bath'e yaptığı tek bir ziyaret dışında) bir yer değişikliği, herhangi bir yenilik ya da daha geniş bir çevre gibi destekler sunulmamıştı genç kıza. Kellynch çevresine belleğinde yaşattığı Frederick Wentworth ile boy ölçüşebilecek hiç kimse gelmemişti. Yaşadıkları dar çevrede onun gibi akıllı, ince zevkli bir kızın bağlanabileceği bir başkası yoktu, hayatının bu evresinde ona iyi gelecek tek doğal, sevindirici ve yeterli çare de bu olabilirdi. Yirmi iki yaşındayken bir genç adam onunla evlenmek istemiş, ancak çok geçmeden kız kardeşinin buna daha hevesli olduğunu görmüştü, Lady Russell da Anne'in bu adamı reddetmesine üzülmüştü, zira Charles Musgrove arazi ve itibar açısından taşrada Sir Walter'ın hemen arkasından gelen bir adamın en büyük oğluydu, iyi ahlaklı ve yakışıklıydı da; yine de Anne on dokuz yaşında olsa Lady Russell daha fazlasını isteyebilirdi belki ama Anne yirmi iki yaşına gelmişken, babasının evindeki ayrımcılıktan ve adaletsizliklerden böyle saygın bir yolla kurtulsa ve kalıcı olarak bu kadar yakınına yerleşse Lady Russell buna çok sevinecekti. Ancak Anne bu kez öğütlere kulak asmamıştı, kendi sağduyusundan her zamanki gibi gayet hoşnut olan Lady Russell geçmişi değiştirmeyi asla istemezdi ama artık tasalanmaya başlamıştı çünkü Anne'in yetenekli ve varlıklı bir adama kapılacağından, sıcakkanlı ve evcimen yapısına özellikle uyacağını düşündüğü gibi bir hayat kuracağından umudunu kesmek üzereydi.

Anne'in hayatında aldığı en önemli karar hakkında birbirlerinin şu anda ne düşündüğünden, görüşlerinin değişip değişmediğinden habersizdiler, çünkü bu konuya hiç değinilmiyordu, ama şimdi yirmi yedi yaşında olan Anne, on dokuz yaşındayken başkalarının yönlendirmesiyle düşündüğünden çok farklı düşünüyordu. Lady Russell'ı suçlamıyordu, onun etkisinde kaldığı için kendini de suçlamıyordu ama aynı durumdaki bir genç kendisine akıl soracak olsa ona, kesin olmayan güzel bir gelecek uğruna bugün kaçınılmaz bir perişanlık çekmesini asla öğütlemeyeceğini hissediyordu. Evdekilerin hoşnutsuzluklarına, Yüzbaşı Wentworth'ün mesleğindeki belirsizliklere, yaşanmış olabilecek bütün korkulara, gecikmelere ve hayal kırıklıklarına rağmen ilişkisini kesip atmak yerine sürdürmüş olsaydı bugün daha mutlu bir kadın olacağından emindi; hem de bugünkü durumu, yani mantıklı düşünmekle öngörülebileceğinden çok daha erken kavuşmuş olacakları zenginliği hiç hesaba katmadan, yakınlarının korktuğu her şey, hatta daha fazlası bile başlarına gelmiş olsaydı yine de böyle olacağına kesinlikle inanıyordu. Yüzbaşı Wentworth iyimser beklentilerinde ve kendine güvenmekte haklı çıkmıştı. Zekâsı ve gayreti başarıya giden yolu görmesine ve bu yolda ilerlemesine yardım etmişti. Nişanları bozulduktan kısa bir süre sonra göreve başlamış ve Anne'e olacağını söylediği her şey gerçekleşmişti. Kendini gösterip sivrilmiş, rütbesi hızla yükselmişti, arka arkaya eline geçen paralarla artık hatırı sayılır bir servet sahibi olsa gerekti. Anne, ancak donanma listelerinden ve gazetelerden bilgi edinebiliyordu ama Yüzbaşı Wentworth'ün zengin olduğundan kuşkusu yoktu, onun evlendiğini düşünmesini gerektirecek bir neden de yoktu, bu da genç adamın kendisine duyduğu bağlılığın devam ettiğini gösteriyor olabilirdi.

Oysa Anne Elliot ne kadar tatlı dilli olabilirdi! Ya da en azından, emeğe saygısızlık ve Tanrı'ya güvensizlik gibi görünen o abartılı ihtiyat karşısında onun, erken yaştaki samimi bir bağlılıktan ve geleceğe sevinçle güvenmekten yana olan arzuları ne kadar da güzel ifade edilmişti! Anne Elliott gençliğinde ihtiyata zorlanmış, romantik aşkı yaşı ilerledikçe öğrenmişti; doğaya aykırı bir başlangıcın izlediği doğal yoldu bu.

Anne bu koşullarda, bu anılar ve duygularla, Yüzbaşı Wentworth'ün ablasının Kellynch Malikânesi'nde yaşayacağını duyunca eski acılarının

depreşmesinin önüne geçememişti; bu düşüncenin uyandırdığı gerginlikten kurtulmak için pek çok gezinti, pek çok iç çekiş gerekliydi. Croft'lar ve onlarla ilgili konular hakkında süregiden tartışmaları acı çekmeden dinleyebilmek için çoğu zaman kendine bunun bir delilik olduğunu söyleyerek duygularına gem vurmaya çalışıyordu. Neyse ki geçmişteki sırrı bilen üç dostunun hiçbir şeyin farkında olmamaları ve umursamaz tavırları işini kolaylaştırıyor, neredeyse böyle bir şeyin hiç yaşanmadığı hissini uyandırıyordu. Anne, Lady Russell'ın böyle davranmaktaki nedenlerine babasıyla Elisabeth'inkilerden daha çok hak veriyordu, onun soğukkanlı duruşundaki iyi niyete saygı duyuyordu ama nedeni her ne olursa olsun aralarındaki bu kayıtsız hava son derece önemliydi, Amiral Croft gerçekten de Kellynch Malikânesi'ni kiralayacak olursa Anne bir kez daha her zaman şükrettiği şeye şükredecekti; onun tarafında, geçmişi bilen üç kişinin bu konuda asla tek kelime etmeyeceklerine inandığı insanlar olmasına, Yüzbaşı Wentworth'ün tarafında da yalnızca birlikte yaşadığı ağabeyinin kısa süren ilişkilerinden haberi olmasına. O ağabey de taşradan taşınalı uzun zaman olmuştu; zaten hassas bir adam olduğundan, dahası o zamanlar bekâr olduğundan kimsenin ondan bunu öğrenmediğine güveniyordu.

Yüzbaşı'nın ablası Mrs. Croft, o tarihte İngiltere'de değildi, yurtdışında görevli olan kocasına eşlik ediyordu, kendi kız kardeşi Mary de bütün bunlar olurken okuldaydı, kimilerinin gururu kimilerinin de hassasiyeti nedeniyle konu hakkında ona daha sonra da hiçbir şey söylenmemişti.

Bunlara dayanarak Croft'larla tanışmasının –ki Lady Russell hâlâ Kellynch'te, Mary de oradan yalnızca beş kilometre uzakta yaşıyorken beklenirdi bu– herhangi bir sıkıntıya yol açmayacağını umuyordu.

5. Bölüm

Amiralle Mrs. Croft’un Kellynch Malikânesi’ni görmeleri için kararlaştırılan sabah, Anne hemen her gün yaptığı gibi Lady Russell’ın evine kadar yürümesinin ve her şey bitene kadar ortalarda görünmemesinin daha doğru olacağını düşündü, sonra da onları görme fırsatını kaçırmış olduğu için üzüldü.

İki tarafın buluşması son derece iyi geçti, konuyu hemen karara bağladılar. Her iki hanım da anlaşmaya gönüllü gelmişti, bu yüzden birbirlerine nazik davrandılar; beylere gelince, Amiral öylesine içten gelen bir neşeyle, öyle güvenilir bir açık görüşlülükle yaklaşıyordu ki Sir Walter ister istemez etkilendi, Amiral’e kendisinden iyi yetişmiş bir beyefendi olarak söz edildiğini Mr. Shepherd’dan öğrendiği için Sir Walter da en iyi, en kibar tavrını takınmıştı.

Ev, arazi ve mobilya beğenildi, Croft’lar da beğenildi, koşullar, zamanlama, her şey ve herkes uygundu; Mr. Shepherd’ın kâtipleri işe koyuldu, “Bu sözleşme gösterir ki,” diye başlayan metnin üzerinde tek bir değişiklik bile yapılmadı.

Sir Walter, hiç tereddüt etmeden, Amiral’in ömründe tanıdığı en yakışıklı denizci olduğunu söyledi, hatta onun saçını kendi adamları yapacak olsa herhangi bir yerde onunla birlikte görülmekten utanmayacağını söyleyecek kadar bile ileri gitti. Amiral de dönüş yolunda arabayla parktan geçerlerken karısına sevimli bir içtenlikle, “Bize Taunton’da söylediklerine rağmen bence pek yakında anlaşacağız, hayatım. Baronet öyle çok matah bir adam değil ama kötü birine de benzemiyor,” dedi. Bunlar birbirine denk sayılabilecek övgülerdi.

Croft’lar, Aziz Michael yortusunda[2] taşınacaklardı, Sir Walter ondan önceki ayın içinde Bath’e taşınmayı önerdiğinden gereken hazırlıkları yapmak için kaybedecek zaman yoktu.

Kiralayacakları evin seçiminde Anne'in bir katkısı ya da söz hakkı olmasına izin verilmeyeceğinden emin olan Lady Russell, onun bu kadar çabuk gitmesinden yana değildi, Noel'den sonra Bath'e onu kendisi götürene dek yanında kalmasını sağlamak istiyordu, ancak birkaç haftalığına Kellynch'ten uzak kalmasını gerektiren bazı işleri vardı, bu yüzden de istemesine rağmen Anne'i davet edemedi, Anne ise Bath'in gözleri kör eden ışıltısında eylül sıcaklarından çok korkmasına, taşradaki güz aylarının güzelliğini ve hüznünü kaçıracağı için çok üzülmesine rağmen her şeyi göz önüne aldığında kalmak istediğini düşünmüyordu. En doğru, en akıllıca, dolayısıyla da en az acı verecek olan diğerleriyle birlikte gitmek olacaktı.

Ancak ona farklı bir görev yüklenmesine neden olan bir gelişme yaşandı. Sık sık rahatsızlanan, rahatsızlıklarını her zaman çok önemseyen ve ne zaman bir şey olsa Anne'i çağırmaya alışmış olan Mary hastalandı, sonbahar boyunca sağlığına kavuşmayacağını tahmin ederek Anne'in Bath'e gitmek yerine Uppercross'taki köşke gelmesini ve o istediği sürece orada kendisine eşlik etmesini rica etti, daha doğrusu buyurdu, zira buna pek rica denilemezdi.

"Anne'siz yapamam," oldu Mary'nin gerekçesi; Elisabeth de, "Öyleyse, Anne seninle kalsın çünkü Bath'te kimsenin ona ihtiyacı olmayacak," diye karşılık verdi.

Yakışık almayan bir tarzla da olsa işe yaradığı için istenmek işe yaramıyor diye istenmemekten en azından daha iyidir. Anne de işe yarar olduğunun düşünülmesine, ona bir görev verilmesine sevinmişti; ayrıca bunun taşrada, hem de onun çok sevdiği kendi köyünde oluşuna da kesinlikle üzülmemişti, kalmayı seve seve kabul etti.

Mary'nin bu daveti Lady Russell'ın sorununu çözmüştü, sonuç olarak Anne'in, Lady Russell onu götürene dek Bath'e gitmemesi, aradaki tüm zamanı da Uppercross'taki köşk ile Lady Russell'ın Kellynch'teki evinde geçirmesi kararlaştırıldı.

Buraya kadar her şey yolundaydı ama Kellynch Malikânesi planındaki bir tersliği fark edince Lady Russell âdeta şaşkınlıktan donakaldı; Mrs. Clay, Elisabeth'i bekleyen tüm işlerde ona son derece önemli ve değerli yardımlarda bulunmak üzere Sir Walter ve Elisabeth ile birlikte Bath'e

gidecekti. Lady Russell böyle bir yola başvurulduğu için son derece üzgündü, şaşırmış, kaygılanmış ve korkmuştu, Anne'in hiçbir işe yaramasına izin verilmezken Mrs. Clay'in bu kadar yararlı olmasının Anne için küçük düşürücü olması da onu iyice çileden çıkarıyordu.

Anne bu tür aşağılanmalar karşısında duygusuzlaşmıştı ama Lady Russell kadar o da bu planı mantıksız buluyordu. Sessiz gözlemlerine ve babasının karakteri hakkında, çoğu zaman daha az olmasını yeğleyeceği bilgisine dayanarak bu yakınlığın aile için son derece ciddi sonuçlar doğurması olasılığının hayli yüksek olduğunu hissediyordu. Babasının şimdilik böyle bir düşüncesi olduğunu sanmıyordu. Mrs. Clay çilli, dişlek ve hantaldı; Sir Walter onun arkasından bu kusurlarıyla sürekli alay ederdi ama genç bir kadındı, bütünüyle bakıldığında hoştu da, keskin bir zekâsı ve hoşa giden tavırları vardı, bu özellikler bir araya geldiğinde içlerinden birinin tek başına olacağından kat kat daha çekici oluyorlardı. Anne bunların öyle tehlikeli olabileceklerini düşünmüştü ki ablasının dikkatini bu konuya çekmekten kendini alamadı. Başarı şansını düşük görüyordu ama böyle bir aksilik olursa kendisinden çok daha acınacak duruma düşecek olan Elisabeth'in onu kendisini uyarmadığı için suçlayacak nedeni olmamalıydı.

Anne ablasıyla konuştu ama görünüşe göre bu, yalnızca Elisabeth'i kızdırmaya yaramıştı. Elisabeth onun nasıl böyle saçma bir kuşkuya kapıldığını anlayamadı ve durumlarını bildiğinden her iki tarafın da adına karşılık verdi.

"Mrs. Clay kim olduğunu hiçbir zaman unutmaz," dedi. "Onun hayata bakışını senden çok daha iyi bilirim, evlilik konusunda, seni temin ederim ki özellikle hassastır, mevki ve sınıf eşitsizliğini çoğu insandan daha şiddetle ayıplar. Babama gelince, bizim iyiliğimiz için bunca zaman bekâr kalmış bir adamdan şimdi kuşkulanmak gerektiği gerçekten hiç aklıma gelmezdi. Mrs. Clay çok güzel bir kadın olsa, sürekli yanımda olmasının yanlış olabileceğine katılırdım, gerçi babamın asla kendisinden aşağı biriyle evlenmeyeceğine eminim ama o zaman bu, onun mutsuz olmasına yol açabilirdi. Oysa bütün iyi özelliklerine rağmen zavallı Mrs. Clay'in güzel olduğu bile söylenemez, ben gerçekten de onun burada tamamıyla güven içinde kalabileceğini düşünüyorum. Babamın onun kişisel kusurlarıyla alay ettiğini hiç duymamış gibisin, oysa biliyorum, en az elli kere

duymuşsundur. O dişiyle, çilleriyle. Çiller beni babam kadar rahatsız etmiyor. Üç-beş çilin bir yüzün güzelliğini bozmadığını düşünüyorum ama babam onlardan tiksiniyor. Onun Mrs. Clay'in çillerinden söz ettiğini duymuş olmalısın."

"Hoş tavırların insanı zaman içinde razı edemeyeceği bir kişisel kusur yoktur," diye karşılık verdi Anne.

"Ben çok farklı düşünüyorum," dedi Elisabeth kısaca. "Hoş tavırlar güzel hatları daha da öne çıkarabilir ama çirkin olanları asla örtemez. Her neyse, böyle bir durumda herkesten çok benim kaybedecek şeyim olduğuna göre senin bana öğüt vermeni son derece gereksiz görüyorum."

Anne'e bu kadarı yetmişti, konuşmanın sona erdiğine sevindi, işe yarayacağından da tamamıyla umutsuz değildi. Bu kuşku Elisabeth'i kızdırmış olsa da onun tetikte olmasını sağlayabilirdi.

Arabaya koşulan dört atın son görevi Sir Walter'ı, Miss Elliot'ı ve Mrs. Clay'i Bath'e götürmekti. Yola çıkarlarken hepsinin de keyfi yerindeydi; Sir Walter, ortalıkta görünsünler diye kendilerine haber uçurulmuş olabilecek üzgün kiracılarla çiftlik çalışanlarını küçümseyici bir tavırla başıyla selamlıyordu, aynı dakikalarda Anne de kederli bir sükûnet içinde, ilk haftayı geçireceği eve doğru yürüyordu.

Arkadaşı da ondan daha keyifli değildi. Lady Russell ailenin bu şekilde dağılmasından fazlasıyla etkilenmişti. Onların saygınlığını kendisininki kadar önemsiyordu, onlarla her gün görüşüp konuşmak da değer verdiği bir alışkanlık haline gelmişti. Terk edilmiş arazilerine bakmak acı veriyordu, bu arazinin yabancı ellere düşeceğini bilmek daha da kötüydü; bu kadar değişmiş bir köyün kimsesizliğinden ve melankolisinden kaçmak ve Amiral Croft ile Mrs. Croft ilk geldiklerinde ortalarda olmamak için yapacağı yolculuğa, Anne'den ayrılması gereken gün çıkmaya karar verdi. Böylece, yola birlikte çıktılar ve Lady Russell, yolculuğunun ilk durağında Anne'i Uppercross'a bıraktı.

Uppercross orta büyüklükte bir köydü, birkaç yıl öncesine kadar tamamıyla eski İngiliz tarzındaydı; çiftçilerin ve işçilerinkinden hallice sadece iki ev vardı köyde; biri, toprak sahibinin yüksek duvarlı, bahçe kapısı büyük, yaşlı ağaçları olan sağlam ve yenilenmemiş köşkü, diğeri de kendine ait küçük güzel bir bahçenin ortasındaki, pencerelerin çerçevesini

sarmış bir asma ile bir armut ağacı bulunan küçük, derli toplu papaz eviydi; toprak sahibinin oğlu evlenince burası çiftlikevi olacak şekilde geliştirilmiş, onun oturabileceği bir köşke dönüştürülmüştü; verandası, yere kadar camlı kapıları ve diğer güzellikleriyle bu köşk de yarım kilometre kadar ilerideki, çevreye daha uyumlu ve hayli büyük görünümü ve eklentileriyle dikkat çeken Büyük Ev kadar yoldan geçenlerin gözüne çarpıyordu.

Anne burada sık sık kalmıştı. Uppercross'taki âdetleri de Kellynch'tekiler kadar iyi bilirdi. İki aile çok sık görüştüklerinden ve birbirlerinin evine her saatte girip çıkmaya çok alışık olduklarından Mary'yi yalnız bulmak Anne için şaşırtıcı oldu doğrusu ama yalnız olduğuna göre hasta ve keyifsiz olması doğal sayılırdı. Ablasından daha becerikli olsa da Mary, Anne kadar anlayışlı ve iyi huylu değildi. Sağlığı ve keyfi yerindeyken, kendisiyle gerektiği gibi ilgilenildiğinde çok neşeli olurdu ama en ufak bir rahatsızlık onu tamamıyla yıkardı. Yalnız kaldığı zamanlar oyalanabileceği uğraşıları yoktu, Elliot'ların kendilerini beğenmişliklerinden payına düşeni bolca aldığı için de her türlü sıkıntısının yanısıra bir de kendisinin ihmal edildiğini ve önemsenmediğini düşünmeye pek yatkındı. Dış görünüşüyle diğer iki kardeşle de boy ölçüşemezdi, gençliğinin baharındayken bile ancak "hoş bir kız" sayılabilirdi. Vaktiyle çok şık olan mobilyaları, geçirilen dört yazın ve iki çocuğun etkisiyle zaman içinde yıpranmış olan sevimli küçük salondaki rengi atmış kanepeye uzanmıştı, Anne'i görünce onu, "Demek sonunda geldin! Seni asla göremeyeceğimi düşünmeye başlamıştım. Çok hastayım! Konuşamıyorum bile. Sabahtan beri Tanrı'nın tek bir kulunu görmedim!" diyerek karşıladı.

"Seni böyle bulduğuma üzüldüm," diye karşılık verdi Anne. "Perşembe günü bana yolladığın haberlere bakılacak olursa keyfin yerindeydi."

"Evet, büyütmemeye çalıştım, hep öyle yaparım; aslında o zaman da hiç iyi değildim ama daha önce hiç bu sabahki kadar hasta olduğumu sanmıyorum, yalnız kalamayacak kadar kötüydüm. Düşünsene, ya aniden korkunç bir kriz geçirseydim, çıngırağı da çalamasaydım! Lady Russell gelmedi demek. Onun bu yaz bu eve üç kere bile geldiğini sanmıyorum."

Anne uygun bir karşılık verip Mary'ye, kocasının nasıl olduğunu sordu. "Ah! Charles ava gitti. Onu saat yediden beri görmedim. Ne kadar hasta olduğumu söylememe rağmen yine de gitti. Çok gecikmeyeceğini söyledi

oysa hâlâ dönmedi, saat de neredeyse bir oldu. Bütün sabah Tanrı'nın tek bir kulunu görmedim, inan bana," dedi Mary.

"Oğlanlar yanında değil miydiler?" diye sordu Anne.

"Gürültülerine dayanabildiğim sürece yanımdaydılar ama onlarla başa çıkmak öyle zor ki bana yarardan çok zararları dokunuyor. Küçük Charles hiç sözümü dinlemiyor. Walter'ın da ondan aşağı kalır yanı yok hani."

"Yakında kendini daha iyi hissedersin," diye neşeyle karşılık verdi Anne. "Ben geldiğim zaman seni daima iyileştiririm, biliyorsun. Büyük Ev'deki komşuların nasıllar?"

"Ne desem yalan. Bugün Mr. Musgrove dışında hiçbirini görmedim, o da durup pencereden konuştu ama atından inmedi; ona ne kadar hasta olduğumu söylememe rağmen de hiçbiri yanıma uğramadı. Musgrove hanımlarının işlerine gelmedi herhalde, onlar kendilerini hiç zahmete sokmazlar zaten."

"Onları ilerleyen saatlerde görürsün belki. Saat daha erken."

"Onları hiç istemiyorum, emin ol. Konuşmalarına, gülüşmelerine tahammül edemiyorum. Ah, Anne! Hiç iyi değilim! Perşembe günü gelmemen büyük acımasızlıktı."

"Sevgili Mary, bana çok iyi olduğunu yazmıştın, hatırlasana! Neşeli bir mektup yolladın, gayet iyi olduğunu, acele etmeme gerek olmadığını söylüyordun; durum böyle olunca benim son ana kadar Lady Russell ile kalmak isteyeceğimi düşünmüşsündür, onu bir yana bırak, o kadar sıkışıktım, yapacak o kadar çok işim vardı ki Kellynch'ten öyle kolay kolay daha erken ayrılamazdım."

"Bak sen! *Senin* yapacak ne işin olabilir ki?"

"Bir sürü şey vardı, inan bana. Şu anda hepsini hatırlayamıyorum ama sana bazılarını anlatabilirim. Babamın kitap ve tablolarına ait dökümünün bir kopyasını çıkarıyordum. Elisabeth'in bitkilerinin hangilerinin Lady Russell'a gideceğini anlayabilmek ve Mackenzie'ye anlatabilmek için onunla birkaç kez bahçeleri dolaştım. Kendime ait de ufak tefek bir sürü işim vardı, ayrılacak kitap ve nota sayfaları, nelerin yük arabasıyla gönderileceğini zamanında anlamadığım için tekrar toplamam gereken sandıklarım, bir de yapmam gereken daha sıkıntılı bir iş vardı; mahalledeki

hemen her eve bir tür veda ziyareti yapmak. Bunu istedikleri söylenmişti bana ama bütün bunlar çok zaman aldı.”

Mary, “Öyle olsun!” dedi ve bir anlık sessizlikten sonra, “Dün gece Pooles’larda yediğimiz akşam yemeği hakkında bana hiçbir şey sormadın ama!” diye ekledi.

“Demek gittin, öyle mi? Sormadım çünkü gitmekten vazgeçmek zorunda kaldığını düşündüm,” dedi Anne.

“Ah, evet! Gittim. Dün çok iyiydim, bu sabaha kadar hiçbir şeyim yoktu. Gitmesem tuhaf kaçardı.”

“Gidebilecek kadar iyi olmana çok sevindim, umarım güzel vakit geçirmişsindir.”

“Kayda değer bir şey olmadı. Akşam yemeğinde neler olacağı, kimlerin orada olacağı önceden biliniyor zaten; insanın kendi arabası olmaması da öyle tatsız bir şey ki. Beni, Mr. ve Mrs. Musgrove götürdüler ama çok sıkıştık! İkisi de çok şişman, çok yer kaplıyorlar, Mr. Musgrove da hep önde oturuyor. O yüzden ben, Henrietta ve Louisa ile birlikte arka koltuğa sıkıştım, bugünkü rahatsızlığımın nedeninin pekâlâ bu olabileceğini düşünüyorum.”

Anne’in biraz daha sabır göstermesi ve kendini neşeli davranmaya zorlaması Mary’ye adeta ilaç gibi geldi. Çok geçmeden kanepede dik oturmaya ve akşam yemeği vakti geldiğinde yerinden kalkabileceğini ummaya başladı. Derken dalgınlıkla ayağa kalkıp odanın öbür tarafındaki bir çiçek demetini düzeltti, ardından soğuk etini yedi, ondan sonra da ufak bir gezintiye çıkmayı önerecek kadar iyileşti.

“Nereye gidelim?” diye sordu Mary hazır olduklarında. “Onlar seni görmeye gelmeden önce Büyük Ev’e uğramak istemezsin herhalde, değil mi?”

“Benim için hiç sakıncası yok,” diye yanıt verdi Anne. “Mrs. Musgrove ve kızları kadar iyi tanıdığım insanlardan böyle bir resmiyet beklemek hiç aklıma gelmez.”

“Ah! Ama en kısa zamanda seni ziyaret etmeleri gerekir. *Benim* kardeşim olarak hak ettiğin ilgiyi göstermeliler sana. Yine de gidip onlarla biraz oturabiliriz, bunu aradan çıkardıktan sonra da gezintiye çıkarız.”

Anne bu tip bir ilişkiyi oldum olası çok mantıksız bulmuştu ama bunu değiştirmeye çalışmaktan da vazgeçmişti çünkü sürekli birbirlerine kırılsalar da her iki tarafın da artık başka türlü yapamayacağına inanıyordu. Böylece, Büyük Ev'e gittiler ve tam yarım saat pırıl pırıl zemininde küçük bir halı serili olan eski moda kare salonda oturdular; evin kızları bu salona piyano, arp ve çiçeklikler koymuş, her yana da sehpalar yerleştirmişlerdi, bu şekilde odaya zamanla istedikleri gibi karışık bir hava vermeyi başarmışlardı. Ah! Ahşap kaplı duvarlarda asılı portrelerdeki kişiler, kahverengi kadifeler içindeki o beyefendiler, mavi satenler içindeki o hanımlar olan biteni görebilselerdi keşke, düzenin nasıl yerle bir edildiğinin farkında olsalardı! Portreler bile gözlerini dikmiş şaşkınlık içinde bakar gibiydiler.

Musgrove'ların kendileri de evleri gibi bir değişim, belki de gelişim içindeydiler. Anne-baba eski, gençlerse yeni İngiliz tarzına bağlıydı. Mr. ve Mrs. Musgrove çok iyi insanlardı; dost canlısı ve konukseverdiler, çok eğitimli değillerdi, pek kibar da sayılmazlardı. Çocuklarının hayata bakışları ve tavırları daha moderndi. Kalabalık bir aileydiler ama Charles dışındaki yetişkinler yalnızca on dokuz ve yirmi yaşlarındaki Henrietta ile Louisa idi, Exeter'deki bir okuldan olağan başarılarla geri dönmüşler, şimdi de diğer binlerce genç kız gibi çağa uygun, mutlu ve neşeli bir hayat sürüyorlardı. Giysileri en kalitelisindendi, yüzleri güzeldi, son derece neşeliydiler, tavırları rahat ve hoştu, evde sözleri geçiyor, dışarıda da seviliyorlardı. Anne hep onların ömründe tanıdığı en mutlu insanlar olduğunu düşünmüştü ama yine de hepimizin içindeki o rahatlatıcı üstünlük duygusu onu da Musgrove kızlarının yerinde olmayı istemekten kurtarıyordu, Anne daha ince ve daha eğitimli olan kendi düşünce yapısını kızların eğlenceli hayatlarıyla değişmeye razı olmazdı, onların hiçbir şeylerine imrenmiyordu, yalnızca kendi kız kardeşleriyle pek yaşayamadığı, görünürdeki o mükemmel uyumlarına ve anlaşmalarına, aralarındaki o karşılıklı hoş sevgiye özeniyordu.

Musgrove'lar onları büyük bir nezaketle karşıladılar. Görünüşe göre Büyük Ev'deki ailenin bir kusuru yoktu, Anne çok iyi biliyordu ki çoğu zaman en az suç onlarda oluyordu. Yarım saati keyifli bir sohbetle

geçirdiler, sonunda Mary’nin daveti üzerine gezintilerine genç Musgrove hanımlarının da katılması Anne’i hiç şaşırtmadı.

2 Aziz Michael yortusu, Hristiyanlık dininin baş meleklerinden Mikail’in 29 Eylül’de kutlanan yortusu. (ç.n.)

6. Bölüm

Anne'in, aralarındaki uzaklık yalnızca beş kilometre de olsa bir topluluktan ayrılıp başka bir topluluğun içine girmenin çoğu zaman tamamıyla farklı sohbet konularını, görüşleri ve düşünceleri de beraberinde getireceğini öğrenmek için Uppercross'a yapacağı bu ziyarete ihtiyacı yoktu. Daha önce de ne zaman orada kalsa bu durum onu şaşırtmıştı, Kellynch Malikânesi'nde herkesçe bilindiği ve yaygın ilgi gördüğü düşünülen konulara buradakilerin ne kadar yabancı olduklarını ya da bu konuları ne kadar önemsiz bulduklarını diğer Elliot'ların da görme şansları olsun istemişti, ancak bütün bu deneyimine rağmen şimdi insanın kendi çevresinin dışında bir hiç olduğunun farkında olmak konusunda yeni bir ders alması gerektiğini kabullenmek zorunda hissediyordu kendini; kalbi Kellynch'teki iki ailenin de gündemini haftalardır meşgul eden konuyla çarparak geldiği için haliyle bu konuya daha çok merak ve ilgi gösterilmesini beklemişti, oysa Mr. ve Mrs. Musgrove ayrı ayrı da olsa benzer sözler sarf etmişlerdi, yalnızca, "Demek Sir Walter ile ablanız gittiler, Anne. Bath'ın neresine yerleşirler sizce?" diye pek de yanıt beklemeden sormuşlar; genç hanımlar, "Keşke kışın *biz* de Bath'e gitsek ama unutma baba, gideceksek iyi bir yerine gitmeliyiz, senin Queen Square'in bize göre değil!" diye eklemişler; Mary ise, "Şerefim üzerine yemin ederim hepiniz Bath'a keyif yapmaya gittiğinizde ben burada daha rahat edeceğim," diye hevesle tamamlamakla yetinmişti bu konuşmayı.

Anne'in tek yapabildiği, ileride aynı yanılgıya düşmemeye karar vermek ve Lady Russell gibi gerçekten halden anlayan bir dostu olduğu için daha da büyük minnet duymaktı.

Musgrove erkeklerinin korumaları ve avlamaları gereken hayvanları vardı, kendi atları, köpekleri ve gazeteleriyle oyalanıyorlardı; hanımlar da tüm zamanlarını başka sıradan şeylerle, ev işleri, komşular, giysiler, dans ve

müzik gibi konularla ilgilenerek geçiriyorlardı. Anne her küçük topluluğun kendi sohbet konularını belirlemesini çok yerinde buluyordu, kendini içinde bulduğu bu topluluğun pek yakında saygın bir üyesi olmayı umuyordu. Orada en az iki ay geçireceği düşünülecek olursa, hayal dünyasını, belleğini ve düşüncelerini olabildiğince Uppercross ile doldurmak boynunun borcu sayılırdı.

Bu iki ay onu hiç korkutmuyordu. Mary, Elisabeth gibi itici ve kardeşlik duygularından yoksun değildi, ablasının onun üzerinde hiç etkisi olmadığı da söylenemezdi, evdeki diğer kişiler arasında da Anne'in rahat etmesine engel olacak kimse yoktu. Eniştesiyle her zaman iyi anlaşırdı, onu neredeyse anneleri kadar seven ve annelerinden daha çok sayan çocuklar da ilgisini çeken, oyalanmasını sağlayan ve ona iyi gelen bir uğraşı kaynağıydılar.

Charles Musgrove nazik ve hoş bir adamdı, sezgilerinin de huyunun da karısından üstün olduğuna kuşku yoktu ama Mary ile karı-koca oldukları düşünüldüğünde nüfuz, konuşma ya da saygınlık bakımından geçmişi hiç aratmayacak biri de değildi, bununla birlikte Lady Russell gibi Anne de, eniştesinin daha denk bir evlilik yapmış olsaydı çok ilerlemiş olabileceğine inanıyordu, gerçekten anlayışlı bir kadın, eniştesinin kişiliğini olumlu etkilemiş, alışkanlık ve uğraşlarının da daha yararlı, mantıklı ve incelikli olmalarını sağlamış olabilirdi.Görünüşe göre, Charles Musgrove avlanmak dışında hiçbir şeyi büyük bir hevesle yapmıyordu, geri kalan zamanını kitap okuyarak ya da başka bir yararlı uğraşla değerlendirmiyor, boşa harcıyordu. Karısının arada sırada görülen bayağılıkları her zaman yerinde olan neşesini pek kaçırmıyordu, onun mantıksızlıklarına bazen Anne'in saygısını kazanacak kadar iyi katlanıyordu, aralarında sık sık ufak tefek anlaşmazlıklar olsa da (çoğu zaman iki taraf da fikrine başvurduğu için Anne bunlara istemese de karışmak zorunda kalıyordu) bütün olarak bakıldığında mutlu bir çift sayılabilirlerdi. Daha fazla para istedikleri konusunda her zaman aynı fikirdeydiler, her ikisi de Charles'ın babasından cömert bir hediye bekliyordu ama başka konularda olduğu gibi bu konuda da Charles, Mary'den üstün sayılırdı, çünkü Mary böyle bir hediyenin verilmemiş olmasını büyük bir ayıp olarak değerlendirirken Charles hep

babasının, parasını harcayacağı başka birçok yer olduğunu ve onu istediği gibi harcamaya hakkı olduğunu ileri sürüyordu.

Çocuklarının yetiştirilmelerine gelince, Charles'ın teorisi karısınınkinden çok daha iyiydi, uygulamada da çok kötü sayılmazdı. Anne onun sık sık, "Mary karışmasa ben onları çok güzel yetiştiririm," dediğini duyuyor ve buna inanıyordu da, oysa Mary'nin, "Charles, çocukları o kadar şımartıyor ki onları yola getiremiyorum," dediğini duydukça içinden, "Çok doğru," demek hiç gelmiyordu.

Anne'in Uppercross'ta kalışının pek hoş olmayan bir yönü tarafların ona fazlasıyla güvenmeleri ve onu, her iki evin rahatsızlıklarına da gereğinden fazla sırdaş etmeleriydi. Kardeşini biraz etkileyebileceği bilindiğinden sürekli bu gücünü mümkün olanın ötesinde kullanması isteniyor ya da en azından ima ediliyordu. Charles Anne'e, "Mary'yi, kendini sürekli hasta sanmaktan vazgeçirebilsen keşke," deyip duruyordu; Mary de mutsuz bir ruh haliyle, "Charles beni ölürken görecek olsa bile bir şeyim olduğuna inanmaz. Ama sen istesen, eminim ki onu gerçekten çok hasta olduğuma, şimdiye kadar itiraf ettiğimden de daha hasta olduğuma ikna edebilirsin, Anne," diyordu.

Mary, "Babaanneleri onları sürekli görmek istese de çocukları Büyük Ev'e yollamaktan nefret ediyorum çünkü onları o kadar şımartıyor, onlara o kadar çok abur cubur ve tatlı yediriyor ki mutlaka hastalanıp dönüyorlar ve günün geri kalanını huysuzlanarak geçiriyorlar," diye söyleniyordu. Mrs. Musgrove ise Anne ile baş başa kalabildiği ilk fırsatta, "Ah Anne, keşke Mary de çocuklara biraz sizin yaklaştığınız gibi yaklaşsa diye düşünmeden edemiyorum. Çocuklar, sizinleyken ne kadar farklı davranıyorlar! Ancak kabul etmek gerek ki çoğunlukla şımarıklar! Yazık ki kardeşinize onları nasıl idare edeceğini gösteremiyorsunuz. Zavallı küçük canlarım, onlara çok düşkün olduğum için söylemiyorum, dünyanın en sağlıklı ve iyi çocukları onlar! Ama Mary onlara nasıl davranması gerektiğini bilmiyor! Tanrım! Bazen ne kadar sorun çıkarıyorlar. İnanın Anne, bu yüzden onları evimizde daha az görmek istiyorum. Mary onları daha sık davet etmediğim için pek memnun değil sanırım, ama her an 'yapma', 'etme' demek zorunda kaldığınız ya da ancak gereğinden fazla kek-pasta vererek bir nebze zapt

edebildiğiniz çocuklarla birlikte olmanın çok zor olduğunu bilirsiniz,” demişti.

Ayrıca Mary ona, “Mrs. Musgrove bütün hizmetkârlarının öyle güvenilir olduklarına inanıyor ki bunu sorgulamak büyük ihanet sayılır ama üst kat hizmetçisiyle çamaşırhanedekinin, işlerine güçlerine bakacak yerde bütün gün köyde sürtüp durduklarına eminim, inan abartmıyorum. Nereye gitsem onlara rastlıyorum; çocuk odasına da iki girişimden birinde mutlaka onlardan birini görüyorum. Jemima dünyanın en güvenilir, en sağlam insanı olmasa çoktan şımarmıştı çünkü bunların onu sürekli birlikte dolaşalım diye çağırdıklarını söylüyor,” diye anlatmıştı.

Oysa Mrs. Musgrove şöyle diyordu: “Gelinimin işlerine asla karışmamayı prensip edinmişimdir çünkü biliyorum ki karışmam yakışık almaz ama *size* Mary’nin çocuk bakıcısını pek beğenmediğimi söyleyebilirim çünkü siz işleri yoluna koyabilirsiniz, Anne. Onun hakkında tuhaf hikâyeler duyuyorum, sürekli boş boş dolaşıyor, kendi bildiklerime dayanarak da şunu söyleyebilirim; o kadar şık giyiniyor ki yanına yaklaşan bütün hizmetçilerin ahlakını bozabilir. Mary ona çok güveniyor, biliyorum, ama size bu kadarını söylüyorum ki tetikte olun, uygunsuz bir şey görecek olursanız söylemekten çekinmeyin.”

Mary, Büyük Ev’de başka ailelerle birlikte yemek yediklerinde Mrs. Musgrove’un ona hak ettiği önceliği vermediğinden de yakınıyordu; ona, sofradaki yerini kaybetmesine neden olacak kadar kendi evindeymiş gözüyle bakılması için bir neden göremiyordu. Bir gün, Anne, genç Musgrove hanımlarıyla baş başa dolaşırken onlardan biri de mevkiden, mevki sahibi insanlardan ve mevki kıskançlıklarından söz ettikten sonra, “*Sana* bazı insanların mevkileri konusunda nasıl saçma sapan bir tutum takındıklarından söz etmekte bir sakınca görmüyorum çünkü herkes senin bu konuda ne kadar rahat ve kayıtsız olduğunu biliyor, ama biri de Mary’ye bu konuda bu kadar inatçı olmamasını, özellikle de sürekli annemin önüne geçmeye çalışmamasını söylese ne kadar iyi olur. Annemden önce geldiğinden kimsenin kuşkusu yok ancak bu konuda bu kadar ısrarcı olmasa daha iyi olacak. Annemin bunu hiç umursadığı yok ama birçok kişinin bunu fark ettiğini biliyorum,” demişti.

Anne tüm bunları nasıl yoluna sokabilirdi? Sabırla dinlemekten, her yakınmayı yumuşatmaktan, onları birbirlerine mazur göstermekten, bu kadar yakın komşulukta olması gereken hoşgörüyü öğütlemekten ve kız kardeşinin lehine olacak öğütleri olabildiğince vurgulamaktan başka bir şey gelmiyordu elinden.

Ziyareti başka her yönden çok iyi başlamış ve ilerlemekteydi. Yaşadığı mekânın ve konuşulan konuların değişmesi, Kellynch'ten beş kilometre uzaklaşmış olmak Anne'in moraline çok iyi gelmişti; sürekli ona eşlik edecek birinin olması da Mary'nin rahatsızlıklarını azaltmıştı, öbür aileyle her gün görüşmelerinin de yararı dokunuyordu, Küçük Ev'de daha büyük bir yakınlık, özel bir paylaşım ya da yapılacak iş güç de olmadığından bu görüşmeler hiçbir şeye engel olmuyordu. Olabildiğince sık görüşüyorlardı, her sabah buluşuyorlar, akşamları da pek nadir ayrı geçiriyorlardı; zaten Anne, Mr. ve Mrs. Musgrove'un saygıdeğer varlıklarıyla kızlarının gevezelikleri, gülüşmeleri ve şarkı söylemeleri olmasa günlerini bu kadar iyi geçiremeyeceklerine inanıyordu.

Anne, Musgrove kızlarının her ikisinden de daha iyi piyano çalıyordu ama sesi güzel değildi, arp çalmayı bilmiyordu ve oturup onu beğeniyle dinleyecek sevgi dolu bir anne-babası da yoktu, bu yüzden onun çalması pek kimsenin aklına gelmiyordu, kendisinin de farkında olduğu gibi yalnızca nezaket gereği ya da diğerleri biraz dinlensin diye çalması isteniyordu. Çaldığında da bundan yalnızca kendisi zevk alıyordu ama onun için yeni bir şey değildi bu. Hayatındaki kısa bir dönem dışında, on dört yaşındayken annesini kaybettiğinden beri birinin onu adil bir değerlendirme yaparak ya da gerçekten çalışından zevk alarak dinlemesi ve cesaretlendirmesinin mutluluğunu yaşamamıştı. Müzik söz konusu olduğunda kendini dünyada yalnız hissetmeye alışıktı, Mr. ve Mrs. Musgrove'un, kendi kızlarının çalmalarını yeğlemeleri onun onurunu kırmaktan çok onlar adına mutlu olmasına yol açıyordu.

Büyük Ev'deki gruba bazen başkaları da katılıyordu. Çok kalabalık bir çevreleri olmamasına rağmen Musgrove'ları herkes ziyaret ediyordu, onlar herkesten çok yemek daveti veriyorlar, başka ailelerden daha çok gelip gidenleri, davetli ya da davetsiz konukları oluyordu. Adamakıllı sevilen insanlardı.

Kızlar dans etmeye bayılıyorlardı; akşamlar, arada sırada önceden planlanmamış küçük balolarla son buluyordu. Musgrove'ların, Uppercross'a yürüme mesafesinde yaşayan daha az varlıklı kuzenleri vardı; bu kuzenler, bütün eğlenceleri için Musgrove'lara güvendiklerinden ne zaman olsa gelmeye, neye olsa ilgi duyuyormuş gibi yapmaya ya da nerede olsa dans etmeye hazırdılar, daha faal bir görevdense müzisyenliği bin kat yeğleyen Anne de, onlara saatlerce halk dansı müzikleri çalıyordu; bu nezaketi sayesinde Mr. ve Mrs. Musgrove onun müzik yeteneğine her zamankinden çok ilgi gösteriyorlar, çoğu zaman şöyle diyorlardı: "Aferin, Anne! Gerçekten çok iyi! Tanrım! O küçük parmaklarınız tuşların üstünde nasıl da uçuyor öyle!"

İlk üç hafta böyle geçti. Aziz Michael yortusu günü geldi, şimdi Anne'in yüreği yine Kellynch için çarpmalıydı. Sevgili yuvaları başkalarına devrediliyor; bütün değerli odalarına, mobilyalarına, korularına ve manzaralarına başka gözler ve eller sahip oluyordu. 29 Eylül'de pek başka bir şey düşünemiyordu Anne; o akşam bir nedenle günün tarihini not etmekte olan Mary de, "Tanrım! Croft'lar Kellynch'e bugün gelmeyecekler miydi? İyi ki daha önce aklıma gelmedi bu. Ne kadar moralimi bozuyor!" diyerek onunla aynı hisleri paylaştığını gösterdi.

Croft'lar tam da denizcilerden beklenecek bir hızla Kellynch'e yerleştiler, artık onları ziyarete gitmek gerekiyordu. Mary bu zorunluluktan ötürü çok hayıflanıyordu. "Kimse ne kadar acı çekeceğini bilemezdi. Bu ziyareti olabildiğince ertelemeliydi," ama yine de Charles'ı daha ilk günlerde kendisini oraya götürmeye ikna etmeden rahat edemedi, döndüğünde de neşeli ve rahat görünmekle birlikte ruhsal bir çalkantı yaşadığını söylüyordu. Anne gitmesinin mümkün olmayışına içtenlikle sevinmişti. Ama Croft'ları görmek istiyordu, onlar ziyarete karşılık verdiklerinde evde olduğu için sevindi. Croft'lar geldiklerinde evin beyi yoktu ama iki kızkardeş evdeydi; Amiral, Mary'nin yanına oturup küçük oğlanlarla şakalaşarak ilgilenirken Bayan Croft da Anne'e kaldı, böylece Anne rahat rahat bir benzerlik arayabildi ve bu benzerliği yüz hatlarında bulamadıysa da ses tonunda, tavrında ve yüzündeki ifadede yakalayabildi.

Mrs. Croft ne uzundu ne de şişman ama iri yapısı, dik duruşu ve dinç görünümü ona saygın bir hava veriyordu. Parlak siyah gözleri, güzel dişleri

ve genel olarak sevimli bir yüzü vardı, yine de denizde neredeyse kocası kadar zaman geçirmiş olduğu için hava koşullarının yıprattığı, güneşten kararmış cildi onu gerçek yaşı olan otuz sekizden birkaç yıl daha büyükmüş gibi gösteriyordu. Hoş mizacından bir şey kaybetmeden ya da kabalığa kaçmadan, kendine güven sorunu ve nasıl davranması gerektiği konusunda kararsızlık yaşamayan kişiler gibi açık, rahat ve ölçülü davranıyordu. Kellynch ile ilgili her konuda ona son derece düşünceli yaklaşması Anne'in hoşuna gitti ve Mrs. Croft'un onun gözünde değer kazanmasını sağladı, kadının önyargılı davranmasına neden olacak bir şeyden haberi olmayışına ya da kuşkulanmayışına da, özellikle daha ilk tanıştıkları anda, o ilk dakikada bundan emin olduğu için, sevindi. Bu yönden son derece rahattı, bu yüzden de dayanma gücü ve cesareti vardı, ta ki Mrs. Croft birdenbire,

"Kardeşim bu yöredeyken kardeşinizle değil sizinle tanışma zevkine erişti, sanırım, öyle değil mi?" diye sorana kadar.

Anne, yüzünün kızaracağı yaşları geride bıraktığını umuyordu ama heyecanlanma yaşını kesinlikle geride bırakmamıştı.

"Belki de evlendiğini duymamışsınızdır," diye ekledi Mrs. Croft.

Anne artık gerektiği gibi yanıt verebilirdi, Mrs. Croft'un, bundan hemen sonra söylediklerinden sözünü ettiği kişinin Mr. Wentworth olduğunu, o ana kadar her iki kardeş için de geçerli olabilecek şeyler dışında bir şey söylememiş olduğunu fark ederek sevindi. Mrs. Croft'un Frederick'ten değil de Edward'dan söz ediyor olmasının ne kadar mantıklı olacağını hemen anladı ve kendi unutkanlığından utanarak eski komşularının yeni durumuna gereken ilgiyi göstermeye koyuldu.

Ziyaretin gerisi sakin geçti, ta ki konuklar tam kalkmak üzereyken Anne, Amiral'in Mary'ye, "Pek yakında Mrs. Croft'un erkek kardeşlerinden birini bekliyoruz, onun adını duymuşsunuzdur sanırım, değil mi?" dediğini duyana dek.

Küçük oğlanlar üzerine atılıp, eski bir dostlarıymış gibi ona sıkıca sarılıp gitmemesini isteyince Amiral'in sözü yarım kaldı; çocukları paltosunun cebine koyup yanında götürmek gibi önerilere fazlasıyla dalınca da başladığı sözü bitirecek ya da hatırlayacak fırsatı olmadı. Anne, hâlâ aynı erkek kardeşten söz edildiğine kendini inandırmak durumunda kaldı. Yine de, Croft'ların, oraya gelmeden önce ziyaret ettikleri diğer evde bu konuda

bir şey söyleyip söylemediklerini merak etmeyecek kadar emin olamadı bundan.

Büyük Ev'in sakinleri o akşamı Küçük Ev'de geçireceklerdi, yıl sonuna bu kadar yakın bir zamanda böyle ziyaretler yürüyerek yapılamayacağından Anne ve Mary atlı arabanın sesine kulak kabartıyorlardı ki Musgrove kızlarının küçüğü içeri girdi. Onun mazeret bildirmek için geldiği, akşamı kendi başlarına geçirmek zorunda kalacakları akıllarına gelen ilk kötü düşünceydi; Mary tam alınmak üzereydi ki Louisa arabada arpa yer kalsın diye yürüyerek geldiğini söyleyerek durumu toparladı.

"Bunu niçin yaptığımızı da anlatacağım," dedi Louisa. "Hepsini anlatacağım. Annemle babamın bu akşam keyifsiz olduklarını haber vermek için önden geldim, özellikle de annemin hiç keyfi yok, aklı fikri zavallı Richard'da! Bu yüzden arpı getirmenin iyi olacağını düşündük çünkü sanırım arp, piyanodan daha çok hoşuna gidiyor. Niye keyfi olmadığını da anlatacağım size. Bu sabah Croft'lar ziyarete geldiklerinde (sonra buraya da geldiler, değil mi?) Mrs. Croft'un erkek kardeşinin, Yüzbaşı Wentworth'ün, İngiltere'ye henüz döndüğünü ve doğruca onları görmeye geleceğini söylediler, onlar gittikten sonra da annem bir zamanlar zavallı Richard'ın yüzbaşısının adının Wentworth ya da ona benzeyen bir şey olduğunu hatırladı ne yazık ki; ne zamanmış, neredeymiş bilmiyorum ama Richard ölmeden çok önceymiş, zavallı adamcağız! Annem, Richard'ın mektuplarını ve öteberisini karıştırdıktan sonra gerçekten de öyle olduğunu anladı, bunun aynı adam olduğundan son derece emin, aklı fikri bu konuda ve zavallı Richard'da! Bu yüzden hepimiz olabildiğince neşeli olmalıyız ki böyle hüzünlü şeyler düşünmesin," diye ekledi.

Bu hazin aile hikâyesinin içyüzü şuydu: Musgrove'lar ne yazık ki çok belalı, hiç umut vaat etmeyen bir oğul sahibi olmuşlardı; bu oğullarını yirmi yaşına gelmeden kaybedecek kadar da şanslıydılar; bu oğulları, karadayken aptalca davrandığı ve ele avuca sığmadığı için denizci yapılmıştı, ailesi onunla hiçbir zaman pek ilgilenmemişti, gerçi daha fazlasını da hak etmiyordu, aile ondan nadiren haber alabilmiş, iki yıl önce ölüm haberi Uppercross'a ulaştığında da pek fazla üzülmemişlerdi.

Şimdi kız kardeşleri ondan "zavallı Richard" diye söz ederek onun için ellerinden geleni yapıyor olsalar da Dick Musgrove aslında kalın kafalı,

duygusuz, hayırsız adamın tekiydi, yaşarken de öldükten sonra da kısa adından başka bir şeyle anılmayı hak edecek hiçbir şey yapmamıştı[3].

Denizde birkaç yıl geçirmiş, bütün deniz asteğmenlerinin, özellikle de her yüzbaşının kurtulmaya can attığı türden asteğmenlerin başına gelen görev değişiklikleri sırasında Yüzbaşı Frederick Wentworth'ün firkateyni *Laconia*'da altı ay bulunmuş ve Yüzbaşı'nın etkisiyle Laconia'dan ailesine iki mektup yazmıştı; yokluğu sırasında ailesi ondan yalnızca bu iki mektubu almıştı, başka bir deyişle herhangi bir çıkar gözetmeden yazdığı mektuplar yalnızca bu ikisiydi, ötekilerin hepsi para istemek için yazılmışlardı.

Dick Musgrove her iki mektupta da yüzbaşısından övgüyle söz etmişti, ancak ailesi bu konularla ilgilenmeye o kadar alışık değildi, kişilerin ve gemilerin adlarına karşı öyle dikkatsiz ve kayıtsızdı ki zamanında bu yazılanlar onlarda pek yer etmemişti, Mrs. Musgrove'un birdenbire tam da bugün Wentworth adının oğluyla ilintisini hatırlaması insan beyninde arada sırada çakan şimşeklerden biri olsa gerekti.

Mrs. Musgrove mektuplarını karıştırmış ve her şeyin tam da düşündüğü gibi olduğunu görmüştü; aradan bunca zaman geçtikten sonra oğlunu sonsuza dek kaybetmiş ve onun tüm kusurlarını unutmuşken bu mektupları tekrar okumak sinirlerini fazlasıyla bozmuş, oğlunun ölüm haberini ilk duyduğu günden daha çok üzülmesine yol açmıştı. Bu kadar şiddetli olmasa da Mr. Musgrove da aynı şekilde etkilenmişti, Küçük Ev'e vardıklarında belli ki önce anılarını tazelemek sonra da neşeli akrabaları tarafından olabildiğince rahatlatılmak ihtiyacındaydılar.

Musgrove'ların Yüzbaşı Wentworth hakkında bu kadar çok konuşmalarını, onun adını bu kadar sık anmalarını, geçmiş yıllar üzerinde bunca düşünmelerini ve sonunda onun, Clifton'dan döndükten sonra bir-iki kez karşılaştıklarını hatırladıkları –çok hoş bir genç adam olan– Yüzbaşı Wentworth'le aynı kişi *olabileceğine*, hatta büyük olasılıkla öyle *olduğuna* karar vermelerini ama bu karşılaşmanın yedi yıl önce mi yoksa sekiz yıl önce mi yaşandığından emin olamamalarını dinlemek Anne'in sinirlerini zorlayan yeni bir durum oluşturmuştu. Ancak Anne bu duruma alışması gerektiğini anladı. Yüzbaşı Wentworth'ün gelmesi gerçekten de beklendiğine göre bu konuda duyarsız olmayı kendine öğretmek zorundaydı. Mesele yalnızca Yüzbaşı Wentworth'ün bekleniyor olması,

hem de pek yakında bekleniyor olması değildi; Musgrove’lar, zavallı Dick’e göstermiş olduğu yakınlıktan ötürü Yüzbaşı’ya minnet duyuyorlar, oğullarının altı ay boyunca onun gözetiminde olmasının ve ondan, yazım hatalarından yoksun olmasa da “iyi ve cesur bir adam, yanlızca ona mercan balığı beyendirmek çok zor,” diye büyük övgüyle söz etmesinin etkisiyle kişiliğine büyük saygı besliyorlardı; bu yüzden de geldiğini duyar duymaz kendilerini ona tanıtıp bir yakınlık kurmaya niyetlendiler.

Alınan bu karar akşamın rahat geçmesini sağladı.

3 Richard isminin kısaltılmışı olan Dick, İngilizce de herif anlamına da gelir. (ç.n.)

7. Bölüm

Yalnızca birkaç gün sonra Yüzbaşı Wentworth'ün Kellynch'te olduğu öğrenildi, Mr. Musgrove ona uğramıştı, döndüğünde onu öve öve bitiremedi, bir hafta sonra Croft'larla birlikte Uppercross'a akşam yemeğine geleceğine dair de Yüzbaşı'dan söz almıştı. Mr. Musgrove, Yüzbaşı Wentworth'ü kendi evinde ağırlayıp mahzenindeki en sert ve en iyi içkileri sunarak ona minnetini göstermek için öyle sabırsızlanıyordu ki daha erken bir tarih ayarlanamadığı için büyük hayal kırıklığına uğramıştı. Daha bir hafta vardı, Anne'e göreyse yalnızca bir hafta, sonra karşılaşmak zorunda kalacaklardı herhalde; pek yakında Anne, bir hafta olsun kendini güvende hissedebilmeyi arar olacaktı.

Yüzbaşı Wentworth, Mr. Musgrove'un gösterdiği nezakete gecikmeden karşılık verdi, az kalsın Anne de aynı yarım saat içinde Büyük Ev'e uğrayacaktı. Anne ile Mary de tam oraya gitmek için yola çıkmak üzereydiler ki Mary'nin büyük oğlunun, kötü bir şekilde düştüğü için eve getirilmesi onları yollarından alıkoydu, Anne'in daha sonra öğrendiğine göre gitselerdi Yüzbaşı'yı kesinlikle orada bulacaklardı. Çocuğun durumu yüzünden ziyaretten tamamen vazgeçtiler; Anne, sonradan çocuk için çok tasalandıkları sırada bile, Yüzbaşı ile karşılaşmaktan kurtulmuş olduğunu öğrenmeyi kayıtsızlıkla karşılayamadı.

Oğlanın köprücükkemiğinin yerinden çıktığı anlaşıldı, sırtından böyle bir darbe almış olması çok telaşlanmalarına neden oldu. Kaygı dolu bir öğleden sonra geçirdiler, Anne'in hemen yapması gereken bir sürü iş vardı, eczacıyı çağırtmalı, babayı bulup bilgilendirmesi için birini yollamalı, annenin sinir krizi geçirmesine engel olmalı, hizmetçileri denetlemeli, küçük kardeşi uzak tutmalı ve canı acıyan zavallı çocukla ilgilenip onu yatıştırmalıydı, bir de akıl eder etmez Büyük Ev'e haber yolladı, bunun sonucunda da işe yarar yardımcılar yerine korku içinde sorular soran insanlarla kuşatıldı.

Eniştesinin eve dönüşü onu rahatlatan ilk şey oldu, karısına en iyi o bakabilirdi; ikinci kurtarıcısıysa eczacının gelişiydi. O gelip çocuğu muayene edene kadar ne olduğunu bilemedikleri için hepsi en kötüsünü bekliyordu, büyük bir yaralanma olduğunu düşünüyorlar ama yerini kestiremiyorlardı, artık köprücükkemiği yerine takılmıştı, Mr. Robinson durmadan yoklasa da, ovalasa da, yüzünde ciddi bir ifadeyle hem babaya hem de teyzeye alçak sesle bir şeyler söylese de, hepsi iyi haber bekleyebilir, bir nebze rahatlamış olarak dağılıp akşam yemeği yiyebilirlerdi, işte iki genç hala ancak o zaman, tam kapıdan çıkmak üzerelerken, yeğenlerinin durumunu biraz olsun unutup Yüzbaşı'nın ziyareti hakkında bilgi verebildiler, anne-babalarının arkasından beş dakika daha Küçük Ev'de kalarak Yüzbaşı'yı ne kadar beğendiklerini, onun bugüne kadar tanıyıp da beğendikleri erkeklerin hepsinden ne kadar daha yakışıklı ve hoş olduğunu anlatmaya çalıştılar. Babalarının ona yemeğe kalmasını söylediğini duyunca ne kadar sevindiklerini, Yüzbaşı elinde olmayan nedenlerle kalamayacağını söyleyince ne kadar üzüldüklerini, anne-babaları ertesi gün akşam yemeğine gelmesi için ısrar edince geleceğine söz vermesine yine ne kadar mutlu olduklarını anlattılar, Yüzbaşı ona bu kadar ilgi göstermelerinin nedenini kavramış gibi son derece hoş bir tavırla söz vermişti. Kısaca öyle zarif davranmış ve konuşmuştu ki ikisinin de başlarını döndürmüştü, kızlar bunları anlattıktan sonra koşarak gittiler; görünüşe göre, yürekleri sevinçle olduğu kadar aşkla da dolup taşıyordu ve belli ki küçük Charles'tan çok Yüzbaşı Wentworth için çarpıyordu.

Kızlar, babalarıyla birlikte karanlık çöktükten sonra küçük çocuğu sormak için çıkıp geldiklerinde de aynı hikâye ve aynı coşkunluk gösterileri tekrarlandı, vârisi için duyduğu ilk tedirginliği üstünden atmış olan Mr. Musgrove da kızlarının sözlerini onaylayıp kendi övgülerini dile getirdi, Yüzbaşı Wentworth'ün ziyaretini ertelemek için artık bir neden kalmadığını umduğunu ve Küçük Ev'dekilerin büyük olasılıkla Yüzbaşı ile tanışabilmek için küçük çocuğu bırakmak istemeyeceklerini düşünerek üzüldüğünü belirtti. "Ah, hayır! Oğlumuzu bırakmak mı," annesi de babası da bu düşünceye katlanamayacak kadar telaşlıydılar, Anne de bu karşılaşmayı

atlatacak olmanın sevinciyle onların itirazlarına katılmaktan kendini alamadı.

Aslında, sonradan Charles Musgrove gitmeye daha hevesli göründü; "çocuğun durumu gayet iyiydi, Yüzbaşı Wentworth ile tanışmayı o kadar istiyordu ki belki akşam onlara katılabilirdi, akşam yemeğine kalmazdı ama yarım saatliğine uğrayabilirdi." Ama karısı, "Ah, hayır, Charles! Gitmene kesinlikle dayanamam. Ya bir şey olursa?" diyerek buna şiddetle karşı çıktı.

Oğlan geceyi rahat geçirdi, ertesi gün de iyi görünüyordu. Omurgasının hasar görmediğinden emin olmak için zamana ihtiyaç vardı ama Mr. Robinson telaş edilecek bir durum görmedi, bu yüzden de Charles Musgrove daha fazla eve kapanmasına gerek olmadığına karar verdi. Çocuğun yataktan çıkmaması ve olabildiğince sakin bir şekilde oyalanması gerekiyordu ama bir baba evde kalıp da ne yapacaktı? Kadınlara göre bir işti bu, hiçbir işe yaramayacakken kendini eve kapatması son derece saçma olurdu. Babası, Yüzbaşı'yla tanışmasını çok istiyordu, aksini gerektirecek geçerli bir neden olmadığına göre gitmesi gerekirdi; bu tartışma Charles'ın, avdan döndükten sonra hemen üstünü değiştireceğini ve akşam yemeğini Büyük Ev'de yiyeceğini açıkça ve cesaretle söylemesiyle son buldu.

"Çocuk bundan iyi olamazdı," dedi Charles, "o yüzden, az önce babama geleceğimi söyledim, o da bana hak verdi. Ablan yanında olduğuna göre, hayatım, vicdan azabı çekmeme de gerek yok. Sen oğlanı bırakmak istemezsin ama ben bir işe yaramıyorum, biliyorsun. Herhangi bir şey olursa Anne beni çağırtır."

Eşler çoğunlukla karşı çıkmanın ne zaman işe yaramayacağını anlarlar. Mary de Charles'ın konuşma şeklinden onun gitmeye kararlı olduğunu, onu sinirlendirmesinin bir işe yaramayacağını anladı. O yüzden o odadan çıkana kadar hiçbir şey demedi ama Anne ile baş başa kalır kalmaz,

"Demek, bu zavallı çocukcağızın başında ikimiz nöbet tutacağız, bütün gece yanımızda Tanrı'nın tek bir kulu olmayacak! Böyle olacağını biliyordum. Benim kaderim bu. Bir terslik olduğunda erkekler her zaman işin içinden sıyrılırlar, Charles da bir erkek işte. Ne kadar duygusuz! Zavallı küçük oğlundan kaçması büyük duygusuzluk, doğrusu. Durumunun ne kadar iyiye gittiğini söyleyip duruyor! Durumunun iyiye gittiğini ya da yarım saat sonra ani bir değişiklik olmayacağını nereden biliyor ki?

Charles'ın bu kadar duygusuz olacağını düşünmezdim doğrusu. Yani şimdi o gidip keyfine bakacak ama zavallı bir anne olarak benim, yerimden kıpırdamama izin yok, oysa çocuğun yanında kalması en uygun olmayan insan benim. Asıl, anne olduğum için benim sinirlerimin yıpratılmaması gerek. Bunu hiç kaldıramam. Dün nasıl sinir kirizi geçirdiğimi gördün," dedi.

"Ama yalnızca yaşadığın ani telaşın, geçirdiğin şokun etkisiyle oldu o. Bir daha öyle sinir krizi geçirmezsin. Canımızı sıkacak bir şey olacağını sanmıyorum. Mr. Robinson'un talimatlarını son derece iyi anladım, hiç korkum yok, doğrusu kocana şaşmıyorum, Mary. Çocuk bakmak erkeğin işi değil, onun uzmanlık alanına girmez. Hasta bir çocuk her zaman annesine aittir; öyle olmasının nedeni de çoğunlukla annenin kendi duygularıdır," dedi Anne.

"Ben de her anne kadar çocuğuma düşkün olduğumu sanıyorum ama hasta odasında Charles'tan daha fazla işe yarıyor muyum emin değilim, yanlış olduğunu bile bile çocukcağızı sürekli azarlayıp duramam ki, bu sabah gördün, ona uslu durmasını söylemeye kalkıştığım an sağa sola saldırmaya başlıyor. Böyle şeyleri benim sinirlerim kaldırmıyor," diye karşılık verdi Mary.

"Ama bütün gece oğlundan uzak kalırsan için rahat eder mi?"

"Eder, babası bunu yapabiliyorsa ben neden yapamayayım? Jemima çok dikkatli bir kadın, saat başı bize Charles'ın nasıl olduğuna dair haber yollayabilir. Bence gerçekten de Charles babasına hepimizin geleceğini söyleyebilirdi. Dün çok telaşlanmıştım ama bugün durum çok farklı."

"Gideceğini haber vermek için geç kalmadıysan sen de kocanla gidebilirsin sanırım. Küçük Charles'ı bana bırakın. Ben onunla kalırsam, Mr. ve Mrs. Musgrove da bunda bir sakınca görmeyeceklerdir," diye önerdi Anne.

"Ciddi misin?" diye bir çığlık attı Mary, gözleri parlayarak. "Tanrım! Bu harika bir fikir, gerçekten harika! Ben gitsem de olur kalsam da, nasılsa evde bir işe yaramıyorum – değil mi? Hırpalandığımla kalıyorum. Bir annenin duygularına sahip olmadığın için sen çok daha uygun bir insansın. Küçük Charles'a ne istersen yaptırabilirsin, senin sözünü hemen dinler. Böylesi onu Jemima'yla yalnız bırakmaktan bin kat daha iyi. Ah!

Gideceğim elbette, Charles kadar benim de gidebiliyorsam gitmem gerektiğine eminim çünkü özellikle de benim Yüzbaşı'yla tanışmamı çok istiyorlar, senin tek başına kalmayı dert etmediğini de biliyorum. Çok iyi akıl ettin doğrusu, Anne. Gidip Charles'a haber vereyim de hemen hazırlanayım. Bir sorun olursa bizi hemen çağırtabilirsin, biliyorsun ama seni telaşlandıracak bir şey olacağını hiç sanmıyorum, emin ol, sevgili oğlum için içim rahat olmasa dünyada gitmezdim."

Hemen ardından kocasının giyinme odasına koşup kapıyı tıklattı, Anne de onun peşinden yukarı çıktığı için karı-kocanın arasında geçen tüm konuşmayı duyabildi, Mary, sevinçten uçarak, söze başladı:

"Ben de seninle geleyim diyorum, Charles çünkü evde ben de senden fazla işe yaramıyorum. Kendimi sonsuza kadar eve kapayıp küçük Charles'ın yanında kalsam da onu istemediği bir şeyi yapmaya ikna edemem. Onunla Anne kalacak, evde kalıp çocuğa bakmayı o üstlendi. Kendi önerdi bunu, bu yüzden ben seninle geleceğim, böylesi çok daha iyi olacak çünkü salı gününden beri Büyük Ev'de akşam yemeği yemedim."

"Anne çok nazik davranmış," diye karşılık verdi kocası, "senin gelmene de çok sevinirim ama hasta çocuğumuza baksın diye Anne'i evde tek başına bırakmak ona haksızlık olmaz mı?"

Anne, söze karışıp kendi nedenlerini anlatacak kadar yakındaydı, ikna olmanın en hafifinden akla uygun olduğu bu durumda, tavrındaki içtenlikle ikna etmeyi kolayca başardığı eniştesi, Anne'in evde kalıp akşam yemeğini tek başına yemesine daha fazla karşı çıkmadı ama hâlâ ilerleyen saatlerde, çocuk gece uykusuna yattıktan sonra Anne'in onlara katılmasını istiyordu, gelip onu almayı önerdi ama Anne razı olmadı, durum böyle olunca da Anne, çok geçmeden kız kardeşiyle kocasının keyifleri pek yerinde olarak evden çıktıklarını zevkle izledi. Gidince mutlu olmalarını umdu, bu mutluluk ne kadar garip inşa edilmiş görünürse görünsün; kendisine gelince, büyük olasılıkla bir daha hiç olmayacağı kadar rahatlamış hissediyordu kendini. Çocuğa en iyi kendisinin baktığını biliyordu, Frederick Wentworth'ün yalnızca bir kilometre ötede başkalarını etkiliyor olmasından ona neydi.

Yüzbaşı'nın, karşılaşmaları olasılığıyla ilgili ne düşündüğünü bilmek isterdi. Genç adam belki de bunu umursamıyordu, bu koşullarda

umursamamak mümkünse elbette. Ya umursamıyor ya da istemiyor olmalıydı. Anne'i tekrar görmeyi istemiş olsaydı bunca zaman beklemezdi; uzun süre önce, hayat ona tek eksiği olan maddi bağımsızlığı erkenden sunduğunda Anne'in, onun yerinde olsaydı yapmış olacağına inandığı şeyi yapardı.

Kız kardeşiyle kocası yeni tanıştıkları kişiden ve genel olarak ziyaretlerinden çok memnun kalmış olarak döndüler. Müzik dinlemiş, şarkı söylemiş, sohbet etmiş, gülüp eğlenmişlerdi, gece çok güzel geçmişti; Yüzbaşı Wentworth'e hayran kalmışlardı, Yüzbaşı hiç çekingen ya da tutuk davranmamıştı, sanki hepsi de birbirlerini çok iyi tanırmış gibi hissetmişlerdi, Yüzbaşı hemen ertesi sabah Charles ile birlikte ava çıkacaktı. Kahvaltıya gelecekti ama Küçük Ev'e değil, gerçi ilk başta önerilen buydu ama daha sonra Büyük Ev'e gelmesi için ısrar edilmişti, o da çocuğu düşünerek Mrs. Musgrove'un ayağının altında olmak istememiş ve nasıl olduğunu onlar da tam anlayamadan, bir şekilde kahvaltı için Charles ile babasının evinde buluşmaları kararlaştırılmıştı.

Anne durumu anlamıştı. Yüzbaşı onu görmekten kaçınıyordu. Yüzbaşı'nın onun hakkında eski bir uzak tanıdığın soracağı türden bir-iki şey sorduğunu öğrenmişti, belki o da Anne'in kabul ettiği, hatta özellikle belli ettiği gibi, karşılaştıklarında tanıştırılmaktan kurtulmak için böyle yapmıştı.

Sabahları Küçük Ev'de gün, hep Büyük Ev'dekinden daha geç saatte başlardı, ertesi sabah aradaki bu fark o kadar açılmıştı ki Charles gelip ava çıkmak üzere olduklarını, köpekleri almaya geldiğini, kız kardeşleriyle Yüzbaşı'nın da yolda olduklarını söylediğinde Anne ile Mary daha yeni kahvaltıya oturmuşlardı, Charles'ın kız kardeşleri Mary'yi ve küçük oğlanı yoklamak, Yüzbaşı da rahatsız etmeyecekse Mary'yi ziyaret etmek istemişti, Charles oğlanın iyi olduğunu, Yüzbaşı'nın hiçbir rahatsızlık vermeyeceğini söylemiş olmasına karşın o yine de Charles'ı haber vermesi için önden yollamadan rahat etmemişti.

Bu ilgiden son derece hoşnut kalan Mary, Yüzbaşı Went-worth'ün gelişini sevinçle karşıladı, Anne ise karmaşık duygular içindeydi, bu duygular arasında en rahatlatıcı olanı da bu ziyaretin kısa sürecek olmasıydı. Gerçekten de kısa sürdü. Charles hazırlıklarını tamamladıktan

iki dakika sonra diğerleri geldi, hepsi salondaydılar. Anne, Yüzbaşı Wentworth ile göz göze gelir gibi oldu, onun hafifçe eğildiğini, nezaket gereği selam verdiğini gördü; sesini duydu; Yüzbaşı, Mary ile konuştu, söylemesi uygun düşen her şeyi söyledi, ardından genç Musgrove hanımlarına dönüp bir şeyler söyledi, bu kadarı onlarla içli dışlı olduğunu göstermeye yetmişti; oda dolu gibiydi, seslerle ve insanlarla dopdolu, ama birkaç dakika içinde her şey bitti. Charles pencerede gözüktü, her şey hazırdı, konukları eğilerek selam verip gitmişti, genç Musgrove hanımları da birdenbire, ava giden beylerle birlikte köyün çıkışına kadar yürümeye karar vermişler ve çıkıp gitmişlerdi; salon boşalmıştı, Anne kahvaltısını bitirebilirdi.

“Geçti artık! Geçti!” diye tekrarladı içinden, gergin bir minnettarlıkla. “En kötüsünü atlattım!”

Mary bir şeyler söylüyordu ama Anne dikkatini ona veremedi. Frederick Wentworth’ü görmüştü. Karşılaşmışlardı. Bir kez daha aynı odada bulunmuşlardı.

Ancak, çok geçmeden mantıklı düşünmeye ve duygularına gem vurmaya çalıştı. Sekiz yıl, her şeyden vazgeçeli neredeyse sekiz yıl olmuştu. Şimdi, aradan geçen bu zamanın geride bıraktığı ve silikleştirdiği heyecanları uyandırmak ne kadar saçmaydı! Sekiz yıl neleri değiştirmezdi ki? Türlü türlü olaylar, değişimler, yabancılaşmalar, uzaklaşmalar — bu süre zarfında bunların hepsi yaşanmış olmalıydı, geçmiş de unutulmuş olmalıydı — bu da ne kadar doğal ve kesindi! Sekiz yıl, Anne’in kendi hayatının neredeyse üçte biriydi.

Yazık ki, tüm bu akıl yürütmelerine rağmen sekiz yılın, derine işlemiş duygular için pek de uzun bir süre sayılamayacağını anladı.

Peki şimdi Yüzbaşı’nın tavrını nasıl yorumlamalıydı? Ondan uzak durmak mı istiyordu? Bir an sonra bu soruyu sormasına neden olan aptallığı yüzünden kendinden nefret etti.

Ne kadar akıllıca davranmaya çalışırsa çalışsın sormaktan kendini alamayacağı bir sorunun yanıtını merak etmekten çok geçmeden kurtuldu, çünkü genç Musgrove hanımları yürüyüşten dönüp Küçük Ev’e yaptıkları ziyareti sonlandırdıktan sonra Mary kendiliğinden ona dedi ki:

“Yüzbaşı Wentworth sana pek kibar davranmıyor, Anne; oysa bana ne kadar ilgi gösterdi. Henrietta, buradan çıktıklarında ona senin için ne düşündüğünü sormuş, o da, ‘O kadar değişmiş ki neredeyse tanıyamayacaktım,’ demiş.”

Mary, ablasının duygularına saygı gösterecek kadar hassas değildi ama bu kez bir yarayı kaşıdığından tamamıyla habersizdi.

“Tanıyamayacağı kadar değişmişim demek.” Anne, sessiz ve derin bir onur kırıklığı yaşayarak bu sözü tamamıyla kabullendi. Hiç kuşkusuz değişmişti, misilleme de yapamazdı çünkü Yüzbaşı değişmemişti, ya da en azından olumsuz yönde değişmemişti. Anne bunu kendine çoktan itiraf etmişti, daha farklı da düşünemezdi, varsın Yüzbaşı onun hakkında istediğini düşünsündü. Hayır, Anne’in gençliğini ve güzelliğini yıpratan yıllar Yüzbaşı’ya yalnızca daha çekici, daha erkeksi bir hava vermiş, onun kişisel üstünlüklerine zerre kadar zararı dokunmamıştı. Anne, karşısında aynı Frederick Wentworth’ü görmüştü.

“Öyle değişmiş ki onu neredeyse tanıyamayacaktım!” Bu sözler aklından hiç çıkmayacaktı. Yine de çok geçmeden bunları duyduğuna sevinmeye başladı. Bu sözler kendine gelmesini, heyecanını bastırmasını, sakinleşmesini sağlamıştı, bu yüzden de onu daha mutlu etmiş olmalıydılar.

Frederick Wentworth bunu ya da buna benzer bir şeyleri söylemişti ama söylediklerinin Anne’in kulağına gideceğini hiç düşünmemişti. Onu çok bozulmuş bulmuştu, kendisine sorulunca da bir anda içinden geçenleri olduğu gibi söylemişti. Anne Elliot’ı affetmemişti. Anne onu kullanmış, terk etmiş ve hayal kırıklığına uğratmıştı; daha da kötüsü böyle yaparak zayıf karakterli olduğunu göstermişti; Yüzbaşı’nın kararlı yapısının kaldırabileceği bir şey değildi bu. Anne başkalarını memnun etmek için ondan vazgeçmişti. Başkalarının sözüne çok fazla önem vermişti. Zayıflık ve korkaklık göstermişti.

Frederick, ona içtenlikle bağlanmış, o günden sonra da hiçbir kadını ona denk görmemişti ama onu görmek istemesinin doğal bir merak hissi dışında hiçbir nedeni yoktu. Anne’in, Frederick üzerindeki etkisi sonsuza dek silinmişti.

Yüzbaşı’nın şimdiki amacı evlenmekti. Zengindi, artık karaya döndüğüne göre de aklını çelecek birini bulur bulmaz yuva kurmak niyetindeydi,

aslında aranıyordu da, derdi tasası olmayan bir şıpsevdi hızıyla âşık olmaya hazırdı. Genç Musgrove hanımlarının hangisi kendisini isterse ona gönül verebilirdi, önüne çıkacak herhangi başka bir genç kadına da tutulabilirdi, Anne Elliot dışında elbette. Ablasının bu konuda yürüttüğü tahminlere karşılık verirken, bu istisnayı kendisine saklamıştı:

"Evet, Sophia, karşında aptalca bir evlilik yapmaya hazır biri var. On beş ile otuz yaş arası kim isterse beni elde edebilir. Biraz güzellik, birkaç gülümseme, donanmaya edilecek bir-iki övgü dolu söz, kapıldım gitti demektir. Kadınlar arasında bulunamadığı için kibarlaşamayan bir denizciye de bu kadarı yetmez mi zaten?"

Ablası, kardeşinin bunu karşı çıkılmasını istediği için söylediğini biliyordu. Genç adamın ışıl ışıl parlayan gururlu gözlerinden kibar olduğundan emin olmanın mutluluğu okunuyordu, genç adam tanışmak istediği kadını fazlasıyla ciddi bir tavırla anlatırken de Anne Elliot, aklından hiç geçmiyor değildi. "Akıllı ve iyi huylu bir kadın," demekle yetiniyordu. "Böyle bir kadın istiyorum, işte. Biraz daha azına da razı olurum elbette ama çok da azı olmamalı. Budala denirse densin bana, bu konuya çoğu erkekten daha fazla kafa yordum."

8. Bölüm

O günden sonra Yüzbaşı Wentworth ile Anne Elliot sürekli aynı çevrede bulundular. Çok geçmeden Musgrove'larda hep birlikte akşam yemeği yiyorlardı çünkü küçük Charles'ın sağlık durumu artık teyzesinin onun arkasına saklanamayacağı kadar düzelmişti; bu da başka akşam yemeklerinin ve görüşmelerin ilki oldu.

Eski duyguların canlanıp canlanmayacağını yaşayıp görmek zorundaydılar; eski günler her ikisine de hatırlatılacaktı hiç kuşkusuz, *onların* o günlere dönmemeleri olanaksızdı, konuşmalar sırasında yeri geldiğinde Yüzbaşı, nişanlandıkları yıla değinmeden geçemezdi. Mesleği ona konuşma hakkını veriyor, yapısı da bu hakkı kullanmasına neden oluyordu. Birlikte geçirdikleri ilk gece boyunca, "*Bu*, 1806'da olmuştu", "*Bu*, 1806'da, ben denize açılmadan önce olmuştu," gibi cümleler kurdu; sesi titremese de, konuşurken hafifçe kendisinden yana baktığını varsaymak için ortada hiçbir neden olmasa da Anne, onu iyi tanıdığı için kendisi gibi onun da geçmiş günleri anmadan edemeyeceğini biliyordu. İkisinde de aynı anılar canlanıyor olmalıydı ama Anne, bu anıların ikisine de aynı acıyı verdiklerini hiç sanmıyordu.

Birbirleriyle hiç sohbet etmediler, aralarında en sıradan nezaketin gerektirdiğinin ötesinde bir konuşma geçmedi. Bir zamanlar birbirlerinin her şeyiydiler! Şimdiyse hiçbir şeyi! Eskiden olsa, şu anda Uppercross'taki salonu dolduran bu kalabalık topluluğun içinde, birbirleriyle konuşmadan duramayanlar onlar olurdu. Başka kimselerde onlarınki kadar temiz iki kalp, bu kadar benzer zevkler, bu denli uyumlu duygular, bu kadar sevilen çehreler olamazdı, belki yalnızca birbirlerine çok bağlı ve mutlu görünen Amiral ile Mrs. Croft'un dışında. (Anne evli çiftler arasında bile istisna sayabileceği kimseyi göremiyordu.) Şimdiyse iki yabancı gibiydiler, hayır,

bu yabancı olmaktan da beterdi, çünkü asla yeniden tanışamazlardı. Sonsuza dek sürecek bir yabancılıktı bu.

Yüzbaşı konuştuğunda, Anne onun eski sesini duyuyor, eski düşüncelerini seziyordu. Topluluk içinde donanmayla ilgili her konuda bir bilgisizlik yaygındı; herkes, özellikle de gözleri Yüzbaşı'dan başkasını pek görmeyen genç Musgrove hanımları ona gemideki yaşam, günlük işler, yemekler ve saatlerle ilgili bir sürü soru soruyorlardı; yaptığı açıklamaları dinleyip gemide ne kadar pratik düzenlemeler yapılabileceğini öğrenince şaşıran hanımlara tatlı tatlı takılıyordu Yüzbaşı, bu da Anne'in bu konularda kendisinin de bilgisiz olduğu o ilk günleri hatırlamasına neden oldu; Yüzbaşı, onu da denizcilerin gemide aç yaşadıklarını ya da yiyecek bir şeyleri varsa bile onu pişirecek aşçıları, servis yapacak uşakları, yiyecek çatal bıçakları olmadığını sanmakla suçlamıştı.

Anne bunları dinleyip, bunları düşünürken Mrs. Mus-grove'un, duyduğu büyük üzüntünün etkisiyle kendini tutamayıp kulağına fısıldamasıyla daldığı düşüncelerden uyandı:

"Ah Miss Anne! Tanrı oğlumu bağışlamış olsaydı o da şimdi böyle bir adam olacaktı."

Anne gülümsemesini bastırıp Mrs. Musgrove'un biraz daha içini dökmesini nazikçe dinledi, bu yüzden de birkaç dakikalığına diğerlerinin ne konuştuklarını kaçırdı.

Dikkatini yine ilgilendiği konuya verdiğinde genç Musgrove hanımlarının, Donanma Listesini (Uppercross'a ilk giren liste olan kendi Donanma Listelerini) getirdiklerini ve incelemek için hep birlikte onun başına oturduklarını gördü, sözde Yüzbaşı'nın kumanda etmiş olduğu gemileri bulacaklardı.

"İlk geminiz *Asp* idi, hatırlıyorum; hadi Asp'ı bulalım."

"Onu burada bulamazsınız. Hayli yıprandı ve zarar gördü. Ona kumanda eden son kişi bendim. O zaman bile pek yola çıkabilecek durumda değildi. Bir-iki yıl yurtiçinde kullanılabileceğine dair rapor verilmişti, işte bu nedenle beni Batı Hint Adaları'na gönderdiler."

Kızlar çok şaşırmışlardı.

"Amiraller, arada sırada, denize açılması uygun olmayan bir gemiye birkaç yüz adam doldurup göreve yollayarak eğlenirler. Ama bakmaları

gereken çok adam var ve dibi boylasa da boylamasa da fark etmeyecek olanlar arasında kaybettiklerine en az üzüleceklerini seçebilmeleri olanaksız.”

“Şuna bakın,” diye bağırdı Amiral. “Şu gençler neler söylüyor böyle! Vaktiyle, *Asp*’tan daha iyi bir gemi yoktu. Eski gemiler arasında onun gibisi yoktur. Yüzbaşı, o gemiye düştüğü için çok şanslı! Aynı anda kendisinden daha üstün yirmi kişinin de o gemiye kabul edilmek için başvurduğunu biliyor.Onun kadar ilgisizken bu kadar çabuk bir şey elde ettiği için şanslı sayılır.”

“Şanslı olduğumu biliyordum, Amiral, emin olun,” diye ciddiyetle karşılık verdi Yüzbaşı Wentworth. “Göreve getirildiğim için çok sevinmiştim. O zamanlar denize açılmak en büyük amacımdı, bir şeyler yapmak istiyordum.”

“Yaptın da hiç kuşkusuz. Senin gibi genç bir adam karada altı ay boyunca ne yapardı? Evli olmayan bir erkek çok geçmeden yine denize açılmak ister,” dedi Amiral Croft.

“Ama Yüzbaşı Wentworth,” diye bağırdı Louisa, “*Asp*’a gelip de size nasıl eski püskü bir şey verdiklerini gördüğünüzde ne kadar canınız sıkılmıştır kim bilir!”

“Önceden de, o geminin ne durumda olduğunu iyi biliyordum,” dedi Yüzbaşı gülümseyerek. “Kendinizi bildiniz bileli tanıdıklarınızın yarısına ödünç verildiğini gördüğünüz, en sonunda da, çok yağmurlu bir günde, kullanmanız için size verilen eski bir kürk mantonun modaya uygunluğu ya da sağlamlığı hakkında siz ne öğrenebilirseniz, benim de o gemi hakkında öğreneceklerim o kadardı işte. Ah! *Asp* benim için çok değerliydi. Kendisinden istediğim her şeyi yaptı. Yapacağını biliyordum. Ya birlikte denizin dibini boylayacaktık ya da beni başarıya götüren gemi olacaktı o; onunla denizde geçirdiğim bütün o süre boyunca iki gün bile kötü hava yaşamadık; bizi eğlendirmeye yetecek kadar korsanı da aramıza kattıktan sonra, sonbaharda eve dönerken, istediğim Fransız firkateynine rastlayacak kadar da şanslıydım. Onu, Plymouth’a getirdim ve işte burada şans yine yüzüme güldü. Plymouth Körfezi’ne geleli altı saat olmamıştı ki dört gün dört gece sürecek bir fırtına koptu; Fransızlarla temasımız da gemimize pek yaramamıştı, o yüzden bunun yarısı kadar bir süre bile *Asp*’ın hakkından

gelmeye yeterdi. Yirmi dört saat geciksem gazetelerin bir köşesindeki küçük bir sütunda adı geçen cesur Yüzbaşı Wentworth olurdum yalnızca, küçük bir gemiyle denizde kaybolduğum için kimse beni hatırlamazdı bile.”

Anne, içinden ürperdi ama genç Musgrove hanımları acıma ve dehşet duygularını içlerinden geldiği gibi ifade edebildiler.

“Sanırım ondan sonra da,” dedi Mrs. Musgrove, yüksek sesle düşünür gibi kısık bir sesle, “Yüzbaşı, *Laconia*’ya gitti ve orada zavallı oğlumuzla tanıştı.” Başıyla işaret ederek oğlunu çağırdı, “Charles, hayatım, Yüzbaşı Wentworth’e zavallı kardeşinle ilk kez nerede tanıştığını sor lütfen. Hep unutuyorum.”

“Cebelitarık’ta tanışmışlardı anne, ben biliyorum. Dick, hastalandığı için Cebelitarık’ta kalmıştı, eski yüzbaşısı, Yüzbaşı Wentworth’e tavsiye mektubu yazmıştı.”

“Ah! Charles, Yüzbaşı Wentworth’e benim yanımda Dick’ten söz etmekten çekinmemesini söyle, böyle değerli bir dostun ondan söz ettiğini duymaktan memnun olurum,” dedi Mrs. Musgrove.

Böyle bir durumun yol açabileceği olasılıklara bir parça daha temkinli yaklaşan Charles başını sallayarak yanıtladı Mrs. Musgrove’u ve uzaklaştı.

Kızlar şimdi *Laconia*’yı bulmaya çalışıyorlardı, Yüzbaşı Wentworth onları bu zahmetten kurtarmak için bu değerli kitabı kendi ellerine almadan edemedi ve geminin adının, sınıfının ve askeri olmayan güncel görevinin yazılı olduğu kısa açıklamayı bir kez daha yüksek sesle okudu, ardından bu geminin de bir erkeğin sahip olabileceği en iyi dostlardan biri olduğunu belirtti.

“Ah, *Laconia*’daki günlerim ne güzel günlerdi! Orada ne kadar çabuk para kazandım! Bir arkadaşımla birlikte Batı Hint Adaları açıklarında çok güzel bir yolculuk yaptık. Zavallı Harville, kardeşim benim! Paraya ne kadar çok ihtiyacı vardı, biliyor musunuz; benden de çok istiyordu para kazanmayı. Onun bir karısı vardı. Harika bir adamdır! Ne kadar mutlu olduğunu hiç unutmayacağım. Bütün mutluluğu da karısı içindi. Ertesi yaz Akdeniz’de de aynı şansı yakaladığım zaman keşke o da yanımda olsaydı diye geçirdim içimden.”

“Sizin o geminin kaptanlığına getirildiğiniz gün şans asıl *bizim* yüzümüze güldü, Yüzbaşı. Yaptıklarınızı asla unutmayacağız,” dedi Mrs. Musgrove.

Mrs. Musgrove duygulandığı için alçak sesle konuşmuştu, söylediklerinin yalnızca bir bölümünü duyan ve büyük olasılıkla o sırada Dick Musgrove'u aklının ucundan bile geçirmeyen Yüzbaşı Wentworth, kadının sözüne devam etmesini bekler gibi durakladı.

"Kardeşimden söz ediyor," diye mırıldandı kızlardan biri, "annem, zavallı Dick'i hatırladı."

Mrs. Musgrove, "Zavallı çocukcağız!" diye konuşmayı sürdürdü, "Sizin gözetiminizdeyken kendine o kadar çekidüzen vermiş, öyle güzel mektuplar yazar olmuştu ki! Ah, keşke sizin geminizden hiç ayrılmasaydı. İnanın Yüzbaşı Wentworth, sizden ayrıldığı için çok üzgünüz."

Bu konuşma sırasında bir an için Yüzbaşı Wentworth'ün yüzünden öyle bir ifade gelip geçti, parlak gözlerinde öyle bir bakış belirip kayboldu, güzel dudakları öyle büküldü ki Anne, onun Mrs. Musgrove'un oğluyla ilgili dileklerini paylaşmadığı gibi büyük olasılıkla ondan kurtulmaya can atmış olduğu sonucuna vardı, ama tüm bu belirtiler Yüzbaşı'yı Anne kadar iyi tanımayanların fark edemeyecekleri derecede geçiciydi, Yüzbaşı bir an sonra kendini tamamıyla topladı ve ciddileşti, hemen ardından da Anne ile Mrs. Musgrove'un oturmakta olduğu kanepeye yaklaşıp Mrs. Musgrove'un yanına oturdu ve onunla alçak sesle oğlu hakkında konuşmaya başladı; anne-babanın duyarlı ve içten duygularına ne kadar saygı duyduğunu gösteren bir ilgi ve doğal bir nezaketle konuşuyordu.

Mrs. Musgrove, Yüzbaşı'ya seve seve yer açtığından şimdi Anne ile Yüzbaşı aynı kanepede oturuyorlardı; aralarında yalnızca Mrs. Musgrove vardı. Bu da önemsiz bir engel sayılmazdı hani. Mrs. Musgrove hayli cüsseliydi; hassas ve duyarlı olmaktan çok çevresine neşe ve mutluluk saçacak yapıda bir kadındı; Mrs. Musgrove'un cüssesi, Anne'in narin bedeninde ve dalgın yüzünde beliren çalkalanmaları tamamıyla örtse de hayattayken kimsenin umursamadığı oğlunun kaderine iç çeken bu şişman kadınla ilgilenirken kendine hâkim olduğu için Yüzbaşı Wentworth takdiri hak ediyordu.

Cüsseyle, ruhun çektiği acılar mutlaka uyumlu olmak zorunda değildir. İriyarı birinin de dünyanın en zarif bacaklarına sahip biri kadar acı çekmeye hakkı vardır. Ama bazen birbiriyle öyle uyumsuz özellikler bir araya gelir

ki haksızlık olsa da olmasa da mantığın işlemeyeceği —zevksizlik sayılan — alay konusu olacak durumlar ortaya çıkar.

Ferahlamak için odanın içinde ellerini arkasında kavuşturup birkaç tur atan Amiral, karısı tarafından konuyu değiştirmesi için uyarılınca Yüzbaşı Wentworth'ün yanına geldi ve konuşmayı böldüğüne bakmadan, yalnızca kendi kafasının içindekileri düşünerek, "Frederick, geçen ilkbahar Lizbon'da bir hafta daha kalsaydın Lady Mary Grierson ile kızlarını gemiyle İngiltere'ye getirmen istenecekti," dedi.

"Öyle mi? İyi ki bir hafta daha kalmamışım, o halde!" diye karşılık verdi, Yüzbaşı.

Amiral, onu kadınlara karşı nezaketsiz olmakla suçladı. Yüzbaşı kendini savundu ama bir yandan da, bir balo ya da birkaç saatlik bir ziyaret söz konusu olmadıkça hiçbir kadını gemisine kendi isteğiyle kabul etmeyeceğini açıkça söyledi.

"Ben kendimi tanıyorsam, bunun nedeni onlara karşı nezaketsiz olmam değil. Daha çok, insan ne kadar çabalarsa çabalasın, ne özverilerde bulunursa bulunsun gemide bir kadını rahat ettirecek koşulların oluşturulamayacağını bilmemden kaynaklanıyor. Kadınların her konuda rahat etme isteğine büyük önem vermek nezaketsizlik olamaz, benim yaptığım da bu işte, Amiral. Gemide kadınların olduğunu bilmekten ya da onları gemide görmekten hiç hoşlanmam, benim komuta ettiğim hiçbir gemi elimden geldiği kadarıyla, hanımlardan oluşan bir grubu hiçbir yere götürmeyecektir," dedi.

Bu sözler, ablasının ona karşı çıkmasına yol açtı.

"Ah! Frederick! Böyle konuştuğuna inanamıyorum. Ne gereksiz bir incelik! Kadınlar gemide de İngiltere'nin en güzel evindeki kadar rahat edebilirler. Ben de kadınların büyük bölümü kadar uzun süre gemide yaşadım sanırım. Bir savaş gemisindeki yaşam koşullarının üstüne yoktur. Yaşadığım gemilerin sayısı beşi bulur ve (başıyla nazikçe Anne'i göstererek sözlerini sürdürdü) Kellynch Malikânesi'nde bile, o gemilerin çoğunda her zaman sahip olduğumdan daha büyük bir konfora ya da lükse sahip değilim."

"Yerinde bir saptama değil," diye karşılık verdi kardeşi, "sen kocanla birlikteydin ve gemideki tek kadındın."

“Ama Mrs. Harville’i, kız kardeşini, kuzenini ve üç çocuklarını Portsmouth’tan Plymouth’a getiren sendin. Kadınlara gösterdiğin bu aşırı ince, olağanüstü nezaket o zaman nerelerdeydi?”

“Dostluğum ağır bastı, Sophia. Elimden geldiği sürece hangi subay karısına olsa yardım ederim, Harville isterse istediği herkesi, her şeyi dünyanın öbür ucunda bile olsa getiririm. Ama bu olayı, özünde bir şanssızlık olarak değerlendirmediğimi de düşünme.”

“Hepsi son derece rahat etmişti, bundan emin olabilirsin.”

“Bu yüzden onlardan daha çok hoşlanmam gerekmez. O kadar kadının ve çocuğun gemide rahat etmeye *hakları* yok.”

“Sevgili Frederick, amma boş konuşuyorsun. Herkes senin gibi düşünseydi, kocalarımızın peşinden sürekli bir limandan diğerine götürülmek isteyen biz denizci eşlerinin hali ne olurdu, düşünsene.”

“Gördüğün gibi, düşüncelerim Mrs. Harville ile bütün ailesini Plymouth’a götürmeme engel olmadı.”

“Ama senin böyle pek hassas bir beyefendi gibi konuşmandan ve sanki bütün kadınlar pek hassas hanımefendilermiş de mantıklı insanlar değillermiş gibi düşünmenden nefret ediyorum. Hiçbirimiz el bebek gül bebek yaşamayı beklemiyoruz.”

“Ah! Hayatım!” dedi Amiral. “Hele bir evlensin, o zaman başka türlü konuşacak. O evlendikten sonra biz bir savaşı daha görecek kadar yaşarsak, onun da, ikimizin ve başka birçoklarının yaptıklarını yaptığını göreceğiz. Ona karısını getirecek herkese çok minnettar kalacaktır.”

“Evet, haklısın,” dedi Mrs. Croft.

“Şimdi yandım işte,” diye bağırdı Yüzbaşı Wentworth. “Evli insanlar bana, ‘Ah! Evlendiğin zaman çok farklı düşüneceksin,’ diyerek saldırmaya başladıklarında yalnızca, ‘Hayır, düşünmeyeceğim,’ diyebiliyorum; o zaman da onlar yine, ‘Hayır, düşüneceksin,’ diyorlar ve konu bu şekilde kapanıyor.”

Yüzbaşı, ayağa kalkıp odanın öbür tarafına doğru yürüdü.

“Ne çok yolculuk etmiş olmalısınız, hanımefendi!” dedi Mrs. Musgrove, Mrs. Croft’a.

“On beş yıllık evliliğim boyunca bir hayli yolculuk yaptım, gerçi birçok kadın daha da fazlasını yapmıştır. Atlantik’i dört kez geçtim, bir kez, tek bir

kez de Doğu Hindistan'a gidip geldim, İngiltere'ye daha yakın farklı yerlerde de bulundum: Cork'ta, Lizbon'da, Cebelitarık'ta. Ama Meksika Körfezi'nin ötesine hiç geçmedim, Batı Hint Adaları'na da hiç gitmedim. Bermuda ya da Bahama'yı Batı Hint Adaları'ndan saymıyoruz, biliyorsunuz."

Mrs. Musgrove'un karşı çıkmak için söyleyebileceği hiçbir şey yoktu, hayatı boyunca bu adaların nereye ait olduklarını hiç düşünmemişti zaten.

"Sizi temin ederim, hanımefendi," diye sözlerini sürdürdü Mrs. Croft, "bir savaş gemisindeki konforu başka hiçbir yerde bulamazsınız, birinci sınıf olanlardan söz ediyorum elbette. Bir firkateyne geldiğinizde, elbette ki, sınırlanmış oluyorsunuz; yine de mantıklı her kadın onlardan birinde gayet rahat edebilir, hayatımın en güzel günlerini denizde geçirdiğimi rahatlıkla söyleyebilirim. Eşimle birlikteyken korkacak hiçbir şey yoktu ki. Tanrı'ya şükürler olsun! Her zaman son derece sağlıklı oldum, her iklime uyarım. Denize açıldığım ilk yirmi dört saat hep bir parça rahatsız olurdum ama ondan sonra hastalık nedir hiç bilmedim. Bedenen ya da zihnen sıkıntı çektiğim, kendimi iyi hissetmediğim ya da tehlikede olduğumu düşündüğüm tek dönem Deal'da tek başıma geçirdiğim kıştı; Amiral (o zaman daha yüzbaşıydı) Kuzey Denizi'ndeydi. O kışı sürekli korku içinde geçirdim, ne yapacağımı ya da ondan bir daha ne zaman haber alacağımı bilemediğim için sürekli yakınacak bir şeyler uyduruyordum ama birlikte olabildiğimiz sürece hiçbir şeyden rahatsızlık duymadım, en ufak sıkıntı yaşamadım."

"Evet, elbette. Ne kadar doğru, evet! Ben de size katılıyorum, Mrs. Croft," diye içtenlikle karşılık verdi Mrs. Musgrove. "Ayrılık kadar kötü şey yok. Ben de aynı fikirdeyim. Ne demek olduğunu da iyi bilirim çünkü Mr. Musgrove gezici mahkemenin yaptığı duruşmalara katılıyor, duruşmalar bitip de sağ salim eve döndüğünde o kadar mutlu oluyorum ki."

Gece danslarla sona erdi. İstek üzerine Anne, her zamanki gibi piyano çalarak geceye katkıda bulundu; piyanonun başında otururken ara sıra gözleri yaşlarla dolsa da kendisine bir iş verildiği için çok memnundu ve karşılığında göze görünmemekten başka hiçbir şey istemiyordu.

Neşeli, eğlenceli bir parti oldu; Yüzbaşı Wentworth herkesten daha keyifli gözüküyordu. Anne onun, neşelenmek için her türlü gerekçesi

olduğunu düşündü; herkesin, özellikle de genç Musgrove hanımlarının ona gösterdikleri ilgi ve beğeni buna yeter de artardı bile. Daha önce adları geçen Hayter ailesinin genç kızları, belli ki ona tutulmuşlardı; Henrietta ile Louisa'ya gelince, onlar da kendilerini Yüzbaşı'ya o kadar adamışlardı ki aralarındaki o sevgi dolu, dostça ilişki devam ediyor olmasa iki kardeşin birbirleriyle açıkça rekabet etmediklerine inanmak mümkün olmayacaktı. Yüzbaşı Wentworth, herkesten bu kadar hayranlık gördüğü için biraz şımarmışsa, bunda şaşılacak ne vardı?

Parmakları piyanonun tuşları üzerinde yarım saat boyunca falsosuz olduğu kadar bilinçsizce de gezinirken, Anne'in aklından geçenlerin bazıları bunlardı. *Bir keresinde*, Yüzbaşı'nın kendisine baktığını, değişmiş yüz hatlarını incelediğini, belki de onlarda bir zamanlar kendisini büyüleyen yüzün izlerini aradığını hissetti, *bir keresinde de* kendisiyle ilgili bir şeyler söylediğini anladı; verilen karşılığı duyana kadar bunun pek farkında değildi ama yanıtı duyduktan sonra Yüzbaşı'nın dans partnerine Miss Elliot'ın hiç dans edip etmediğini sorduğundan emin oldu. Yanıt, "Ah, hayır! Hiç dans etmez, dans etmez oldu. Piyano çalmayı yeğliyor. Bıkıp usanmadan çalar," olmuştu. Yüzbaşı, bir kez de onunla konuştu. Dans sona erdiğinde Anne piyanonun başından kalkmıştı, boşalan piyanonun başına bu kez genç Musgrove hanımlarına melodisini dinletmek istediği bir aryayı tıngırdatmak için Yüzbaşı geçmişti. Anne, düşünmeden onun olduğu tarafa döndü; Yüzbaşı onu gördü ve hemen ayağa kalkarak yapmacık bir nezaketle, "Affedersiniz, hanımefendi, yerinizi aldım," dedi, Anne hemen itiraz edip geri çekilse de Yüzbaşı tekrar oturmaya ikna edilemedi.

Anne bu türden bakışların ve konuşmaların devamını istemiyordu. Yüzbaşı'nın bu soğuk nezaketi ve resmi konuşmaları her şeyden daha kötüydü.

9. Bölüm

Yüzbaşı, karısı kadar Amiral tarafından da bir kardeş gibi sevildiğinden, Kellynch'e kendi eviymiş gibi ne zaman isterse gelecek ve orada ne kadar isterse kalacaktı. Kellynch'e ilk geldiğinde çok geçmeden Shropshire'a gidip oraya yerleşmiş olan ağabeyini ziyaret etmeyi planlamıştı ama Uppercross'un çekici yanları yapacağı bu ziyareti ertelemesine neden oldu. Burada Yüzbaşı'yı öyle dostça karşılıyor, o kadar çok pohpohluyor ve orayı öyle çekici kılıyorlardı ki; yaşlılar o kadar konuksever, gençler de öyle iyi huyluydu ki Yüzbaşı olduğu yerde kalmaya, Edward'ın karısının ne kadar sevimli ve mükemmel olduğunu görmeyi de bir süre daha ertelemeye karar verdi.

Yüzbaşı, çok geçmeden hemen her gün Uppercross'a gider oldu. Musgrove'lar onu davet etmeye ne kadar heveslilerse o da gitmeye o kadar meraklıydı, özellikle de sabahları gitmek istiyordu çünkü sabah saaatlerinde Kellynch'te tek başına kalıyordu; Amiral ile Bayan Croft genellikle dışarıya çıkıyorlar, yeni arazileri, otlakları ve hayvanlarıyla ilgileniyor, üçüncü bir kişi için tahammül edemeyeceği tarzda zaman öldürüyor ya da yeni edindikleri tek atlı, iki tekerlekli arabalarıyla çevrede gezinti yapıyorlardı.

Şimdiye dek Musgrove ailesiyle çevrelerindeki kişiler arasında Yüzbaşı hakkında tek bir düşünce hâkimdi. Herkes ona içten ve değişmez bir hayranlık duyuyordu ama aralarındaki bu samimi ilişkinin daha yeni kurulduğu günlerde oraya dönen Charles Hayter adındaki biri bundan hayli rahatsız oldu ve Yüzbaşı'yı büyük bir engel olarak gördü.

Charles Hayter kuzenlerin en büyüğüydü, çok hoş ve sevimli bir genç adamdı, görünüşe göre Yüzbaşı Wentworth'ün ortaya çıkmasından önce Henrietta ile arasında hatırı sayılır bir yakınlık vardı. Kiliseye bağlı çalışıyordu, yatılı kalmasını gerektirmeyen bir papaz yardımcılığı bulduğu için de Uppercross'a yalnızca üç kilometre uzaklıktaki babasının evinde

yaşıyordu. Evden kısa süreliğine uzak kaldığı için beğendiği kızla bu kritik dönemde ilgilenememiş, döndüğünde de onu çok farklı bir tutum içinde bularak ve Yüzbaşı Wentworth'ü görerek üzülmüştü.

Mrs. Musgrove ile Mrs. Hayter kardeştiler. İkisi de varlıklıydı ama evlilikleri toplum içindeki konumları açısından önemli bir fark yaratmıştı. Mr. Hayter'in bir miktar malı mülkü vardı ama Mr. Musgrove'unkilerin yanında bunların lafı bile olmazdı, Musgrove'lar taşra çevresinin en saygın sınıfındandılar ama Hayster'lar, Uppercross'takilerle yakınlıkları olmasa anne-babalarının sıradan, gözlerden uzak, gösterişsiz yaşam tarzları ve kendi yetersiz eğitimleri yüzünden neredeyse hiçbir sınıfa dahil olmayacaklardı, yalnızca en büyük oğulları farklıydı, o okumayı ve bir beyefendi olmayı seçmişti, kültürü ve görgüsü diğerlerinin hepsinden çok üstündü.

Bir tarafta kibir, öbür tarafta da haset bulunmadığından, genç Musgrove hanımları da yalnızca kuzenlerini yetiştirmekten zevk alacak kadar kendi üstünlüklerinin farkında olduklarından iki aile hep iyi geçinmişti. Charles'ın Henrietta'ya duyduğu ilgi genç kızın anne babasında herhangi bir hoşnutsuzluk yaratmamıştı, "Onun için harika bir eş sayılmaz ama eğer Henrietta ondan hoşlanıyorsa-" diyerek görüşlerini bildirmişlerdi ve görünüşe bakılırsa Henrietta, Charles Hayter'dan hoşlanıyordu.

Yüzbaşı Wentworth gelmeden önce Henrietta da buna tüm kalbiyle inanıyordu ama o günden sonra Kuzen Charles neredeyse tamamen unutulmuştu.

Anne'in görebildiği kadarıyla Yüzbaşı'nın kız kardeşlerden hangisini yeğlediği henüz belli değildi. Henrietta daha güzel olabilirdi, Louisa da daha neşeliydi; Yüzbaşı'nın hassas olandan mı yoksa hareketli olandan mı daha çok hoşlanacağını Anne şimdilik kestiremiyordu.

Mr. ve Mrs. Musgrove ya pek bir şeyin farkında olmadıklarından ya da kızlarına da onlara yanaşan tüm genç erkeklere de güvenleri tam olduğundan işleri oluruna bırakmış görünüyorlardı. Büyük Ev'de kimse onlar için kaygılanır ya da bu konuyla ilgilenir görünmüyordu ama Küçük Ev'de durum farklıydı; oradaki genç çift tahmin yürütüp meraklanmaya daha eğilimliydi, Yüzbaşı Wentworth, Musgrove'larla dört beş kereden fazla birlikte olmamış, Charles Hayter da yeni geri dönmüştü ki Anne, kız

kardeşinin ve eniştesinin Yüzbaşı'nın gözdesinin kim olduğu hakkındaki yorumlarını dinlemek zorunda kaldı. Charles, Louisa'nın gözde olduğunu düşünüyordu, Mary ise Henrietta'nın, ama her ikisi de Yüzbaşı kızların hangisiyle evlenirse evlensin çok sevinecekleri konusunda aynı fikirdeydiler.

Charles hayatı boyunca daha hoş bir adam görmemişti, Yüzbaşı'nın kendi anlattıklarından onun savaştayken yılda en az yirmi bin sterlin kazandığını öğrenmişti. Bu, tek seferde kazanmış olduğu servetti, bir de daha sonraki savaşlarda kazanabilecekleri vardı; Yüzbaşı Wentworth'ün donanmadaki her subay kadar kendini göstereceğinden de emindi. Ah! Kız kardeşlerinin hangisi için olsa çok iyi bir evlilik sayılırdı bu.

"Gerçekten de öyle sayılır," diye karşılık verdi Mary. "Tanrım! Ya Yüzbaşı Wentworth yüksek bir asalet unvanı da alırsa! Ya Baronet olursa! 'Lady Wentworth' kulağa çok hoş geliyor. Henrietta için büyük bir onur olur bu, doğrusu! O zaman benden önde olacaktır, Henrietta'nın bundan hoşlanmayacağını söyleyemeyiz. Sir Frederick ve Lady Wentworth! Gerçi yeni edinilmiş bir unvan olur bu; ben de yeni edinilmiş unvanlara pek değer vermem ama olsun."

Yüzbaşı'nın Henrietta'yı daha çok beğendiğini düşünmek Charles Hayter'ın kendini bilmezliğine son vermek isteyen Mary'nin işine geliyordu. Hayter'ları kesinlikle küçük görüyordu, aileler arasında var olan akrabalığı tazelemenin büyük talihsizlik olacağına inanıyordu– kendisi ve çocukları açısından çok üzücü olurdu bu.

"Biliyorsun," dedi Mary, "onu, Henrietta'ya hiç yakıştırmıyorum; Musgrove'ların ailemle kurdukları akrabalık ilişkisini de düşünecek olursak Henrietta'nın kendini harcamaya hiç hakkı yok. Hiçbir genç kadının ailesinin önde gelen üyelerinin uygunsuz ve sakıncalı gördüğü bir seçim yapmaya ve kötü ilişkileri olmayan ailesine böyle şeyler yaşatmaya hakkı yoktur. Hem Tanrı aşkına, Charles Hayter kim ki? Taşralı bir papaz yardımcısından başka bir şey değil. Uppercross'lu Miss Musgrove için son derece uygunsuz bir eş."

Ancak kocası bu noktada ona katılmıyordu çünkü hem kuzenine değer verirdi hem de Charles Hayter da tıpkı onun gibi ailenin en büyük oğluydu,

Charles Musgrove'un kendisi de olaylara en büyük oğulun gözüyle bakıyordu.

Bu yüzden, "Şimdi saçmaladın işte, Mary," diye karşılık verdi. "Charles, Henrietta için *harika* bir eş sayılmaz ama büyük olasılıkla Spicers'lar sayesinde bir-iki yıl içinde piskopostan bir iş koparacaktır; onun en büyük oğul olduğunu da unutma lütfen; amcam öldüğünde hayli mülk sahibi olacak. Winthrop'taki arazi en az iki yüz elli dönümdür, Taunton yakınlarındaki çiftlik de ülkenin en iyi topraklarından biridir. Diğerleri değil ama Charles, Henrietta için çok şaşırtıcı bir eş olabilir; diğerleri olmaz doğrusu; yalnızca Charles olabilir; o çok iyi huylu, efendi bir çocuktur; Winthrop onun eline geçtiğinde orayı farklı bir hale getirecek, orada farklı bir hayat sürecektir; öyle bir mülke sahip olunca asla küçümsenecek bir adam olmayacaktır– iyi bir arazisi olacak. Hayır, hayır, Henrietta için Charles Hayter ile evlenmekten daha kötüsü olabilir; o Charles ile, Louisa da Yüzbaşı Wentworth ile evlenebilirse ben çok sevinirim."

Kocası odadan çıkar çıkmaz Mary, Anne'e, "Charles ne derse desin Henrietta'nın Charles Hayter ile evlenmesi korkunç bir şey olur; *onun* için çok kötü, *benim* içinse feci olur bu; bu yüzden Yüzbaşı'nın ona bir an önce Charles Hayter'ı unutturmasında yarar var, aslında bunu yaptığından da neredeyse eminim. Henrietta dün Charles Hayter'ın yüzüne bile bakmadı. Keşke orada olsaydın da Henrietta'nın nasıl davrandığını görseydin. Yüzbaşı Wentworth'ün Louisa'yı da Henrietta kadar beğendiği konusuna gelince, bu çok saçma çünkü kesinlikle Henrietta'yı daha çok beğeniyor. Ama Charles o kadar emin ki! Keşke dün sen de yanımızda olsaydın, o zaman hangimizin haklı olduğunu söyleyebilirdin; sırf bana karşı çıkmak için inat etmediğin sürece eminim ki sen de benim gibi düşünürdün."

Mr. Musgrove'larda yenecek bir akşam yemeği Anne'e tüm bunları görme fırsatını verecekti ama o, başının ağrımasını ve küçük Charles'ın sağlık durumunun hafifçe kötüye gitmesini bahane ederek evde kalmıştı. İstediği sadece Yüzbaşı Wentworth'ü görmemekti, ama şimdi hakemlik etmekten kurtulması da bu sakin gecenin artılarından biri olmuştu.

Yüzbaşı Wentworth'ün ne düşündüğüne gelince, Anne onun, her iki kız kardeşin de mutluluğunu tehlikeye atmadan ya da kendi onuruna leke sürmeden bir an önce ne istediğine karar vermesinin, Henrietta'yı mı yoksa

Louisa’yı mı seçeceğinden daha önemli olduğunu düşünüyordu. Kızların her ikisi de büyük olasılıkla sevgi dolu, iyi huylu birer eş olurlardı. Charles Hayter konusuna gelince, Anne de iyi niyetli bir kadının maymun iştahlı olduğunu görünce üzülecek kadar hassas, bu davranışın yol açacağı sıkıntılara ortak olacak kadar da duyarlıydı ama eğer Henrietta duygularında yanıldığına karar verdiyse bu durumun bir an önce ortaya çıkması iyi olurdu.

Charles Hayter, kuzininin davranışlarında tedirgin olmasına, incinmesine neden olacak çok şey görmüştü. Henrietta, Charles’a o kadar uzun zamandır değer veriyordu ki genç adam, iki görüşmeden sonra tüm umudunu yitirecek ve Uppercross’tan uzak durmaktan başka bir seçenek bulamayacak ölçüde kendini yabancılaşmış hissetmemeliydi ama böyle bir değişim yaşanmıştı işte, bunun Yüzbaşı Wentworth gibi bir adamdan kaynaklandığı düşünülünce de olay iyice ürkütücü olmuştu. Charles yalnızca iki pazar gününü Uppercross’tan uzakta geçirmişti, birbirlerinden ayrılırlarken Henrietta, Charles’ın şu anki papaz yardımcılığı görevini bırakıp onun yerine Uppercross’ta işe başlaması olasılığına genç adamın hayal edebileceğinden de çok ilgi gösteriyordu. Kırk yılı aşkın süredir görevinin tüm gereklerini azimle yerine getiren ama son zamanlarda bunların çoğunu yapamayacak kadar halsiz düşmüş olan papaz Dr. Shirley’in bir yardımcı tutmaya karar vermiş olması, papaz yardımcılığı görevini elinden geldiğince çekici kılması ve bu görevi Charles Hayter’a vaat etmesi, Henrietta’nın en çok istediği şey gibi görünüyordu o zamanlar. Charles’ın aksi yönde on kilometre yol katetmek yerine yalnızca Uppercross’a gelmesi, her açıdan daha iyi bir çalışma ortamına kavuşması, sevgili Dr. Shirley’lerine bağlı çalışması ve sevgili Dr. Shirley’in, artık sağlığına zarar verecek kadar yorgun düşmeden yapamadığı görevlerin çoğundan kurtulacak olması Louisa için bile çok önemliydi ama Henrietta için her şey demekti. Charles geri döndüğündeyse, bir de ne görsün! Kızların bu işe duydukları tüm heves uçup gitmişti. Louisa, Charles’ın Dr. Shirley ile yapmış olduğu görüşme hakkında anlattıklarına hiç kulak veremiyordu; pencerede, Yüzbaşı Wentworth’ün yolunu gözlüyordu; Henrietta bile onu yarım kulak dinliyor, görüşmeye duyduğu eski merakı ve ilgiyi kaybetmiş görünüyordu.

“Gerçekten çok sevindim ama zaten bu işi alacağını düşünüyordum, senin alacağına hep kesin gözüyle baktım. Farklı olacağını düşünmedim– sonuçta Dr. Shirley’in bir papaz yardımcısına ihtiyacı *var*, sana da söz vermişti zaten. Geliyor mu, Louisa?”

Musgrove’larda Anne’in katılmadığı akşam yemeğinin üstünden çok geçmemişti ki bir sabah Yüzbaşı Wentworth Küçük Ev’in salonundan içeri girdi, salonda yalnızca Anne ve kanepeye uzanmış yatan zavallı sakat küçük Charles vardı.

Yüzbaşı, kendini aniden Anne ile neredeyse yalnız bulmanın şaşkınlığıyla her zamanki soğukkanlı tavrını sergileyemedi. İrkildi, kendini toplamak ve nasıl davranacağını belirlemek üzere pencereye yürümeden önce yalnızca, “Genç Musgrove hanımlarının burada olduklarını sanıyordum; Mrs. Musgrove onları burada bulabileceğimi söylemişti,” diyebildi.

“Kız kardeşimle birlikte üst kattalar, birkaç dakikaya aşağı inerler sanırım,” diye karşılık verdi Anne, doğal olarak şaşkındı; çocuk seslenip ondan bir şey istemiş olmasaydı bu konuşmanın hemen ardından odadan çıkar, hem kendini hem de Yüzbaşı Wentworth’ü bu zor durumdan kurtarırdı.

Yüzbaşı pencerenin önünde durdu; sakin ve nazik bir tavırla, “Küçük oğlanın daha iyi olduğunu umarım,” dedikten sonra sustu.

Anne küçük hastasının isteğini yerine getirmek için kanepenin önünde çömelip beklemek zorunda kaldı, bu şekilde birkaç dakika geçmişti ki antreden birilerinin geldiğini duyan Anne sevindi. Bakmak için başını çevirirken karşısında evin beyini görmeyi umuyordu ama gelen pek de işleri kolaylaştıracak biri değildi. Charles Hayter da Yüzbaşı’yı gördüğüne Yüzbaşı’nın Anne’i gördüğüne sevindiğinden daha çok sevinmemişti.

Anne yalnızca, “Nasılsınız? Oturmaz mısınız? Ötekiler de birazdan gelir,” diyebildi.

Yüzbaşı Wentworth ise pencereden uzaklaştı, konuşmaktan kaçınmayacakmış gibi görünüyordu ama Charles Hayter masanın yanına oturup eline bir gazete alarak çok geçmeden onun bu girişimlerinin önünü kesti, Yüzbaşı da pencerenin önüne gitti yeniden.

Az sonra yanlarına biri daha eklendi. Olağanüstü tombul ve şımarık bir çocuk olan iki yaşındaki küçük oğlan kapıyı kimseden yardım almadan açıp kararlı bir şekilde aralarına karıştı ve neler olduğunu anlamak, ortalıkta işe yarar bir şeyler varsa kendi hakkını istemek için doğruca kanepeye gitti.

Yiyecek bir şey bulamadığı için geriye ancak oyun oynamak kalıyordu; teyzesi, hasta ağabeyine sataşmasına izin vermeyince bu sefer genç kadının üstüne tırmanmaya başladı, Anne de küçük Charles ile ilgilendiğinden onu yakasından atamadı. Teyzesi ona güzellikle söyledi, emretti, rica etti, boş yere üsteledi. Bir keresinde onu itip uzaklaştırmaya çalıştı ama oğlan hemen tekrar teyzesinin sırtına tırmanmaktan daha da büyük zevk aldı.

“Walter, hemen in aşağı. Çok yaramazsın. Sana çok kızıyorum,” dedi Anne.

“Walter,” diye azarladı Charles Hayter. “Niçin sana söyleneni yapmıyorsun? Teyzenin ne dediğini duymadın mı? Gel yanıma, Walter; kuzen Charles’a gel.”

Ama Walter yerinden kıpırdamadı bile.

Hemen sonra Anne ondan kurtulduğunu hissetti, biri çocuğu sırtından çekip alıyordu ama Anne başını o kadar eğmek zorunda kalmıştı ki bunu yapanın Yüzbaşı Wentworth olduğunu gördüğünde çocuğun inatçı küçük parmakları boynundan çözülmüş ve küçük yaramaz üstünden kararlılıkla indirilmişti bile.

Bunu fark edince Anne’in nutku tutuldu. Yüzbaşı’ya teşekkür bile edemedi. Tek yapabildiği karmakarışık duygular içinde küçük Charles’ın üstüne eğilmek oldu. Yüzbaşı’nın nezaket gösterip onu kurtarmak için öne çıkması, bunu yapış tarzı, sorunu sessizce halletmesi ve olayla ilgili ufak tefek başka ayrıntılar, çok geçmeden Yüzbaşı’nın kendisine teşekkür edildiğini duymazdan gelebilmek için çocukla konuşurken bilerek gürültü çıkardığına, hatta genç kadının kendisiyle konuşmasının Yüzbaşı’nın son istediği şey olduğuna içtenlikle inanmasıyla birleşip genç kadında öyle kuvvetli ve acı verici bir huzursuzluk yarattı ki, kendini toparlayamadı, ta ki küçük hastasını yanlarına yeni gelen Mary ile Miss Musgrove’a teslim edip odadan çıkana kadar. Orada kalamayacaktı. Dörtlünün aşklarını ve kıskançlıklarını izlemek için bir fırsat olabilirdi bu —şimdi dördü bir aradaydı ama Anne bunların hiçbiri için orada kalamazdı. Charles Hayter’ın

Yüzbaşı Wentworth için iyi duygular beslemediği apaçık ortadaydı. Yüzbaşı Wentworth'ün olaya karışmasından sonra Anne, Charles Hayter'ın sıkkın bir ses tonuyla, "*Benim* sözümü dinlemeliydin, Walter. Sana teyzeni rahat bırakmanı söylemiştim," dediğinden neredeyse emindi, kendi yapması gerekeni Yüzbaşı yaptığı için Charles'ın pişman olduğunu anlayabiliyordu. Ama Anne, kendi duygularına biraz hâkim olana kadar ne Charles Hayter'ın ne de bir başkasının duygularıyla ilgilenebilirdi. Kendinden utanmıştı, böyle önemsiz bir olay yüzünden bu kadar heyecanlandığı, bu kadar etkilendiği için çok utanmıştı ama öyle olmuştu işte ve kendine gelebilmek için uzun süre yalnız kalıp düşünmeye ihtiyacı vardı.

10. Bölüm

Anne’in gözlem yapabileceği başka fırsatlar çıkacaktı kuşkusuz. Çok geçmeden iyi bir fikir edinecek kadar birlikte olmuştu bu dört kişiyle, ne kız kardeşini ne kocasını inandırabileceğini bildiğinden evde bu konudan söz etmeyecek kadar akıllı olsa da Yüzbaşı’nın gözdesinin Louisa olduğunu düşünüyor, ancak hatırladıklarına ve yaşadıklarına dayanarak Yüzbaşı Wentworth’ün ikisine de âşık olmadığı sonucuna varıyordu. Kızlar, Yüzbaşı’ya daha çok tutulmuşlardı ama orada da söz konusu olan aşk değildi. Küçük bir hayranlıktı belki ama birinin âşık olmasıyla sonuçlanabilirdi, büyük olasılıkla da öyle olacaktı. Charles Hayter önemsenmediğinin farkında gibi görünüyordu ama Henrietta, bazen iki adamın arasında kaldığı izlenimini uyandırıyordu. Anne, başlarına açmak üzere oldukları işleri, düşebilecekleri kötü durumlardan bazılarını onlara gösterebilecek güce sahip olmayı isterdi. Hiçbirini suçlamıyordu. Yüzbaşı Wentworth’ün, neden olduğu acılardan tamamıyla habersiz olduğuna inanmak çok hoşuna gidiyordu. Yüzbaşı’nın tavrında bir zafer sevinci, acınası bir zafer sevinci yoktu. Charles Hayter’ın, Henrietta’yı sahiplendiğini büyük olasılıkla ne duymuş ne de düşünmüştü. Yaptığı tek yanlış iki kadının da ilgisini aynı anda kabul etmekti, “kabul etmek” doğru ifade olsa gerekti.

Ancak görünüşe bakılırsa, Charles Hayter kısa bir mücadeleden sonra pes etmişti. Uppercross’a üç gün hiç uğramamıştı, büyük bir değişiklikti bu. Hatta olağan bir akşam yemeği davetini de geri çevirmişti; Mr. Musgrove onu, önünde kalın kitaplarla çalışırken bulunca Mr. ve Mrs. Musgrove bir şeylerin yolunda gitmediğinden emin olmuş, yüzlerinde ciddi ifadelerle Charles’ın ölesiye çalıştığını aralarında konuşmuşlardı. Mary, Henrietta’nın onu açık açık reddettiğini umuyor ve buna inanıyordu, kocasıysa sürekli

onu ertesi gün görecekleri inancıyla yaşıyordu. Anne ise yalnızca Charles Hayter'ın akıllı olduğunu düşünüyordu.

Bu sıralarda bir sabah Charles Musgrove ile Yüzbaşı Wentworth birlikte ava çıkmışlardı, iki kız kardeş de Küçük Ev'de sakin sakin ev işleri yapıyorlardı ki Büyük Ev'in iki genç hanımı pencerenin önüne geldiler.

Çok güzel bir kasım sabahıydı, Musgrove kızları bahçe tarafından gelmişlerdi, uğramalarının tek nedeni *uzun* bir yürüyüşe çıkacaklarını haber vermekti, bu yüzden de Mary'nin nasılsa onlarla gelmek istemeyeceğini düşündüklerini söylediler; Mary iyi bir yürüyüşçü sayılmamasına biraz bozularak hemen, "Ah, elbette! Size katılmayı çok isterim, uzun yürüyüşleri çok severim," diye karşılık verince Anne iki kızın hallerinden bunun tam da istemedikleri şey olduğunu anladı, istenilmese ve rahatsızlık verecek olsa da her şeyin paylaşılması, her şeyin birlikte yapılması gibi aile bağlarından doğan gerekliliklere bir kez daha hayran kaldı. Mary'yi yürüyüşe gitmekten vazgeçirmeye çalıştı ama başaramadı, durum bu olunca da kendisinin de onlara katılması için Musgrove hanımlarından gelen çok daha samimi daveti kabul etmesinin yapılacak en iyi şey olduğuna karar verdi, böylelikle kız kardeşiyle birlikte geri dönebilir ve diğer ikisinin planlarına daha az müdahale edilmesini sağlayabilirdi.

"Neden benim uzun bir yürüyüşten hoşlanmayacağımı düşündüklerini anlayamadım," dedi Mary üst kata çıkarken. "Herkes benim iyi bir yürüyüşçü olmadığımı sanıyor ama onlara katılmayı kabul etmeseydik de memnun olmayacaklardı ki. Sırf bizi çağırmak için gelmiş insanlara nasıl hayır diyebiliriz?"

Hanımlar tam yola çıkmak üzereydiler ki beyler geri döndüler. Giderken yanlarına bir yavru köpek almışlardı, bu köpek onlara ayak bağı olduğu için de erken dönmüşlerdi. Bu yüzden böyle bir yürüyüşe katılacak zamanları da, güçleri de, istekleri de vardı, seve seve kabul ettiler. Anne bu buluşmayı öngörebilseydi kesinlikle evde kalırdı ama bu gezinti biraz da ilgisini çektiğinden ve merakını uyandırdığından artık vazgeçmek için çok geç olduğuna karar verdi ve altısı birden genç Musgrove hanımlarının seçtiği yönde yürümeye koyuldular, belli ki Louisa ile Henrietta kendilerini bu yürüyüşün kılavuzları olarak görüyorlardı.

Anne'in amacı, kimseye engel olmamak; tarlalardaki dar patikalar gruptakilerin ayrılmalarını gerektirdiğinde de, kız kardeşiyle eniştesinin yanında kalmaktı. Onun bu yürüyüşten alacağı *zevk,* hareket etmiş olmaktan ve günün güzelliğinden, yılın son güneşinin rengi kararmış yapraklara ve sararmış bahçelere gülümsemesini izlemekten ve insanın belleğinde kendine has sınırsız tatlar ve izlenimler bırakan, okunmaya değer her şairin ya betimlemeye çalıştığı ya da birkaç duygu yüklü dizesine ilham vermiş olan sonbahar mevsimini konu eden binlerce şiirden birkaçını içinden tekrarlamaktan kaynaklanıyor olmalıydı. Anne bu türden düşüncelere dalarak ve içinden şiirleri tekrarlayarak olabildiğince oyalanmaya çalıştı ama Yüzbaşı Wentworth'ün Musgrove kızlarından herhangi biriyle ettiği sohbeti duyabilecek uzaklıkta olduğunda onların konuştuklarına kulak kabartmadan edemiyordu, gerçi kayda değer pek bir şey de duymadı. Yalnızca neşeyle havadan sudan konuşuyorlardı, yakın arkadaş olan tüm gençlerin edebileceği türden bir sohbetti. Yüzbaşı önce Louisa ile daha çok ilgilendi, sonra da Henrietta ile. Louisa, Yüzbaşı'nın dikkatini çekmek için kesinlikle kız kardeşinden daha çok çaba gösteriyordu. Aralarındaki bu fark gittikçe açıldı, Louisa'nın anlattıklarından biri Anne'i özellikle etkiledi. Günün güzelliğine sıralanan övgülerin birinden sonra Yüzbaşı, "Amiralin ve kız kardeşimin şerefine ne kadar güzel bir gün bu böyle! Bu sabah arabayla uzun bir gezintiye çıkmaya niyetlenmişlerdi; belki de bu tepelerden birinden onlara el sallayabiliriz. Bu tarafa geleceklerinden söz etmişlerdi. Bugün nerede tepetaklak olacaklar merak ediyorum. Ah! Bunu çok sık yaptıklarını söyleyebilirim size ama ablam bunu hiç önemsemiyor, arabadan fırlamış fırlamamış umrunda değil."

"Ah! Abartıyorsunuz, biliyorum," dedi Louisa. "Ama diyelim ki gerçekten öyle, ben de onun yerinde olsam aynısını yapardım. Bir erkeği, onun Amiral'i sevdiği kadar seviyorsam hep onunla birlikte olurdum, bizi hiçbir şey ayıramazdı ve arabayı, beni sağ salim götürecek birinin sürmesindense onunla devrilmeyi yeğlerdim."

Louisa, bu sözleri büyük bir coşkuyla söylemişti.

"Öyle mi?" dedi Yüzbaşı aynı coşkuyla. "O halde, size saygı duyarım!" Bundan sonra bir süre ikisi de başka bir şey söylemedi.

Anne başka bir şiire hemen aklını veremedi. Sonbaharın güzel manzaralarını bir süreliğine bir kenara koydu, ta ki biten yılı solan mutlulukla, gençliğin, umudun ve ilkbaharın, hepsinin birlikte yok olup gitmesiyle bağdaştıran bir şiir aklına gelene kadar. Peş peşe başka bir patikaya saptıklarında kendini toplayıp, “Winthrop’a giden yollardan biri değil mi bu?” diye sordu. Ama kimse onu duymadı ya da en azından kimse ona yanıt vermedi.

Oysa gerçekten de Winthrop’a ya da –evlerinin yakınlarında gezintiye çıkan genç erkeklere rastlayabilecekleri– Winthrop çevresine gidiyorlardı; çitlerle çevrilmiş geniş arazilerden bir kilometre kadar daha ağır ağır tırmandılar; çiftçiler, sürdükleri sabanlar ve yeni açtıkları patika aracılığıyla o güzel şiirlerdeki umutsuzluğa karşı koyuyor ve ilkbaharı tekrar beklediklerini gösteriyorlardı, sonunda Uppercross ile Winthrop’u ayıran büyük tepenin zirvesine ulaştılar ve çok geçmeden öte yanda, tepenin eteklerinde kurulmuş olan Winthrop’u gördüler.

Hiçbir güzelliği ve asaleti olmayan Winthrop karşılarında uzanıyordu – ambarlar ve çiftlik binalarıyla çevrilmiş sıradan, basit bir yapıydı.

“Vay canına! İşte Winthrop. Buraya geleceğimizden hiç haberim olmadığını belirteyim! Pekâlâ, artık dönsek iyi olur bence, fazlasıyla yoruldum,” diye bir çığlık kopardı Mary.

Henrietta hem oraya bile bile gittiği için utanmış olduğundan hem de kuzen Charles’ı yollarda yürürken ya da bir kapıya yaslanmış dururken göremediğinden Mary’nin önerisini kabul etmeye hazırdı ama Charles Musgrove, “Olmaz!” dedi, Louisa daha da büyük bir hevesle, “Olmaz, olmaz!” diyerek ağabeyini destekledikten sonra kız kardeşini kenara çekti, görünüşe bakılırsa durumu onunla hararetle tartışıyordu.

Aynı sırada, Charles bu kadar yakına gelmişken mutlaka teyzesine uğrayacağını kararlı bir tavırlara açıklıyor, korka korka da olsa karısını da kendisiyle birlikte gelmeye açıkça ikna etmeye çalışıyordu. Ama bu, Mary’nin ağırlığını ortaya koyduğu konulardan biriydi; Charles, gözünü boyamak için ona, bu kadar yorulduğuna göre Winthrop’ta on beş dakika dinlenebileceğini söylediğinde Mary kararlı bir tavırla, “Ah, dünyada olmaz! On beş dakika oturacağım diye dönüşte o tepeyi tırmanamam,” diye karşılık verdi; kısacası halinden ve tavrından gitmeyeceği belli oluyordu.

Birbirini izleyen bu türden tartışmalar ve pazarlıklarla geçen kısa bir süreden sonra Charles ile kız kardeşleri, Charles ile Henrietta'nın birkaç dakikalığına teyzelerini ve kuzenlerini görmek için aşağı inmelerine, geri kalanların da tepede kalarak onları beklemelerine karar verdi. Görünüşe göre, bu planın hazırlanmasında Louisa başı çekmişti; onun kız kardeşiyle konuşmayı sürdürerek aşağı inenlere bir süre eşlik etmesini fırsat bilen Mary, çevresine küçümseyerek şöyle bir baktıktan sonra Yüzbaşı Wentworth'e,

"İnsanın böyle akrabaları olması çok tatsız! Ama sizi temin ederim ki o eve hayatım boyunca iki kereden fazla gitmemişimdir," dedi.

Yüzbaşı, Mary'ye yalnızca zoraki bir gülümseme ve küçümseyici bir bakışla karşılık verdikten sonra başka tarafa döndü; Anne bunun ne anlama geldiğini çok iyi biliyordu.

Bekledikleri yamaç keyifli bir yerdi. Louisa geri döndü, kendine basamağa benzer bir çıkıntıda oturacak rahat bir yer bulan Mary de ötekiler çevresinde ayakta dururlarken halinden gayet memnundu ama Louisa, Yüzbaşı Wentworth'ü hemen yanlarındaki çalılıktan fındık toplamaya götürünce ve bu ikisi öbürlerinin onları göremeyecekleri, seslerini duyamayacakları kadar uzaklaşınca Mary'nin keyfi kaçtı, oturduğu yerde kımıldanıp durmaya başladı, Louisa'nın oturacak daha iyi bir yer bulduğundan emindi ve hiçbir şey onu da daha rahatını aramaktan alıkoyamazdı. Çalıların arasındaki aynı açıklıktan içeri daldı ama onları göremedi. Anne, Yüzbaşı ile Louisa'nın hâlâ oralarda bir yerlerde olduğundan emin olduğu için Mary'ye çalılığın dibinde oturabileceği kuru ve güneşli bir yer buldu. Mary birkaç dakikalığına buraya oturdu ama rahat duramadı; Louisa'nın oturacak daha iyi bir yer bulduğundan emindi ve onu bulana kadar arayacaktı.

Gerçekten yorulmuş olan Anne oturduğuna sevinmişti, çok geçmeden arkasındaki çalılığın öte yanından Yüzbaşı Wentworth ile Louisa'nın seslerini duydu, iki tarafı çalılıklarla kaplı doğal bir patikadan geri dönüyor gibiydiler. Yaklaşırken konuşuyorlardı. Anne'in ilk seçebildiği Louisa'nın sesi oldu. Genç kadın hararetli bir konuşmanın ortasında gibiydi.

"Böylece onu yolladım. Böyle saçmalıklar yüzünden ziyaret etmekten çekinmesine dayanamadım. Ne yani! Yapmaya karar verdiğim, doğru

bulduğum bir şeyden böyle bir insanın ya da herhangi bir insanın afrası tafrası ve burnunu sokması yüzünden vaz mı geçeceğim? Hayır, beni ikna etmek öyle kolay değildir. Bir karar vermişsem, vermişimdir. Henrietta da bugün Winthrop'a uğramaya bayağı kararlı görünüyordu ama yine de anlamsız bir uysallık yüzünden neredeyse vazgeçecekti."

"Demek siz olmasanız geri dönecekti, öyle mi?" diye sordu Yüzbaşı.

"Dönecekti sahiden de. Bunu söylemeye dilim varmıyor ama."

"Sizin gibi ona akıl verecek birine sahip olduğu için çok şanslı! Az önce verdiğiniz ipuçlarından sonra, ki onlar yalnızca Charles ile son birlikte olduğumda yaptığım gözlemleri doğruluyor, neler olduğunu anlamazdan gelmeme gerek yok. Teyzenize görev icabı yapılacak bir ziyaretten daha fazlasının söz konusu olduğunu görüyorum; Henrietta, eğer böyle önemsiz bir engele bile dayanabilecek kararlılıktan yoksunsa önemli konularda, dayanıklılık ve güç gerektiren durumlarda Tanrı Charles'ın da onun da yardımcıları olsun. Kız kardeşiniz çok hoş bir insan ama kararlı ve sağlam karakterli olan *sizsiniz.* Onu yönlendirmek istiyorsanız, onun mutluluğunu düşünüyorsanız ona olabildiğince kendi cesaretinizi aşılayın. Ama eminim ki bunu hep yapıyorsunuzdur zaten. Zayıf ve kararsız karakterlerin en kötü tarafı budur, üzerlerindeki hiçbir etkinin kalıcı olacağından emin olamazsınız, herkes onları istediği yöne çekebilir. Mutlu olmak isteyenler sağlam durabilmeli. İşte bir fındık," dedi Yüzbaşı, üst dallardan birindeki fındığa uzanarak. "Bu fındığı örnek alalım; içindeki güç sayesinde sonbaharın bütün fırtınalarına karşı durabilmiş güzel, parlak bir fındık. Tek bir çatlağı, tek bir çürüğü yok. Bu fındık," diye şakayla karışık bir ciddiyetle sürdürdü konuşmasını, "kardeşlerinin çoğu düşüp ayaklar altında kalmış olmasına rağmen bir fındığın sahip olabileceği bütün mutluluğa sahip hâlâ." Ardından tekrar içtenlikle, "Değer verdiğim herkesin her şeyden önce sağlam durabilmelerini diliyorum. Eğer Louisa Musgrove da hayatının sonbaharında güzel ve mutlu olabilmek istiyorsa bugün aklının sesine kulak verir," dedi.

Yüzbaşı sözlerini tamamlamış ama bir karşılık alamamıştı. Louisa böyle bir konuşmaya anında karşılık verebilseydi Anne çok şaşırırdı doğrusu. Büyük bir içtenlikle söylenmiş son derece düşündürücü sözlerdi bunlar! Anne, Louisa'nın duygularını tahmin edebiliyordu. Kendisine gelince, olur

da görülür diye kıpırdamaya bile korkuyordu. Oturduğu yerde kaldığı sürece gelişigüzel büyümüş bodur bir çobanpüskülü onu saklıyordu, Yüzbaşı'yla Louisa da uzaklaşıyorlardı zaten. Anne'in duyamayacağı kadar uzaklaşmadan önce Louisa tekrar konuştu,

"Mary birçok açıdan çok iyidir ama bazen saçmalıkları ve kibri –Elliot'lara has kibri– yüzünden beni inanılmaz kızdırıyor. Elliot'lara has kibir onda fazlasıyla var. Charles'ın onun yerine Anne ile evlenmiş olmasını o kadar isterdik ki. Onun Anne ile evlenmeyi istediğini biliyorsunuzdur herhalde?"

Yüzbaşı, bir anlık duraksamadan sonra, "Yani Anne onu geri mi çevirdi?" diye sordu.

"Ah, evet, kesinlikle."

"Ne zaman oldu bu?"

"Tam olarak bilmiyorum çünkü Henrietta'yla ben o zamanlar okuldaydık ama sanırım Mary ile evlenmesinden bir yıl önceydi. Keşke Charles'ın teklifini kabul etseydi. Hepimiz Anne ile çok daha iyi anlaşırdık; annemle babam onun, hep o dostu Lady Russell yüzünden böyle yaptığına inanıyorlar. Charles'ın, Lady Russell'ı memnun edecek kadar bilgili ve okumuş olmadığını söylüyorlar, bu yüzden Anne'i Charles ile evlenmemeye ikna etmiş."

Sesler uzaklaşıyordu, Anne daha fazlasını duyamadı. Kendi duyguları yüzünden olduğu yere çakılıp kalmıştı. Yerinden kıpırdamadan önce kendini hayli toplaması gerekiyordu. Kulak kabartanlarla ilgili atasözü tam olarak doğru çıkmamıştı; kendisiyle ilgili kötü bir şey duymamıştı ama çok acı anlam ifade eden bir hayli şey duymuştu. Yüzbaşı Wentworth'ün ona ne gözle baktığını öğrenmişti; Yüzbaşı'nın Anne'e karşı tutumu onu fazlasıyla heyecanlandıracak kadar duygu yüklü ve ilgiliydi.

Anne, kendini toplar toplamaz Mary'nin peşinden gitti, onu bulunca da birlikte ilk bekledikleri yere, o basamak gibi çıkıntının olduğu yere yürüdüler; çok geçmeden herkesin orada toplanması ve tekrar yola çıkmalarıyla Anne biraz rahatladı. Ancak kalabalığın içinde bulabileceği yalnızlığa ve sessizliğe ihtiyacı vardı.

Charles ile Henrietta geri döndüler, yanlarında tahmin edilebileceği gibi Charles Hayter'ı da getirmişlerdi. Anne olayın ayrıntılarını soramadı;

Yüzbaşı Wentworth'e bile olan biten tam olarak anlatılmışa benzemiyordu ama erkeğin kendini geri çektiğine, kadının pişman olduğuna, şimdi tekrar birlikte oldukları için her ikisinin de mutlu olduğuna hiç kuşku yoktu. Henrietta biraz utanmış görünüyordu ama halinden son derece memnundu; Charles Hayter mutluluktan uçuyordu ve hep birlikte Uppercross'a doğru yola çıktıkları ilk andan başlayarak ikisi de yalnızca birbirleriyle ilgiliydiler.

Artık her şey Yüzbaşı'ya Louisa'nın kaldığını gösteriyordu. Gün gibi ortadaydı bu, küçük gruplara ayrılmaları gerektiğinde, hatta gerekmediğinde bile bu ikisi de neredeyse öteki çift kadar yan yana yürüyorlardı. Herkese rahat rahat yetecek kadar yer olan uzun bir arazi şeridinden bu şekilde üç belirgin gruba ayrılmış olarak geçiyorlardı; Anne de zorunlu olarak bu üç grubun coşkusu ve uyumu en az olanına katılmıştı. Charles ve Mary ile birlikte yürüyordu, Charles'ın boşta kalan koluna girmekten çok memnun kalacak kadar da yorulmuştu ama Charles ona çok iyi davranmasına rağmen karısına aksilenip duruyordu. Mary kocasının sözünü dinlememişti, şimdi ektiğini biçmeli, yani Charles'ın, makasıyla fundalıktaki ısırgan otlarını kesmek için ikide bir kolunu ondan kurtarmasına katlanmalıydı; Mary, Anne öteki tarafta en ufak bir rahatsızlık duymazken kendisinin çalılara yakın tarafta olmasının her zamanki gibi haksızlık olduğunu söyleyerek sızlanmaya başlayınca Charles, öbür kolundaki Anne kendisine hiçbir zahmet vermiyor olmasına rağmen kollarını her ikisinden de kurtarıp bir an görür gibi olduğu samurun peşine düştü; ondan sonra da onunla pek yürüyemediler.

Bu arazi şeridinin bitiminde dar bir yol vardı, izledikleri patika da bu yola birleşiyordu, çıkışa ulaştıkları sırada bir süredir sesini duydukları at arabası tam da oradan geçiyordu, bu araba Amiral'in tek atlı arabasıydı. Amiral ve karısı niyet ettikleri gezintiye çıkmışlar, eve dönüyorlardı. Gençlerin ne kadar uzun bir yürüyüş yaptıklarını duyunca kendini çok yorgun hisseden hanımlardan birini arabaya almayı önerdiler; o hanım böylece bir buçuk kilometreden uzun bir yolu yürümekten kurtulmuş olacaktı, onlar nasılsa Uppercross'un içinden geçeceklerdi. Bu davet herkes tarafından reddedildi. Musgrove kızları hiç yorulmamışlardı; Mary ya diğerlerinden önce kendisine sorulmadığı için alınmıştı ya da Louisa'nın

Elliot kibri dediği şey yüzünden tek atlı arabadaki üçüncü kişi olmayı kendine yediremiyordu.

Yaya topluluğu yolun karşı tarafına geçmiş oradaki çitin üstünden geçiyor, Amiral de tekrar atını sürmeye hazırlanıyordu, tam o sırada Yüzbaşı Wentworth ablasına bir şey söylemek için bir anda yola atıldı. Sonradan olanlara bakarak ne söylediğini tahmin etmek kolaydı.

"Miss Elliot, eminim yorulmuşsunuzdur," diye seslendi Mrs. Croft. "Lütfen sizi eve götürme şerefini bahşedin bize. Burada üç kişiye rahat rahat yer var, inanın. Hepimiz sizin gibi olsak dört kişi de sığardık. Bizimle gelmelisiniz, gerçekten gelmelisiniz."

Anne hâlâ dar yolun üzerindeydi, içgüdüsel olarak bu öneriyi geri çevirmeye kalkıştıysa da konuşmasına izin verilmedi. Amiral de nazik ısrarlarıyla karısını destekledi; hayır yanıtını kabul etmeyeceklerdi, Anne'e bir köşede yer açmak için olabildiğince sıkıştılar; Yüzbaşı Wentworth de tek kelime etmeden Anne'e döndü ve onun arabaya binmesine yardım etti.

Evet, Yüzbaşı istediğini yapmıştı. Anne arabaya binmişti ve Yüzbaşı istediği için orada olduğunu, kendisini arabaya bindirenin onun iradesi ve elleri olduğunu hissediyordu; bunu Yüzbaşı'nın onun ne kadar yorulduğunu fark etmiş olmasına ve dinlenmesini sağlamaya kararlı oluşuna borçlu olduğunu da. Anne Yüzbaşı'nın tüm bu olaylar sırasında açığa çıkan, ona karşı sergilediği tutumdan çok etkilenmişti. Bu önemsiz olay daha önce olan her şeyi tamamlıyordu. Anne, onu anlıyordu. Yüzbaşı onu affedememişti ama ona kayıtsız da kalamıyordu. Geçmiş için Anne'i suçlasa da, yaşananları son derece içerleyerek, büyük bir haksızlık olarak hatırlasa da, ona hiç ilgi göstermese de, bir başkasına bağlansa da onun sıkıntıda olduğunu gördüğünde yardımcı olmaktan kendini alamıyordu. Yüzbaşı'nın geçmişteki duygularından geriye kalan buydu, açık açık belirtilmemiş de olsa tamamıyla içgüdüsel bir dostluk göstergesiydi bu; Yüzbaşı'nın sevgi dolu ve sıcakkanlı yüreğinin kanıtıydı, bütün bunları düşünürken Anne'in yüreği de hangisinin ağır bastığını bilemediği sevinç ve acılarla dolup taşıyordu.

Yol arkadaşlarının nezaketine ve güzel sözlerine ilk önce farkında olmadan karşılık verdi. Ancak engebeli yolu yarıladıklarında ne

dediklerinin farkına varabildi. O zaman “Frederick”ten söz ettiklerini gördü.

“O kızlardan birinde kesinlikle gözü var, Sophy,” dedi Amiral, “ama hangisinde bilmem. Artık kararını verecek kadar uzun zamandır da peşlerinden koşuyor, doğrusu. Ah, bunlar hep barış sayesinde oluyor. Şimdi savaşta olsaydık Frederick çoktan evlenmiş olurdu. Biz denizciler Miss Elliot, savaş zamanında uzun süre flört edemeyiz. Bizim birbirimizi ilk görüşümüzle Kuzey Yarmouth’taki evimize yerleşmemiz arasında ne kadar zaman geçmişti, hayatım?”

“Bunu konuşmasak daha iyi olacak, hayatım,” diye karşılık verdi Mrs. Croft hoş bir tavırla, “çünkü Miss Elliot ne kadar çabuk karar verdiğimizi duyacak olursa mutlu bir birlikteliğimiz olduğuna asla inanmayacaktır. Gerçi ben senin karakterini çok önceden biliyordum.”

“Ben de senin çok güzel bir kız olduğunu duymuştum, başka neyi bekleyecektik? Bu tip şeyleri sürüncemede bırakmayı sevmem. Keşke Frederick de elini biraz daha çabuk tutsa da bu genç hanımlardan birini eve, Kellynch’e getirse. Orada her zaman dostları olur. İkisi de çok hoş kızlar, birini diğerine yeğleyemem doğrusu.”

Mrs. Croft, Anne’e, “Çok iyi huylu, yapmacıksız kızlar gerçekten de,” dedi; Anne keskin zekâsıyla onun, kocası kadar hevesli çıkmayan ses tonundan, her iki kızı da erkek kardeşine pek layık bulmadığını anladı. “Çok da saygıdeğer bir aileden geliyorlar. Daha iyi insanlarla akraba olunamaz. Sevgili Amiral’im, şu direk, şu direğe çarpacağız.”

Neyse ki, Mrs. Croft dizginleri soğukkanlılıkla kendi eline alarak tehlikeyi atlatmalarını sağladı, daha sonra da bir kez akıllıca elini uzatması sayesinde ne yoldaki çukura düştüler ne de gübre taşıyan arabaya çarptılar, Anne karı-kocanın bütün işlerini nasıl halletikleri hakkında hiç de fena bir fikir vermediğini düşündüğü arabayı sürüş tarzlarıyla eğlenerek sağ salim Büyük Ev’e vardı.

11. Bölüm

Artık Lady Russell'ın dönüş vakti yaklaşmıştı; tarihi bile belliydi; arkadaşı evine döner dönmez ona katılacak olan Anne, Kellynch'ten bir an önce ayrılmaya can atıyor ve bunun kendisini nasıl etkileyeceğini düşünmeye başlıyordu.

Anne, Yüzbaşı Wentworth ile aynı köyde, ona bir kilometre uzaklıkta yaşıyor olacaktı, ikisi aynı kiliseye gitmek zorunda kalacaklardı, iki aile de görüşecekti herhalde. Bunlar Anne'in aleyhineydi, öte yandan Yüzbaşı Uppercross'ta o kadar çok zaman geçiriyordu ki Anne onun daha yakınına gidiyor değil de ondan uzaklaşıyor sayılabilirdi, bütünüyle bakıldığında Anne, tıpkı zavallı Mary yerine Lady Russell ile yaşamaya başlayacağı için bu açıdan da kazançlı çıkacağına inanıyordu.

Yüzbaşı Wentworth'ü Kellynch Malikânesi'nde görmekten kaçınabileceğini umuyordu; o odalarda gözlerinin önünde acıyla canlanacak eski buluşmalar yaşanmıştı ama asıl dileği Yüzbaşı'yla Lady Russell'ın hiç karşılaşmamalarıydı. İkisi de birbirinden hoşlanmıyordu, şimdi tekrar karşılaşmaları da bir yarar sağlamazdı ve eğer Lady Russell, onların ikisini bir arada görecek olursa Yüzbaşı'nın kendine son derece hâkim olduğunu Anne'in ise pek olamadığını düşünebilirdi.

İşte Anne'in, yeterince uzun süredir kaldığını düşündüğü Uppercross'tan ayrılmakla ilgili belli başlı kaygıları bunlardı. Küçük Charles'a yararlı olduğu için bu iki aylık ziyareti hep güzel hatırlanacaktı ama çocuk hızla iyileşiyordu ve Anne'in orada kalması için başka bir neden yoktu.

Ancak ziyareti hiç hayal etmediği bir değişiklikle noktalandı. İki gün boyunca Uppercross'ta hiç gözükmeyen ve kendisinden hiç haber alınmayan Yüzbaşı Wentworth yokluğunu açıklayan bir hikâyeyle tekrar aralarına döndü.

Dostu Yüzbaşı Harville'in sonunda eline ulaşan bir mektubundan onun, ailesiyle birlikte kış için Lyme'a yerleştiğini öğrenmişti, yani iki dost haberleri olmaksızın birbirlerinden üç kilometre uzaklıkta yaşıyorlardı. İki yıl önce ağır yaralanan Yüzbaşı Harville daha sonra sağlığına tam olarak hiç kavuşamamıştı, Yüzbaşı Wentworth de onu görmeyi çok istediği için hemen Lyme'a gitmişti. Orada yirmi dört saat kalmıştı. Böylece Yüzbaşı tamamıyla temize çıkmış oldu, gösterdiği dostluk saygıyla karşılandı, dostu da hayli ilgi uyandırdı, Lyme hakkında anlattıkları topluluğun o kadar ilgisini çekti ki sonunda onlar da Lyme'ı görmek isteyip oraya gitmeyi planladılar.

Gençlerin hepsi Lyme'ı görmeye can atıyorlardı. Yüzbaşı Wentworth de oraya tekrar gidebileceğini söyledi; Lyme, Uppercross'tan yalnızca yirmi yedi kilometre uzaklıktaydı; aylardan Kasım olmasına rağmen hava hiç de kötü değildi; kısacası, gitmeye can atanların başında gelen Louisa bu yolculuğu yapmayı kafasına koymuştu, canının istediğini yapmaktan alacağı zevkin yanısıra artık insanın, aklına koyduğunu yapmasının doğru olduğu fikrinden de güç aldığı için anne-babasının bu yolculuğun yaza kadar ertelenmesi yönündeki bütün ısrarlarını geri çevirdi; onlar –Charles, Mary, Anne, Henrietta, Louisa ve Yüzbaşı Wentworth– Lyme'a gideceklerdi.

İlk anda yaptıkları plana göre Lyme'a sabah gidip akşam döneceklerdi ama Mr. Musgrove bu planı atlarını düşünerek kabul etmedi; mantıklı düşündüklerinde, taşra koşullarında gidiş dönüş için harcayacakları yedi saati çıkarınca, kasım ortasında tek bir günün onlara yeni bir yeri görmeleri için yeterli zamanı bırakmayacağını anladılar. Bu nedenle geceyi orada geçireceklerdi, ertesi gün de akşam yemeğinden önce dönmeyeceklerdi. Bu hayli önemli bir değişiklikti, kahvaltı için erken sayılabilecek bir saatte Büyük Ev'de buluşup tam vaktinde yola çıkmış olmalarına karşın iki araba –dört hanımın bindiği Mr. Musgrove'un arabasıyla Yüzbaşı Wentworth'ün de içinde bulunduğu Charles'ın arabası– Lyme'a inen uzun yokuşa vardıklarında saat öğleni hayli geçmişti.

Kalacak bir yer ayarladıktan ve otellerden birine akşam yemeği için sipariş verdikten sonra yapılacak ilk iş hiç kuşkusuz deniz kenarına inmekti. Lyme'da, halka açık yerlerde düzenlenen çeşitli eğlence ve gösteriler için

mevsim geçmişti. Evler kapanmış, yazlıkçıların neredeyse hepsi gitmişti, yaz-kış orada yaşayan aileler dışında pek kimse kalmamıştı; boş binalarda, kasabanın olağanüstü konumunda, şehrin neredeyse üç adımda denize kavuşan anacaddesinde, yaz mevsiminde tekerlekli soyunma kabinleri ve yüzmeye gelenlerle canlanan sevimli küçük koyun çevresini dönerek Cobb'a giden yolda yapılacak yürüyüşte de görülmeye değer bir şey olmadığı için bir yabancının gözüne asıl çarpacak olanlar eski güzellikleri, yenilikleri, kasabanın doğusuna uzanan sıra dağlarıyla Cobb'un kendisiydi; insanın çevredeki bu güzelliklerin farkına varmayıp, Lyme'ı daha iyi tanımak istememesi için ancak kör olması gerekirdi. Lyme'ın çevresindeki manzaraları; tepeleri, geniş kırlık arazileri, bir de kumsaldaki dağınık kayalıkların denizin yükselmesini izlemek, tatlı hayallere dalmak için eşsiz bir ortam sunduğu, arkasında karanlık yamaçlar yükselen güzel ve ıssız koyuyla Charmouth; çeşit çeşit ağaçlarıyla yukarı Lyme'ın neşe saçan köyü; en çok da romantik kayalıkların arasındaki yeşil kanyonlarıyla Pinny, ki buradaki aralıklı ağaçlar ve bereketli meyve bahçeleri, ünlü Wight Adası'ndaki manzaralara taş çıkartabilecek kadar hayret verici ve güzel bir manzaranın oluşmasına neden olan o ilk kısmi çöküntüden bu yana nice nesillerin gelip geçmiş olması gerektiğini düşündürtüyordu: Lyme'ın değerini anlayabilmek için buraları tekrar tekrar ziyaret etmek gerekti.

Uppercross'tan gelen grup, bu mevsimde terk edilmiş ve hüzünlü görünen evlerin önünden geçerek aşağı inmeye devam etti, çok geçmeden deniz kıyısına ulaştı; denizi tekrar gördüğünde onu görmeyi hak etmiş herkesin yapması gerektiği gibi orada biraz oyalandıktan sonra Cobb'a doğru ilerlediler; bunu kendileri istedikleri gibi Yüzbaşı'nın hatırı için de yapıyorlardı çünkü Harville'ler, inşa tarihi tam olarak bilinmeyen eski rıhtımın yakınlarındaki küçük bir eve yerleşmişlerdi. Yüzbaşı arkadaşına uğramak için yanlarından ayrıldı; diğerleri yollarına devam ettiler; Yüzbaşı onlarla Cobb'da buluşacaktı.

Yüzbaşı'nın, yanında üç kişiyle birlikte arkalarından geldiğini gördüklerinde hiçbiri gezip dolaşmaktan yorulmamıştı, Louisa bile Yüzbaşı'dan ayrılalı çok zaman geçmediğini düşünüyordu; bu üç kişinin Yüzbaşı Harville, Mrs. Harville ve onlarla birlikte kalan Yüzbaşı Benwick adında biri olduğunu anlatılanlardan gayet iyi biliyorlardı.

Yüzbaşı Benwick bir zamanlar *Laconia*'nın komutanlığını yapmıştı; Yüzbaşı Wentworth, Lyme'a yaptığı ilk ziyaretten döndüğünde ondan harika bir genç adam ve oldum olası saygı duyduğu bir asker olarak övgüyle söz etmişti, Yüzbaşı Benwick bu sayede onu dinleyen herkesin saygısını kazanmış olmalıydı, ardından da arkadaşının özel hayatına kısaca değinmişti, böylece hanımların hepsinin Yüzbaşı Benwick'e büyük ilgi duymasına neden olmuştu. Yüzbaşı Benwick, Yüzbaşı Harville'in kız kardeşinin nişanlısıydı, şimdi de onun yasını tutuyordu. Nişanlılar bir-iki yıl servet ve terfi beklemişlerdi. Servete kavuşmuşlardı, Benwick'in üsteğmen olduğunda aldığı para ödülü hayli yüklüydü; bu genç adam *en sonunda* terfi de etmişti ama Fanny Harville bunu görecek kadar uzun yaşamamıştı. Geçen yaz Yüzbaşı Benwick denizdeyken ölmüştü. Yüzbaşı Wentworth hiçbir erkeğin bir kadına zavallı Yüzbaşı Benwick'in Fanny'ye bağlandığından daha fazla bağlanamayacağını ya da böyle bir kaybın başka kimseyi bu kadar derinden etkilemeyeceğini düşünüyordu. Arkadaşının sessiz, ciddi ve sıkılgan tavrına, okumaktan ve sakin uğraşlardan hoşlanıyor olmasına dayanarak onun büyük acılar çekebilecek yaradılışta bir adam olduğuna inanıyordu. Hikâyenin özüne gelmek gerekirse, öyle görünüyordu ki Benwick'in Harville'lerle dostluğu aralarındaki bütün akrabalık bağlarını sona erdiren olayla daha da güçlenmişti, Yüzbaşı Benwick artık tamamıyla Harville'lerle birlikte yaşıyordu. Yüzbaşı Harville şu anki evini altı aylığına tutmuştu; beğenisi, sağlığı ve varlığı onu deniz kenarında masrafı az bir ev tutmaya yöneltmişti; taşranın görkemi ve Lyme'ın kış aylarında sessiz sakin oluşu da Yüzbaşı Benwick'in ruh haline çok uygun düşmüştü. Yüzbaşı Benwick'in uyandırdığı ilgi ve sempati çok büyüktü.

"Yine de," dedi Anne kendi kendine, grupla buluşmak üzere ilerlerken, "belki de benden çok acı çekmiyordur. Umudunu sonsuza kadar yitirdiğine inanamıyorum. Benden daha genç; yaşı daha küçük değilse bile daha genç hissediyordur. Kendini toplayacak ve bir başkasıyla mutlu olacaktır."

Buluştular ve birbirleriyle tanıştırıldılar. Yüzbaşı Harville, uzun boylu, esmer bir adamdı, duyarlı ve iyiliksever bir çehresi vardı, hafifçe topallıyordu, sert hatları ve sağlıksız görünümü nedeniyle Yüzbaşı Wentworth'ten çok daha yaşlı gösteriyordu. Üçünün arasında en genç olanı ve öyle görüneni Yüzbaşı Benwick'ti; diğer ikisine oranla daha ufak tefek

bir adamdı. Hoş bir yüzü, tam da uygun düşeceği gibi hüzünlü bir havası vardı; konuşmalara pek katılmıyordu.

Yüzbaşı Wentworth ile boy ölçüşemeyecek olsa da Yüzbaşı Harville de yapmacıksız ve nazik tavırlarıyla tam bir beyefendiydi. Mrs. Harville, kocası kadar nazik olmamakla birlikte onunla aynı duyarlılığı paylaşır görünüyordu; Yüzbaşı Wentworth'ün dostları oldukları için onları kendi dostlarıymış gibi görmek istemelerinden daha hoş bir şey ya da hep birlikte akşam yemeği yemek için üstelemelerinden daha sıcak bir konukseverlik olamazdı. Otele daha önce ısmarlamış oldukları yemeği mazeret göstermelerini en sonunda kabul ettiler ama Yüzbaşı Wentworth'ün herhangi biriyle Lyme'a gelip de yemeği birlikte yiyeceklerini düşünmemiş olmasına gücenmiş görünüyorlardı.

Tüm bunlar Yüzbaşı Wentworth'e duyulan büyük bağlılığı gösteriyordu, o sıradan karşılıklı davetlerden, âdet yerini bulsun diye gösteriş amacıyla verilen yemeklerden çok farklı olan bu olağandışı konukseverlikte öyle büyüleyici bir çekicilik vardı ki Anne, Yüzbaşı'nın subay dostlarını daha yakından tanımanın kendi ruh halini pek de iyi etkilemeyeceğini düşündü. "Bunların hepsi benim de dostlarım olacaklardı," diye geçirdi içinden ve karamsarlığa kapılmamak için kendisiyle savaşması gerekti.

Cobb'dan ayrıldıktan sonra hep birlikte yeni dostlarının evine gittiler, odaların küçücük, ancak içtenlikle davet edenlerin hep birlikte sığacaklarını düşünebilecekleri kadar küçük olduğunu gördüler. Bu durum bir anlığına Anne'i de şaşırttı ama Yüzbaşı Harville'in odayı en iyi şekilde değerlendirmek, kiralık evdeki mobilya eksiklerini gidermek için yaptıklarını, beklenen kış fırtınalarına karşı pencere ve kapıları korumak için akıl ettiği ustaca buluşları ve ince düzenlemeleri görünce çok geçmeden şaşkınlığı yerini daha hoş duygulara bıraktı. Evle birlikte kiraya verilmesi âdetten olan temel eşya sıradan ve yine âdetten olduğu üzere kötü durumdaydı ama bu eşyanın arasında onlardan farklı düşen, nadir bulunan ahşaptan, birinci sınıf işçilikle yapılmış birkaç parça vardı; bunlar, Yüzbaşı Harville'in gittiği her uzak ülkeden getirdiği nadir ve değerli parçalardı; bu çeşitlilik Anne'in çok hoşuna gitti çünkü bu parçaların hepsi Yüzbaşı'nın mesleğiyle ilgiliydi, çalışmalarının meyveleriydi, mesleğinin onun

üzerindeki etkilerini gösteriyor, güvenli bir tablo çiziyor, aile içindeki mutluluğu temsil ediyorlardı.

Yüzbaşı Harville okumaya meraklı değildi ama Yüzbaşı Benwick'in hatırı sayılır bir koleksiyon oluşturan güzel ciltli kitaplarını koymak için uygun bir yer ayırmış, güzel raflar yapmıştı. Yüzbaşı Harville topallığı yüzünden fiziksel etkinliklere katılamıyordu ama belli ki iyiye ve güzele işleyen aklı sayesinde her zaman kendine bir uğraşı buluyordu. Resim, cila, marangozluk yapıyor, yapıştırıyor, çocuklar için oyuncaklar hazırlıyor; ağ iğneleri ve mekikleri geliştiriyor ve başka yapacak hiçbir şey kalmadıysa odanın bir köşesindeki büyük balık ağının başına oturuyordu.

Evden ayrıldıklarında Anne, büyük bir mutluluğu geride bıraktığını düşünüyordu, yanında yürüyen Louisa ise donanma mensuplarından ne kadar hoşlandığını; onlara, onların dost canlılıklarına, gösterdikleri kardeşliğe, açıkyüreklililiklerine, dürüstlüklerine ne kadar hayran kaldığını âdeta kendinden geçerek anlatıyor; İngiltere'deki erkeklerin içinde en değerli ve en sıcakkanlı olanların denizciler olduklarını, yalnızca onların nasıl yaşanacağını bildiklerini, yalnızca onların sevgi ve saygı görmeyi hak ettiklerini iddia ediyordu.

Üstlerini değiştirip akşam yemeği için otele döndüler. Daha şimdiden gezilerinden öyle memnun kalmışlardı ki oteldekiler, Lyme tamamıyla "ölü mevsim"de olduğu, "sokakların cıvıltısı kalmadığı" ve "onlardan başka kimselerin gelmesini beklemedikleri" için defalarca özür dileseler de onlar hiçbir şeyin ters gittiğini düşünmüyorlardı.

Anne, artık Yüzbaşı Wentworth ile birlikte olmaya ilk zamanlar hiç hayal edemeyeceği kadar alışmıştı; onunla aynı masada oturmak ve bunun sonucunda onunla nezaket kurallarının gerektirdiği kadar konuşmak (bunun ötesine hiç geçmiyorlardı) artık sorun olmaktan çıkmıştı.

Geceler, hanımların tekrar buluşmak için ertesi günü beklemelerini gerektirecek kadar karanlıktı ama Yüzbaşı Harville akşam onlara uğrayacağına söz vermişti, nitekim geldi ve yanında dostunu da getirdi, hiçbiri bunu beklemiyordu çünkü hepsi de bu kadar çok yabancının varlığının Yüzbaşı Benwick'in canını sıktığını düşünmüşlerdi. Grubun neşesine ayak uyduramayacağı kesin de olsa Benwick tekrar aralarına katılmayı göze almıştı.

Yüzbaşı Wentworth ile Yüzbaşı Harville odanın bir köşesinde sohbetin başını çekiyorlardı, onlar eski günleri anarak diğerlerini oyalayacak ve eğlendirecek bir sürü hikâye bulup anlatırlarken Anne'in payına da onlardan biraz uzakta Yüzbaşı Benwick ile oturmak düştü ve genç kadının iyi niyetli yaradılışı onu Benwick'le tanışıklığını ilerletmeye itti. Benwick çekingen ve dalgındı ama Anne'in ılımlı yaradılışındaki çekicilik ve yumuşak tavırlar çok geçmeden etkisini gösterdi ve Anne ilk adımı atmasının karşılığını aldı. Benwick daha çok şiir alanında olsa da, belli ki, okuma zevki yabana atılmayacak bir adamdı; Anne bir geceliğine de olsa ona her zamanki dostlarının hiç ilgilenmeyeceği konular üzerinde tartışma zevkini verdiğine inanıyordu, ayrıca sohbet sırasında laf kendiliğinden kederle nasıl başa çıkılacağına geldiğinde bu konuda ona gerçekten yararlanabileceği önerilerde bulunduğunu da umuyordu. Benwick çekingendi ama içine kapalı gibi durmuyordu, duygularını serbest bırakmış olmaktan memnun kalmışa benziyordu; şiirden, içinde bulundukları dönemin zenginliğinden konuşurlarken ve en iyi şairlerin kimler oldukları konusunda fikir alışverişi yapmak amacıyla *Marmion*'un mu *Göldeki Kadın*'ın mı daha iyi olduğuna karar vermeye, *Giaour* ile *Abydos'un Gelini*'ni karşılaştırmaya, hatta *Giaour*'un doğru okunuşunu bulmaya çalışırlarken Yüzbaşı Benwick bu şairlerden birinin en dokunaklı şiirlerini, ötekininse umutsuz acıları betimlediği duygulu dizelerini ne kadar iyi bildiğini gösterdi; kırık bir kalbi ya da yıkılmış bir ruh halini yansıtan çeşitli dizeleri öyle ürkek bir duyarlılıkla tekrar etti, o kadar anlaşılmayı ister görünüyordu ki Anne onun hep yalnızca şiir okumadığını umdu ve şiirin, ondan büyük zevk alanlar için nadiren güvenli bir liman sayılabilmesini bir şanssızlık olarak gördüğünü, şiirin değerini gerçekten bilebilecek güçlü duyguların tam da şiiri aşırıya kaçmadan tatması gereken duygular olduğunu söylemeye cesaret etti.

Yüzbaşı'nın bakışlarından, durumuna bu şekilde değinilmiş olmasından rahatsız değil memnun olduğunu anlayan genç kadın devam edecek cesareti de bulmuş oldu, bu konuda daha deneyimli olduğuna inandığından Yüzbaşı'ya günlük okumalarında düzyazıya daha çok yer vermesini önerdi, örnek vermesi istenince de en iyi ahlakçılarımızın eserlerinden, derlenmiş en güzel mektuplardan, dikkate değer kahramanların anılarından ve acı

hikâyelerinden o an için en güzel ahlaki ve dini örnekleri oluşturduğunu, bu nedenle de insana en çok güç ve moral verecek olduğunu düşündüklerini seçti.

Yüzbaşı Benwick dikkatle dinledi, Anne’in gösterdiği ilgiye minnettar görünüyordu, yine de başıyla onaylamayarak ve iç çekerek çektiği acılara hiçbir kitabın çare olamayacağına inandığını gösterdi, Anne’in önerdiği kitapların adlarını not etti ve onları bulup okuyacağına söz verdi.

Akşam sona erdiğinde Anne Lyme’a, daha önce hiç görmediği bir genç adama sabır ve tevekkül aşılamak için geldiğini düşünüp memnun oldu ama daha ciddi düşününce de ahlakçıların ve vaizlerin çoğu gibi kendi zayıf noktası üzerinde nutuk çekmiş olmaktan korktu.

12. Bölüm

Anne ve Henrietta ertesi sabah ilk kalkanların kendileri olduğunu görünce kahvaltıdan önce yürüyerek sahile inmeye karar verdiler. Güneydoğudan esen hafif rüzgârın suları, böylesine dümdüz bir kıyının izin verdiği ölçüde görkemlice yükseltmesini izlemek için kumsala gittiler. Sabahın güzelliğini övdüler, denize hayran oldular, ferahlatan esintinin tadını çıkarttılar ve sustular, ta ki Henrietta birdenbire,

“Ah, işte! Birkaç istisna dışında deniz havasının insana iyi geleceğine eminim,” diyene kadar. “Geçen ilkbahar geçirdiği hastalıktan sonra Dr. Shirley’ye de büyük yararı dokunduğuna hiç kuşku yok. Bir ay Lyme’da kalmanın ona kullandığı bütün ilaçlardan daha iyi geldiğini; denize yakın olunca kendini hep gençleşmiş hissettiğini kendisi de söylüyor. Sürekli deniz kenarında yaşıyor olmayışının çok yazık olduğunu düşünmeden edemiyorum. Bence Uppercross’tan taşınıp Lyme’a yerleşmeli. Sen de öyle düşünmüyor musun, Anne? Sence de yapabileceği en iyi şey bu olmaz mı, hem kendisi hem de Mrs. Shirley için? Mrs. Shirley’in burada kuzenleri var, biliyorsun, bir sürü de eşi-dostu; onu neşelendirirler, hem eminim ki kocası bir kriz daha geçirecek olursa tıbbi yardıma kolaylıkla ulaşabileceği bir yerde yaşamaktan da memnun olur. Aslında, Dr. ve Mrs. Shirley gibi hayatlarını başkalarına iyilik ederek geçirmiş insanların son günlerini Uppercross gibi bir yerde harcamalarını pek üzücü buluyorum, bizim aileyi saymazsan orada dünyanın geri kalanından tamamıyla kopuklar. Keşke Dr. Shirley’in arkadaşları ona bunu önerseler. Gerçekten de bunu yapmaları gerekir. Kilise’den izin alma konusuna gelince, onun yaşını ve kişiliğini düşününce bunun bir sorun olmayacağını sanıyorum. Yalnızca, kilisesini bırakıp gelmeye kendisi razı olur mu, onu bilemiyorum. Öyle disiplinli, o kadar işine bağlı ki! Sen de bu kadar bağlılığı biraz fazla bulmuyor musun, Anne? Bir din adamının başka birinin de pekâlâ yerine getirebileceği

görevler yüzünden sağlığını feda etmesinin bir vicdani yanılgı olduğunu düşünmüyor musun? Hem Lyme'dayken, Uppercross'tan yalnızca otuz beş kilometre uzaklıkta olacağı için insanların herhangi bir yakınmaları olursa bundan haberi de olacaktır."

Anne bu konuşma boyunca birkaç kez kendi kendine gülümsedi, tıpkı genç adamın duygularını paylaşmış olduğu gibi bu kez de genç kadınınkileri paylaşarak yardımcı olmak amacıyla yaklaştı konuya, gerçi bu kez daha az yararı dokunacaktı, zira Henrietta'nın söylediklerini onaylamak dışında ne yapabilirdi ki? Konuyla ilgili söylemesi mantıklı ve yerinde olacak her şeyi söyledi; Dr. Shirley'in dinlenmesi gerektiği konusunda Henrietta'ya katılıyordu; doktorun, dinamik ve saygın bir genç adamı yatılı yardımcı olarak tutmasının ne kadar iyi olacağını, hatta bu yatılı yardımcının evli olmasının daha da iyi olacağını söyleyecek kadar da ince davrandı.

Arkadaşından son derece memnun kalan Henrietta, "Keşke Lady Russell, Uppercross'ta yaşasaydı ve Dr. Shirley ile yakın olsaydı. Onun herkesi etkileyebilen bir kadın olduğunu hep duyarım! Ona bir insanı her şeye ikna edebilecek biri gözüyle bakmışımdır hep! Ondan korkuyorum, bunu daha önce de söylemiştim sana, bayağı korkuyorum çünkü çok zeki ama aynı zamanda çok büyük saygı da duyuyorum, keşke Uppercross'ta onun gibi bir komşumuz olsa," dedi.

Henrietta'nın minnetini gösterme şekli Anne'i eğlendirmişti; olayların gidişatı ve Henrietta'nın yeni görüşleri sayesinde dostunun Musgrove'lardan birinin gözüne girmesi de hoşuna gitmişti; ancak alışılmış bir karşılık verecek ve Uppercross'a da böyle bir kadın gelmesini dileyecek kadar zaman bulmuştu ki, Louisa ile Yüzbaşı Wentworth'ün kendilerine doğru geldiğini görüp bir anda konuşmayı kestiler. Onlar da kahvaltı hazır oluncaya kadar bir gezintiye çıkmışlardı ama çok geçmeden Louisa bir mağazadan alması gereken bir şey olduğunu anımsadı ve hep birlikte geri dönüp kasabaya gitmelerini önerdi. Hepsi Louisa'nın isteğini yerine getirmeye hazırdı.

Sahilden yukarı çıkan merdivene geldiklerinde tam o sırada aşağıya inmek üzere olan bir beyefendi kibarca geri çekilerek onlara yol verdi. Merdiveni çıkıp adamın yanından geçtiler, geçerlerken de Anne onunla göz

göze geldi; adam, Anne'e fark etmemesi mümkün olmayacak bir hayranlıkla baktı. Anne, dikkat çekecek kadar güzel görünüyordu, esmekte olan hafif rüzgâr ve yine bu rüzgâr sayesinde feri yerine gelen gözleri çok düzgün ve çok güzel olan yüz hatlarına gençliğin tazeliğini ve diriliğini yeniden kazandırmıştı. Beyefendinin (adam, hali tavrıyla tam bir beyefendiydi) onu çok beğendiği apaçık ortadaydı. Yüzbaşı Wentworth'ün hemen Anne'e dönüp bakmasından onun da bunu fark ettiği belliydi. Yüzbaşı, Anne'e bir an için gözleri parlayarak bakarken, "O adam sana vuruldu, şu anda ben bile sende yeniden Anne Elliott'ı andıran bir şeyler görüyorum," der gibiydi.

Louisa'nın işini halletmesini bekledikten ve çevrede biraz daha gezindikten sonra otele döndüler; daha sonra Anne, odasından çıkmış hızla yemek salonuna doğru ilerlerken yan odadan çıkan aynı beyefendiyle az kalsın çarpışıyordu. Anne, kendileri gibi onun da oranın yabancısı olduğunu zaten düşünmüştü, diğerleriyle birlikte otele dönerken iki otelin çevresinde dolanıp duran iyi giyimli uşağın da bu beyefendiye hizmet ettiğini tahmin etmişti. Hem uşağın hem de efendisinin yas giysileri içinde olmaları da bu görüşünü destekliyordu. Şimdi bu beyefendinin kendileriyle aynı otelde kaldığı ortaya çıkmıştı, bu ikinci karşılaşma pek kısa sürmüş olsa da beyefendinin halinden Anne'i çok güzel bulduğu bir kez daha anlaşılmış oldu, adamın hemen yakışık aldığı gibi özür dilemesi de onun yol yordam bilen bir kişi olduğunu gösteriyordu. Otuz yaşlarındaydı, yakışıklı değilse de hoş bir adamdı. Anne onun kim olduğunu merak etti.

Kahvaltıları bitmek üzereydi ki (Lyme'a geldiklerinden beri neredeyse ilk kez) duydukları bir araba sesiyle gruptakilerin yarısı pencereye koştu. Bir beyefendinin iki atlı arabasıydı bu, ahırdan ön kapıya geldiğine göre biri otelden ayrılıyor olmalıydı. Arabayı yas giysileri içindeki bir uşak sürüyordu.

Arabanın iki atlı olduğunu duyan Charles Musgrove onu kendisininkiyle karşılaştırmak için ayağa fırladı; yas kıyafetli uşak da Anne'in ilgisini çekti, böylece altısı da bakmak için pencereye üşüşmüşlerdi ki arabanın sahibi kapıdan çıkıp, otel çalışanlarının nezaket ve saygı gösterileriyle uğurlanarak arabasına bindi.

“Ah! Yolda karşılaştığımız adammış,” dedi Yüzbaşı Wentworth, yan gözle Anne’e bakarak.

Musgrove kızları da bunu onayladılar, tepenin arkasında gözden kaybolana kadar adamı izledikten sonra da kahvaltı masasına geri döndüler. Hemen ardından garson odaya girdi.

“Affedersiniz,” dedi Yüzbaşı Wentworth, “az önce ayrılan beyefendinin adını biliyor musunuz acaba?”

“Evet, efendim, Mr. Eliott adında çok varlıklı bir beyefendi, dün gece Sidmouth’tan geldi. Akşam yemeğinizi yerken arabanın sesini duymuşsunuzdur herhalde, efendim; şimdi de Crewkherne’ye gidiyor, oradan Bath’e, sonra da Londra’ya geçecek.”

“Eliott mı!” Son derece seri bir şekilde konuşan garson tüm bunları söyleyene kadar gruptakilerin pek çoğu defalarca bakışıp bu adı defalarca yinelemişlerdi.

“Tanrım!” diye bağırdı Mary, “bu bizim kuzenimiz olmalı; bizim Mr. Eliott olmalı! Öyle değil mi, Charles, Anne? O da yasta, görüyorsunuz, bizim Mr. Elliot da yasta olmalı. Ne tesadüf! Bizimle aynı otelde! Anne, bu bizim Mr. Elliot, değil mi? Babamın vârisi olacak olan?” Garsona dönerek, “Affedersiniz, Kellynch ailesinden olduğunu duymadınız mı hiç? Uşağı bundan söz etmedi mi?” diye sordu.

“Hayır, hanımefendi, soyadlarını söylemedi ama efendisinin çok varlıklı olduğunu ve bir gün baronet olacağını söyledi,” diye karşılık verdi garson.

“İşte! Gördünüz mü!” diye bağırdı Mary, kendinden geçerek. “Tam dediğim gibi! Sir Walter Elliot’ın vârisi! Eğer giden oyduysa bundan söz edilmiş olacağından emindim. Uşaklarının gittiği her yerde bunu duyuruyorlar, hiç kuşkunuz olmasın. Ama Anne, düşünsene ne tesadüf! Keşke, ona daha dikkatli baksaydım. Keşke, kim olduğunu vaktinde bilseydik, keşke onu bize tanıtsalardı. Bizi tanıştırmamış olmaları ne kötü! Sizce yüzü Elliot’lara benziyor muydu? Ben ona pek bakmadım, atlara bakıyordum ama sanırım Elliot’ları biraz andırıyordu. Arma neden dikkatimi çekmedi acaba! Ah! Paltosu kapatmıştı, arma onun altında kalmıştı, öyle olmalı yoksa eminim görürdüm, uşak yasta olmasaydı üniformasından da anlardık,” dedi.

“Tüm bu olağanüstü koşullar bir araya geldiğine göre,” dedi Yüzbaşı Wentworth, “kuzeninizle tanışmamanızı Tanrı’nın takdiri diye görmemiz gerekir.”

Anne, Mary’nin dikkatini çekebildiğinde, Mr. Elliot ile babasının aralarının yıllardır iyi olmadığını, bu yüzden de böyle bir tanışmanın hiç arzu edilecek bir şey olmadığını ona usulca anlatmaya çalıştı.

Öte yandan kuzenini görmekten ve Kellynch’in gelecekteki sahibinin hiç kuşkusuz bir beyefendi olduğunu ve sağduyulu bir insana benzediğini bilmekten içten içe memnun kalmıştı. Onunla daha önce de karşılaştığını hiçbir şekilde anlatacak değildi; neyse ki Mary daha önceki yürüyüşleri sırasında onun yanından geçmelerinin pek üstünde durmamıştı ama kendisi onun yanında hiç bulunamamışken Anne’in koridorda onunla karşılaştığını ve onun Anne’den nazikçe özür dilediğini duysa bunun kendisine haksızlık olduğunu düşünecekti; hayır, kuzenler arasındaki bu küçük görüşme tamamıyla gizli kalmalıydı.

“Elbette,” dedi Mary, “bir daha sefere Bath’e mektup yazdığında Mr. Elliot ile karşılaştığımızı anlatacaksın. Babamın bundan kesinlikle haberi olmalı bence, onunla ilgili her şeyi anlat.”

Anne ona karşılık vermekten kaçındı ama yalnızca anlatılmasını gereksiz bulmakla kalmadığı, anlatılmaması gerektiğine de inandığı bir durumdu bu. Yıllar önce babasının zor durumda bırakılmış olduğunu biliyordu, bunda Elisabeth’in de payının olduğunu tahmin ediyordu; Mr. Elliot’ı düşünmenin her ikisini de rahatsız ettiğinden de kuşkusu yoktu. Mary, Bath’e hiç mektup yazmazdı; çok seyrek ve yalnızca sudan konularda yazışıyor olsalar da Elisabeth ile mektuplaşmak Anne’e düşüyordu.

Lyme’daki son gezintilerini yapmak üzere sözleştikleri Yüzbaşı Harville, Mrs. Harville ve Yüzbaşı Benwick onlara katıldığında kahvaltı biteli çok olmamıştı. Saat birde Uppercross’a gitmek üzere yola çıkmalıydılar, o zamana dek birlikte olacaklar ve olabildiğince açık havada dolaşacaklardı.

Hep birlikte dışarı çıkar çıkmaz Anne, Yüzbaşı Benwick’in yanına geldiğini gördü. Bir gece önceki sohbetleri genç adamın Anne’den uzak durmak istemesine neden olmamıştı; ikisi bir süre birlikte yürüdüler, daha önceki gibi Mr. Scott ile Lord Byron’dan söz ettiler, hangisinin diğerinden üstün olduğu konusunda daha önce de olduğu gibi herhangi iki okur kadar

farklı düşünüyorlardı. Derken grupta bir değişiklik oldu ve Anne yanında Yüzbaşı Benwick yerine Yüzbaşı Harville'i buluverdi.

Yüzbaşı Harville âdeta fısıldayarak, "Miss Elliot, bu adam-cağızı bu kadar çok konuşturmakla büyük iyilik yapmış oldunuz. Keşke böyle bir dostla daha sık birlikte olabilse. Bu kadar dışa kapalı olmak onun için iyi değil, biliyorum; ama ne yapabiliriz ki? Buradan ayrılamayız," dedi.

"Hayır," diye karşılık verdi Anne, "bunun olanaksız olduğunu görebiliyorum ama belki zamanla düzelir, zamanın her derde deva olduğunu biliriz, hem unutmayın Yüzbaşı Harville, dostunuzun acısı hâlâ taze sayılır – bu üzücü olay daha geçen yaz yaşanmış, sanırım."

Yüzbaşı Harville içini çekerek, "Evet, doğru, daha geçen Haziran'dı," dedi.

"Mr. Benwick'in hemen de haberi olmamış, öyle değil mi?"

"Evet, Ağustos'un ilk haftasında Cape'ten eve dönene kadar haberi yoktu, *Grappler*'e yeni atanmıştı. Ben o sırada Plymouth'taydım, dehşet içinde ondan haber almayı bekliyordum; mektup yazıyordu ama *Grappler*'e Portsmouth'a gitme emri verilmişti. Ona orada haber vermek gerekecekti ama bunu ona kim söyleyecekti? Ben söyleyemezdim. Ona bunu söylemektense hemencecik serenin ucuna asılmayı yeğlerdim. O iyi yürekli adamdan başka kimse yapamadı bunu." (Yüzbaşı Wentworth'ü gösterdi.) "*Laconia*, Plymouth'a bir hafta önce gelmişti, tekrar denize açılması gibi bir tehlike söz konusu değildi. Yüzbaşı diğer tehlikeleri göze aldı, izin istemek için mektup yazdı ama yanıtını beklemeden yola çıktı ve gece gündüz hiç durmadan Portsmouth'a kadar gitti, gider gitmez de *Grappler*'e çıktı, bir hafta zavallıcığın yanından hiç ayrılmadı. İşte böyle yaptı, zavallı James'e ondan başka da kimse yardım edemezdi. Onun bizim için ne kadar değerli olduğunu bilmem artık anlayabiliyor musunuz, Miss Elliot!"

Anne bu soru üzerinde dikkatle düşündükten sonra kendi duygularının izin verdiği ya da Mr. Harville'inkilerin kaldırabileceği kadarıyla karşılık verdi, Mr. Harville bu konuda daha fazla konuşamayacak kadar etkilenmiş görünüyordu; tekrar bir şey söylediğinde bütünüyle farklı bir konuda konuşmaya başladı.

Mrs. Harville, eve dönene kadar kocasının yeterince uzun yürümüş olacağını söyleyerek tüm grubun birlikte yapacağı son yürüyüşün yönünü

de belirlemiş oldu; gruptakiler Harville'lere kapılarına dek eşlik edecekler, sonra da geri dönüp yola çıkacaklardı. Hepsinin yaptıkları hesaba göre zamanları buna ancak yetecekti ama Cobb'a yaklaştıkça herkesin içinden orada bir kez daha yürüyüş yapmak geldi; hepsi o kadar istekliydiler ki Louisa çok geçmeden on beş dakikanın –Cobb'da yapılacak bir yürüyüşün bu kadar süreceği hesaplanmıştı– bir fark yaratmayacağına karar verdi; bunun üzerine Yüzbaşı ve Mrs. Harville ile evlerinin kapısında nazik bir şekilde vedalaştıktan, birbirlerini karşılıklı davet edip, karşılıklı sözler verdikten sonra son ana kadar onlarla olmak isteyen Yüzbaşı Benwick ile birlikte Cobb'a hak ettiği gibi veda etmek üzere yola koyuldular.

Anne, Yüzbaşı Benwick'in tekrar yanına geldiğini gördü. Önlerindeki manzara karşısında Lord Byron'ın "lacivert deniz"lerinden söz açılması kaçınılmazdı; Anne de dikkatini verebildiği sürece onu seve seve dinledi. Ancak çok geçmeden ister istemez dikkati başka yöne kaydı.

Hava, hanımların yeni Cobb'un yüksek kesimlerinin keyfini çıkaramayacakları kadar rüzgârlıydı, bu yüzden merdivenden inip aşağı kesimine gitmeye karar verdiler, Louisa dışında hepsi basamaklardan sessizce ve dikkatlice indi, Louisa'nınsa illa Yüzbaşı Wentworth'ün yardımıyla aşağı atlaması gerekiyordu. Yaptıkları bütün yürüyüşlerde Yüzbaşı onu tutup basamaklardan atlamasına yardımcı olmuştu, Louisa bu hisse bayılıyordu. Ancak ayaklarının altındaki yüzey sert olduğu için Yüzbaşı bu kez daha isteksizdi ama yine de Louisa'nın istediğini yaptı. Louisa kazasız belasız yere indi, iner inmez de hoşuna gittiği için bir kez daha atlamak istedi ve koşarak basamakları tırmandı. Yüzbaşı ona bunu yapmamasını söyledi, Louisa'nın fazlasıyla sarsıldığını düşünüyordu ama hayır, mantıklı davranmaya çalışması ve söyledikleri hep boşunaydı; Louisa gülümseyerek, "Atlamaya kararlıyım," dedi, Yüzbaşı ellerini uzattı ama Louisa ondan yarım saniye daha erken davrandı ve Aşağı Cobb'un asfaltının üzerine yığıldı, yerden kaldırıldığında hiçbir hayat belirtisi göstermiyordu! Herhangi bir yara bere, kan ya da görünür bir morluk yoktu ama gözleri kapalıydı, soluk almıyordu, yüzü ölü gibiydi. Oradaki herkes için dehşet verici bir andı!

Onu kucağına almış olan Yüzbaşı Wentworth kollarının arasındaki genç kadınla birlikte diz çökmüş, acı içinde sessizce kıvranarak Louisa kadar

solgun yüzüyle ona bakıyordu. Mary kocasına tutunarak, “Öldü! Öldü!” diye bağırdı ve kapıldığı dehşetle Charles’ın olduğu yerde donup kalmasına neden oldu, bir an sonra kız kardeşinin öldüğünü sanarak bunu kaldıramayan Henrietta da kendinden geçer gibi oldu, Yüzbaşı Benwick ile Anne onu tutup aralarına alarak desteklemeseler basamaklara yığılacaktı.

Yüzbaşı Wentworth’ün ağzından çıkan ilk sözler, “Bana yardım edecek kimse yok mu?” oldu, sesi umutsuz çıkmıştı, gücünü tamamıyla yitirmiş gibiydi.

“Gidin, onun yanına gidin,” diye bağırdı Anne, “Tanrı aşkına, ona yardım edin. Henrietta’yı tek başıma tutabilirim. Beni bırakın, Yüzbaşı’nın yanına gidin. Louisa’nın ellerini ovun, bileklerini de. İşte burada amonyak ruhu var; alın şunları, alın.”

Yüzbaşı Benwick söyleneni yaptı, tam o sırada Charles da kendini karısından kurtardı, böylece her ikisi de Yüzbaşı’nın yanına koştular, Louisa’yı doğrultup aralarına alarak ona daha sıkı destek oldular, Anne’in önerdiği her şeyi de yaptılar ama hiçbir işe yaramadı; o sırada sendeleyen ve ayakta durabilmek için duvara tutunan Yüzbaşı Wentworth feci bir acı içinde,

“Aman Tanrım! Annesiyle babası!” diye bağırdı.

“Doktor!” dedi Anne.

Yüzbaşı bunu duymuştu, bu söz onu bir anda harekete geçirdi, “Doğru, doğru, hemen bir doktor bulmalı,” dedikten sonra fırlayıp gidiyordu ki Anne,

“Yüzbaşı Benwick gitse daha iyi olmaz mı? Doktoru nerede bulacağını o bilir,” diye atıldı.

Düşünebilecek durumda olan herkes bunun daha iyi bir fikir olduğunu anladı, bir an sonra (her şey bir anda yapılmıştı) Yüzbaşı Benwick, zavallı Louisa’nın cesede benzer bedenini tamamıyla ağabeyine bırakmış, olabildiğince hızlı bir şekilde kasabanın yolunu tutmuştu.

Geride kalan perişan topluluğa gelince, mantıklı düşünebilen üçlüden hangisinin daha çok acı çektiğini söylemek güçtü: Yüzbaşı Wentworth’ün mü, Anne’in mi, yoksa Charles’ın mı? Gerçekten sevgi dolu bir ağabey olan Charles hıçkıra hıçkıra Louisa’nın başında bekliyor, gözlerini kız kardeşlerinden birinden ayırdığında ya onun kadar kendini kaybetmiş olan

diğerini görüyor ya da kendisinden gücünün yetmediği bir yardımı isteyen karısının isterik heyecanına tanık oluyordu.

Bütün gücü, aklı ve gayretiyle Henrietta’yla ilgilenen Anne hâlâ ara sıra ötekileri rahatlatmaya uğraşıyor, Mary’yi sakinleştirmeye, Charles’ı kendine getirmeye, Yüzbaşı Went-worth’ü yatıştırmaya çalışıyordu. Beylerin her ikisi de ne yapacaklarını ona sorar gibiydiler.

“Anne, Anne, şimdi ne yapacağız? Tanrı aşkına, şimdi ne yapmak gerek?” diye bağırdı Charles.

Yüzbaşı Wentworth de gözlerini ona çevirmişti.

“Onu otele götürsek daha iyi olmaz mı? Evet, daha iyi olur! Onu usulca otele götürün.”

“Evet, evet, otele,” diye yineledi Yüzbaşı Wentworth, kendini biraz olsun toplamıştı ve bir şeyler yapmaya can atıyordu. “Onu kendim taşıyacağım. Musgrove, sen diğerlerine göz kulak ol.”

Bu sırada Cobb çevresindeki işçiler ve sandalcılar da kazayı duymuşlar, pek çoğu istenirse yardım etmek için yanlarına gelmişti; hiç olmazsa ölü bir genç kız göreceklerdi, hayır, ölü iki genç kız göreceklerdi çünkü durum kendilerine ilk anlatılandan da ilginç çıkmıştı. Bu iyi insanların arasında en düzgün görünenlerine Henrietta teslim edildi çünkü biraz kendine gelmiş olsa da hâlâ yardıma muhtaçtı; Anne onun yanında yürüyor, Charles da karısıyla ilgileniyordu, bu şekilde az önce neşeyle geçtikleri yollardan tarifsiz duygularla geri yürümeye koyuldular.

Harvilles’lerle karşılaştıklarında henüz Cobb’dan çıkmamışlardı. Karı-koca Yüzbaşı Benwick’in, evlerinin yanından uçar gibi geçip gittiğini görmüşler, yüz ifadesinden bir terslik olduğunu anlamışlar ve hemen yola çıkmışlardı; yolda karşılaştıkları insanlar onları bilgilendirmiş ve olay yerine yönlendirmişti. Yüzbaşı Harville şaşkına dönmüş olsa da sağduyusu ve soğukkanlılığıyla hemen yararlı oldu; karısıyla aralarındaki bir bakışma da ne yapılması gerektiğini belirledi. Louisa onların evine götürülmeliydi; herkes onlara gitmeli ve doktorun oraya gelmesini beklemeliydi. Karı-koca tereddütlere kulak asmayacaklardı. Yüzbaşı Harville sözünü dinletti: hepsi onun çatısı altında toplandı; Mrs. Harville, Louisa’yı üst kata çıkartıp kendi yatağına yatırırken kocası da ihtiyacı olan herkese destek, likör ve ayıltıcı ilaçlar veriyordu.

Louisa bir kere gözlerini açmış ama çok geçmeden bilincinin yerine geldiğini gösteren bir şey yapmadan tekrar kapamıştı. Yine de bu hayat belirtisi kız kardeşine iyi gelmişti; Henrietta onunla aynı odada olmaya hiç dayanamasa da umudun ve korkunun yarattığı gerginlik sayesinde tekrar kendinden geçmedi. Mary de gittikçe sakinleşiyordu.

Doktor göz açıp kapayıncaya kadar gelmişti. O, hastayı muayene ederken korkudan neredeyse bayılacaklardı ama doktor umutsuz değildi. Louisa, başına sert bir darbe almıştı ama doktor daha ciddi yaralanmaların bile iyileştiğini görmüştü; kesinlikle umutsuz değildi; iç açıcı şeyler söyledi.

Doktorun durumu umutsuz bulmaması, Louisa'yı birkaç saat içinde kaybedeceklerini söylememesi ilk başta çoğunun umduğundan iyi bir haberdi; yüreklerine su serpilmesiyle nasıl bir esrikliğe kapıldıklarını, Tanrı'ya birkaç kez coşkuyla şükrettikten sonra nasıl sessiz ve derin bir sevinç yaşadıklarını tahmin etmek zor olmasa gerek.

Anne, Yüzbaşı Wentworth'ün "Tanrı'ya şükür!" derkenki ses tonunu ve yüz ifadesini ömrü boyunca unutmayacağına emindi, onun daha sonra bir masa başında oturup başını, kavuşturduğu kollarına dayayarak yüzünü saklaması; çeşitli duygulara yenik düşmüş, dua ederek ve derin derin düşünerek bunları yatıştırmaya çalışır gibi duruşu da belleğinden silinmeyecek olan bir başka manzaraydı.

Louisa'nın kol ve bacaklarına bir şey olmamıştı, başı dışında hiçbir yerinden yaralanmamıştı.

Grubun şimdi yapılacak en iyi şeyin ne olduğuna karar vermesi gerekiyordu. Artık birbirleriyle konuşup fikir alışverişi yapabilecek durumdaydılar. Harville'lere bu şekilde yük oldukları için çok üzülmelerine rağmen Louisa'nın bulunduğu yerde kalması gerektiği kesindi. Onu başka bir yere götürmek olanaksızdı. Harville'ler kendilerine yük olunduğuna dair tüm tasaları giderdiler, minnet söylemlerini de ellerinden geldiğince bastırdılar. Onlar erken davranmış, ötekiler daha düşünmeye bile başlamadan her şeyi ayarlamışlardı. Yüzbaşı Benwick odasını onlara bırakıp kalacak başka bir yer bulduğunda bütün iş çözülmüş oluyordu. Harville'ler yalnızca evde başka kimseyi konuk edecek yer olmayışına üzülüyorlardı; yine de belki "çocukları hizmetçi odasına yerleştirebilir ya da bir yerlere portatif bir yatak koyabilirlerdi", karı-koca orada kalmak

isteyebilecek iki-üç kişiye daha yer bulamayacaklarını düşünmeye bile dayanamıyorlardı, gerçi Miss Musgrove'u gözleri hiç arkada kalmadan Mrs. Harville'e emanet edebilirlerdi. Mrs. Harville çok deneyimli bir hemşireydi, uzun zamandır yanlarında çalışan ve gittikleri her yere onlarla birlikte gitmiş olan çocuk bakıcısı da öyleydi. Bu ikisi olduğu sürece Miss Musgrove'un bakımı için gece gündüz başka kimseye ihtiyaç yoktu. Tüm bunlar karşı konulmayacak bir dürüstlük ve içtenlikle söyleniyordu.

Ne yapacaklarına karar verebilmek için kafa kafaya verip konuşanlar Charles, Henrietta ve Yüzbaşı Wentworth'ten oluşan üçlüydü; bir süre yalnızca şaşkınlıklarını ve kaygılarını dile getirebildiler. "Uppercross, biri Uppercross'a gitmeliydi, haber vermek gerekiyordu, Mr. ve Mrs. Musgrove'a bu haberi nasıl verebilirlerdi, saat geç olmuştu, yola çıkmaları gereken saatin üstünden bir saat geçmişti bile, mantıklı bir saatte orada olabilmek olanaksızdı." İlk başta bu tip telaşlı sözlerden öteye geçemiyorlardı ama bir süre sonra Yüzbaşı Wentworth ağırlığını koyarak,

"Bir dakika daha kaybetmeden karar vermeliyiz. Her an çok değerli. Birisi kararını verip hemen Uppercross'a hareket etmeli. Musgrove, ya sen gideceksin ya da ben," dedi.

Charles da Yüzbaşı'ya hak verdi ama kendisinin oradan ayrılmamaya karar verdiğini açıkladı. Yüzbaşı Harville ile karısına elinden geldiğince az yük olacaktı ama kız kardeşini böyle bir durumdayken bırakıp gitmesi doğru olmazdı, zaten gitmeyecekti. Bu kadarına karar verilmişti; Henrietta da ilk başta aynı şeyi söyledi. Ancak çok geçmeden farklı düşünmeye ikna edildi. Onun kalması ne işe yarardı! O ki bir işe yaramasını engelleyen acılar çekmeden Louisa'nın odasında bulunmaya ya da ona bakmaya dayanamamıştı! Henrietta hiçbir yararı dokunmayacağını kabul etmek zorunda kaldı; yine de gitmek istemiyordu, ama sonra anne-babasını düşünerek kalmaktan vazgeçti ve bir an önce evine varmak için sabırsızlanmaya başladı.

Tam planda bu noktaya vardıkları sırada Anne, Louisa'nın odasından çıkmış sessizce aşağı iniyordu, açık olan salon kapısının hemen ardından konuşulanları istemeden duydu.

"Öyleyse anlaştık, Musgrove," diye bağırdı Yüzbaşı Wentworth, "sen kalıyorsun, ben de kız kardeşini eve götürüyorum. Ötekilere gelince, Mrs.

Harville'e yardım etmek için bir kişi kalsa yeter bence. Mrs. Musgrove hiç kuşkusuz çocuklarının yanına dönmek isteyecektir ama Anne kalırsa çok iyi olur, ondan daha uygun, daha becerikli biri düşünülemez."

Anne, kendisinden bu şekilde söz edildiğini duymanın uyandırdığı heyecandan kurtulmak için bir an durakladı. Diğer ikisi de Yüzbaşı Wentworth'ün söylediklerine içtenlikle katıldılar; ardından Anne salona girdi.

Yüzbaşı Wentworth Anne'e dönerek coşkuyla ama aynı zamanda neredeyse eski günlerdeki gibi sevecenlikle, "Eminim siz kalırsınız, kalır ve ona bakarsınız," dedi. Anne kulaklarına kadar kızarınca Yüzbaşı kendini toplayıp onun yanından uzaklaştı. Anne seve seve kalacağını, buna hazır olduğunu dile getirdi. O da böyle düşünmüş, kalmasına izin verileceğini ummuştu. Mrs. Harville için de uygunsa Louisa'nın odasında bir yer yatağı ona yeterdi.

Geriye tek bir şey kalmıştı, onu da hallettiler mi her şey tamamdı. Mr. ve Mrs. Musgrove'un, onların gecikmesi yüzünden bir miktar telaşlanmaları arzu edilse de gruptakileri geri götürmek için Uppercross'un atlarının kullanacağı süre bu belirsizliğin korkutucu boyutta uzamasına yol açacaktı; bu yüzden Yüzbaşı Wentworth'ün önerisi ve Charles Musgrove'un da onayıyla Yüzbaşı'nın otelden tutacağı tek atlı hafif bir arabayla gitmesinin, Mr. Musgrove'un arabasıyla atlarının da ertesi sabah erkenden Uppercross'a yollanmasının daha iyi olacağına karar verildi, böylece Louisa'nın geceyi nasıl geçirdiğine dair haberleri de yollayabilirlerdi.

Yüzbaşı Wentworth hemen kendi üstüne düşenleri yapmaya koştu, iki hanım da hemen peşinden ona katılacaklardı. Ancak Mary plandan haberdar olduğunda bütün huzurları kaçtı. Mary çok rahatsız olmuş ve öfkelenmişti, Anne'in değil de kendisinin gitmesinin istenmesinin haksızlık olduğunu söyleyerek yakındı durdu, ne de olsa Anne, Louisa'nın hiçbir şeyi değildi ama o, yengesiydi, bu yüzden de Henrietta'nın yerine o kalmalıydı orada! Kendisi niçin Anne kadar yararlı olmasındı? Bir de üstüne üstlük Charles'ı orada bırakıp, yanında kocası olmadan eve dönecekti demek! Hayır, bu çok büyük kabalıktı. Kısacası, o kadar çok söylendi ki kocası daha fazla dayanamadı; Charles Musgrove razı olduktan sonra ötekiler karşı

çıkamayacağı için de yapacak bir şey kalmıyordu. Anne’in yerine Mary’nin kalması kaçınılmaz olmuştu.

Anne, Mary’nin kıskançlığından ve düşüncesizliğinden kaynaklanan isteklerine daha önce hiç bu kadar gönülsüzce razı olmamıştı ama başka çaresi yoktu; böylece kız kardeşine göz kulak olan Charles ve kendisiyle ilgilenen Yüzbaşı Benwick ile birlikte kasabaya doğru yola çıktı. Yolda telaşla ilerlerken bir an için o sabah daha erken saatlerde aynı noktalarda yaşadıkları olayları düşündü. Şurada Henrietta’nın Dr. Shirley’in Uppercross’tan ayrılması için yaptığı planları dinlemişti, az ileride Mr. Elliot’ı ilk kez görmüştü; şu anda Louisa ya da onun iyiliği için çırpınanlar dışındakilere ancak kısacık bir an ayırabilirdi.

Yüzbaşı Benwick Anne’e büyük yakınlık gösteriyordu; yaşadıkları sıkıntı hepsini birbirlerine kenetlemiş olduğundan Anne de kendini ona gittikçe daha yakın hissediyor, hatta bunun belki de tanışmalarını ilerletmeleri için bir fırsat olduğunu düşünmekten zevk bile alıyordu.

Yüzbaşı Wentworth tetik üstünde yollarını gözlüyordu, dört kişilik hafif bir araba da kolaylık olsun diye caddenin en sonunda hazır bekliyordu ama Yüzbaşı’nın, kız kardeşlerin yer değiştirmiş olduklarını görünce yaşadığı şaşkınlık ve kızgınlık, Charles’ı dinlerken çehresinin değişmesi, şaşkınlıktan ağzının açık kalması, kendini tutup sonunu getirmese de ağzından çıkan sözler Anne için son derece onur kırıcı bir karşılama oldu ya da en azından genç kadının kendisine yalnızca Louisa’ya yararı dokunduğu sürece değer verildiğini düşünmesine yol açmış olmalıydı.

Anne sakin olmaya ve mantıklı davranmaya çalıştı. Emma’nın Henry’sine hissettikleriyle boy ölçüşemeyecek de olsa[4] Yüzbaşı’nın hatırı için Louisa’ya sıradan bir ilgiden çok daha fazlasını gösterirdi; Yüzbaşı’nın, bir dosta yardım etmekten gereksiz yere kaçındığını düşünerek ona haksızlık etmeye uzun süre devam etmeyeceğini umdu.

Bu arada arabaya da binmişti. Yüzbaşı her ikisinin de binmesine yardım etmiş, kendisi de aralarına oturmuştu; Anne, Lyme’dan işte bu şekilde, bu koşullarda, şaşkınlık ve karmaşık duygular içinde ayrıldı. Bu uzun yolculuk nasıl geçecekti, davranışlarını nasıl etkileyecekti, ne konuşacaklardı, Anne bütün bunları kestiremiyordu. Neyse ki, her şey normal gitti. Yüzbaşı, Henrietta ile ilgileniyordu; hep ona doğru dönüyor, konuşacak olursa da hep

onun görüşlerini desteklemek, umutlarını beslemek amacıyla konuşuyordu. Genellikle sakin davranıp sakin konuşmaya çalışıyordu. Henrietta'yı kaygılanıp üzülmekten kurtarmak ister gibiydi. Yalnızca bir keresinde, Henrietta Cobb'a yaptıkları o son talihsiz gezintiye üzülürken ve akıllarına böyle bir şey gelmiş olmasına hayıflanırken Yüzbaşı kendini tamamıyla kaybetmiş gibi, "Bundan söz etmeyin, bundan söz etmeyin," diye bağırdı. "Ah, Tanrım! Keşke o son anda ona boyun eğmeseydim! Keşke yapmam gerekeni yapsaydım! Ama öyle hevesli ve öyle kararlıydı ki! Sevgili, tatlı Louisa!" dedi.

Anne, Yüzbaşı Wentworth'ün artık karakter sağlamlığının her zaman herkese mutluluk ve yarar sağlayacağına dair eski fikrinin doğruluğunu sorgulayıp sorgulamadığını ya da tüm diğer erdemler gibi bunun da oranları ve sınırları olması gerektiğini fark edip etmediğini merak etti. Bazen ikna etmesi kolay bir kişiliğin de kararlı bir kişilik kadar mutluluk getirebileceğini anlamamasının pek mümkün olmadığını düşündü.

Hızla yol aldılar. Anne, aynı tepelerin ve aynı nesnelerin bu kadar çabuk karşısına çıkmasına hayret etti. Hızlı ilerledikleri ve yolculuğun sonundan da biraz korktukları için yol yarı yarıya kısalmış gibiydi. Yine de Uppercross civarına geldiklerinde karanlık çökmek üzereydi, bir süredir hiçbiri tek kelime etmemişti, Henrietta yüzüne bir eşarp örtmüş olarak köşede sırtını yaslamış oturuyordu, ağlaya ağlaya sonunda uyuyakalmışa benziyordu, tam son tepeyi tırmanıyorlardı ki Yüzbaşı Wentworth birdenbire Anne ile konuşuverdi. Sesi kısık ve ihtiyatlıydı.

"Ne yapsak daha iyi olur diye düşündüm de. Henrietta ilk başta gözükmesin. Buna dayanamaz. Siz onunla arabada kalsanız, ben de gidip Mr. ve Mrs. Musgrove'a haber versem diye düşündüm. Sizce de böylesi uygun olur mu?"

Anne böylesinin uygun olacağını söyledi. Yüzbaşı istediği yanıtı almıştı, başka bir şey demedi. Ama Anne Yüzbaşı'nın kendisine danışmış olduğunu hatırladıkça sevindi, bu soruyu hem bir dostluk göstergesi hem de Yüzbaşı'nın onun görüşüne duyduğu saygının kanıtı olarak gördüğü için çok mutlu olmuştu; ayrılma zamanının geldiğini de gösteriyor olması bile bunun değerini azaltmadı.

Yüzbaşı Wentworth, Uppercross’a üzücü haberi verdikten ve anne-babanın olabilecekleri kadar sakin, kızlarının da onlarla birlikte olduğu için çok daha iyi olduğunu gördükten sonra aynı arabayla Lyme’a dönmek istediğini açıkladı; atlara yem verildikten sonra da yola koyuldu.

4 Matthew Prior’ın *Emma ve Henry* adlı şiiri. Şiirde, Emma sevdiği adamın hatırı için rakibine hizmet eder. (ç.n.)

13. Bölüm

Anne, Uppercross’ta kalan zamanının tümünü, yani son iki gününü Büyük Ev’de geçirdi, hem o sırada Mr. ve Mrs. Musgrove’u yalnız bırakmayıp onların yanlarında olabilmekten hem de bu üzüntülü günlerinde kendi başlarına yapmakta zorlanacakları, ileriye dönük bütün planlar için onlara yardımcı olabilmekten büyük mutluluk duydu.

Ertesi sabah erkenden Lyme’dan haber geldi. Louisa’nın durumu aynıydı. Kötüye gittiğini gösteren bir belirti görülmemişti. Birkaç saat sonra da Charles daha yeni ve ayrıntılı haberlerle geldi. Keyfi yerinde sayılırdı. Hızlı bir iyileşme beklenmemeliydi ama her şey böyle bir durumda olabileceği kadar iyi gidiyordu. Charles, Harville’lerden söz ederken onların iyiliklerini, özellikle de Mrs. Harville’in hastaya bakmak için nasıl çabaladığını anlata anlata bitiremiyordu. Dediğine göre, “Mrs. Harville, gerçekten de Mary’ye yapacak hiçbir şey bırakmıyordu, Mary ile kendisini dün gece otellerine erken dönmeye ikna etmişlerdi. Mary bu sabah yine sinir krizi geçirmişti. Kendisi yola çıkarken o da Yüzbaşı Benwick ile dışarıda gezintiye çıkıyordu, bunun karısına iyi geleceğini umuyordu. Bir gün önce onu eve dönmeye ikna edebilmiş olsaydık keşke, diyordu, gerçek şuydu ki Mrs. Harville başka kimseye yapacak iş bırakmıyordu.”

Charles aynı gün öğleden sonra yine Lyme’a dönecekti, ilk başta babası da onunla gitmeyi düşündü ama hanımlar buna razı olmadılar. Bu yalnızca Lyme’dakilerin yükünü artıracak, Mr. Musgrove’un da kendisini daha fazla üzmesine yol açacaktı; bunun üzerine çok daha iyi bir plan yaptılar ve onu uyguladılar. Crewkherne’den bir araba çağırtıldı ve Charles yanında çok daha yararlı olabilecek bir insanı, uzun zamandır ailenin yanında olan çocuk bakıcısını geri götürdü; bakıcı çocukların hepsini büyütüp son göz ağrısı ve uzun süre herkesin gözdesi olan Harry’yi de ağabeylerinin arkasından okula yolcu ettiğinden beri çorapları yamayarak, eline geçirdiği her türlü söküğü

dikerek artık boş kalmış olan çocuk odasında kalıyordu, bu nedenle de sevgili Louisa'yla ilgilenmek için gitmesine izin verilmesine fazlasıyla mutlu oldu. Sarah'yı oraya yollamak daha önce Mrs. Musgrove ile Henrietta'nın da akıllarına gelmişti ama Anne olmasa büyük olasılıkla buna kesin karar verilemeyecek ve bu karar, bu kadar çabuk hayata geçirilemeyecekti.

Ertesi gün, Louisa ile ilgili ayrıntılı haberleri getirdiği için Charles Hayter'a minnettar kaldılar, bu haberleri her yirmi dört saatte bir almaları şarttı. Genç adam her gün Lyme'a gitmeyi görev bildi; anlattıkları da hâlâ umut vericiydi. Louisa'nın duyularının ve bilincinin yerinde olduğu süreler gittikçe uzuyordu. Gelen her haber, Yüzbaşı Wentworth'ün Lyme'dan bir yere ayrılmadığını gösteriyordu.

Anne, ertesi gün Uppercross'tan ayrılacaktı, hepsi bunu korkuyla bekliyorlardı. "Onsuz ne yapacaklardı? Birbirlerini rahatlatmayı hiç beceremezlerdi." Mr. ve Mrs. Musgrove bu türden öyle çok şey söylediler ki Anne yapabileceği en iyi şeyin, herkesin istediğini bildiği şeyi onlarla paylaşmak ve onları bir an önce Lyme'a gitmeye ikna etmek olacağını düşündü. Pek zorluk çekmedi, karı-koca çok geçmeden gitmeye karar vermişlerdi, ertesi gün yola çıkacak, duruma göre ya otele yerleşecek ya da bir ev tutacak ve Louisa'nın yolculuk edebilecek kadar iyileşmesini bekleyeceklerdi. Kızlarının yanlarında kaldığı iyi insanların omuzlarındaki yükü biraz hafifletmeliydiler, en azından Mrs. Harville'i kendi çocuklarına bakmaktan kurtarabilirlerdi, bu karar onları o kadar mutlu etti ki Anne yaptığından çok memnun kaldı, Uppercross'taki son sabahını geçirmek için karı-kocaya hazırlıklarında yardımcı olmaktan ve onları erkenden yolcu etmekten daha iyi bir yol düşünemiyordu, hem de bunun sonucunda evde tek başına kalacak olmasına rağmen.

Anne ayrılacakların sonuncusuydu, Küçük Ev'deki oğlanlar dışında bir tek o hâlâ oradaydı, bu iki evi de doldurup yaşatanlardan, Uppercross'a o neşeli havasını verenlerden geriye yalnızca Anne kalmıştı. Birkaç gün içerisinde gerçekten de ne büyük bir değişiklik yaşanmıştı!

Louisa iyileşirse her şey yine yoluna girecekti. Eskisinden de mutlu olacaklardı. Onun iyileşmesinin ardından neler olacağından Anne'in hiç kuşkusu yoktu. Birkaç ay sonra şimdi böylesine ıssız olan, yalnızca onun

sessizliğini ve düşüncelerini konuk eden bu salon yine mutluluk ve neşeyle, sevginin sıcaklığı ve ışıltısıyla dolabilirdi, oysa tüm bunlar Anne Elliot'a ne kadar uzaktı!

Yoğun bir yağmurun, pencerelerden görülebilecek birkaç nesneyi de tanınmaz hale getirdiği karanlık bir kasım günü, bu tip düşüncelerle geçirdiği bir saat Anne'in, Lady Russell'ın arabasının sesini duyduğuna fazlasıyla sevinmesine yetmişti ama gitmek istese de, yine de Büyük Ev'i bırakıp çıkarken ya da Küçük Ev'in karanlık, sular damlayan, rahatsız verandasına son kez göz atarken, hatta buğulu pencerelerinden köyün mütevazı evlerinin içlerine bakarken üzülmeden edemedi. Uppercross, orayı çok değerli kılan anlara sahne olmuştu. Vaktiyle çok can yakmış ama artık küllenmiş olan birçok acıya; yumuşayan duygulara, bir nefeslik dostluklara ve barışmalara tanık olmuştu, bunların tekrar yaşanması beklenemezdi ama değerlerini hiçbir zaman yitirmeyeceklerdi. Anne bunların hepsini arkasında bırakacak olsa da yaşadıklarının anısı hep onunla olacaktı.

Anne, Eylül'de Lady Russell'ın evinden ayrıldığından beri Kellynch'e hiç gitmemişti. Gitmesi gerekmemişti, Kellynch Malikânesi'ne gitme fırsatının doğduğu birkaç özel durumda da bundan kaçınıp sakınmayı başarmıştı. Bu ilk geri dönüşünde arazideki ek binada yer alan modern ve şık daireye yeniden yerleşecek ve evin hanımını sevindirecekti.

Lady Russell onunla buluştuğu için hem sevinçli hem de biraz tedirgindi. Uppercross'u sık sık ziyaret edenin kim olduğunu biliyordu. Neyse ki, ya Anne hem kilo almış hem de güzelleşmişti, ya da Lady Russell'a öyle göründü; Anne de onun övgülerini duyunca kuzeninin sessiz hayranlığını da hatırlayıp gençliğine ve güzelliğine bir kez daha kavuşmuş olduğunu umdu.

İki kadının sohbet etmeye başlamalarından kısa bir süre sonra Anne, düşünce yapısında bir değişiklik hissetti. Kellynch'ten ayrılırken yüreğinin çarptığı, Musgrove'ların arasındayken önemsenmediğini hissettiği için düşünmemeye çalıştığı konular daha az ilgisini çeker olmuştu. Son zamanlarda Bath'teki babasıyla ablasını bile unutmuştu. Uppercross'takilerle ilgili kaygıları onlarla ilgili olanlardan ağır basmıştı; Lady Russell eski umut ve korkularından söz ederken, Camden Meydanı'nda tuttukları evi ne kadar beğendiğini, Mrs. Clay'in hâlâ onlarla olmasına ne kadar üzüldüğünü anlatırken Anne, aklının daha çok Lyme'da,

Louisa Musgrove'da ve oradaki diğer tanıdıklarında olduğu; Harville'ler ile Yüzbaşı Benwick'in evlerinin ve dostluklarının, kendi babasının Camden Meydanı'ndaki evinden ya da kendi ablasıyla Mrs. Clay'in dostluklarından daha çok ilgisini çektiği belli olsa çok utanacaktı. Lady Russell için doğal olarak büyük önem taşıyan konuları, o da aynı derecede önemsiyormuş gibi görünebilmek için hayli çaba göstermek zorunda kaldı.

Bir başka konuda konuşurlarken de önceleri biraz zorlandılar. Lyme'daki kazayı konuşmaları gerekiyordu. Olayın tamamı Lady Russell'a bir gün önce, Kellynch'e geldiği ilk beş dakika içinde anlatılmıştı ama yine de bu konuyu konuşmak zorundaydılar, Lady Russell kazayla ilgili sorular sormalı, bu ihtiyatsızlığı esefle karşıladığını, sonucuna üzüldüğünü söylemeliydi, her ikisi de Yüzbaşı Wentworth'ün adını anmak zorunda kaldılar. Anne, bu konuda Lady Russell kadar başarılı olamadığının farkındaydı. Bu adı, Lady Russell'ın gözlerinin içine bakarak anamıyordu, ta ki Yüzbaşı ile Louisa arasındaki yakınlıkla ilgili düşündüklerinden kısaca söz etmek gibi bir çıkış yolu bulana dek. Bunu söyledikten sonra artık Yüzbaşı'nın adı onu rahatsız etmez oldu.

Lady Russell yalnızca soğukkanlılıkla dinleyip onlara mutluluklar diledi ama yirmi üç yaşındayken Anne Elliot'ın değerini anlar gibi görünen adamın sekiz yıl sonra Louisa Musgrove gibi birine hayran kalması onu içten içe hem kızdırmış hem de memnun etmişti.

İlk üç dört gün son derece sakin geçti, Lyme'dan, Louisa'nın durumunun iyiye gittiğini bildiren ve nasıl eline ulaştığını Anne'in de anlamadığı bir-iki notun gelmesi dışında kayda değer hiçbir şey olmadı. Dört günün sonunda, Lady Russell göstereceği nezaketi daha fazla erteleyemedi, önceleri kendi kendine mırıldanırken sonunda kararlı bir sesle, "Mrs. Croft'u ziyaret etmeliyim. Anne, benimle birlikte gelip o eve bir ziyaret yapacak cesaretin var mı? İkimiz için de bayağı zor olacak bu," dedi.

Anne bundan kaçınmaya çalışmadı, aksine, "Aramızda daha çok acı çeken siz olacaksınız, sanırım; bu değişikliği siz benden daha az kabullenebildiniz. Bu çevrede kaldığım için ben buna alıştım," dedi, gerçekten de böyle hissediyordu.

Bu konuda daha çok da konuşabilirdi çünkü Croft'lara saygısı büyüktü ve babasının kiracı yönünden çok şanslı olduğunu düşünüyordu, Croft'ların

hem çevre için çok iyi bir örnek oluşturduklarından hem de yoksullarla ilgilenip yardım edeceklerinden o kadar emindi ki taşınmak zorunda kaldıkları için ne kadar üzülmüş, ne kadar utanmış olursa olsun içten içe orada kalmayı hak etmeyenlerin gittiklerine ve Kellynch Malikânesi'nin şimdi, sahiplerinden daha iyi ellere geçmiş olduğuna inanıyordu. Bu düşünceler de hiç kuşkusuz kendilerince acı veriyordu, hem de çok, ama Anne'in, Lady Russell'ın o eve tekrar girerken ve o tanıdık odalardan geçerken duyacağı acıyı paylaşmasına engel oluyorlardı.

Bu anlarda Anne içinden, "Bu ev yalnızca bizim olmalıydı. Ah Tanrım, ne kadar yazık oldu! Ne ellere düştü! Köklü bir ailenin bu şekilde uzaklaşmak zorunda kalışı ne acı! Onların yerini yabancıların alması dayanılır gibi değil!" demek hakkını görmüyordu kendinde. Hayır, annesini düşündüğü; annesinin, evin hanımıyken oturduğu yeri anımsadığı zamanlar dışında bu türden bir ah çekmiyordu.

Mrs. Croft her görüşmelerinde onu öyle nazik karşılıyordu ki Anne kadının en çok kendisinden hoşlandığı hissine kapılıyordu, Mrs. Croft bu kez onu eve kabul ederken daha da özel bir ilgi gösterdi.

Lyme'daki üzücü kaza çok geçmeden başlıca sohbet konuları oldu, hastayla ilgili edindikleri son bilgileri karşılaştırdıklarında, hanımların hepsinin Lyme'dan aldığı son haberin bir önceki günün sabahına ait olduğu anlaşıldı, Yüzbaşı Wentworth bir gün önce (kazadan bu yana ilk kez) Kellynch'e gelmiş, Anne'e, eline nasıl ulaştığını anlayamadığı o son notu getirmiş, birkaç saat kalmış ve sonra yine Lyme'a dönmüştü, Lyme'dan bir daha ayrılmaya şimdilik niyeti yoktu. Özellikle Anne'i sormuştu, Miss Elliott'ın çabalarını övmüş, genç kadının onca çabalamaktan yıpranmadığını umduğunu dile getirmişti. Bu çok önemliydi ve Anne'i neredeyse başka hiçbir şey bu kadar sevindiremezdi.

Facianın kendisine gelince, eldeki verileri değerlendirerek bir yargıya varmak zorunda olan aklı başında ve sağduyulu hanımlar bu olayı ancak tek bir şekilde çözümleyebilirlerdi; bu olayın büyük bir düşüncesizlik ve ihtiyatsızlık nedeniyle meydana geldiğine, son derece tehlikeli sonuçlar doğurduğuna karar verdiler; Miss Musgrove'un iyileşip iyileşmeyeceğinin belli olmasının daha ne kadar süreceğini düşünmek korkutucuydu, bundan böyle bu sarsıntının acısını hep çekebilirdi. Amiral,

“Ah, gerçekten de feci bir olay. Bu da yeni bir yol olsa gerek, genç bir adamın sevgilisinin kafasını kırarak sevgisini göstermesi, öyle değil mi Miss Elliot? Yüzbaşı’nın yaptığı tam da önce kafasını kırıp sonra yaralarını sarmak olmuş,” diyerek olayı özetledi.

Amiral Croft’un tarzı Lady Russell’ın kişiliğiyle pek bağdaşmıyordu ama Anne’in çok hoşuna gidiyordu. Amiralin iyi kalpliliği ve sade kişiliği çok çekiciydi.

“Buraya gelip bizi burada bulmak sizin için çok zor olmalı,” dedi Amiral daldığı düşüncelerden birdenbire sıyrılarak, “itiraf etmeliyim ki bunu daha önce hiç düşünmemiştim, ama çok zor olmalı. Artık misafir gibi durmayın öyle. İsterseniz evdeki bütün odaları bir dolaşın.”

“Başka bir zaman, efendim, teşekkür ederim, şimdi değil,” diye karşılık verdi Anne.

“Ne zaman isterseniz. İstediğiniz zaman fundalıktan geçip gelebilirsiniz, şemsiyelerimizin o kapının yanında asılı olduklarını göreceksiniz. Orası şemsiyeler için uygun bir yer, öyle değil mi? Ama (Amiral durakladı) sizinkiler hep uşağın odasında asılı oldukları için belki de oranın uygun olmadığını düşünürsünüz. İki kişinin farklı seçimlerinden biri, diğerinden daha iyi olmayabilir ama hepimiz kendi seçimlerimizin daha doğru olduklarını düşünürüz, o yüzden evi dolaşmak isteyip istemediğinize siz karar vermelisiniz.”

Anne, bu öneriyi geri çevirebileceğini anlayınca minnettar kalarak öyle yaptı.

Amiral bir an düşündükten sonra, “Aslında çok az değişiklik yaptık,” diyerek devam etti. “Çok çok az. Uppercross’ta size çamaşırhane kapısından söz etmiştim. Onu düzeltmemiz çok iyi oldu. Asıl hayret edilecek şey kapının bunca zaman o şekilde açılmasının verdiği rahatsızlığa nasıl katlanılabildiği! Sir Walter’a ne yaptığımızı söyleyin lütfen, Mr. Shepherd’ın da bunun bu evde bugüne dek yapılan en yararlı tadilat olduğunu düşündüğünü belirtin. Aslında yaptığımız birkaç tadilatın hepsinin de yararlı olduklarını söylemeliyim. Ancak bunları karıma borçluyuz. Ben, giyinme odamdaki büyük aynalardan birkaç tanesinden kurtulmak dışında pek bir şey yapmadım, orası babanızın odasıydı. Sir Walter çok iyi bir adam, bir beyefendi olduğuna eminim ama Miss Elliot,

babanızın o yaştaki bir bey için giyimine hayli özen gösteren biri olduğunu düşünüyorum. Ne çok ayna vardı! Ah, Tanrım! İnsanın kendinden kaçması olanaksızdı. Ben de Sophy'den yardım istedim, aynaları hemen başka bir odaya taşıdık; artık bayağı rahat ettim, bir köşede küçük tıraş aynam duruyor, bir de yanına bile yaklaşmadığım bir büyük ayna var, o kadar."

Elinde olmadan gülen Anne verecek bir karşılık bulmakta zorlandı; yeterince nazik davranmadığını düşünerek tasalanan Amiral de yine aynı konuda konuşmayı sürdürdü:

"Babanıza bir daha mektup yazacağınız zaman, Miss Elliot, lütfen kendisine Mrs. Croft ile benim saygılarımızı iletin, burada çok rahat ettiğimizi, evde hiçbir kusur bulmadığımızı da söyleyin. Kahvaltı odasındaki şömine biraz tütüyor ama yalnızca kuzey rüzgârı sert estiği zaman, o da kış boyu üç kez bile esmez. Çevredeki birçok eve gitmiş olduğumuz için artık bir değerlendirme yapabiliriz, bir bütün olarak bakıldığında buradan daha çok beğendiğimiz hiçbir yer yok. Lütfen saygılarımla birlikte bunu da kendisine iletin. Bunu duymak hoşuna gidecektir," dedi.

Lady Russell ile Mrs. Croft çok iyi anlaşmışlardı ama bu ziyaretle başlayan tanışıklıkları şimdilik uzun soluklu olmayacaktı çünkü Croft'lar, Lady Russell'ın ziyaretini iade etmeye geldiklerinde Kellynch'ten birkaç haftalığına ayrılacaklarını, kuzeydeki bir akrabalarına gideceklerini ve büyük olasılıkla Lady Russell Bath'e gitmeden önce dönmüş olamayacaklarını haber verdiler.

Böylece Anne'in, Kellynch Malikânesi'ndeyken ya da yanında Lady Russell varken Sir Walter ile karşılaşma korkusu ortadan kalkmış oldu. Her şey yolunda gidiyor sayılırdı, Anne bu konuda boş yere tasalandığını düşünerek gülümsedi.

14. Bölüm

Charles ile Mary, Mr. ve Mrs. Musgrove'un Lyme'a gidişinden sonra da orada kalmaya devam etmişlerdi, hatta Anne'in, onlara ihtiyaç duyulduğunu düşünebileceğinden çok daha uzun süre orada kalmışlardı, buna rağmen eve ilk dönenler yine onlar oldu, Uppercross'a döndükten sonra da ilk fırsatta Lady Russell'ın evine gittiler. Onlar Lyme'dan ayrıldıklarında Louisa oturmaya başlamıştı, bilinci yerindeydi ama henüz çok zayıftı, sinirleri de fazlasıyla hassastı; bütün olarak bakıldığında durumunun iyi olduğu söylenebilirdi ama eve dönmeye ne zaman hazır olacağını hâlâ bilemiyorlardı; Noel tatilinde gelecek olan küçük çocuklarını karşılamak için vaktinde eve dönmek zorunda olan anne-babasının, onu da yanlarında götürmelerine izin verileceğinden pek umutları yoktu.

Hepsi birlikte bir kiralık evde kalmışlardı. Mrs. Musgrove, Mrs. Harville'in çocuklarını elinden geldiğince uzak tutmaya çalışmıştı, Harville'lerin yükünü azaltmak için Uppercross'tan akla gelebilecek her türlü malzemeyi getirtmişlerdi, Harville'lerse onları her akşam yemeğe beklemişlerdi, kısacası her iki taraf da daha verici ve konuksever olmak için adeta birbiriyle yarışmıştı.

Mary'nin canını sıkan şeyler olmuştu ama bütünüyle bakıldığında, bu kadar uzun süre kalmasından da anlaşılacağı üzere hoşuna gidenler, gitmeyenlerden fazlaydı. Charles Hayter, Lyme'a onun istediğinden daha sık gelmişti, Harville'lerle akşam yemeği yediklerinde masaya tek bir uşak hizmet ediyordu ve Mrs. Harville ilk başlarda hep Mrs. Musgrove'a öncelik vermişti ama sonra Mary'nin kimin kızı olduğunu öğrendiğinde ondan defalarca özür dilemişti; hem günleri de çok hareketli geçmişti; Harville'lerle kaldıkları ev arasında âdeta mekik dokumuşlardı; kütüphaneden bir sürü kitap almış, onları sık sık değiştirmişti; sonuçta, teraziye vurduğunda Lyme'ın artıları, eksilerinden kesinlikle ağır basıyordu.

Onu Charmouth'a da götürmüşlerdi, orada denize girmiş ve kiliseye gitmişti, Lyme'daki kilisede Uppercross'takinden çok daha fazla inceleyebileceği insan vardı, oradakilere yararı dokunduğu hissi de tüm bunlarla birleşince on beş gününü gerçekten de güzel geçirmiş sayılabilirdi.

Anne, Yüzbaşı Benwick'in nasıl olduğunu sordu. Mary'nin bir anda yüzü asılıverdi. Charles ise güldü.

"Ah! Yüzbaşı Benwick çok iyi ama o çok tuhaf bir genç adam. Neyin peşinde olduğunu bilmiyorum. Bir-iki günlüğüne bizimle eve gelmesini istedik. Charles ona avlanmayı öğretmeyi önerdi, o da buna çok sevinmiş görünüyordu, ben her şeyi kararlaştırdığımızı düşünüyordum ama öyle değilmiş! Salı gecesi tuhaf bir mazeret ileri sürdü, 'daha önce hiç avlanmamış' ve 'onu yanlış anlamışız', ona sözü varmış, buna sözü varmış, sonunda anladım ki gelmeye niyeti yok. Sanırım burayı sıkıcı bulmaktan korktu ama yemin ederim bizler Küçük Ev'de Yüzbaşı Benwick gibi kalbi kırık bir adam için hayli hareketli bir yaşam sürüyoruz," dedi Mary.

Charles yine güldü ve "Hadi Mary, aslında ne olduğunu çok iyi biliyorsun," dedi. (Anne'e dönerek) "Hepsi senin yüzünden oldu. Yüzbaşı Benwick bizimle gelirse sana yakın olacağını düşündü, herkesin Uppercross'ta yaşadığını sanıyordu, Lady Russell'ın beş kilometre uzakta oturduğunu öğrenince hayalleri yıkıldı ve gelecek cesareti kalmadı. Şerefim üzerine yemin ederim, gerçek bu. Mary de böyle olduğunu biliyor."

Yüzbaşı Benwick'in soy ve mevki bakımından bir Elliot'a âşık olmaya hakkı olmadığını düşündüğünden mi yoksa Uppercross'u çekici bir yer yapanın kendisinden çok Anne olduğuna inanmak istemediğinden mi bilinmez ama Mary bunu pek sıcak karşılayıp kabul etmedi. Neyse ki, duydukları Anne'in iyi niyetli yaklaşımını değiştirmemişti, iltifat aldığını varsayıp sorularını sürdürdü.

Charles tam, "Ah! Senden söz edip duruyor–" diyordu ki Mary onun sözünü kesti. "Orada olduğum sürece onun Anne'den iki kez bile söz ettiğini duymadım, Charles. Bak söylüyorum Anne, senden hiç söz etmiyor."

Charles, "Hayır, öyle uluorta konuştuğunu ben de hiç duymadım ama yine de sana son derece hayran olduğu apaçık ortada. Aklı fikri senin önerin üzerine okuduğu kitaplarda, onlar hakkında seninle konuşmak istiyor, o

kitaplardan birinde bir şey okumuş– ah! hatırlıyormuş gibi yapmayacağım ama çok ince bir şeydi– Benwick, Henrietta'ya anlatırken duydum, işte o zaman 'Miss Elliot' adını büyük hayranlıkla andı! Böyle oldu işte, Mary. Kendi kulaklarımla duydum, sen öbür odadaydın. 'Zarafet, tatlılık, güzellik' Ah! Benwick, Miss Elliot'ın üstün niteliklerini saya saya bitiremiyordu."

Mary, "Böyle yaptıysa bile, onun için pek övünülecek bir şey sayılmaz bu. Mrs. Harville daha geçen haziranda öldü. Böyle birinin kalbini kazanmanın bir değeri yok demektir, öyle değil mi Lady Russell? Eminim siz de bana katılacaksınızdır," dedi.

"Karar vermeden önce Yüzbaşı Benwick'i görmeliyim," diye karşılık verdi Lady Russell, gülümseyerek.

"Büyük olasılıkla pek yakında göreceksiniz zaten, efendim," dedi Charles. "Bizimle birlikte yola çıkıp sonra da buraya resmi bir ziyaret yapacak cesareti bulamadıysa da bir gün Kellynch'e kendi başına gelecektir, bundan emin olabilirsiniz. Ona yolu tarif edip Kellynch'in kaç kilometre uzaklıkta olduğunu söyledim, kilisenin görülmeye değer olduğunu da anlattım, böyle şeylere meraklı olduğu için bunun iyi bir bahane olacağını düşündüm, o da büyük bir dikkat ve hevesle dinledi, halinden sizi pek yakında ziyaret edeceğini anladım. O yüzden, size şimdiden haber veriyorum, Lady Russell," dedi Charles.

Lady Russell, "Anne'in tanıdıklarının her zaman başımın üstünde yeri vardır," diyerek nazik bir karşılık verdi.

"Ah! Yüzbaşı Benwick, Anne'den çok benim tanıdığım sayılır çünkü son iki haftadır onu her gün görüyordum," dedi Mary.

"O halde, her ikinizin ortak tanıdığı olan Yüzbaşı Benwick'i görmekten çok mutlu olurum," dedi Lady Russell.

"Onun pek beğenilecek bir yönünü bulamayacaksınız, inanın. Gelmiş geçmiş en sıkıcı adamlardan biri. Kimi zaman benimle kumsalın bir ucundan ötekine tek kelime etmeden yürürdü. Hiç de görgülü bir adam değil. Ondan hoşlanmayacağınıza eminim," dedi Mary.

"Bu konuda farklı düşünüyoruz, Mary," dedi Anne. "Bence Lady Russell ondan hoşlanacaktır. Hatta onun kafasını o kadar beğenecektir ki çok geçmeden görgüsünde bir eksiklik görmeyecektir."

“Bence de, Anne,” dedi Charles. “Lady Russell’ın ondan hoşlanacağından eminim. Yüzbaşı Benwick tam Lady Russell’a göre. Eline bir kitap verdiniz miydi bütün gün okur durur.”

“Bak, bunu yapar işte,” dedi Mary alay ederek. “Kitabının üstüne öyle bir kapanır ki ne kendisiyle konuşsan, ne de elinden makası düşürsen duyar, olan biten hiçbir şeyi duymaz. Sizce bu Lady Russell’ın hoşuna gider mi?”

Lady Russell gülmekten kendini alamadı. “Biri hakkında ne düşüneceğim üzerine böyle büyük fikir ayrılıkları olacağını hiç düşünmezdim, bir de tutarlı ve gerçekçi olduğumu sanırım. Birbirine bu kadar zıt kanılar uyandıran bir insanı gerçekten de görmek isterim. Keşke onu buraya gelmeye ikna edebilsek. Geldiğinde, sana söz veriyorum Mary, fikrimi söyleyeceğim ama daha önce onun hakkında herhangi bir yorumda bulunmamaya kararlıyım.”

“Ben söyleyeyim, ondan hoşlanmayacaksınız,” dedi Mary.

Lady Russell konuyu değiştirdi. Mary, Mr. Elliot ile karşılaşmalarını, daha doğrusu onu nasıl ıskaladıklarını heyecanla anlatmaya koyuldu.

“İşte o, hiç görmek istediğim bir adam değil,” dedi Lady Russell. “Bu ailenin reisiyle yakın ilişki içinde olmayı reddedişi onu gözümden çok düşürdü.”

Bunu duymak Mary’nin hevesini kırdı ve Elliot gösterisini yarıda kesmesine neden oldu.

Anne, Yüzbaşı Wentworth hakkında bir şey sormamış olmasına rağmen onunla ilgili de yeterince haber verildi. Bekleneceği gibi son zamanlarda Yüzbaşı’nın keyfi hayli yerine gelmişti. Louisa iyileştikçe o da iyileşmişti, artık ilk hafta olduğundan çok farklı bir insandı. Louisa’yı görmemişti, böyle bir görüşmenin genç kadını kötü etkilemesinden o kadar çok korkuyordu ki bunu hiç istememişti bile, tersine Louisa’nın bilinci iyice yerine gelene dek sekiz-on günlüğüne oradan uzaklaşmayı planlamıştı. Bir haftalığına Plymouth’a gitmekten söz etmiş, Yüzbaşı Benwick’i de kendisiyle gelmeye ikna etmek istemişti ama Charles’ın sonuna kadar iddia ettiği gibi Benwick, atına atlayıp Kellynch’e gelmeye daha niyetli görünmüştü.

O andan sonra Lady Russell ile Anne’in ara sıra Yüzbaşı Benwick’i düşündüklerinden hiç kuşku yoktu. Ne Lady Russell kapı zilini her

duyduğunda bunun Yüzbaşı Benwick'in gelişini müjdelediğini düşünmekten kendini alabiliyor, ne de Anne babasının arazisinde tek başına gezintiye çıktığında ya da hayır işleri için köye gittiğinde onu görüp görmeyeceğini, ondan bir haber alıp almayacağını düşünmeden edebiliyordu. Ancak Yüzbaşı Benwick gelmedi. Ya gelmeye Charles'ın sandığı kadar istekli değildi ya da fazlasıyla çekingendi, Lady Russell ona bir hafta zaman tanıdıktan sonra onun uyandırmaya başladığı heyecana layık olmadığına karar verdi.

Musgrove'lar okuldan dönen neşeli kızlarını ve oğullarını karşılamak üzere evlerine gittiler, Uppercross'taki gürültüyü çoğaltmak ve Lyme'dakini azaltmak için Mrs. Harville'in küçük çocuklarını da yanlarında getirdiler. Henrietta, Louisa'nın yanında kaldı ama ailenin geri kalanı her zamanki mekânlarına dönmüştü.

Lady Russell ile Anne onlara bir hoşgeldin ziyaretine gittiler, Anne Uppercross'un şimdiden eski canlılığına kavuşmuş olduğunu düşünmeden edemedi. Ne Henrietta, ne Louisa, ne Charles Hayter, ne de Yüzbaşı Wentworth oradalardı ama salona, orayı son bıraktığında hâkim olandan öyle farklı bir hava hâkimdi ki bundan iyisi düşünülemezdi.

Küçük Harville'ler, Küçük Ev'den özellikle onları eğlendirmek için gelmiş olan iki çocuğun zorbalıklarından kendilerini azimle koruyan Mrs. Musgrove'un çevresini sarmışlardı. Odanın bir yanında, gevezelik eden kızlar, pelür ve yaldızlı kâğıtları keserek masanın çevresinde oturuyorlardı; öte yandaysa üzerlerindeki domuz etlerinin ve soğuk turtaların ağırlığı altında ezilen sehpalar ve tepsiler duruyordu, şamatacı oğlanlar bunların başında eğleniyorlardı; bu tabloyu, salondakilerin çıkardığı bütün gürültüye rağmen sesini duyurmaya kararlı görünen gürül gürül yanan bir Noel ateşi tamamlıyordu. Lady Russell ile Anne'in ziyareti sırasında elbette Charles ile Mary de geldiler, Mr. Musgrove da Lady Russell'ın yanında on dakika oturup ona saygısını gösterdi, çok yüksek sesle konuşarak onunla sohbet etmeye çalıştı ama dizlerindeki çocukların gürültüsünden çoğunlukla boşa uğraşmış oldu. Çok güzel bir aile tablosu çiziyorlardı.

Anne kendi yaradılışından ötürü, evde böyle bir curcuna olmasının Louisa'nın hastalığı nedeniyle zaten yıpranmış olan sinirleri iyice bozacağını düşünürdü. Ama Mrs. Musgrove, kendilerine gösterdiği ilgiye

tekrar tekrar teşekkür etmek için Anne'in yanına gittiğinde çevresine mutlu mutlu şöyle bir baktıktan sonra kendi çektiklerini de özetlemek için tüm yaşadıklarından sonra ona evdeki bu neşeden daha iyi gelebilecek hiçbir şey olmadığını söyledi.

Louisa artık hızla iyileşiyordu. Annesi, kardeşleri okula dönmeden önce onun eve dönüp aralarına katılabileceğini bile düşünebiliyordu. Harville'ler, Louisa döneceği zaman onunla birlikte gelip Uppercross'ta kalacaklarına söz vermişlerdi. Yüzbaşı Wentworth ise şimdilik Shropshire'daki ağabeyini görmeye gitmişti.

Lady Russell, Anne ile birlikte arabaya biner binmez, "Umarım, bundan böyle Uppercross'u Noel tatilinde ziyaret etmemek gerektiğini hatırlarım," dedi.

Başka her konuda olduğu gibi gürültü konusunda da herkesin kendince seçimleri vardır, sesleri rahatsız edici ya da zararsız yapan yüksekliklerinden çok ne sesi olduklarıdır. Lady Russell, aradan çok geçmeden, yağışlı bir öğleden sonra Bath'e vardığında, Old Bridge'den Camden Meydanı'na giden uzun yolda diğer binek arabalarının gürültüsü, el ve yük arabalarının takırtıları; gazete, çörek satıcılarının ve sütçülerin bağırtıları ve tükenmek bilmeyen takunya sesleri arasında ilerlerken hiç yakınmadı. Hayır, bunlar kışa ait hoş seslerdi, bu sesler ona iyi geliyordu ve dile getirmese de tıpkı Mrs. Musgrove gibi o da uzun süre taşrada kaldıktan sonra ona bu neşeli ortamdan daha iyi gelebilecek hiçbir şey olmadığını düşünüyordu.

Anne onunla aynı duyguları paylaşmıyordu. O hiç sesini çıkarmıyordu ama Bath'ten kesinlikle hoşlanmıyordu; yağmur altında bacaları tüten büyük binaların ilk puslu görüntüleri gözüne çarptı, onları daha net görmek hiç içinden gelmedi ama sokaklarda arabayla ilerlemekten bir zevk almıyor olmasına rağmen yine de fazla hızlı yol aldıklarını düşündü, sonuçta, kim ona kavuştuğu için sevinecekti ki? Uppercross'taki koşuşturmayı ve Kellynch'in tenhalığını özlemle andı.

Elisabeth, son mektubunda ilginç bir haber vermişti. Mr. Elliot, Bath'teydi. Camden Meydanı'na ziyarete gitmişti, sonra bir kez daha, sonra da bir üçüncü kez yine uğramıştı, gösterdiği ilgi anlamlıydı. Elisabeth ile babası kendilerini kandırmıyorlarsa Mr. Elliot eskiden bu akrabalık

ilişkisini ne kadar ihmal ediyorduysa, şimdi de o kadar onu canlandırmaya çalışıyor ve bu ilişkiye ne kadar değer verdiğini belli etmek istiyordu. Bu doğruysa, harika bir haberdi; Mr. Elliot, Lady Russell'ı olumlu anlamda şaşırtmış ve merakını uyandırmıştı; Lady Russell daha şimdiden onun hakkında Mary'ye söylediği "görmek isteyeceğim bir adam değil" sözlerini yutmuştu. Onu görmeyi çok istiyordu. Eğer gerçekten de soyağacındaki saygılı bir dal gibi uzlaşmak istiyorsa aile ağacından kendini koparmış olması bağışlanmalıydı.

Bu durum Anne'i aynı derecede heyecanlandırmıyordu ama o da Mr. Elliot'ı bir daha görmemektense görmeyi yeğlerdi, Bath'teki birçok başka kişi için söyleyebileceğinden fazlasıydı bu.

Anne, Camden Meydanı'nda arabadan indi; Lady Russell da Rivers Sokağı'ndaki kendi evine doğru yola devam etti.

15. Bölüm

Sir Walter, itibarlı bir adama yakışacak havadar ve değerli bir yerde, Camden Meydanı’nda çok güzel bir ev tutmuştu; o da Elisabeth de oraya yerleşmekten hayli memnundular.

Anne bu eve ayakları geri geri giderek girdi, burada aylarca tutsak kalacağını tahmin ediyor, içinden kaygıyla, “Ah! Bakalım buradan bir daha ne zaman kurtulabileceğim?” diyordu. Yine de karşılanması sırasında gösterilen beklenmedik içtenlik ona iyi geldi. Babasıyla ablası onu gördüklerine sevinmişlerdi çünkü ona evi ve mobilyayı göstermek istiyorlardı, bu yüzden de onu güzel karşıladılar. Yemeğe oturduklarında Anne sayesinde dörtlüyü tamamlamış olmaktan da memnun kaldılar.

Mrs. Clay çok nazik ve güler yüzlüydü ama gösterdiği nezaket de gülümsemeleri de daha çok âdet yerini bulsun diyeydi. Anne, onun yapmacıktan da olsa kendisini yakışık alacağı şekilde karşılayacağını baştan beri tahmin etmişti zaten ama diğerlerinden böyle hoş bir karşılama beklemiyordu doğrusu. Belli ki hepsinin keyfi yerindeydi, bunun nedenlerini pek yakında dinleyecekti. Diğerlerinin Anne’i dinlemeye hiç niyetleri yoktu. Önce, eski çevrelerinde ne kadar özlendiklerine dair bir şeyler duyabilmek için Anne’in ağzını yokladılar ama genç kız onlara böyle bir şey anlatamadı, ardından birkaç önemsiz soru sordular, ondan sonraysa yalnızca kendilerinden söz etmeye koyuldular. Uppercross ile hiç ilgilenmiyorlardı, Kellynch ise çok az ilgilerini çekiyordu; akılları fikirleri Bath’teydi.

Sevinerek söyleyebilirlerdi ki Bath beklentilerini her yönden karşılamış, hatta aşmıştı. Evleri, hiç kuşkusuz Camden Meydanı’ndakilerin en güzeliydi; onların salonları, gördükleri ya da onlara anlatılan bütün salonlardan birçok açıdan kesinlikle daha üstündü, salon düzenlemesi ya da mobilya seçiminde de bu üstünlüklerini korumuşlardı. Onlarla yakınlık

kurmak isteyen çoktu. Herkes onları ziyaret etmek istiyordu. Birçok kişiyle tanışmaktan kaçınmışlardı ama hâlâ hiç tanımadıkları insanlar kartlarını bırakıp duruyorlardı.

Burada hoşa gidecek öyle çok şey vardı ki! Anne, babasının ve ablasının mutlu olmalarına nasıl şaşabilirdi? Buna şaşmayabilirdi ama babasının bu değişiklikten ötürü kendini aşağılanmış hissetmeyişine, kendi evinde yaşayan bir toprak sahibinin saygınlığını ve ününü aramayışına, kasabanın küçük çevresinde böbürlenecek bunca şey bulabilmesine kaçınılmaz olarak üzülüyordu; Elisabeth kanatlı kapıları açıp bir salondan diğerine övünçle geçerken ve salonların büyüklüğüyle böbürlenirken Kellynch Malikânesi'nin eski hanımının iki duvarın arasındaki on metrelik uzaklıkla gururlanabilmesine de kaçınılmaz olarak üzülüyor, gülümsüyor ve hayret ediyordu.

Ama onları mutlu eden yalnızca bunlar değildi. Bir de Mr. Elliot vardı. Anne onun hakkında çok şey dinleyecekti. Genç adamı affetmekle kalmamış onu çok da beğenmişlerdi. Mr. Elliot Bath'e geleli on beş gün kadar olmuştu; (Kasımda, Londra'ya giderken Bath'ten geçmiş ve şehirde yalnızca yirmi dört saat kalmasına rağmen Sir Walter'ın oraya yerleştiğini haber almıştı, ancak o zaman bu fırsattan yararlanamamıştı) ama şimdi on beş gündür Bath'teydi, geldiğinde ilk işi Camden Meydanı'ndaki eve kartını bırakmak, ardından da Sir Walter ile karşılaşmak için sürekli çabalamak olmuştu, karşılaştıklarında da öyle açıkyüreklilikle yaklaşmış, geçmiş için özür dilemeye öyle hazır, tekrar aileye kabul edilmeye öyle istekli davranmıştı ki yine eskisi gibi kaynaşıvermişlerdi.

Elliot'ların onda kusur bulmaları için hiçbir neden yoktu. Mr. Elliot neden aileyi ihmal eder göründüğünü açıklamıştı. Her şey bir yanlış anlamadan kaynaklanmıştı. O, hiçbir zaman aileden uzaklaşmak istememişti, hatta dışlandığını düşünerek korkmuştu ama bunun nedenini bilememişti ve nezaket gereği susmak zorunda kalmıştı. Ailesine ve aile şerefine leke sürecek şeyler söylediğinin ima edilmesineyse çok gücenmişti. O, her zaman bir Elliot olduğu için gurur duymuştu, feodal düzene aykırı olan mevcut görüşe ayak uyduramayacak kadar bağlıydı ailesine. Duyduklarına çok şaşırmıştı ama karakterine ve davranışlarına bakarak söylenenlerin doğru olmadığını anlayabilirlerdi. Sir Walter onu tanıyan

kime isterse sorabilirdi, ayrıca barışmak için gösterdiği çabalar, barışma şansını yakalar yakalamaz tekrar ailenin bir parçası ve Kellynch'in olası mirasçısı olarak kabul edilmesini isteyişi bu konudaki görüşlerinin kanıtıydı.

Evliliğiyle ilgili ayrıntılar da hafifletici neden olarak görülebilirdi. Bu konu Mr. Elliot'ın kendisinin girebileceği bir konu değildi ama çok yakın bir dostunu, Marlborough Binaları'nda oturan ve birinci sınıf bir hayat süren Albay Wallis adındaki çok saygıdeğer (üstüne üstlük yakışıklı da sayılabilir, diye ekledi Sir Walter) bir beyefendiyi kendi isteği üzerine onlarla tanıştırmış, bu arkadaşı da Mr. Elliot'ın evliliği hakkında bu evliliğin saygınlığını ciddi ölçüde sarsabilecek bir-iki şey söylemişti.

Albay Wallis, Mr. Elliot'ı uzun zamandır tanıyordu; karısını da yakından tanıdığı için bütün hikâyeyi son derece iyi biliyordu. Kadın, kesinlikle iyi bir aileden gelmiyordu ama eğitimli, görgülü ve zengindi, Mr. Elliot'a da fena halde âşıktı. İşte işin cezbedici yanı da bu olmuştu. Kadın onun peşinden koşmuştu. Öyle olmasa ne kadar zengin olursa olsun, Mr. Elliot bu kadına kapılmazdı, üstelik Albay Wallis, Sir Walter'a kadının çok güzel olduğunu da söylemişti. Bütün bunlar durumu çok değiştiriyordu. Büyük servet sahibi çok hoş bir hanım ona âşık olmuştu! Görünüşe göre, Sir Walter bunu başlı başına bir özür olarak kabul ediyordu, Elisabeth durumu bu kadar olumlu değerlendiremese de o da bunu önemli bir hafifletici neden sayıyordu.

Mr. Elliot ısrarla ziyaretlerine gelmiş, bir defasında onlarla akşam yemeği yemiş, davet edilmiş olduğu için de belli ki çok sevinmişti, çünkü Elliot'lar genellikle kimseyi yemeğe davet etmiyorlardı, kısacası genç adam kuzen olarak kabul gördüğüne çok seviniyordu, bütün mutluluğu Camden Meydanı'ndakilerle arasının iyi olmasına bağlıydı.

Anne tüm bunları dinliyor ama tam olarak anlayamıyordu. Bunları anlatan kişilerin düşüncelerinin abartılı olabileceğini, hatta bire bin katıyor olabileceklerini hesaba katması gerektiğini biliyordu. Anlatılanların süslenmiş olduğunun farkındaydı. Barışmayla ilgili anlatılanlarda kulağa abartılı ya da mantıksız gelenlerin aslı astarı olmayabilirdi. Buna rağmen yine de, Mr. Elliot'ın bunca yıl sonra Elliot'larla arasını düzeltmek isteyişinin görünenin ötesinde bir nedeni olduğu hissine kapıldı. Maddi

açıdan bakıldığında, Mr. Elliot'ın, Sir Walter ile arasının iyi olmasından bir çıkarı, kötü olmasından da bir kaybı olamazdı. Büyük olasılıkla aralarında daha varlıklı olan şimdiden Mr. Elliot'tı, genç adam gelecekte de hem Kellynch arazisinin hem de unvanın sahibi olacaktı. Akıllı bir adamın, ki Mr. Elliot çok akıllı bir adama benziyordu, niye böyle bir amacı olsundu ki? Anne'in aklına tek bir açıklama geliyordu; genç adam belki de tüm bunları Elisabeth uğruna yapıyordu. Belki de daha önceden gerçekten Elisabeth'ten hoşlanmıştı ama koşullar ve rastlantılar onu başka bir yöne çekmişti, şimdi artık istediğini yapabilecek durumda olduğuna göre Elisabeth'in gönlünü kazanmak istiyor olabilirdi. Elisabeth kesinlikle çok güzeldi, iyi yetişmişti, zarifti, Mr. Elliot onu hem yalnızca toplum içinde görmüştü, hem de o zamanlar kendisi de çok gençti, bu yüzden Elisabeth'in karakterini hiç çözememiş olabilirdi. Elisabeth'in huyunun ve görüşlerinin genç adamın daha deneyimli olduğu bu yaşında nasıl sınıfı geçeceği de ayrı ve hayli ürkütücü bir sorundu. Mr. Elliot gerçekten de Elisabeth'in gönlünü kazanmayı hedefliyorsa, Anne, genç adamın çok titiz ve çok gözlemci olmamasını bütün kalbiyle diledi; Elisabeth'in de genç adamın asıl hedefinin kendisi olduğunu düşündüğünü ve dostu Mrs. Clay'in ona bu konuda umut verdiğini, Mr. Elliot'ın sık sık yaptığı ziyaretlerden söz edilirken ikisinin karşılıklı bakışmalarından anlamıştı.

Anne, Mr. Elliot ile Lyme'da kısaca karşılaştıklarından söz etti ama anlattıklarının üzerinde pek durulmadı. "Ah! Evet, belki de gördüğün Mr. Elliot'tı. Bilemeyiz. Mr. Elliot olabilir," dediler. Anne'in onu tarif etmesini dinleyemediler. Hepsi, en başta da Sir Walter, Mr. Elliot'ı kendi tarif ediyordu. Sir Walter, genç adamın hakkını verip onun beyefendi görünümünü, şık ve zarif havasını, biçimli yüzünü ve zeki bakışlarını övdü ama aynı zamanda "üzülerek belirtmeliydi ki çenesi çıkıktı, bu kusuru zamanla daha da belirginleşmişti sanki, yılların genç adamı yıpratmadığını da söyleyemezdi. Mr. Elliot, kendisini (Sir Walter'ı) son görüşmelerinden bu yana hiç değişmemiş bulmuştu ama Sir Walter onun için aynı şeyi söyleyememişti, bu da onu utandırmıştı. Yine de yakınacağı bir durum yoktu ortada. Mr. Elliot birçok erkekten daha yakışıklıydı ve onunla bir yerlerde görünmekten çekinmesine gerek yoktu."

Bütün akşam Mr. Elliot'tan ve onun Marlborough Bina-ları'nda oturan dostlarından söz edildi. "Albay Wallis onlarla tanıştırılmak için o kadar sabırsızlanmıştı ki!" Mr. Elliot da onu tanıştırmaya can atmıştı! Bir de Mrs. Wallis vardı ama onu şimdilik yalnızca anlatılanlardan tanıyorlardı, her an doğum yapması beklendiğinden evden dışarı çıkamıyordu. Mr. Elliot, ondan "çok hoş ve Camden Meydanı'ndakilerle tanışmaya layık bir kadın" olarak söz etmişti, Mrs. Wallis doğumdan sonra kendini toplar toplamaz tanışacaklardı. Sir Walter, Mrs. Wallis'e çok değer veriyordu, onun çok güzel bir kadın olduğu söyleniyordu. Sir Walter, "Onu görmek için sabırsızlanıyordu. Onun, sokaklarda sürekli yanından geçtiği çirkin yüzleri biraz olsun telafi edeceğini umuyordu. Bath'in en kötü yanı orada çok çirkin kadın olmasıydı. Hiç güzel kadın olmadığını söylemek istemiyordu ama çirkin kadınlar çoğunluktaydı. Yürürken kim bilir kaç kere güzel yüzlü bir kadının ardından otuz beş tane korkunç yüzlü kadının geçtiğini görmüştü, bir keresinde de Bond Sokağı'ndaki bir mağazadayken peş peşe içeri giren seksen yedi kadının arasında yüzüne bakılacak tek bir kadın bile çıkmamıştı. Gerçi o sabah ayaz vardı, hem de dondurucu bir ayaz ve öyle bir havada ancak bin kadından biri sınavı geçebilirdi. Ancak yine de Bath'teki çirkin kadın sayısının korkunç yüksek olduğu kesindi; erkeklere gelince! Onlar çok daha beterdi. Sokaklar korkuluklarla doluydu! Kadınların doğru düzgün birini görmeye ne kadar alışık olmadıkları eli ayağı düzgün bir erkek gördükleri zaman verdikleri tepkiden belliydi. Albay Wallis (saçları küllü sarı olsa da yakışıklı bir subay sayılabilirdi) ile kol kola girip gittiği her yerde bütün kadınların gözleri Albay'ın üstünde oluyordu." Sir Walter ne kadar da alçakgönüllüydü! Ama bu şekilde geçiştirmesine izin verilmeyecekti. Kızıyla Mrs. Clay bir olup Albay Wallis'in yanındaki beyin de onun kadar yakışıklı olduğunu, üstüne üstlük saçlarının da kesinlikle saman sarısı olmadığını ima ettiler.

Hayli keyiflenen Sir Walter, "Mary nasıl görünüyordu?" diye sordu. "Onu son gördüğümde burnu kıpkırmızıydı, umarım her gün öyle dolaşmıyordur."

"Ah, hayır! Size öyle rastlamış. Michaelmas Yortusu'ndan beri sağlığı genellikle yerindeydi, iyi de görünüyordu," diye karşılık verdi Anne.

“Sert rüzgârlarda dışarıya çıkıp çirkinleşmeyeceğini bilsem ona yeni bir şapkayla içi kürklü bir manto yollardım,” dedi Sir Walter.

Anne mantonun ve şapkanın böyle yanlış kullanılmayacağını söylese mi söylemese mi diye düşünürken kapının vurulmasıyla her şeye ara verdiler. Kapı vuruluyor! Hem de bu geç saatte! Saat on olmuştu. Mr. Elliot olabilir miydi bu? Onun akşam yemeğini Lansdown Crescent’ta yiyeceğini biliyorlardı. Eve dönerken hatırlarını sormak için uğramış olabilirdi. Akıllarına başka kimse gelmiyordu. Mrs. Clay, kapıya vuruluş şeklinden gelenin Mr. Elliot olduğundan çok emindi. Mrs. Clay haklı çıktı. Mr. Elliot, bir kâhya ile bir üniformalı uşağın sergileyebileceği en büyük gösteriş eşliğinde salona alındı.

Lyme’daki adamın ta kendisiydi bu, yalnızca giysileri farklıydı. Mr. Elliot odadakilerin hatırlarını sorarken Anne birkaç adım geri çekildi, genç adam böyle geç bir saatte rahatsız ettiği için Elisabeth’ten özür diledi ama bu kadar yakındayken Elisabeth’in de arkadaşının da önceki gün üşütmediklerinden emin olmak için uğramadan edememişti, vs, vs. Bunların hepsi olabildiğince nazikçe soruldu, olabildiğince nazikçe de yanıtlandı, sonra sıra Anne’e geldi. Sir Walter en küçük kızını tanıttı, “Mr. Elliot size en küçük kızımı (Mary’yi karıştırmanın yeri değildi) takdim etmeme izin verin, lütfen.” Anne de gülümseyerek ve kızararak Mr. Elliot’a, genç adamın kesinlikle unutmadığı güzel yüzünü gösterdi, kuzeninin yaşadığı memnuniyetle karışık şaşkınlıktan da onun Lyme’dayken kendisinin kim olduğundan hiç haberi olmadığını hemen anladı. Mr. Elliot çok şaşırmıştı ama memnuniyeti şaşkınlığından fazlaydı; genç adamın gözleri parlamıştı! Bu akrabalığı büyük bir sevinçle karşıladı, geçmişten söz etti ve eski bir tanıdık olarak kabul edilmek istedi. Lyme’daki kadar hoş görünüyordu, konuştuğu zaman daha da yakışıklı oluyordu, hali tavrı da tam olması gerektiği gibiydi, o kadar nazik, rahat ve tatlıydı ki Anne onun tavrının mükemmelliğini ancak bir tek kişininkiyle kıyaslayabiliyordu. Aynı değillerdi ama ikisi de eş derecede kusursuzdu.

Mr. Elliot onlarla birlikte oturdu ve sohbetlerine renk kattı. Onun akıllı bir adam olduğuna hiç kuşku yoktu. Bunu anlamak için on dakika yetmişti. Ses tonu, kullandığı ifadeler, seçtiği konular, nerede duracağını bilmesi, tüm bunlar onun duyarlı ve zeki bir insan olduğunu gösteriyordu. Bulabildiği ilk

fırsatta Anne'e Lyme'dan söz etmeye başladı, genç kızın orasıyla ilgili görüşlerini duymak ve kendininkileri onunla paylaşmak istedi, özellikle de aynı anda aynı otelde konaklamalarına değindi, kendi yolculuğu hakkında bilgi verip Anne'in niye orada olduğunu anlamaya çalıştı ve Lyme'dayken ona saygılarını sunma fırsatını kaçırmış olmasına hayıflandı. Anne, Lyme'a kimlerle birlikte ve neden gittiğini kısaca anlattı. Mr. Elliot onu dinledikçe daha da çok hayıflanıyordu. Bütün geceyi onların bitişiğindeki salonda geçirmişti, seslerini ve kahkahalarını sürekli duymuştu, çok hoş insanlar olduğunu düşünüp onlara katılmak istemişti ama kendini tanıştırmaya hakkı olduğu hiç aklına gelmemişti. Keşke kim olduklarını sormuş olsaydı! Musgrove adını duyması ona yeterdi. "Çok genç yaşta, meraklı olmanın beyefendiliğe sığmayacağını düşündüğü için otellerde hiç soru sormamak gibi bir ilke edinmişti, bu olay sayesinde bu saçma ilkeden vazgeçmesi gerektiğini öğrenmişti artık."

"Hiç kimse adam olmak için neler gerektiği konusunda yirmi bir, yirmi iki yaşlarındaki bir genç erkekten daha saçma görüşlere sahip değildir kanımca. Genç erkeklerin sık sık başvurdukları yolların aptallığıyla ancak sahip oldukları görüşlerin aptallığı boy ölçüşebilir," dedi.

Ama düşüncelerini yalnızca Anne ile paylaşmamalıydı, bunu biliyordu, çok geçmeden yine diğerleriyle de konuşmaya başladı ve Lyme konusuna ancak aralıklarla tekrar dönebildi.

Yine de, sorduğu sorular onun kasabadan ayrılmasından sonra Anne'in nasıl bir olayla uğraştığını ayrıntılı olarak öğrenmesini sağladı. Başlarına bir "kaza" geldiğini anlayınca bütün hikâyeyi öğrenmek istedi. O bu konuyu soruşturunca Sir Walter ve Elisabeth de soru sormaya başladılar ama genç adamla onların soru sormaktaki amaçlarının ne kadar farklı olduğunu hissetmemek olanaksızdı. Anne, Mr. Elliot'ın tavrını, gerçekten ne olduğunu anlamaya çalışması, yaşadıklarından ötürü Anne için kaygılanması açısından ancak Lady Russell'ınkiyle kıyaslayabilirdi.

Mr. Elliot, onlarla bir saat oturdu. Şöminenin üstündeki güzel saat "çınlayan sesiyle on biri" çalana, bekçinin uzaktan gelen sesi de aynı haberi verene kadar ne Mr. Elliot'ın ne de diğerlerinin aklına onun uzun süredir orada olduğu gelmişti.

Anne, Camden Meydanı’ndaki ilk gecesinin bu kadar güzel geçebileceğini hiç düşünmemişti.

16. Bölüm

Ailesinin yanına döndüğünde Anne'i, Mr. Elliot'ın Elisabeth'e âşık olduğunu duymaktan daha çok memnun edecek bir konu vardı, bu da babasının Mrs. Clay'e âşık olmadığını öğrenebilmekti; evde geçirdiği ilk birkaç saatten sonra bu konuda içi hiç rahatlamamıştı. Ertesi sabah kahvaltı için aşağı inerken Mrs. Clay'in tam da o sırada numaradan da olsa uygun olacağı gibi yanlarından ayrılmak istemiş olduğunu anladı. Mrs. Clay'in, "artık Anne geldiğine göre kendisine ihtiyaç kalmadığına inandığını" söylemiş olabileceğini düşündü, çünkü Elisabeth arkadaşına fısıldayarak, "Bu, gerçekten de gitmen için bir neden olmamalı. İnan, ben böyle düşünmüyorum. Benim gözümde sizin yanınızda onun esamisi okunmaz," diyordu; tam da babası, "Değerli hanımefendi, böyle yapmayın. Daha Bath'ten bir şey anlamadınız. Yalnızca bize yardımcı oldunuz. Şimdi bizi bırakıp kaçmayın. Kalıp Mrs. Wallis ile, güzel Mrs. Wallis ile tanışmalısınız. Sizin gibi ince zevkli bir hanımefendinin güzel manzaralar görmekten gerçekten çok haz duyduğunu biliyorum," dediği sırada salona girmiş ve bütün bunları duyabilmişti.

Babasının sesi ve yüz ifadesi öyle içtendi ki Anne Mrs. Clay'in, Elisabeth'e ve kendisine kaçamak bir bakış attığını görünce hiç şaşırmadı. Anne'in yüz ifadesinden durumu fark ettiği bir nebze belli olmuştu belki ama Mrs. Clay'in ince zevkli olmasından dolayı övülmesi ablasının dikkatini çekmemişti. Sir Walter ile Elisabeth birleşip böyle üsteleyince Mrs. Clay onları kıramadı ve ricalarını kabul edip kalacağına söz verdi.

Aynı sabah, Anne babasıyla şans eseri baş başa kaldığı bir sırada Sir Walter güzelleştiğini söyleyerek kızını övmeye başladı, onu "eskisi kadar zayıf bulmadığını, yanaklarının daha dolgun gözüktüğünü, cildinin çok düzeldiğini, renginin yerine geldiğini, daha pürüzsüz, daha genç göründüğünü" söyledi. "Özel bir şey mi kullanıyorsun acaba?" diye sordu.

“Hayır, hiçbir şey kullanmıyorum,” diye karşılık verdi Anne. Sir Walter, “Belki yalnızca vitamin alıyorsundur,” diye tahmin yürüttü. “Hayır, hiçbir şey kullanmıyorum,” diye yineledi Anne. “Ya! Bunu duyduğuma şaşırdım,” dedi Sir Walter, sonra da ekledi, “En iyisi böyle devam et, daha da iyisi olmaz zaten, yoksa sana bir vitamin önerirdim, ilkbahar aylarında sürekli kullanacağın bir vitamin. Mrs. Clay benim önerim üzerine kullanmaya başladı, ona ne kadar iyi geldiğini görüyorsun işte. Çillerini nasıl yok ettiği ortada.”

Keşke Elisabeth bunu duyabilseydi! Böyle bir övgü onu da şaşırtabilirdi, özellikle de Anne’in Mrs. Clay’in çillerinde hiçbir azalma görmediği düşünülecek olursa. Ama işleri oluruna bırakmak gerekirdi. Elisabeth de evlenecek olursa babasının böyle bir evlilik yapması çok da sakıncalı olmazdı. Kendisine gelince, Anne her zaman Lady Russell’ın yanında kendine bir yuva bulabilirdi.

Camden Meydanı’ndakilerle kurduğu ilişki bu noktada Lady Russell’ın sakin yaklaşımını ve nazik tavırlarını hayli zorluyordu. Orada olduğunda Mrs. Clay’in bu kadar tutulduğunu ve Anne’in dikkate alınmadığını görmek onu hep sinirlendiriyordu, bu durum Camden Meydanı’ndan uzaktayken de aynı derecede üzüyordu onu, tabii Bath’teki içmelere giden, yeni yayınların hepsini takip eden ve çok geniş çevresi olan biri üzülmeye ne kadar vakit bulabilirse o kadar.

Lady Russell, Mr. Elliot’ı tanıdıkça ötekilere karşı daha hoşgörülü ya da kayıtsız olmaya başladı. Genç adam tavırlarıyla daha ilk anda Lady Russell’ın kalbini kazanmıştı; sohbet ettikleri zaman Mr. Elliot’ın kişiliğinin de daha yüzeysel özelliklerini destekleyecek şekilde sağlam olduğunu gördü, bunun üzerine Anne’e de söylediği gibi başta neredeyse, “Bu, Mr. Elliot olabilir mi?” diye bağıracaktı, genç adamdan daha hoş, daha saygıdeğer bir erkek düşünemiyordu. Bu adamda, bir erkekte aranabilecek her şey vardı, kavrayışı sağlam, düşünceleri sağlıklıydı, dünyayı tanıyordu ve yüreği sevgi doluydu. Aile bağlarına ve aile onuruna önem veriyordu ama bunun nedeni kibir ya da zayıflık değildi; varlıklı bir adamın serbestliğiyle yaşıyordu ama gösterişe kaçmıyordu, önemli her konuda yargılarını kendi oluşturuyor ama genel kanıya ters düşecek hiçbir uygunsuz davranışta da bulunmuyordu. Dengeli, gözlemci, ılımlı ve içten

bir kişiliği vardı, hiçbir zaman aklına estiği gibi ya da bencilce davranmıyordu, hoş ve güzel olanı da ayırt edebiliyordu, aşırı coşkulu ve aşırı hareketli kişilerde nadiren görüldüğü gibi aile hayatının getirdiği mutluluğa değer veriyordu. Lady Russell, genç adamın evliliğinde mutluluğu bulamadığına emindi. Albay Wallis öyle söylemişti, Lady Russell da öyle olduğunu görüyordu ama bu mutsuzluk onu küstürmemiş ya da (Lady Russell'ın çok geçmeden düşünmeye başladığı gibi) ikinci bir evliliği düşünmesine engel olmamıştı. Mr. Elliot'ın Lady Russell'a hissettirdiği memnuniyet Mrs. Clay'in verdiği sıkıntıyı hafifletiyordu.

Anne değerli dostuyla bazı konularda farklı düşünebileceklerini anlayalı yıllar olmuştu, bu yüzden de Lady Russell'ın, Mr. Elliot'ın barışmayı bu kadar istemesini kuşku uyandırıcı ya da tutarsız bulmayışına, genç adamın görünenin ötesinde bir amacı olması gerektiğini düşünmeyişine şaşırmamıştı. Lady Russell, artık daha olgun bir yaşa gelmiş olan Mr. Elliot'ın bunu istemesini son derece doğal karşılıyordu, ne de olsa ailesinin reisiyle iyi ilişkiler içinde olması her mantıklı insanın gözünde ona puan kazandırırdı, yaşı ilerleyince doğal olarak durulmuş birinin bu yola başvurması son derece anlaşılır bir durumdu, Mr. Elliot yalnızca başında kavak yelleri eserken bir hata yapmıştı. Anne, yine de bunları gülümseyerek dinlemeyi, sonunda da "Elisabeth"i ima etmeyi denedi. Lady Russell onu dinledi, düşündü ve ihtiyatlı bir yanıt vermekle yetindi: "Elisabeth, ha! Pekâlâ, bakalım, zaman ne gösterecek."

Bu konudaki kesin kararı geleceğe havale eden bir yorumdu bu, Anne de biraz düşündükten sonra bunu kabul etmesi gerektiğini gördü. Şu anda kesin bir şey söylemesi olanaksızdı. O evde Elisabeth herkesten önde gelmeliydi, ona "Miss Elliot" olarak ilgi gösterilmesine o kadar alışılmıştı ki, şahsına özel bir ilgi gösterilmesi neredeyse olanaksız görülüyordu. Ayrıca unutmamak gerekirdi ki Mr. Elliot dul kalalı daha yedi ay bile olmamıştı. Biraz ağırdan alması hoş görülebilirdi. Aslında, genç adamın şapkasındaki yas şeridini gördükçe böyle yakıştırmalar yapmasının bağışlanamaz olduğunu düşünmekten kendini alamıyordu Anne, çünkü Mr. Elliot evliliğinde mutluluğu bulamamış olsa da bu evlilik o kadar uzun sürmüştü ki sona ermiş olmasının sarsıntısının çabucak atlatılabilmesini aklı almıyordu.

Bu iş nasıl sonuçlanırsa sonuçlansın, Mr. Elliot, hiç kuşkusuz Bath'teki en hoş tanıdıklarıydı. Anne başka kimseyi onunla aynı kefeye koymuyordu, arada sırada onunla Lyme hakkında sohbet etmek büyük bir zevkti, Mr. Elliot da Lyme'ı tekrar görmeye ve daha iyi tanımaya onun kadar istekli görünüyordu. İlk karşılaşmalarıyla ilgili ayrıntıların üzerinden defalarca geçtiler. Mr. Elliot, Lyme'da genç kadına ilgi duyduğu için baktığını ima etti. Anne bunu çok iyi biliyordu, başka birinin bakışını da çok iyi anımsıyordu.

Her konuda aynı fikirde değildiler. Anne, Mr. Elliot'ın sınıf ve akrabalık ilişkilerine kendisinden daha çok değer verdiğini fark etmişti. Anne'in, heyecanlanmalarına değmeyeceğini düşündüğü bir konuda Mr. Elliot'ın, Sir Walter ile Elisabeth'in kaygılarına bu kadar içtenlikle ortak olması yalnızca yumuşakbaşlılığından kaynaklanıyor olamazdı, kendisi de onlarla aynı düşüncede olmalıydı. Bir sabah Bath'teki gazetede dul Vikontes Dalrymple ile saygıdeğer kızı Miss Carteret'in gelişinin haber verilmesiyle Camden Meydanı … numaradaki bütün huzur günlerce kaçtı çünkü Dalrymple'lar (Anne'e göre ne yazık ki) Elliot'ların kuzenleriydiler ve kendilerini onlara tanıtmanın uygun bir yolunu bulmak için evdekiler kıvranıp duruyorlardı.

Anne daha önce babasıyla ablasının soylularla görüştüklerini hiç görmemişti ve hayal kırıklığına uğradığını kabul etmek zorundaydı. Kendi sosyal konumlarını çok önemsedikleri için daha farklı davranacaklarını ummuştu, oysa daha önce hiç aklına gelmeyecek bir dilekte bulunmak zorunda kaldı; keşke daha gururlu olsaydılar, dedi, çünkü "kuzenlerimiz, Lady Dalrymple ile Miss Carteret", "kuzenlerimiz Dalrymple'lar" sözleri bütün gün kulaklarında çınlayıp duruyordu.

Sir Walter, merhum vikontla bir kez birlikte olmuş ama ailenin geri kalanını hiç görmemişti; çektikleri sıkıntı da adı geçen vikontun ölümünden sonra aralarındaki formalite mektuplarına dayalı ilişkinin tamamıyla kesilmiş olmasından kaynaklanıyordu; vikont vefat ettiğinde Sir Walter tehlikeli bir hastalık geçirmekte olduğundan Kellynch'tekiler yapmaları gereken bir şeyi ihmal etmişlerdi. İrlanda'ya başsağlığı mektubu gönderilmemişti. Bu kusuru işleyenden ilgisizliğinin acısı çıkartılmış, zavallı Lady Elliot öldüğünde Kellynch'tekiler başsağlığı mektubu almamışlardı, sonuç olarak Dalrymple'ların bu akrabalığa bitmiş gözüyle

baktıklarını anlamak için yeterince neden vardı. Sorun, bu üzücü durumun nasıl düzeltileceği ve Elliot'ların tekrar kuzen olarak kabul görmelerinin nasıl sağlanacağıydı, meseleye daha mantıklı yaklaşıyor olsalar da bu sorunun önemsiz olduğunu Lady Russell da Mr. Elliott da düşünmüyordu. "Aile bağlarını korumakta her zaman yarar vardı, iyi insanlarla dostluk etmekte de; Lady Dalrymple, üç aylığına Laura Meydanı'nda bir daire tutmuştu, orada birinci sınıf bir hayat sürecekti. Dul vikontes bir önceki yıl da Bath'e gelmişti ve Lady Russell ondan büyüleyici bir kadın olarak söz edildiğini duymuştu. Aralarındaki ilişki Elliot'lar yakışıksız bir davranışla karşı karşıya kalmadan düzeltilebilirse çok iyi olurdu."

Ancak Sir Walter kendi yöntemlerine başvuracaktı, sonunda kuzenine durumu uzun uzun açıklayan, üzüntüsünü dile getiren ve kabulünü rica eden güzel bir mektup yazdı. Bu mektuptan ne Lady Russell ne de Mr. Elliot memnun kalmışlardı ama sonuçta mektup amacına ulaştı ve Vikontes'in üç satırlık bir not karalamasını sağladı. "Büyük onur duymuştu, onlarla tanışmaktan memnuniyet duyacaktı." Artık bu işin sıkıntılı bölümü hallolmuştu, şimdi semeresini toplama vaktiydi. Laura Meydanı'nı ziyaret ettiler, Vikontes Dalrymple ile saygıdeğer Miss Carteret'in kartlarını alıp en görünen yere yerleştirdiler ve herkese, "Kuzenleri Lady Dalrymple ile Miss Carteret"i anlatıp durdular.

Anne utanmıştı. Lady Dalrymple ile kızı son derece hoş insanlar olsalardı bile kendisi yine de onların neden olduğu bu heyecandan utanacaktı ama beş para etmezlerdi. Davranışlarıyla, anlayışlarıyla ya da herhangi bir başarılarıyla üstünlük sağlayabilecek bir halleri yoktu. Lady Dalrymple'a "büyüleyici bir kadın" denmesinin nedeni herkesle gülümseyerek ve nazik bir tavırla konuşmasıydı. Çok daha az konuşan Miss Carteret ise o kadar çirkin ve kabaydı ki böyle bir ailenin kızı olmasa Camden Meydanı'ndaki kimse ona katlanmazdı.

Lady Russell daha iyisini beklediğini itiraf etti ama yine de onların "tanımaya değer insanlar" olduklarını düşünüyordu; Anne, anne-kız hakkındaki düşüncelerini Mr. Elliot ile paylaşmaya kalktığındaysa genç adam, onların kendi başlarına beş para etmediklerini kabul etti ama akraba olarak, birlikte olunacak insanlar olarak, çevrelerine birlikte olunacak

türden insanları toplayabilmeleri açısından değerli olduklarını düşünüyordu. Anne gülümseyerek,

“Benim birlikte olunacak insandan anladığım, Mr. Elliot, zeki, bilgili ve hoşsohbet insanlardır, ben böyle insanlara birlikte olunacak insanlar derim,” dedi.

“Yanılıyorsunuz,” diye kibarca karşılık verdi Mr. Elliot. “Öylelerine birlikte olunacak insanlar denmez, onların üstüne yoktur. Birlikte olunmaya değer sayılmak için yalnızca soyluluk, eğitim ve görgü gereklidir, eğitim de çok şart değildir. Soyluluk ve görgü olmazsa olmaz ama biraz bilgili olmanın da bir zararı dokunmayacağı gibi aksine yararı olur. Kuzinim Anne bana katılmıyor. Bunlar onu tatmin etmedi. Güç beğeniyor. (Anne’in yanına otururarak konuşmayı sürdürdü.) Sevgili kuzinim, tanıdığım her kadından çok sizin müşkülpesent olmaya hakkınız var ama ne işe yarayacak bu? Sizi mutlu edecek mi? Laura Meydanı’ndaki bu güzel hanımların dostluklarını kabul edip bu yakınlığın sağlayacaklarından yararlanmak daha akıllıca olmaz mı? Onların bu kış Bath’in ileri gelenleri arasına gireceğinden emin olabilirsiniz, sonuçta sınıf sınıftır, onlarla akraba olduğunuzun bilinmesi ailenize (ailemize diyeyim) hepimizin istemesi gereken saygınlığı kazandırmaya yarayacaktır.”

Anne içini çekerek, “Evet,” dedi, “Onlarla akraba olduğumuz gerçekten duyulacaktır!” Sonra kendini toplayarak ve kendisine karşılık verilmesini istemeyerek, “Sanırım onlarla tanışmak için gereğinden fazla sıkıntıya katlanıldığını düşünüyorum,” diye ekledi ve gülümseyerek, “Ben hepinizden daha gururluyum ama onların hiç umursamadıklarından emin olabileceğimiz bu akrabalık ilişkisini kabul ettirmek için bizim bu kadar istekli oluşumuzun sinirime dokunduğunu itiraf etmeliyim,” dedi.

“Kusura bakmayın, sevgili kuzinim ama kendinize haksızlık ediyorsunuz. Londra’da olsak belki şu anda sürdüğünüz bu sakin hayat hesaba katıldığında dedikleriniz doğru olabilir ama Bath’te Sir Walter Elliot ile ailesi her zaman tanımaya değer insanlar olarak görüleceklerdir, her zaman aranan dostlar olacaklardır.”

“Öyleyse, ben kesinlikle gururluyum, bulunulan yere göre kabul görmekten memnun kalamayacak kadar gururluyum,” dedi Anne.

“Öfkeniz hoşuma gidiyor,” dedi genç adam, “bu çok doğal. Ama şimdi burada, Bath’tesiniz ve amaç Sir Walter Elliot’ın hakkı olan değeri ve saygınlığı burada yaşarken de görmesi. Gururlu olduğunuzu söylüyorsunuz, bana da gururlu dediklerini biliyorum, olmadığımı düşünmek de istemezdim çünkü ikimizin gururu birbirinden farklı görünse de dikkatli bakıldığında hiç kuşkum yok ki aslında gururumuza düşkün olmamızın nedeni aynı. Bir noktada, sevgili kuzinim, (odada başka kimse olmamasına rağmen daha alçak sesle konuşmaya başladı) bir noktada aynı şeyleri hissettiğimizden eminim. Kendi dengi ya da kendinden üstün olduğu sürece babanızın çevresine katılacak herkes onun ilgisini başka yöne çekerek onun kendinden aşağıda olanlarla daha az ilgilenmesini sağlayabilir.”

Mr. Elliot konuşurken az önce Mrs. Clay’in oturduğu koltuğa bakıyordu; ne demek istediğini yeterince açıklıyordu bu, Anne gururlarına düşkün olmalarının nedeninin aynı olduğuna inanmasa da onun Mrs. Clay’den hoşlanmamasına sevinmişti, Mr. Elliot’ın, Sir Walter’ın önemli dostlar edinmesini bu kadından kurtulması için istemesi son derece hoş görülebilirdi.

17. Bölüm

Sir Walter ile Elisabeth Laura Meydanı'nda şanslarını sürekli zorlarlarken Anne de bambaşka bir dostluğu tazeliyordu.

Eski dadısını ziyaret etmiş ve ondan eski okul arkadaşlarından birinin Bath'te olduğunu öğrenmişti, bu arkadaşı geçmişte yapmış olduğu iyilikler ve bugün yaşadığı sıkıntılar nedeniyle Anne'in ilgisini hak ediyordu. Şimdi Mrs. Smith olan Miss Hamilton, çok ihtiyacı olan bir dönemde Anne'e iyilik etmişti. Anne okula çok sevdiği annesini kaybetmenin üzüntüsüyle gitmişti, evinden koptuğunu hissediyor, on dört yaşındaki son derece duyarlı, neşesi de pek yerinde sayılmayacak bir kızın çekeceği acıları yaşıyordu; ondan üç yaş büyük olan Miss Hamilton yakınlarda akrabaları ve evi olmadığından okulda bir yıl daha kalmıştı, Anne'e o kadar iyiliği ve yararı dokunmuştu ki genç kızı ciddi anlamda avutmuştu, Anne onu hiçbir zaman kayıtsızlıkla anamazdı.

Miss Hamilton okuldan ayrılmış, çok geçmeden de evlenmişti, varlıklı bir adamla evlendiği söyleniyordu, Anne'in onun hakkında bildikleri bu kadardı, ta ki dadısı ona arkadaşı hakkında daha kesin ama çok farklı şeyler anlatana dek.

Arkadaşı dul kalmıştı ve yoksuldu. Kocası savurgan bir adamdı, iki yıl önce öldüğünde işlerini son derece karışık bir durumda bırakmıştı. Karısı bir sürü işle uğraşmak zorunda kalmıştı, bu sıkıntılara ek olarak bir de ağır bir ateşli romatizma geçirmişti, hastalık en sonunda bacaklarına yerleşmiş ve onu sakat bırakmıştı. Bath'e işte bu nedenle gelmişti, şimdi de kaplıcalara yakın bir pansiyonda kalıyor, son derece mütevazı bir hayat sürüyordu, kendine bir uşak tutamayacak kadar yoksuldu, toplumdan da neredeyse tamamıyla soyutlanmıştı elbette.

Ortak arkadaşları, Mrs. Smith'in Anne'in kendisini ziyaret etmesinden çok memnun kalacağını haber verince Anne hiç vakit kaybetmeden

arkadaşını görmeye gitti. Duyduklarından ya da bu niyetinden evde hiç söz etmedi. Evdekiler doğru dürüst ilgilenmezdi bununla. Yalnızca Lady Russell'a danıştı, o da Anne'in duyarlılığını paylaştı ve genç kadını bırakılmayı istediği en uzak noktaya, Mrs. Smith'in kaldığı pansiyonun yakınlarındaki Westgate Binası'na kadar seve seve arabasıyla yolladı.

Anne arkadaşını ziyaret etti, eski yakınlıklarını tekrar kurdular, şimdi birbirlerine eskisinden de çok ilgi duyuyorlardı. İlk on dakika tutuk ve heyecanlıydılar. On iki yıldır görüşmemişlerdi ve her ikisi de birbirini düşündüğünden farklı bulmuştu. Anne, bu on iki yıl içinde on beş yaşındaki o yeni yeni serpilen, sessiz, şekilsiz kız olmaktan çıkmış, gençlik dışında her türlü güzelliğe sahip, her zaman nazik olduğu kadar dürüst de olan yirmi yedi yaşındaki zarif bir kadına dönüşmüştü; aynı on iki yıl sağlığın ışıltısına ve üstünlüğün verdiği güvene sahip olan güzel ve olgun Miss Hamilton'ı yoksul, halsiz, çaresiz bir dul kadına çevirmişti, eskiden koruyup kolladığı o genç kız şimdi onu ziyaret ederek ona bir iyilik yapıyordu ama bu buluşmanın yarattığı tüm tedirginlikten çok geçmeden kurtuldular ve yalnızca eski sevgilerini ve geçmiş günleri anmanın tadını çıkardılar.

Anne, Mrs. Smith'te eski günlerde kendisine güç veren sağduyuyu ve nazik tavırları buldu, arkadaşı umduğundan da hoşsohbet ve neşeliydi. Ne geçmişteki uçarılıkları –genç kadın hayli gününü gün etmişti– ne de içinde bulunduğu durumun zorlukları, ne hastalık ne de keder arkadaşını katılaştırmış ya da neşesini kaçırmış görünüyordu.

İkinci bir ziyaret sırasında arkadaşı büyük bir açık yüreklilikle içini dökünce Anne'in şaşkınlığı daha da arttı. Anne, Mrs. Smith'inkinden daha iç karartıcı bir durum düşünemiyordu bile. Arkadaşı kocasını çok sevmişti ve onu toprağa vermişti. Varlık içinde yaşamaya alışmıştı ve bu varlığı kaybetmişti. Onu hayata bağlayacak, tekrar mutlu olmasını sağlayacak bir çocuğu yoktu, karmakarışık işlerini düzenleyebilecek akrabaları da yoktu, sağlığı da yerinde değildi ki tüm bunlarla başa çıkabilsin. Yaşadığı yer gürültülü bir oturma odasından ve bunun hemen arkasındaki karanlık bir yatak odasından ibaretti, bir odadan diğerine yardımsız geçemiyordu, yalnızca tek bir hizmetçi tutabilmişti, kaplıcaya götürüldüğü zamanlar dışında evden hiç çıkmıyordu. Ama tüm bunlara rağmen yine de bitkin ve

karamsar olduğu zamanlar dakikalarla, çeşitli uğraşılarla geçirdiği keyifli zamanlarsa saatlerle ölçülebilirdi. Nasıl böyle olabiliyordu? Anne izledi, gözlemledi, düşündü ve en sonunda bunun yalnızca tahammül ve tevekkülle açıklanabilecek bir durum olmadığına karar verdi. İtaatkâr bir kişilik metanetli olabilirdi, güçlü bir kavrayış çözüm üretebilirdi ama burada daha fazlası söz konusuydu; burada esnek bir zihin yapısı, huzurlu bir yaradılış, bardağın dolu yarısını görebilme ve insanın kendini unutmasını sağlayacak uğraşılar bulabilme yeteneği vardı ki bu da tamamıyla mizaçtan kaynaklanıyordu. Tanrı'nın en büyük armağanıydı bu; Anne arkadaşını Tanrı'nın merhamet gösterip neredeyse başka her eksiği telafi edecek bir mizaçta yarattığı insanlardan biri olarak görüyordu.

Mrs. Smith bir dönem metanetini yitirir gibi olduğundan söz etti arkadaşına. Bath'e ilk geldiği zamanla karşılaştırıldığında bugünkü haline sakat denilemezdi. O zaman gerçekten de acınacak durumdaydı çünkü yolculuk sırasında soğuk almış ve Bath'teki dairesine gelir gelmez yine yatağa mahkûm olmuştu, dinmek bilmeyen şiddetli acılar içinde kıvranmıştı; üstüne üstlük tüm bunları yabancıların arasında yaşamak zorunda kalmıştı, devamlı bir hemşire tutması şarttı ama maddi gücü olağandışı herhangi bir masrafı karşılamaya özellikle de o sırada yetmiyordu. Neyse ki bu zor günleri atlatmıştı ve bunun ona gerçekten de yardımı dokunduğunu söyleyebilirdi. Bu sayede iyi ellerde olduğunu anlayarak huzur bulmuştu. Kimseden durup dururken çıkar gütmeyen bir yakınlık beklemeyecek kadar görmüş geçirmiş bir kadındı ama hastalığı sırasında ev sahibesinin koruyucu bir kadın olduğunu ve ona kötü davranmayacağını görmüştü, hemşireden yanaysa özellikle şanslıydı, ev sahibesinin kız kardeşlerinden biri hemşireydi, çalışmadığı zamanlarda hep o evde bir odada kalıyordu ve o sırada boşta olduğu için onunla ilgilenebilmişti. "Bana çok iyi bakmakla kalmadı, eşsiz bir dost olduğunu da gösterdi. Ellerimi kullanabilmeye başlar başlamaz bana örgü örmeyi öğretti, bu çok hoşuma gitti, bana küçük çantalar, iğne yastıkları, kart kılıfları ördürmeye başladı, bu sayede hem oyalanıyorum hem de çevredeki birkaç yoksul aileye yardım edebiliyorum. Hemşire Rooke'un, mesleğinden ötürü elbette, satın alma gücü yüksek olan çok geniş bir çevresi var, yaptıklarımı onlara satıyor. Konuyu açmak için hep en uygun ânı seçiyor.

Acıları yeni dinmiş insanlar ya da sağlığına yeni yeni kavuşanlar her zaman daha verici olurlar, bilirsin, Hemşire Rooke da ne zaman konuşacağını çok iyi biliyor. Cin gibi, akıllı ve duyarlı bir kadın o. İnsan doğasını tanıyabilmesini sağlayan bir mesleği var, ayrıca çok da sağduyulu ve gözlemci bir kadın, bu sayede de bir arkadaş olarak, 'en iyi eğitimi' almış olmalarına rağmen dinlemeye değer hiçbir lafı olmayan binlerce insana ciddi fark atıyor. Boş laf diyebilirsiniz ama Hemşire Rooke'un bana ayırabilecek bir yarım saati olduğunda mutlaka eğlenceli ve yararlı bir hikâye anlatıyor, insanları daha iyi tanımayı sağlayacak bir şeyler. Olan biteni duymak insanın hoşuna gidiyor, hoppalık ve aptallıkta son modanın ne olduğundan *au fait*[5] olmak da. İnanın, benim gibi zamanının çoğunu yalnız başına geçiren biri için Hemşire Rooke'un sohbeti büyük ayrıcalık," dedi Mrs. Smith.

Arkadaşının aldığı keyfi gereksiz yere bozmak istemeyen Anne, "İnanırım, elbette. O sınıftaki kadınların eline birçok fırsat geçer, eğer bir de akıllılarsa anlattıkları dinlemeye değer. Ne kadar farklı karakterde insanlar görüyorlar! İnsan doğasının yalnızca çılgınlıklarını iyi anlamakla kalmıyor, zaman zaman onu son derece ilginç ya da etkileyici koşullarda da gözlemleyebiliyorlar. Gözlerinin önünde kim bilir ne coşkulu, çıkarsız, özverili bağlılık hikâyeleri yaşanıyor, ne kahramanlık, metanet, sabır ve tevekkül örnekleri sergileniyordur; insanı en çok yücelten türden ne çatışmalara ve özverilere tanık oluyorlardır! Bir hasta odasından ciltler dolusu kitabı dolduracak kadar çok hikâye çıkabilir çoğu zaman."

"Evet," dedi Mrs. Smith, biraz kuşkulu yaklaşarak, "ara sıra oluyordur ama korkarım bu hikâyelerden pek öyle anlattığınız gibi yüce dersler çıkmıyor. İnsan doğasının bazen sınavları başarıyla verdiği de oluyor ama genelde hasta odasında onun gücü değil zayıflığı, verici ve metanetli yönü değil bencil ve sabırsız yönü açığa çıkıyor. Dünyada gerçek dostluk öyle az ki! Ve yazık ki (alçak ve titreyen bir sesle sürdürdü konuşmasını) iş işten geçmeden önce ciddi bir şekilde düşünmeyi unutan öyle çok insan var ki."

Anne bu duyguların yarattığı kederi görebiliyordu. Kocası, gerektiği gibi bir adam olmamıştı, kadın da dünyanın sandığından da kötü olduğunu düşünmesine yol açan çevrelere sürüklenmişti. Neyse ki, Mrs. Smith için geçici duygulardı bunlar, silkelendi ve çok geçmeden farklı bir ses tonuyla,

“Arkadaşım Mrs. Rooke’un şu anda çalıştığı yerden ilgimi çekecek ya da bana yararı dokunacak pek bir şey çıkacağını sanmıyorum. Marlborough Binaları’nda kalan Mrs. Wallis’e hemşirelik yapıyor; yalnızca güzel, aptal, masraflı ve şık bir kadın sanırım, arkadaşımın danteller ve güzel elbiseler dışında anlatacak bir şeyi olmuyor elbette. Ama Mrs. Wallis’ten iyi para kazanmayı aklıma koydum. Hayli parası var, elimdeki pahalı şeylerin hepsini alacağını umuyorum.”

Camden Meydanı’ndakilerin böyle bir insanın varlığından haberleri olana kadar Anne arkadaşını defalarca ziyaret etmişti. Sonunda ondan söz etmek zorunda kaldı. Sir Walter, Elisabeth ve Mrs. Clay bir sabah Laura Meydanı’ndan, aynı günün akşamı için Lady Dalrymple tarafından yemeğe davet edilmiş olarak dönmüşlerdi, Anne o akşamı Westgate Binası’nda geçirmek için arkadaşına daha önceden söz vermişti. Mazereti olduğuna da üzülmedi. Bu davetin tek nedeninin, geçirdiği ağır soğuk algınlığı nedeniyle eve hapsolan Lady Dalrymple’ın kendisine bu kadar zorla kabul ettirilmiş olan bir akrabalıktan yararlanmak istemesi olduğundan emindi, Anne kendi adına bu daveti hemen geri çevirdi – “Akşam için eski bir okul arkadaşına söz vermişti.” Evdekiler Anne ile ilgili hiçbir şeyle fazla ilgilenmiyorlardı ama yine de bu eski okul arkadaşının kim olduğunu anlamalarına yetecek kadar soru sordular; Elisabeth küçümseyici bir tavır takındı, Sir Walter da sert çıktı.

“Westgate Binası mı!” dedi Sir Walter, “Miss Anne Elliot, Westgate Binası’nda kimi ziyaret edecekmiş? Mrs. Smith adında birini. Mrs. Smith adında bir dul kadını. Peki, kocası kimmiş bu kadının? Adına her yerde rastlayabileceğiniz binlerce Mr. Smith’ten biri. Peki, bu kadını çekici kılan neymiş? Yaşlı ve hasta oluşu. Aman Tanrım, Miss Anne Elliot, ne kadar sıradışı bir zevkiniz var! Başka insanların kaçtığı her şeye, alt sınıftan insanlara, pis havaya, değersiz odalara, berbat arkadaşlıklara bayılıyorsun. Ama bu yaşlı kadını görmeyi yarına erteleyebilirsin herhalde, son günlerini yaşamıyordur diye düşünüyorum, bir gün daha görebilir herhalde, değil mi? Kaç yaşında? Kırk mı?”

“Hayır, efendim, otuz bir yaşında ama erteleyebileceğimi sanmıyorum çünkü bir süreliğine ikimize de uyan tek zaman bu akşamdı. Arkadaşım

yarın kaplıcaya gidiyor, haftanın geri kalanında da biliyorsunuz ki biz doluyuz," diye açıkladı Anne.

Elisabeth, "Peki, Lady Russell bu dostun hakkında ne düşünüyor?" diye sordu.

"Görüşmemde bir sakınca görmüyor," diye karşılık verdi Anne. "Aksine, bunu onaylıyor; Mrs. Smith'i ziyarete gittiğim zamanlar genellikle o beni arabasıyla yolluyor."

"Westgate Binası, önünde bir arabanın durmasını hayli yadırgamış olsa gerek," diye gözlemledi Sir Walter. "Sir Henry Russell'ın dul eşinin de asalet arması yok ama yine de arabası çok güzel, Miss Elliot'ı getirip götürdüğü de biliniyor olmalı hiç kuşkusuz. Westgate Binası'nda oturan dul bir Mrs. Smith! Zavallı bir dul kadın, kıt kanaat geçinen, otuz-kırk yaşlarında, önemsiz bir Mrs. Smith, sıradan bir Mrs. Smith, dünyada bu kadar insan varken Miss Elliot kendine bu kadını arkadaş seçiyor ve onu, İngiltere ile İrlanda soyluları arasında yer alan kendi akrabalarına yeğ tutuyor! Mrs. Smith! Ne isim ama!"

Tüm bunlar olurken yanlarında bulunan Mrs. Clay bu noktada odadan çıkmayı daha uygun buldu, Anne çok şey söyleyebilirdi, *kendi* arkadaşının onlarınkinden farklı olmayan durumuyla ilgili bir şeyler söylemeyi istedi de ama babasına duyduğu saygı buna engel oldu. Hiç karşılık vermedi. Bath'teki otuz-kırk yaşlarındaki, kıt kanaat geçinen ve soylu bir soyadı taşımayan tek dul kadının Mrs. Smith olmadığını fark etmeyi babasına bıraktı.

Anne kendi randevusuna gitti, diğerleri de kendilerininkine ve elbette ki Anne ertesi sabah onların çok güzel bir gece geçirdiklerini öğrendi. Aralarında davete katılmayan bir tek oydu çünkü Sir Walter ile Elisabeth yalnızca kendileri hanımefendinin hizmetine girmekle kalmamış hem Lady Russell'ı hem de Mr. Elliot'ı götürmek zahmetine de katlanmışlardı; Laura Meydanı'nı ziyaret edebilmek için Mr. Elliot, Albay Wallis'in yanından erken ayrılmış, Lady Russell da akşam için planlarını değiştirmişti. Anne böyle bir akşama dair öğrenebileceği ne varsa hepsini Lady Russell'dan dinlemişti. Genç kadın için akşamın en ilgi çekici yanı arkadaşıyla Mr. Elliot'ın ondan çok söz etmiş olmalarıydı, Anne'in de yanlarında olmasını istemiş, orada olmayışına üzülmüş ama aynı zamanda da böyle bir amaç

uğruna bu daveti geri çevirdiği için onunla gurur duymuşlardı. Hasta ve gözden düşmüş durumdaki bu eski okul arkadaşına yaptığı ziyaretler Mr. Elliot'ın çok hoşuna gitmiş görünüyordu. Mr. Elliot, Anne'in çok sıradışı bir genç kadın olduğunu düşünüyordu: Huyu, tavırları ve aklıyla mükemmel bir kadın olduğunu. Genç adam onun olumlu niteliklerini sayıp dökmek konusunda Lady Russell ile bile boy ölçüşebilirdi; Anne, arkadaşından tüm bunları duyup, akıllı bir adamın ona bu kadar değer verdiğini öğrenince tam da Lady Russell'ın istediği gibi tatlı duygulara kapılmaktan kendini alamadı.

Lady Russell artık Mr. Elliot hakkındaki kesin kararını vermişti. Onun genç kadına layık olduğundan da zamanla Anne'in gönlünü kazanmaya çalışacağından da emindi, Mr. Elliot'ı, dulluğun bütün kısıtlamalarından kurtaracak ve ona genç kadına açıkça kur yapma özgürlüğünü verecek o birkaç haftanın geçmesi için gün sayıyordu. Lady Russell, Anne ile bu konuyu konuşurken bundan ne kadar emin olduğunu hiç hissettirmedi, yalnızca gelecekte neler olabileceğini, Mr. Elliot'ın ona bağlanabileceğini, böyle bir bağlılığın gerçek ve karşılıklı olması durumunda da bu birlikteliğin ne kadar arzu edilir bir şey olacağını ima etti. Anne onu dinledi, sert bir tepki vermedi; yalnızca gülümsedi, kızardı ve başını olmaz anlamında nazikçe salladı.

"Senin de gayet iyi bildiğin gibi ben çöpçatan değilim," dedi Lady Russell. "İnsanların akıbetlerinin ve planlarının değişken olduğunun fazlasıyla farkındayım zira. Yalnızca şunu söylemek istiyorum, Mr. Elliot bir süre sonra sana kur yapmaya başlarsa ve sen de onu kabul edecek olursan birlikte mutlu olma olasılığınızın çok yüksek olacağını düşünüyorum. Bu, herkesin çok uygun bulacağı bir birliktelik olacaktır ama ben bunun mutlu bir birliktelik de olacağına inanıyorum."

"Mr. Elliot fazlasıyla hoş bir adam, birçok konuda ona büyük saygı da duyuyorum ama biz birbirimize uygun değiliz," diye karşılık verdi Anne.

Lady Russell bunun üzerinde durmadı ve karşılık olarak yalnızca, "Senin, Kellynch'in gelecekteki hanımı, gelecekteki Lady Elliot olarak annenin yerini aldığını, onun tüm erdemlerine sahip olduğun gibi haklarına da sahip olduğunu ve tıpkı onun gibi herkes tarafından sevildiğini görmenin benim için mutlulukların en büyüğü olacağını itiraf etmem gerek. Hem görünüşün

hem de yaradılışın tıpkı annene benziyor; bir de onunla aynı konum ve unvana sahip olduğunu, aynı evin hanımı olarak mutlu bir yaşam sürdüğünü, hatta sana ondan da çok değer verildiğini görebilirsem, sevgili kızım, benim yaşımdaki bir kadını hiçbir şey bundan daha mutlu edemez.”

Anne başka tarafa dönmek, oturduğu yerden kalkıp uzaktaki bir masaya doğru yürümek ve sözde bir şey yapıyormuş gibi o masanın üstüne doğru eğilip arkadaşının çizdiği bu tablonun uyandırdığı heyecanını yatıştırmak zorunda kaldı. Birkaç dakikalığına büyülenmiş gibi hissetti kendini. Annesinin yerini almak, o değerli “Lady Elliot” unvanına ilk kez tekrar can verecek kişi olmak, Kellynch’e geri dönmek, orayı tekrar yuva bellemek, orasının sonsuza dek yuvası olması, bir anda elinin tersiyle itemeyeceği kadar çekiciydi. Lady Russell, bu işi oluruna bırakmak istediğinden başka tek kelime etmedi, zaten Mr. Elliot o sırada orada olup kendi adına konuşabilseydi bu işin hallolmuş olacağına inanıyordu – kısacası, Anne’in inanmadığı şeye inanıyordu. Mr. Elliot’ı aynı şekilde konuşurken gözünün önüne getirmek Anne’in kendini toplamasını sağladı. Kellynch’in, “Lady Elliot”ın, bütün hepsinin büyüsü çözülüverdi. Anne onu asla kabul edemezdi. Bunun tek nedeniyse biri dışında hiçbir erkeğe hâlâ içinin ısınmaması değildi, böyle bir birlikteliği ciddi olarak düşündüğünde Mr. Elliot’a içi ısınmıyordu.

Birbirleriyle tanışalı bir ay olmasına rağmen Anne onun karakterini tam olarak çözebildiğini düşünmüyordu. Onun akıllı ve duyarlı bir adam olduğuna, güzel konuştuğuna, doğru düşünceler ileri sürdüğüne, kararlarını verirken de iyice düşünüp taşındığına ve prensiplerine bağlı kaldığına kuşku yoktu, tüm bunlar açıkça ortadaydı. Genç adam, belli ki neyin doğru olduğunu biliyordu, Anne onun herhangi bir ahlaki değeri çiğnediğini de söyleyemezdi ama yine de ona gözü kapalı güvenemiyordu. Bugün değilse de geçmiş onda kuşku uyandırıyordu. Genç adamın arada sırada ağzından kaçırdığı eski arkadaşlarının adları, eski alışkanlık ve uğraşılarına dair üstü kapalı olarak söyledikleri geçmişi hakkında pek olumlu olmayan kuşkular uyandırıyordu. Anne onun vaktiyle kötü alışkanlıkları olduğunu, sık sık pazar gezmelerine çıktığını, hayatının bir döneminde (hem de büyük olasılıkla pek kısa sürmeyen bir döneminde) tüm ciddi işleri, en hafifinden, ihmal etmiş olduğunu görüyordu ve şimdi çok farklı düşünüyor olsa da

dürüst bir karakterin değerini bilecek yaşa gelmiş zeki ve temkinli bir adamın gerçek duygularından kim emin olabilirdi ki?

Mr. Elliot mantıklı, saygılı ve kibardı ama açık bir adam değildi. Hiçbir zaman bir duygu patlaması yaşamıyor, başkalarının iyiliği ya da kötülüğü için ne öfkeden ne de sevinçten coştuğu oluyordu. Bu, Anne için kesinlikle bir kusurdu. Genç kadın ilk izleniminin etkisinden kurtulamıyordu. Dürüst, açık yürekli ve ateşli kişilik yapısına her şeyden çok değer veriyordu. İçtenlik ve coşku onu hâlâ büyülüyordu. Arada sırada düşüncesizce bir şey yapan ya da söyleyen birine soğukkanlılığını hiç kaybetmeyen, dili hiç sürçmeyen birinden çok daha fazla güvenebileceğine inanıyordu.

Mr. Elliot herkese gerekli gereksiz iyi davranıyordu. Anne’in babasının evinde huyu suyu birbirinden farklı insanlar vardı ama hepsi de ondan hoşlanıyordu. Herkese gereğinden çok sabır gösteriyor, herkesle gereğinden fazla iyi geçiniyordu. Anne ile, Mrs. Clay hakkında bir nebze açık konuşmuştu, anlaşılan Mrs. Clay’in niyetinin ne olduğunun gayet iyi farkındaydı ve onu hor görüyordu ama buna rağmen Mrs. Clay de onu diğer herkes kadar sevimli buluyordu.

Lady Russell genç arkadaşının gördüğünden ya daha fazlasının ya da daha azının farkındaydı çünkü ortada güvensizlik duymasını gerektirecek bir durum olmadığına inanıyordu. Mr. Elliot tam da bir erkeğin olması gerektiği gibiydi, Lady Russell ondan iyisini düşünemiyordu, genç adamın sonbaharda Kellynch Kilisesi’nde sevgili Anne ile evleneceğini umut etmekten daha fazla hoşuna gidebilecek hiçbir şey yoktu.

5 (Fr.) Haberdar (ç.n.)

18. Bölüm

Şubat ayı başlarıydı, Anne Lyme'a geleli bir ay olmuştu, Lyme'dan ve Uppercross'tan haber alabilmek için artık iyiden iyiye sabırsızlanmaya başlamıştı. Mary'nin anlattıklarından çok daha fazlasını bilmek istiyordu. Üç haftadır onlardan hiç haber almamıştı. Yalnızca Henrietta'nın eve döndüğünü, Louisa'nın da, hızla iyileşiyor olduğu söylenmesine rağmen hâlâ Lyme'da olduğunu biliyordu; bir akşam tam bunları düşündüğü sırada uşak Mary'den gelen her zamankinden daha kalın bir mektubu getirdi, mektupla birlikte Amiral ile Mrs. Croft'un selamlarını da ileterek genç kadını daha mektubu okumadan önce şaşırtıp sevindirmiş oldu.

Croft'lar Bath'te olmalıydılar! Anne'in ilgisini çeken bir durumdu bu. Croft'ların genç kadının kalbindeki yeri hiç kuşkusuz çok ayrıydı.

"Bu da ne böyle?" diye bağırdı Sir Walter. "Croft'lar Bath'e mi geldiler? Kellynch'i kiralayan Croft'lar mı? Sana ne getirmişler?"

"Uppercross'taki Küçük Ev'den bir mektup, efendim," diye karşılık verdi Anne.

"Ah! Böyle mektuplar pasaport yerine geçiyor. İlk adımın atılmasını sağlıyorlar. Neyse, Amiral Croft'u zaten ziyaret etmem gerekiyordu. Kiracıma nasıl davranmam gerektiğini biliyorum."

Anne daha fazla dinleyemedi, zavallı Amiral'in teninin renginin açıldığını bile söyleyemedi, aklı fikri mektuptaydı. Mektuba başlama tarihi birkaç gün öncesine aitti.

1 Şubat

"Sevgili Anne– Uzun zamandır yazamadığım için özür dilemeyeceğim çünkü Bath gibi bir yerde insanların mektuplara ne kadar az önem verdiğini biliyorum. Uppercross'u umursamayacak kadar mutlusundur, zaten biliyorsun ki burada anlatılacak pek az şey oluyor. Sıkıcı bir Noel geçirdik; tatil boyunca Mr. ve Mrs. Musgrove tek bir akşam yemeği daveti bile

vermediler. Hayter'ları konuktan saymıyorum. Neyse ki tatil sona erdi, şimdiye dek hiçbir çocuk bu kadar uzun tatil yapmamıştır. Çocukken benim yapmadığıma eminim. Küçük Harville'leri saymazsak ev dün boşaldı sayılır, onların eve hiç dönmediklerini duyunca şaşıracaksın. Çocuklarından bu kadar uzun süre ayrı kalabildiğine göre Mrs. Harville tuhaf bir anne olmalı. Bunu anlayamıyorum. Bence hiç de iyi çocuklar değiller ama Mrs. Musgrove onları en az kendi torunları kadar sever görünüyor. Hava berbattı! O güzel kaldırımları sayesinde Bath'te hissedilmemiş olabilir ama köylük yerde kötü hava önemli. Ocak ayının ikinci haftasından beri kimse beni ziyaret etmedi, Charles Hayter dışında, o da istemediğim kadar sık uğruyor. Aramızda kalsın ama Henrietta'nın, Lyme'da Louisa kadar uzun kalmaması kötü oldu; Charles Hayter'dan biraz uzak kalmış olurdu. Araba bugün yola çıktı, yarın Louisa ile Harville'leri alıp getirecek. Yine de bir sonraki akşama kadar bizi akşam yemeğine çağırmadılar, Mrs. Musgrove yolculuğun Louisa'yı yormasından çok korkuyor ama ona ne kadar özen gösterileceğini düşününce aslında bu pek olası değil ve benim için yarın gece orada yemek yemek çok daha uygun olurdu. Mr. Elliot'tan o kadar hoşlanmış olmana sevindim, keşke ben de onunla tanışabilseydim ama benim her zamanki şansım bu işte; ne zaman güzel bir şey olsa ben ortalarda yokumdur, ailede her şeyi en son öğrenen hep ben olurum. Mrs. Clay, Elisabeth'le ne kadar uzun zaman kaldı! Gitmeye hiç niyeti yok mu onun? Ama belki de o odayı boşaltsa da biz davet edilmeyebiliriz. Bana bu konuda ne düşündüğünü yaz. Çocuklarımın davet edilmelerini beklemiyorum, biliyorsun. Onları bir aylığına ya da altı haftalığına pekâlâ Büyük Ev'e bırakabilirim. Şu anda Croft'ların Bath'e gitmek üzere olduklarını öğrendim. Amiral'in gut olduğunu düşünüyorlarmış. Charles bunu şans eseri duymuş, bana haber vermek ya da bir şey göndermek isteyip istemeyeceğimi sormak nezaketini göstermediler. Komşuluk etmeyi öğrenemediler gitti. Onları hiç görmüyoruz, bu da gerçekten büyük bir özensizlik örneği. Charles da benimle birlikte sevgilerini ve selamlarını yolluyor.

MARY M–."

"Kendimi hiç iyi hissetmediğimi üzülerek söylemeliyim; Jemima'dan az önce duyduğuma göre kasap farenjit salgını olduğunu söylüyormuş. Ben

kesin yakalanırım ve biliyorsun, benim farenjitim herkesinkinden daha ağır geçer.”

İlk bölüm bu şekilde sona eriyordu, bu mektup daha sonra neredeyse yine aynı uzunluktaki başka bir bölüm eklenerek zarfa konulmuştu.

“Zarfı açık tuttum ki sana Louisa’nın yolculuğunun nasıl geçtiğini haber verebileyim, iyi ki de öyle yapmışım çünkü ekleyecek çok şeyim var. İlk önce, dün Mrs. Croft’tan size yollamak istediğim bir şey olup olmadığını soran bir not aldım; çok nazik, dostça bir nottu doğrusu, zarfın üstünde de benim adım yazıyordu, zaten böylesi yakışık alırdı; o yüzden mektubumu istediğim kadar uzun tutabilirim. Amiral çok hasta görünmüyor, Bath’in ona umduğu kadar iyi geleceğini içtenlikle umuyorum. Geri döndüklerinde çok sevineceğim. Mahallemiz böyle bir aileden yoksun kalmamalı. Şimdi gelelim Louisa’ya. Seni öyle az buz şaşırtmayacak bir haberim var. Louisa ile Harville’ler salı günü sağ salim geldiler, biz de akşam Louisa’nın hatırını sormaya gittik, Yüzbaşı Benwick’in orada olmadığını görünce şaşırdık çünkü Harville’lerle birlikte o da davet edilmişti, bil bakalım neden gelmemiş? Louisa’ya âşık olmasından ve Mr. Musgrove’un yanıtını duymadan Uppercross’a gelmeye cesaret edememesinden başka hiçbir nedeni yok, meğer Louisa daha yola çıkmadan önce onlar, aralarında her şeyi kararlaştırmışlar ve Yüzbaşı Benwick, Yüzbaşı Harville aracılığıyla Louisa’nın babasına bir mektup yollamış. Ya! İşte böyle olmuş! Şaşırmadın mı ama? Bu iş aklının ucundan bile geçtiyse çok hayret ederim çünkü benim hiç aklıma gelmezdi. Mrs. Musgrove bu konuda hiçbir şey bilmediğine yeminler ediyor. Yine de, hepimiz çok sevindik çünkü bu, Louisa’nın Yüzbaşı Wentworth ile evlenmesi kadar iyi bir şey olmasa da Charles Hayter ile evlenmesinden bin kat iyidir; Mr. Musgrove mektup yazıp onay verdi, Yüzbaşı Benwick’in bugün gelmesi bekleniyor. Mrs. Harville, kocasının, zavallı kız kardeşi için üzüldüğünü söylüyor ama her ikisi de Louisa’yı çok seviyorlar. Aslında Mrs. Harville de ben de, hastayken ona baktığımızdan beri onu daha çok sevdiğimiz konusunda hemfikiriz. Charles, Yüzbaşı Wentworth’ün ne diyeceğini merak ediyor ama hatırlarsan, ben onun Louisa’ya bağlandığını hiç düşünmemiştim, hiç böyle bir izlenim edinmedim. İşte görüyorsun, Yüzbaşı Benwick’in sana hayran olduğu hikâyesi de böylece sona ermiş oluyor. Böyle bir şeyi

Charles'ın nereden çıkardığını hiç anlayamamıştım zaten. Umarım, bundan sonra biraz laf dinler. Yüzbaşı Benwick'in Louisa Musgrove için harika bir eş olmadığı kesin ama böylesi Hayter'ların arasına karışmasından bin kat iyidir."

Mary'nin, ablasının bu habere bir derece hazırlıklı olmasından kaygılanmasına gerek yoktu. Anne hayatı boyunca hiç bu kadar şaşırmamıştı. Yüzbaşı Benwick ile Louisa Musgrove! Neredeyse inanılmayacak kadar harika bir haberdi bu, Anne'in salonda kalabilmek, serinkanlılığını korumak ve sıradan soruları yanıtlayabilmek için büyük çaba harcaması gerekti. Neyse ki fazla bir şey sormadılar. Sir Walter, Croft'ların dört atlı arabayla mı geldiklerini ve kalacakları yerin Miss Elliot ile birlikte ziyaretlerine gitmelerinin yakışık alacağı bir muhitte mi olduğunu öğrenmek istedi, bunun dışında merak ettiği pek bir şey yoktu.

"Mary nasılmış?" diye sordu Elisabeth, sonra da yanıt beklemeden, "Croft'lar niye Bath'e gelmişler, Tanrı aşkına?" diye ekledi.

"Amiral için gelmişler. Amiral'in gut olduğunu düşünüyorlar."

"Hem gut olmuş hem de elden ayaktan düşmüş! Zavallı yaşlı adam!" dedi Sir Walter.

"Burada eşleri dostları var mıymış?" diye sordu Elisabeth.

"Bilmiyorum ama yoktur herhalde, Amiral'in yaşı ve mesleği düşünülürse böyle bir yerde fazla tanıdığı olacağını sanmam," diye yanıtladı Anne.

Sir Walter soğuk bir tavırla, "Amiral, Bath'te Kellynch Malikânesi'nin kiracısı olarak tanınacaktır. Onu ve karısını Laura Meydanı'ndakilerle tanıştıracak mıyız, Elisabeth?" diye sordu.

Elisabeth, "Ah, hayır! Lady Dalrymple'ın kuzenleri olarak onaylamayacağı tanıdıklarımızla onu utandırmamaya çok dikkat etmeliyiz. Aramızda akrabalık olmasa o kadar önemli olmazdı bu ama kuzenleri olarak bizden gelecek bir teklif konusunda çok titiz davranacaktır. Bırakalım Croft'lar kendi denklerini bulsunlar, daha iyi. Çevrede gezinen bir dolu tuhaf görünümlü adam var, onların denizci olduklarını duydum. Croft'lar onlarla yakınlık kurarlar," diye karşılık verdi.

Sir Walter ile Elisabeth mektupla daha fazla ilgilenmediler, Mrs. Clay de Mrs. Musgrove ile tatlı küçük çocuklarının hatırlarını sorarak mektuba

gereken ilgiyi gösterdikten sonra Anne serbest kaldı.

Anne, odasında durumu anlamaya çalıştı. Charles, Yüzbaşı Wentworth'ün ne hissedeceğini merak ederdi elbette! Belki meydanı boş bırakmış, Louisa'dan vazgeçmişti, ona olan sevgisi sona ermiş, onu artık sevmediğini fark etmişti. Anne ihanet, hafifmeşreplik ya da Yüzbaşı Wentworth ile arkadaşının arasında en ufak bir hıyanet olabileceği gibi olasılıkları düşünmeye hiç dayanamıyordu. Onlarınki gibi bir dostluğun haksız yere zarar gördüğünü aklına getirmek bile istemiyordu.

Yüzbaşı Benwick ile Louisa Musgrove! Neşeli, şen şakrak Louisa Musgrove ile karamsar, düşünceli, duygulu, kitap kurdu Yüzbaşı Benwick, birbirleriyle asla uyuşmayacak iki kişi gibi görünüyorlardı. Kafaca hiç benzeşmiyorlardı! Onları birbirlerine ne çekmiş olabilirdi? Anne, yanıtı çok geçmeden buldu. Onları içinde bulundukları durum birbirlerine yakınlaştırmıştı. Haftalarca bir arada yaşamak durumunda kalmışlardı, aynı küçük aile çevresinde birlikte olmuşlardı, Henrietta da Uppercross'a döndükten sonra birbirlerine büsbütün bağlanmış olmalıydılar, Louisa iyileşme döneminde olduğu için ilgi görüyordu, Yüzbaşı Benwick de avutulamayacak durumda değildi. Anne bundan daha önce de kuşkulanmaktan kendini alamamıştı, olayların geldiği noktaya bakınca Mary'nin aksine, Yüzbaşı Benwick'in kendisine gerçekten de bir nebze ilgi duyduğu sonucuna varıyordu. Ancak gördüğü bu ilgiye büyük anlamlar yükleyip de Mary'nin uygun görmeyeceği kadar kibirlenmek gibi bir niyeti yoktu. Anne'e göre, hangi eli yüzü düzgün kadın Yüzbaşı Benwick'i dinleyip, onun duygularını paylaşmış olsa aynı övgülere hak kazanacaktı. Yüzbaşı Benwick'in sevgi dolu bir yüreği vardı. Mutlaka birini sevmesi gerekiyordu.

Anne, onların mutlu olmamaları için bir neden göremiyordu. Bir kere, Louisa deniz subaylarına düşkündü, ikisi pek yakında birbirlerine daha çok benzeyeceklerdi. Yüzbaşı Benwick'in neşesi yerine gelecek, Louisa da Scott ve Lord Byron'dan zevk almayı öğrenecekti, hayır, büyük olasılıkla bunu öğrenmişti bile, elbette onların aşklarını besleyen şiir olmuştu. Louisa Musgrove'un edebiyattan anlayan, derin düşüncelere dalan bir insan haline geldiğini düşünmek insanı güldürüyordu ama Anne durumun böyle olduğuna emindi. Lyme'da geçirdikleri o gün ve Cobb'daki düşüşü

Louisa'nın yalnızca kaderini değil sağlığını, sinirlerini, cesaretini ve kişiliğini de derinden etkilemiş, onu hayatının sonuna dek değiştirmiş olabilirdi.

Tüm bunlardan çıkan sonuç şuydu, Yüzbaşı Wentworth'ün olumlu niteliklerinden etkilenmiş bir kadının başka bir erkeği yeğlemesi hoş görülecek olursa bu ilişkinin şaşılacak bir yanı kalmıyordu, Yüzbaşı Wentworth bu iş yüzünden bir dost kaybetmediyse bunda üzülecek bir şey de yoktu. Hayır, Anne'in, yüreğinin pırpır etmesinin önüne geçemeyişinin, Yüzbaşı Wentworth'ün zincirlerinden kurtulmuş ve özgür olduğunu düşündükçe yüzüne ateş basmasının nedeni üzüntü değildi. Ne olduğunu sorgulamaktan utandığı duygulara kapılıyordu. Hissettiği, sevinci fazlasıyla andıran bir şeydi, adeta aptalca bir sevinçti!

Anne Croft'ları görmeye can atıyordu ama bu görüşme gerçekleştiğinde bu olayla ilgili hiçbir söylentinin henüz onların kulaklarına gitmemiş olduğunu açıkça gördü. Croft'lar ve Elliot'lar âdet olduğu üzere birbirlerini karşılıklı ziyaret ettiler, Louisa Musgrove'dan da söz edildi, Yüzbaşı Benwick'ten de, ama kimse bıyık altından bile gülmedi.

Croft'lar, Gay Sokağı'ndaki bir pansiyona yerleşmişlerdi, burası Sir Walter'ın son derece uygun gördüğü bir yerdi. Croft'larla tanışıklığından hiç utanç duymuyordu, aslında o, Amiral'den, Amiral'in ondan söz ettiğinden çok daha fazla söz ediyordu.

Croft'ların Bath'te yeterince tanıdıkları vardı, Elliot'larla görüşmeyi tamamen nezaket gereği sürdürüyorlar, bundan en ufak bir zevk almayı beklemiyorlardı. Burada da taşradaki alışkanlıklarını sürdürüp birbirlerinden hiç ayrılmıyorlardı. Amiral'e, guta yakalanmaması için yürümesi söylenmişti, öyle görünüyordu ki Mrs. Croft da onunla her şeyi paylaşıyordu, kocasına iyi gelsin diye onunla canla başla yürüyordu. Anne nereye gitse onları görüyordu. Lady Russell'ın kendisini hemen her sabah çıkardığı araba gezintileri sırasında onları düşünmediği ve görmediği tek sabah olmuyordu. Karı-kocanın duygularını çok iyi bildiğinden gördüğü onun için son derece çekici bir mutluluk tablosuydu. Onları gözden kaybedene kadar izliyordu, karı-koca gönüllerince, keyifli keyifli yürürlerken Anne onların ne hakkında konuştuklarını hayal ederek mutlu oluyordu ya da Amiral'in eski bir dostuyla karşılaşıp içtenlikle

tokalaştığına, arada sırada bir köşede toplanan donanma mensuplarının neşeyle konuştuklarına, Mrs. Croft'un da zekâsı ve kültürüyle yanlarındaki subaylardan aşağı kalmaz göründüğüne tanık olduğunda da yine bir o kadar seviniyordu.

Anne, Lady Russell ile çok zaman geçirdiğinden kendi başına pek yürüyüşe çıkmıyordu ama Croft'ların gelişinden bir hafta on gün kadar sonra bir sabah nasıl olduysa arkadaşından ve arkadaşının arabasından şehrin aşağı kesiminde ayrılmış, Camden Meydanı'na tek başına dönüyordu ki Milsom Sokağı'ndan yukarı yürürken şans eseri Amiral ile karşılaştı. Amiral tek başınaydı, bir baskı dükkânının vitrininin önünde, ellerini arkasında bağlamış duruyor, bir baskıyı dikkatle inceliyordu, Anne görünmeden geçebilirdi, hatta Amiral'in dikkatini çekebilmek için ona hem seslenmesi hem de dokunması gerekti. Ama Amiral onu fark edip tanıdığında yine her zamanki gibi açıksözlü ve esprili yaklaştı. "Ah! Siz misiniz? Sağ olun, sağ olun. Bana dostça davrandığınız için teşekkür ederim. Gördüğünüz gibi burada durmuş bir tabloyu seyrediyorum. Bu mağazanın önünden durup bakmadan geçemiyorum. Ama burada ne var baksanıza, bir gemi! Bakın lütfen. Hiç böylesini gördünüz mü? Sizin şu iyi ressamlarınız herhangi birinin bunun gibi şekilsiz, eski bir sandal bozuntusuna binip hayatını tehlikeye atmaya kalkışacağını düşündüklerine göre çok tuhaf adamlar olmalılar. Ama bakın, işte orada iki beyefendi bu teknede rahat rahat durup çevrelerindeki kayalıklarla dağları seyrediyorlar, sanki bir an sonra alabora olmayacaklar, oysa kesinlikle olacaklardır. Bu tekne nerede inşa edilmiş acaba! (Amiral içtenlikle gülerek konuşmayı sürdürdü) Böyle bir tekneyle at yıkama havuzuna bile açılmam ben," dedi ve vitrine arkasını dönerek devam etti, "Neyse, siz nereye gidiyorsunuz böyle? Sizin için ya da sizinle gidebileceğim bir yer var mı? Size yardımcı olabilir miyim?" diye sordu.

"Hayır, teşekkür ederim ama yollarımız ayrılana kadar benimle yürürseniz çok sevinirim. Eve gidiyorum," diye karşılık verdi Anne.

Amiral, "Elbette, size seve seve eşlik ederim, daha uzağa bile gelebilirim. Evet, evet, baş başa rahat rahat yürüyelim, yürürken size anlatmak istediğim bir şey de var. Buyrun, koluma girin, işte böyle, koluma bir hanım

takmazsam rahat etmiyorum. Tanrım! Ne tekne ama!” diyerek resme son kez baktı ve yürümeye başladılar.

“Bana anlatacağınız bir şey olduğunu mu söylemiştiniz, efendim?” diye sordu Anne.

“Evet, var. Ama şu gelen bir arkadaşım, Yüzbaşı Brigden; yanından geçerken yalnızca ‘Nasılsınız?’ diyeceğim. Durmayacağım. ‘Nasılsınız?’ Brigden yanımda karımdan başka birini görünce şaşırdı. Zavallı kadıncağız ayağının üstüne basamıyor. Topuğunda üç şilin büyüklüğünde bir nasır çıkmış. Yolun karşı tarafına bakarsanız Amiral Brand ile erkek kardeşinin geldiklerini göreceksiniz. Bunların ikisi de öyle aşağılık adamlardır ki! İyi ki bu taraftan yürümüyorlar. Sophy onlara hiç katlanamıyor. Bir keresinde bana pis bir oyun oynamışlardı; en iyi adamlarımdan bazılarını ayarttılar. Başka bir zaman size bütün hikâyeyi anlatırım. İşte Sir Archibald Drew ile torunu geliyorlar. Bakın, Sir Archibald bizi gördü, size eliyle öpücük yolluyor. Sizi karım sandı. Ah! Bu genç adam için barış çok erken geldi. Zavallı ihtiyar Sir Archibald! Bath’i sevdiniz mi, Miss Elliot? Burası bize çok iyi geliyor. Adım başı eski dostlarımızdan biriyle karşılaşıyoruz, sokaklar her sabah onlarla dolu oluyor, bol bol sohbet edebiliyoruz, sonra da hepsinden kaçıp pansiyonumuza çekiliyor ve koltuklarımıza gömülüyoruz, Kellynch’teki kadar rahat ediyoruz burada, evet, hatta Kuzey Yarmouth ve Deal’daki kadar yerinde rahatımız. Dolaplardan birinin içinden tıpkı oradaki gibi rüzgâr esiyor.”

Biraz yol katettikten sonra Anne yine Amiral’in kendisine ne söyleyeceğini öğrenmeyi denedi. Milsom Sokağı’ndan çıktıklarında merakını giderebileceğini ummuştu ama daha beklemesi gerekiyordu çünkü Amiral daha geniş ve sessiz olan Belmont’a varana dek konuyu açmamaya kararlıydı, Anne Mrs. Croft olmadığına göre yaşlı adamın aklına koyduğunu yapmasına razı olmalıydı. Belmont’tan yukarı yürürlerken Amiral anlatmaya başladı.

“İşte şimdi sizi şaşırtacak bir şey duyacaksınız. Ama ilk önce hakkında konuşmak istediğim genç kadının adını söylemelisiniz bana. Hepimizi çok kaygılandıran şu genç kadının. Başına kötü işler gelen Miss Musgrove’un adını, onun adını hep unutuyorum.”

Anne, Amiral'in neden söz ettiğini hemen anlamış olduğunu belli etmekten o ana kadar utanmıştı ama artık Louisa'nın adını rahatça verebilirdi.

"Evet, evet, adı Louisa Musgrove. Keşke genç hanımların bu kadar farklı adları olmasa. Hepsinin adı Sophy ya da ona benzer bir şey olsa hiç unutmazdım. Neyse, hepimiz bu Louisa'nın Frederick'le evleneceğini düşünüyorduk, biliyorsunuz. Frederick haftalarca onunla flört etti. Tek anlamadığımız neyi beklediklerydi, derken Lyme'daki olay meydana geldi, ondan sonra genç kadın iyileşene dek beklemeleri gerektiği apaçık ortadaydı. Ama o zaman bile gidişatlarında bir tuhaflık vardı. Frederick, Lyme'da kalacağına önce Plymouth'a, sonra da Edward'ı görmeye gitti. Biz Minehead'den döndüğümüzde o, Edward'ın yanına gitmişti, o zamandan beridir de hep orada. Onu kasım ayından beri hiç görmedik. Sophy bile buna bir anlam veremiyordu. Ama şimdi durum daha da tuhaf bir şekil aldı; bu genç kadın, aynı Louisa Musgrove, Frederick ile evlenmek yerine James Benwick ile evlenecekmiş. James Benwick'i tanıyor musunuz?"

"Biraz. Yüzbaşı Benwick'i biraz tanıyorum," diye karşılık verdi Anne.

"İşte, Louisa onunla evlenecekmiş. Hayır, büyük olasılıkla evlenmişlerdir bile, niye beklesinler ki."

"Ben Yüzbaşı Benwick'in çok hoş bir adam olduğunu düşünmüştüm, duyduğuma göre kişiliği de mükemmelmiş."

"Ah! Evet, evet, James Benwick'in aleyhinde söylenecek tek söz yok. Bir tek, komutanlığa daha geçen yaz terfi etti, şimdilerde geçinmek de biraz zor ama bunun dışında bildiğim kadarıyla hiçbir kusuru yok. İyi kalpli, dört dörtlük bir adam olduğundan emin olabilirsiniz; aynı zamanda da son derece faal ve cesur bir subay, o uysal tutumu yüzünden belki öyle olacağı aklınıza gelmez ama."

"Aslında, bu noktada yanılıyorsunuz, efendim, Yüzbaşı Benwick'in tavrına bakarak asla onun cesaretsiz bir adam olacağı sonucunu çıkarmazdım. Tavrından özellikle hoşlandım, çoğu kişinin hoşlanacağını da garanti edebilirim."

"Öyle olsun, en doğrusunu hanımlar bilir ama ben James Benwick'i biraz fazla sessiz buluyorum, elbette ki bu yalnızca Sophy ile benim seçimim

ama biz Frederick’in tavırlarının onunkilerden iyi olduğunu düşünmekten kendimizi alamıyoruz. Frederick’te daha çok hoşumuza giden bir şey var.”

Anne yakalanmıştı. O yalnızca, cesaret ve uysallığın bir arada olamayacağı hakkındaki genel kanıya karşı çıkmak istemişti, Yüzbaşı Benwick’in dünyadaki en mükemmel tavırlara sahip olduğu gibi bir iddiası hiç yoktu, kısa bir duraklamadan sonra tam, “İki arkadaşı birbirleriyle karşılaştırmak gibi bir niyetim yoktu,” demek üzereydi ki Amiral onun sözünü kesti ve,

“Bu anlattıklarım kesinlikle doğru. Dedikodu falan değil. Bizzat Frederick’ten öğrendik. Kız kardeşi dün ondan bir mektup aldı, mektupta her şeyi anlatıyor, o da bunları Harville’den aldığı bir mektuptan daha yeni öğrenmiş, Harville mektubu olay yerinden, Uppercross’tan yollamış. Sanırım hepsi Uppercross’talar,” dedi.

Anne’in karşı koyamayacağı bir fırsattı bu; o yüzden, “Yüzbaşı Wentworth’ün mektubunda sizi ve Mrs. Croft’u özellikle tedirgin edecek bir şey olmadığını umuyorum, Amiral. Geçen sonbaharda Yüzbaşı Wentworth ile Louisa arasında kesinlikle bir yakınlık var gibi görünüyordu, ama umarım iki taraf da bu yakınlıktan aynı şekilde isteyerek ve herhangi bir zorlama olmadan vazgeçmiştir. Yüzbaşı’nın mektubu haksızlığa uğramış bir adam tarafından yazıldığı hissi uyandırmasa keşke,” dedi.

“Kesinlikle hayır, başından sonuna mektubun tek bir satırında bile en ufak bir öfke ya da yakınma belirtisi yok.”

Anne gülümsemesini gizleyebilmek için başını öne eğdi.

“Hayır, hayır; Frederick sızlanıp yakınacak bir adam değildir, bunu yapmayacak kadar yaşam doludur. Kız başka bir adamdan daha çok hoşlanmışsa doğru olan onunla birlikte olmasıdır.”

“Kesinlikle. Ama benim demek istediğim, yani umarım Yüzbaşı Wentworth’ün yazdıklarında arkadaşının ona haksızlık ettiğini düşündüğü sonucunu çıkarmanızı gerektirecek bir şey yoktur, böyle bir şey açık açık söylenmese bile hissedilir ya hani. Onunla Yüzbaşı Benwick’in arasındaki gibi bir dostluğun böyle bir olay yüzünden bozulmasına, hatta yara almasına bile çok üzülürüm.”

“Evet, evet, sizi anlıyorum. Ama mektupta bunu düşündürecek hiçbir şey yok. Benwick hakkında en ufak bir iğneli söz bile etmiyor, ‘Hayret

ediyorum. Buna hayret etmek için kendime göre nedenlerim var,' bile demiyor. Hayır, yazdıklarına bakınca bu kızı (adı neydi?) kendi için düşündüğü aklınıza bile gelmez. İkisinin birlikte mutlu olmalarını diliyor, bu da içerlemiş bir adamın yapacağı şey değil bence."

Anne, Amiral'in son derece emin olduğu görüşe tam olarak ikna olmamıştı ama daha fazla sorgulamak bir işe yaramayacaktı. Bu yüzden olağan yorumlar yapmakla ya da sessizce dinlemekle yetindi, Amiral de olayı kendi istediği gibi değerlendirdi.

Sonunda da, "Zavallı Frederick!" dedi, "Şimdi bir başkasıyla en başından başlamak zorunda. Bence onu Bath'e getirtmeliyiz. Sophy ona mektup yazıp Bath'e gelmesini rica etmeli. Burada yeterince güzel kız olduğuna eminim. Tekrar Uppercross'a gitmek hiçbir işe yaramaz çünkü öğrendiğim kadarıyla Musgrove'ların öteki kızı da kuzeniyle, o genç rahiple nişanlanmış. Sizce de onu Bath'e getirtmeyi denesek iyi olmaz mı, Miss Elliot?"

19. Bölüm

Amiral Croft, Anne ile bu gezintiyi yaparken ve Yüzbaşı Wentworth'ü Bath'e getirtmek istediğini dile getirirken, Yüzbaşı Wentworth çoktan oraya gelmek üzere yola çıkmıştı. Mrs. Croft daha mektup yazamadan o Bath'e gelmişti bile ve Anne bir daha dışarı çıktığında onu gördü.

Mr. Elliot, iki kuziniyle Mrs. Clay'e eşlik ediyordu. Milsom Sokağı'ndaydılar. Yağmur yağmaya başladı, çok yağmıyordu ama bu kadarı bile hanımların sığınacak bir yer bulmak istemelerine ve Miss Elliot'ın, Lady Dalrymple'ın az ötede beklediğini gördüğü arabasıyla eve dönmeyi çok istemesine yetti; bu yüzden Miss Elliot, Anne ve Mrs. Clay bir pastaneye girdiler, Mr. Elliot da yardım istemek üzere Lady Dalrymple ile konuşmaya gitti. Genç adam çok geçmeden yine diğerlerinin yanına geldi, amacına ulaşmıştı elbette, Lady Dalrymple onları evlerine götürmekten memnuniyet duyacağını ve az sonra gelip alacağını söylemişti. Lady Dalrymple'ın bir faytonu vardı ve bu faytona dört kişiden fazlası rahat sığamazdı. Miss Carteret de annesiyle birlikte olduğundan arabada Camden Meydanı'nın hanımlarının üçüne birden yer yoktu. Miss Elliot'ın arabaya bineceği kesindi. Ondan başka kim sıkıntı çekerse çeksin o hiçbir sıkıntı çekmemeliydi ama diğer ikisinden hangisinin arabaya binmesinin nezaket kurallarına daha uygun olacağını kararlaştırmak biraz zaman aldı. Yağmur yalnızca çiseliyordu ve Anne, Mr. Elliot ile yürümeyi gerçekten yeğliyordu. Ama Mrs. Clay de yağmuru önemsemiyordu, neredeyse hiç yağmadığını ileri sürecekti, hem botları da öyle sağlamdı ki! Anne'inkilerden çok daha sağlamdı, kısacası nezeket gereği o da Mr. Elliot ile yürümeye Anne kadar istekli olmak durumundaydı, iki kadın bu konuyu aralarında öyle büyük bir incelikle ve kararlılıkla tartıştılar ki sorunu onlar için başkaları çözmek zorunda kaldı; Miss Elliot, Mrs. Clay'in zaten biraz nezle olduğunu iddia

etti, Mr. Elliot da kendisine sorulduğunda kuzini Anne'in çizmelerinin daha sağlam olduğuna karar verdi.

Böylece, eve faytonla gidecek olanın Mrs. Clay olması kararlaştırıldı, iş tam bu noktaya gelmişti ki cam kenarında oturan Anne, Yüzbaşı Wentworth'ün sokakta yürüdüğünü son derece açık ve net olarak gördü.

İrkildiğini kimse fark etmedi ama o, kendisini dünyanın en büyük aptalı, en tuhaf ve en gülünç insanı gibi hissetti! Birkaç dakikalığına adeta kör olmuştu; tüm görüntüler birbirine karışmıştı. Anne kaybolmuştu, kendini topladığında diğerlerinin hâlâ fayton beklemekte olduklarını gördü, (her zaman yardıma koşmaya hazır olan) Mr. Elliot da Mrs. Clay'in ricası üzerine bir iş halletmek için Union Sokağı'na gitmek üzereydi.

Anne birden kapının önüne çıkmak için dayanılmaz bir istek duydu; yağmurun yağıp yağmadığını görmek istiyordu. Başka ne amacı olabilirdi ki? Yüzbaşı Wentworth gözden kaybolmuş olmalıydı. Oturduğu yerden kalktı, dışarı çıkacaktı; bir yarısı daima öbür yarısından çok daha akıllı olmak ya da öbür yarısına olduğundan daha kötü gözle bakmak zorunda değildi ya. Yağmur yağıyor mu diye bakacaktı. Ancak Yüzbaşı Wentworth kadınlı erkekli bir toplulukla birlikte içeri girince Anne bir anda yerine geri dönüverdi, Yüzbaşı, arkadaşları olduğu belli olan bu insanlarla Milsom Sokağı'nın biraz aşağısında buluşmuş olmalıydı. Genç adam onu görünce Anne'in daha önce hiç tanık olmadığı kadar sarsıldığı ve şaşırdığı belliydi, kıpkırmızı kesilmişti. Anne, tekrar karşılaştıklarından beri ilk kez, aralarında daha az duyarlılık gösterenin kendisi olduğunu düşündü. Kendini hazırlayabilmek için birkaç dakikası olması Anne'in işine yaramıştı. Genç kadın bu beklenmedik karşılaşmanın uyandırdığı bütün güçlü, köreltici, sersemletici ilk duyguları yaşayıp atlatmıştı. Yine de, hâlâ bir duygu fırtınası yaşıyordu! Heyecan, acı, haz, sevinmekle acı çekmek arası bir şeyler.

Yüzbaşı onunla konuştu, sonra yanından uzaklaştı. Halinden, utanmış olduğu anlaşılıyordu. Anne onun tutumunu ne soğuk ne de dostça diye niteleyebilirdi, hatta tam olarak utanmış olduğunu bile söyleyemezdi.

Ancak, Yüzbaşı birkaç dakika sonra onun yanına döndü ve tekrar konuştu. Ortak konular hakkında karşılıklı sorular sordular. Büyük olasılıkla ikisi de anlatılanlara pek aklını veremiyordu, Anne onun hâlâ

eskisine oranla daha rahatsız olduğunun farkındaydı. Çok sık birlikte oldukları için birbirleriyle konuşurken kayıtsız ve sakin görünmeye büyük ölçüde alışmışlardı ama Yüzbaşı şu anda öyle yapamıyordu. Zaman onu değiştirmişti ya da belki Louisa onu değiştirmişti. Şu ya da bu nedenle daha sıkılgan bir hali vardı. Gayet iyi görünüyordu, sağlığı ya da neşesi kaçmışa benzemiyordu, Uppercross'tan da, Musgrove'lardan da söz etti, hayır, Louisa'dan bile söz etti, onun adını anarken bir an için o çapkın bakışını takındı ama yine de rahat ve huzurlu değildi, öyleymiş gibi de yapamıyordu.

Elisabeth'in Yüzbaşı Wentworth'ü tanımazdan gelmesi Anne'i şaşırtmadı ama üzdü. Yüzbaşı'nın Elisabeth'i, Elisabeth'in de onu gördüğünü fark etti, her iki taraf da birbirini hemen tanımıştı, Anne Yüzbaşı'nın eski bir tanıdık olarak karşılanmaya hazır olduğu, bunu beklediği kanaatindeydi ama ablasının katı ve soğuk bir tavırla kafasını çevirdiğini görmenin acısını yaşadı.

Miss Elliot'ın artık sabırsızlıkla beklediği Lady Dalrymple'ın arabası kapıya yanaştı, uşak haber vermek için yanlarına geldi. Yağmur yine yağmaya başlamıştı; oyalanmaları, telaşları ve konuşmaları dükkândaki küçük topluluğun, Lady Dalrymple'ın arabasının Miss Elliot'ı götürmek üzere geldiğini anlamasını sağlamış oldu. En sonunda Miss Elliot ile arkadaşı yalnızca bir uşak eşliğinde (çünkü kuzenleri henüz dönmemişti) dışarı çıktılar, onların arkasından bakan Yüzbaşı Wentworth tekrar Anne'e döndü ve konuşarak değil ama hareketleriyle ona yardımcı olmayı önerdi.

Anne'in yanıtı, "Size minnettarım ama ben onlarla gitmiyorum. Araba bu kadar kişiyi almaz. Ben yürürüm, yürümeyi yeğliyorum," oldu.

"Ama yağmur yağıyor."

"Ah! Çok az. Beni rahatsız edecek kadar değil."

Yüzbaşı bir an durakladıktan sonra, "Henüz dün gelmiş olmama rağmen Bath'e uygun şekilde giyindim, (bir şemsiyeyi göstererek) görüyorsunuz; yürümeye kararlıysanız buyrun, bunu siz kullanın, gerçi size bir araba çağırmama izin vermenizin daha akıllıca olacağını düşünüyorum ama," dedi.

Anne, Yüzbaşı'ya minnettar olmuştu ama yağmurun çok az yağdığını yineleyerek genç adamın bütün önerilerini geri çevirdi ve "Yalnızca Mr.

Elliot’ı bekliyorum. Birazdan gelir,” diye ekledi.

Daha sözünü yeni bitirmişti ki Mr. Elliot içeri girdi. Yüzbaşı Wentworth onu çok iyi hatırlıyordu. Ayrıcalıklı bir akraba ve dost olmasından kaynaklanan hava, görünüm ve tavır dışında onunla Lyme’daki merdivende bekleyen, yanından geçerken Anne’e hayran hayran bakan adam arasında bir fark yoktu. Mr. Elliot heyecanla içeri girdi, yalnızca Anne’i görüyor ve düşünüyor gibiydi, geciktiği için özür diledi, Anne’i beklettiği için üzülmüştü, daha fazla zaman kaybetmeden, yağmur da hızlanmadan onu götürmek istiyordu, bir an sonra ikisi birlikte kapıya doğru yürüyorlardı, Anne genç adamın koluna girmişti, Yüzbaşı’nın yanından geçerken yalnızca nazik ve utangaç bir bakış atıp, “İyi günler,” diyecek zaman bulabilmişti.

Onlar gözden kaybolur kaybolmaz Yüzbaşı Wentworth’ün grubundaki hanımlar onlar hakkında konuşmaya başladı.

“Anladığım kadarıyla, Mr. Elliot’ın kuzininden hoşlanmadığı söylenemez, değil mi?”

“Ah! Hayır, hoşlandığı belli. İnsan bu işin nereye varacağını kestirebiliyor. Mr. Elliot hep onlarla birlikte, zamanının yarısı ailenin içinde geçiyor. Ne de yakışıklı bir adam!”

“Evet, Miss Atkinson bir keresinde onunla Wallis’lerde yemek yemiş, onun hayatında gördüğü en hoş adam olduğunu söylüyor.”

“Kız da güzel, Anne Elliot dikkatli bakıldığında çok güzel bir kız. Bunu söylemem doğru olmayabilir belki ama onu ablasından daha güzel bulduğumu itiraf ediyorum.”

“Ah! Ben de öyle!”

“Ben de. Kıyas kabul etmez. Ama erkekler Miss Elliot için deli oluyorlar. Anne’i fazla narin buluyorlar.”

Kuzeni, Camden Meydanı’na kadar onunla tek kelime etmeden yürüse Anne ona çok minnettar kalacaktı. Onu dinlemek hiç bu kadar zor gelmemişti genç kadına, oysa Mr. Elliot aşırı özen ve ilgi gösteriyordu, seçtiği konular da her zamanki gibi ilginçti: Lady Russell’a yönelik içten, gerçekleri yansıtan, takdir dolu övgüler ve Mrs. Clay hakkında son derece mantıklı imalar. Ama Anne o sırada yalnızca Yüzbaşı Wentworth’ü düşünebiliyordu. Genç adamın neler hissettiğini, gerçekten hayal kırıklığı

yaşayıp yaşamadığını anlayamıyordu ve bu nokta açığa kavuşana dek kendisi de huzur bulamayacaktı.

Zamanla akıllı ve mantıklı davranabileceğini umuyordu ama nerede! Nerede! Henüz akıllanmadığını kabullenmek zorundaydı.

Mutlaka bilmesi gereken başka bir konu da Yüzbaşı'nın Bath'te ne süre kalmak niyetinde olduğuydu, genç adam bu konuya değinmemişti ya da Anne bunu hatırlayamıyordu. Yalnızca geçerken uğramış olabilirdi. Ama kalmaya gelmiş olması daha olasıydı. Eğer öyleyse, Bath'te herkes birbiriyle karşılaştığına göre Lady Russell da onu bir yerlerde görecekti. Arkadaşı onu hatırlar mıydı acaba? Bu iş nasıl olacaktı?

Anne, Louisa Musgrove'un Yüzbaşı Benwick ile evleneceğini arkadaşına söylemek zorunda kalmıştı. Lady Russell'ın bu haberi nasıl şaşkınlıkla karşıladığını da görmüştü, şimdi de eğer arkadaşı şans eseri Yüzbaşı Wentworth ile aynı ortama düşecek olursa konuyu tam olarak bilmediği için Yüzbaşı'ya bir kez daha önyargılı yaklaşabilirdi.

Ertesi sabah Anne Lady Russell ile gezintiye çıktı, ilk bir saat boyunca tedirginlik içinde boş yere Yüzbaşı'yı gözleyip durdu ama en sonunda Plutney Sokağı'ndan geri dönerlerken sağ kaldırımda onu gördü, Yüzbaşı onu yol boyunca görebilecekleri kadar uzaktaydı. Çevresinde başka erkekler, aynı yönde yürüyen küçük gruplar vardı ama Anne yanılmış olamazdı. Kendisi gibi arkadaşının da Yüzbaşı'yı hemen fark etmiş olduğu gibi çılgınca bir fikre kapılmasa da içgüdüsel olarak Lady Russell'a baktı. Hayır, karşılıklı kaldırımların aynı noktasına gelmelerinden önce Lady Russell'ın onu tanıyacağı düşünülemezdi. Yine de Anne ara ara arkadaşının yüzüne kaygıyla bakıyordu, onun Yüzbaşı'yı tanıyacağı an yaklaştığında tekrar bakmaya cesaret edemese de (çünkü kendi yüzünün görülmeye uygun olmadığını biliyordu) Lady Russell'ın gözlerinin Yüzbaşı'nın olduğu yöne döndüğünü – kısacası arkadaşının Yüzbaşı'yı dikkatle incelediğini fark etti. Lady Russell'ın Yüzbaşı'dan ne kadar etkilendiğini, arkadaşı için gözlerini genç adamdan ayırmanın ne kadar zor olduğunu, yabancı ülkelerde ve faal görevde geçen sekiz-dokuz yıldan sonra Yüzbaşı'nın zarafetinden hiçbir şey kaybetmemiş olmasına ne kadar şaşırdığını anlayabiliyordu!

Lady Russell sonunda başını öte yana çevirdi. Şimdi Yüzbaşı hakkında ne diyecekti?

Lady Russell, “Bu kadar uzun süre neye baktığımı merak etmişsindir,” dedi, “Lady Alicia ile Mrs. Frankland’in dün gece sözünü ettikleri bir perdeyi arıyordum. Buralarda, yolun karşı tarafındaki evlerden birinin salon perdelerinin Bath’teki en şık ve en güzel perdeler olduğunu söylemişlerdi, evin numarasını anımsayamadım, hangisi olabileceğini bulmaya çalışıyordum ama buralarda onların anlattıkları gibi bir perde göremediğimi itiraf etmeliyim.”

Anne ya arkadaşına ya da kendine acıyarak ve küçümseyerek içini çekti, kızardı ve gülümsedi. Sinirini en çok bozan şey boş yere sağduyulu ve ihtiyatlı davranarak Yüzbaşı’nın onları görüp görmediğini anlayabileceği ânı kaçırmış olmasıydı.

Bir-iki gün hiçbir şey olmadan geçti. Yüzbaşı’nın bulunabileceği tiyatro ve salonlar Elliot’lar için yeterince gözde yerler değildi, onların gece eğlenceleri yalnızca şık ama aptalca partilerden ibaretti, bu partilere gittikçe daha çok katılıyorlardı; bu durgunluktan usanmış, hiçbir şey bilmemekten bıkmış ve gücünü sınayacak hiçbir şey olmadığı için kendini daha güçlü hisseden Anne konser gecesini iple çekiyordu. Konser, Lady Dalrymple’ın hamisi olduğu birinin yararına veriliyordu. Elliot’lar elbette bu konsere gitmeliydiler. Konserin çok iyi olması bekleniyordu, Yüzbaşı Wentworth de müziğe çok düşkündü. Anne onunla yine birkaç dakikalığına konuşabilirse bunun kendisine yeteceğini düşünüyordu; onunla konuşmak için gereken cesarete gelince, eline fırsat geçerse kendinde bu cesareti bulacağına inanıyordu. Elisabeth Yüzbaşı’ya sırtını dönmüş, Lady Russell onu görmezden gelmişti, bu olaylar Anne’e güç vermişti, Yüzbaşı’ya ilgi göstermeyi boynunun borcu olarak görüyordu.

Bir süre önce Mrs. Smith’e akşamı onunla geçirebileceğini söylemişti ama eski dostuna aceleyle uğrayarak mazeretini bildirdi ve ertesi gün daha uzun oturacağına söz vererek bu ziyareti erteledi. Mrs. Smith son derece esprili bir tavırla buna razı oldu.

“Elbette, ama geldiğinizde bana konseri anlatın. Kimlerle birlikte gidiyorsunuz?” diye sordu.

Anne bütün adları saydı. Mrs. Smith herhangi bir şey demedi ama gitmek üzere kalktığı zaman Anne’e yarı ciddi yarı muzip bir ifadeyle, “Konserin iyi geçeceğini umarım, yarın gelebiliyorsanız sakın gelmemezlik etmeyin çünkü içimden bir ses bundan sonra sizi burada pek fazla göremeyeceğimi söylüyor,” dedi.

Anne şaşırmış ve kafası karışmıştı ama bir anlık kararsızlıktan sonra aceleyle ayrılmak zorunda kaldı, buna da üzülmedi doğrusu.

20. Bölüm

Sir Walter, iki kızı ve Mrs. Clay o akşam salona ilk gelenlerdi, Lady Dalrymple'ı beklemeleri gerektiğinden Sekizgen Salon'daki şöminelerden birinin yanına yerleştiler. Daha yerlerini yeni almışlardı ki kapı tekrar açıldı ve salona tek başına Yüzbaşı Wentworth girdi. Ona en yakın olan Anne'di, genç kız Yüzbaşı'ya doğru bir-iki adım atarak hemen onunla konuştu. Yüzbaşı, selam verip yanlarından geçmeye hazırlanıyordu ama Anne nazik bir tavırla, "Nasılsınız?" deyince ablasıyla babasının genç kızın arkasında duruyor olmalarının caydırıcılığına rağmen o da yolunu değiştirip Anne'in yanına gitti ve genç kadına, hatırını sorarak karşılık verdi. Diğerlerinin arkada kalmış olması Anne'in işini kolaylaştırmıştı, yüzlerindeki ifadeyi görmüyordu, bu sayede doğru bulduğu her şeyi yapabildi.

Yüzbaşı ile konuşurken Anne, babasıyla Elisabeth'in fısıldaştıklarını duydu. Ne dediklerini anlayamadı ama ne hakkında konuştuklarını kestirebiliyordu, Yüzbaşı Wentworth'ün uzaktan selam vermesiyle babasının onu eski bir tanıdık olarak kabul edecek kadar sağduyulu davrandığını anladı, Elisabeth'in de hafifçe reverans yaptığını gözucuyla görebildi. Gecikmiş, zoraki ve nezaketsiz de olsa bu, hiç yoktan iyiydi, Anne'in morali biraz olsun düzeldi.

Bununla birlikte, Anne ile Yüzbaşı havadan, Bath'ten ve konserden söz ettikten sonra konuşacak konu bulmakta zorlanmaya başladılar, sonunda o kadar az konuşur oldular ki Anne, Yüzbaşı'nın her an gidebileceğini düşündü ama o gitmedi. Anne'in yanından ayrılmak için telaş eder gibi bir hali yoktu; tekrar canlanır gibi olup yüzünde hafif bir gülümseme, gözlerinde bir parıltıyla,

"Lyme'da geçirdiğimiz günden sonra sizi pek görmedim. Korkarım, yaşadığınız şok sizi sarsmıştır, o an soğukkanlılığınızı koruduğunuz için sonradan daha da çok sarsıldınız herhalde," dedi.

Anne sarsılmadığını söyledi.

“Korku dolu saatlerdi,” dedi Yüzbaşı, “korkunç bir gündü!” diye ekledi ve hatırlamak hâlâ çok acı veriyormuş gibi eliyle gözlerini kapadı ama hemen ardından yine gülümser gibi oldu, “Ancak gün farklı bir yere vardı, o günün sonucunda hiç de korkunç denemeyecek şeyler oldu,” dedi. “Siz, doktoru Benwick’in getirmesinin en doğru olacağını söylerken Louisa’nın iyileşmesini en çok isteyenin o olduğunu hiç düşünmemiştiniz herhalde.”

“Kesinlikle düşünmemiştim. Ama öyle görünüyor ki –ben de öyle olmasını umuyorum– mutlu bir evlilik olacak. Her ikisi de ilkeli ve iyi huylu insanlar.”

Yüzbaşı, Anne’in yüzüne tam olarak bakmadan, “Evet,” diye onayladı,” ama benzerlikleri orada bitiyor işte. Onların mutlu olmalarını tüm kalbimle diliyorum ve mutluluk şanslarını artıran her koşul için de çok seviniyorum. Evde çözmeleri gereken bir zorluk yok, evlenmelerine karşı çıkan, kapris yapan, geciktirmek isteyen kimse yok. Musgrove’lar kendilerine yakışır şekilde davranıyorlar, son derece onurlu ve sevecen yaklaşıyorlar, tek dertleri ana baba olarak kızlarının rahatını sağlayabilmek. Onların mutluluğunu desteklemek açısından bunlar çok önemli, hem belki de–”

Yüzbaşı sustu. Birdenbire bir şey anımsamış gibiydi ve bu anımsadığı şeyin Yüzbaşı’ya hissettirdikleri Anne’in yanaklarının kızarmasına, gözlerinin yere dikilmesine neden olmuştu. Neyse ki Yüzbaşı boğazını temizledikten sonra konuşmaya devam etti:

“Bir yönden farklı olduklarını, hem de çok farklı olduklarını düşündüğümü açıkça söyleyeyim, hem bu farklılık kafaca farklı olmalarından daha az önemli değil. Louisa Musgrove’un çok hoş ve tatlı bir kız olduğunu düşünüyorum, anlayışsız da sayılmaz ama Benwick’te bundan fazlası var. Benwick akıllı bir adam, okuyan bir adam; onun Louisa Musgrove’a bağlanmasına biraz şaşırdığımı itiraf etmeliyim. Louisa’nın kendisini yeğlediğine inandığı için ona minnet duygusuyla bağlanmış olsa, genç kadını sevmeyi zamanla öğrenmiş olsa başka bir şey olurdu. Ama böyle olduğunu düşünmem için ortada hiçbir neden yok. Aksine, Benwick’in duygularının durup dururken alevlendiği anlaşılıyor, bu da beni şaşırtıyor. Onun gibi bir adam! O durumdaki bir adam! Yüreği sızlayan, yaralı, hani neredeyse kalbi kırık bir adam! Fanny Harville çok başka bir

kadındı ve Benwick’in ona bağlılığı gerçek bir bağlılıktı. Bir erkek böyle bir kadına böylesine yürekten bağlandıktan sonra iflah olmaz! Olmamalıdır, olmaz da zaten!”

Ancak Yüzbaşı ya arkadaşının kendisini topladığının ya da başka bir şeylerin bilincine vardığından daha ileri gitmedi; Anne, genç adamın son sözlerini söylerkenki heyecanlı ses tonuna ve salondaki aralıksız gürültüye, neredeyse hiç durmadan çarpan kapıya, içeriye girenlerin çıkardığı dinmeyen uğultuya rağmen onun söylediği her kelimeyi duymuş, şaşırmış, memnun olmuş, kafası karışmış, solukları hızlanmaya başlamıştı, bir duygu karmaşası içindeydi. Anne’in bu konuda bir şeyler söylemesi olanaksızdı ama yine de bir duraksamadan sonra konuşma ihtiyacı hissetti ve konuyu bütünüyle değiştirmeyi hiç istemediğinden ancak, “Sanırım, Lyme’da hayli uzun zaman kaldınız, değil mi?” diyecek kadar uzaklaşabildi konudan.

“On beş gün kadar. Louisa’nın iyi olduğundan emin olmadan oradan ayrılamadım. O kazada fazlasıyla rolüm olduğu için öyle hemen rahat edemezdim. Benim yüzümden oldu, tek suçlu benim. Ben zayıflık göstermeseydim Louisa diretemeyecekti. Lyme çevresinde doğa çok güzel. Bol bol yürüdüm ve at bindim, gezdikçe de hayran olacak daha çok şey buldum.”

“Lyme’ı tekrar görmeyi çok isterim,” dedi Anne.

“Demek öyle! Sizin Lyme’da böyle hissetmenizi sağlayacak bir şeyler bulduğunuz hiç aklıma gelmezdi. Yaşadığınız korkudan, çektiğiniz üzüntüden, o gerginlikten ve sinirlerinizin yıpranmasından sonra! Bunlardan sonra Lyme’dan nefret edeceğinizi düşünürdüm.”

“Son birkaç saat kesinlikle acı doluydu ama acı dindikten sonra Lyme’ı anımsamak çoğu zaman büyük zevk veriyor. İnsan bir yerde acı çekti diye orayı daha az sevmiyor, tabii eğer hiç başka bir şey hissedilmemişse, yalnızca acı çekilmişse durum farklı olur ama Lyme’da böyle olmadı ki. Yalnızca son iki saat üzüldük ve kaygılandık, ondan öncesi çok keyifli geçmişti. Ne çok yeni ve güzel şey gördük! Ben o kadar az yolculuk ettim ki yeni her yer benim ilgimi çekerdi zaten ama Lyme gerçekten çok güzel, kısacası (bazı anıları tazelediği için hafifçe kızararak) orası hakkındaki izlenimlerim çok iyi,” dedi.

Anne tam sözlerini bitirmişti ki kapı tekrar açıldı ve bekledikleri kişi göründü. “Lady Dalrymple, Lady Dalrymple!” diye sevinçli bağrışmalar duyuldu ve Sir Walter ile yanındaki iki hanım zarafetlerine yakışan bir sabırsızlıkla Lady Dalrymple’ı karşılamak üzere öne atıldılar. Hemen hemen onlarla aynı anda kapıdan içeri giren Mr. Elliot ile Albay Wallis’in eşlik ettikleri Lady Dalrymple ile Miss Carteret salonun içlerine doğru ilerlediler. Diğerleri de onlara katıldı, Anne de kendini zorunlu olarak bu grubun içinde buldu. Yüzbaşı Wentworth’ten ayrılmak zorunda kalmıştı. İlginç, hatta fazlasıyla ilginç sohbetlerine bir süreliğine ara vermek zorundaydılar ama bu sohbetin verdiği mutluluğun yanında ödenecek bu bedel neydi ki! Anne, son on dakika içinde Yüz-başı’nın Louisa’ya karşı duyguları, hatta her konudaki duyguları hakkında umduğundan çok daha fazlasını öğrenmişti; bu sayede grubun isteklerine, ânın gerektirdiği nezaketlere heyecanlı olsa da nazikçe katlandı. Hepsine son derece iyi davranıyordu. Herkese nezaket göstermesine, kendisi kadar mutlu olmadıkları için hepsine acımasına yol açacak şeyler öğrenmişti.

Tekrar Yüzbaşı Wentworth’ün yanına gitmek umuduyla gruptan bir-iki adım uzaklaştı ama genç adamın gitmiş olduğunu görünce bu mutluluğu biraz gölgelendi. Onun Konser Salonu’na girmekte olduğunu tam zamanında gördü. Yüzbaşı Wentworth gitmişti, gözden kaybolmuştu, Anne bir an için pişman oldu. Ama “yine buluşacaklardı. Yüzbaşı onu arayacaktı, gece bitmeden çok önce onu bulacaktı, o yüzden belki şimdilik ayrılmış olmaları da iyiydi. Anne’in kendini biraz toplamak için zamana ihtiyacı vardı.”

Çok geçmeden Lady Russell’ın da aralarına katılmasıyla grubun tamamı bir araya gelmiş oldu, artık yapmaları gereken yalnızca protokole uygun olarak sıralanıp Konser Salonu’na girmek, güçlerini sergilemek, mümkünse herkesin gözlerini üzerlerine çekmek, fısıldaşmalara yol açmak ve olabildiğince çok insanı huzursuz etmekti.

Salondan içeri girerlerken Elisabeth ile Anne Elliot çok ama çok mutluydular. Elisabeth Miss Carteret ile kol kola girmiş, dul Vikontes Dalrymple’ın geniş sırtına bakarak yürüyor, isteyip de erişemeyeceği hiçbir şey yokmuş gibi görünüyordu; Anne de– ama onun mutluluğuyla ablasınınkini kıyaslamak Anne’in mutluluğuna hakaret etmek gibi olurdu;

biri bencilce bir kendini beğenmişlikten diğeriyse soylu bir bağlılıktan kaynaklanıyordu.

Anne'in gözü hiçbir şey görmüyordu, salonun görkemi umurunda bile değildi. Mutluluğu, içinden geliyordu. Gözleri pırıl pırıl, yanakları al aldı ama o bunun farkında değildi. Yalnızca son yarım saati düşünüyordu, yerlerine otururlarken de o yarım saati hızlıca aklından geçirdi. Yüzbaşı'nın seçtiği konuları, söylediklerini, özellikle de tavrını ve bakışını ancak tek bir şekilde yorumlayabilirdi. Louisa Musgrove'u yeterince nitelikli bulmayışı ve bu görüşünü açıklamaya gönüllü oluşu, Yüzbaşı Benwick'e hayret edişi, ilk güçlü bağlılık hakkındaki duyguları, başlayıp da sonunu getiremediği cümleleri, kaçırıp durduğu gözleri, son derece anlamlı bakışları, bunların hepsi, hepsi sonunda kalbinin yine Anne'e kaydığını gösteriyordu; onun artık öfkeli ve küskün olmadığının, kaçmadığının, bu duyguların yerini yalnızca dostluk ve saygının değil geçmişteki şefkatin de aldığının kanıtıydı! Evet, geçmişteki şefkatin bir bölümünün! Bu değişikliğin daha sıradan bir anlamı olduğunu düşünemezdi. Yüzbaşı onu seviyor olmalıydı.

Anne'i herhangi bir şey görmesine engel olacak kadar heyecanlandırıp meşgul eden işte bu düşüncelerle onlara eşlik eden görüntülerdi, salondan Yüzbaşı'yı hiç görmeden geçti, hatta onu bulmaya bile çalışmadı. Oturacakları yeri bulup hepsi koltuklarına yerleştikten sonra Anne, Yüzbaşı'nın da salonun aynı bölümünde olup olmadığını anlamak için çevresine bakındı ama yoktu, Anne onu göremedi, konser de başlamak üzere olduğundan bir süreliğine bu kadarcık mutlulukla yetinmek zorunda kalacaktı.

Kendi içlerinde bölünmüşler ve önlü arkalı iki sıraya oturmuşlardı. Anne öndekilerin arasındaydı, Mr. Elliot arkadaşı Albay Wallis'in de yardımıyla genç kadının yanındaki yeri kapmayı başarmıştı. Çevresi kuzenleri tarafından sarılan ve Albay Wallis'in ilgisinin hedefi olan Miss Elliot halinden son derece memnundu.

Anne'in ruh hali o gecenin eğlencesine uygundu; onu yeterince oyalıyordu, dokunaklı anları duygularına hitap ediyordu, hareketli anlarından zevk alacak kadar neşeliydi, teknik özelliklerine verecek dikkati, sıkıcı anlarına gösterecek sabrı vardı, en azından konserin ilk bölümü boyunca. İlk bölümün sonuna doğru, İtalyanca bir şarkının ardından verilen

arada Anne şarkının sözlerini Mr. Elliot'a açıkladı. Ellerinde bir konser programı vardı.

"İşte, bu şarkı aşağı yukarı bu anlama geliyor, daha doğrusu sözlerinin anlamı bu çünkü bir İtalyanca şarkının anlamı üzerinde konuşulmamalı ama sözlerini en yakın böyle açıklayabilirim; bu dili bilirmiş gibi yapmayacağım, İtalyancam çok kötüdür."

"Evet, evet, öyle olduğunu görüyorum. Bu konuda hiçbir şey bilmediğinizi anladım. İtalyanca bilginiz ancak bu tersine çevrilmiş, yerleri değiştirilmiş, kısaltılmış mısraları görür görmez açık, anlaşılır, zarif bir dille İngilizceye çevirmenize yetecek kadar. Ne kadar cahil olduğunuza dair başka bir şey söylemenize gerek yok. Kanıtı ortada işte."

"Gösterdiğiniz bu büyük nezakete karşı çıkacak değilim ama dile hâkim biri tarafından sınanmak istemem doğrusu."

"Bunca zamandır Camden Meydanı'ndaki eve gelip gidiyorum," diye karşılık verdi Mr. Elliot, "Anne Elliot hakkında da bir şeyler öğrendim; o, o kadar alçakgönüllü ki dünya onun yeteneklerinin yarısının bile farkında değil ve de öyle yetenekli ki başka bir kadın olsa bu alçakgönüllülüğü hiç doğal durmazdı."

"Ne ayıp! Ne ayıp! Bu kadar övgü çok fazla. Sırada hangi şarkı vardı, unuttum," dedi Anne tekrar konser programına bakarak.

Mr. Elliot alçak sesle, "Belki de, kişiliğinizi sandığınızdan uzun süredir biliyorumdur."

"Demek öyle! Nasıl olur? Beni yalnızca Bath'e geldiğimden beri tanıyorsunuz, bir de kendi ailemin hakkımdaki görüşlerini duymuş olabilirsiniz elbette."

"Sizi Bath'e gelmenizden çok önce anlatılanlardan tanıyordum. Sizi, sizi yakından tanıyanlardan dinlemiştim. Kişiliğinizi yıllardır bilirim. Görünüşünüz, yaradılışınız, yetenekleriniz, tavırlarınız bunların hepsi anlatılmıştı bana."

Mr. Elliot, uyandırmak istediği merak konusunda hayal kırıklığına uğramadı. Böyle bir gizemin çekiciliğine kimse karşı koyamaz. Yeni tanıdığınız birine uzun zaman önce adını bilmediğiniz insanlar tarafından anlatılmış olmaya karşı konulamaz, Anne de çok merak etmişti. Mr. Elliot'a

sordu, onu merakla sorguladı ama boşuna. Genç adam sorgulandığı için keyiflenmişti ama yine de söylemeyecekti.

“Hayır, hayır, belki başka bir zaman ama şimdi olmazdı. Şimdi isim vermeyecekti ama aynen böyle olmuştu, Anne bundan emin olabilirdi. Yıllar önce Anne Elliot hakkında öyle şeyler duymuştu ki onun son derece değerli bir insan olduğuna kanaat getirmiş, onu tanımak için can atar olmuştu.”

Anne, yıllar önce onun hakkında böyle güzel şeyler söylemiş olabilecek tek bir kişi düşünebiliyordu; o da Yüzbaşı Wentworth’ün ağabeyi, Monkford’lu Mr. Wentworth’tü. Mr. Elliot ile arkadaş olmuş olabilirlerdi ama bunu sormaya cesaret edemedi.

“Anne Elliot adı,” dedi Mr. Elliot, “uzun zamandır ilgimi çekiyor. Uzun süredir hayallerimi süslüyor, cesaret edebilsem her zaman da süslemesini istediğimi söylerdim.”

Anne onun böyle söylediğini sandı, ama bu sözleri duymasıyla birlikte tam arkasından gelen ve başka her şeyi gölgede bırakan bazı sesler dikkatini çekti. Babasıyla Lady Dalrymple konuşuyorlardı.

“Yakışıklı bir adam,” dedi Sir Walter. “Çok yakışıklı bir adam.”

“Hem de çok yakışıklı!” diye karşılık verdi Lady Dalrymple. “İnsanın Bath’te görmeye alışık olmadığı kadar havalı. İrlandalı galiba, değil mi?”

“Hayır, yalnızca adını biliyorum. Selamlaşmak dışında bir yakınlığımız yok. Wentworth: Deniz Kuvvetleri’nden Yüzbaşı Wentworth. Ablası, benim Somersetshire’daki kiracımla, Kellynch’i kiralayan Mr. Croft ile evli.”

Daha Sir Walter sözlerini tamamlamadan, Anne doğru yöne bakmış ve az ötede toplanmış olan bir grup erkeğin arasında Yüzbaşı Wentworth’ü seçebilmişti. Anne tam ona baktığı sırada o gözlerini Anne’den çeker gibi oldu. Öyle göründü. Sanki Anne bir saniye gecikmişti, Anne ona bakabildiği sürece o bir daha genç kadına bakmadı; konser de başlamak üzereydi, bu yüzden Anne dikkatini yeniden orkestraya vermek ve önüne bakmak zorunda kaldı.

Tekrar bakabildiğinde Yüzbaşı oradan ayrılmıştı. İstese de Anne’in yanına gelmiş olamazdı çünkü genç kadının etrafı sarılmıştı, adeta hapsolmuştu ama Anne onunla göz göze gelebilmiş olmayı isterdi.

Mr. Elliot'ın söyledikleri de canını sıkmıştı. Artık içinden onunla konuşmak gelmiyordu. Genç adamın yanıbaşında olmamasını yeğlerdi.

İlk bölüm sona erdi. Anne artık işine yarayacak bir değişiklik bekliyordu, bir süre gruptaki kimse konuşmadı, kimileri çay içmek için dışarı çıktı. Anne yerinden kıpırdamamayı seçen birkaç kişiden biriydi. O da Lady Russell da oturmaya devam ettiler, Anne Mr. Elliot'tan kurtulduğuna sevinmişti ve Yüzbaşı ona fırsat tanıyacak olursa Lady Russell ne derse desin genç adamla sohbet etmekten geri durmayacaktı. Lady Russell'ın yüz ifadesinden arkadaşının Yüzbaşı'yı kesinlikle görmüş olduğunu anladı.

Ne yazık ki, Yüzbaşı yanına gelmedi. Anne ara ara onu uzaktan seçer gibi oldu ama Yüzbaşı yanına hiç gelmedi. Hevesle beklediği ara hiçbir işe yaramadan sona erdi. Diğerleri geri döndüler, salon tekrar doldu, herkes yerine oturdu, bir saat daha sürecek zevk ya da ceza başlamak üzereydi, müzik bir saat daha insanları ya zevke boğacak ya da üstlerine bir ağırlık verecekti, bir yandan da salona müzikten alınan gerçek ya da yapmacık zevk egemen olacaktı. Anne için bu en çok heyecan içinde geçireceği bir saat anlamına geliyordu. Yüzbaşı Wentworth'ü bir kez daha görmeden, onunla bir kez daha dostça bakışmadan o salondan huzur içinde ayrılamayacaktı.

Yerlerine tekrar oturduklarında Anne'in işine gelecek birçok değişiklik olmuştu. Albay Wallis tekrar oturmak istememiş, Elisabeth ile Miss Carteret de itiraz kabul etmeyen bir tavırla Mr. Elliot'ı aralarındaki koltuğa davet etmişlerdi, yapılan birkaç değişikliğin ve Anne'in de biraz kurnaz davranmasının sonucunda genç kadın artık sıra başına eskisinden çok daha yakın, gelip geçen birinin çok daha kolaylıkla ulaşabileceği bir yerde oturuyordu. Bunu yaparken Miss Larolles'e[6], eşsiz Miss Larolles'e benzediğini düşünmekten kendini alamamıştı ama yine de yapmıştı işte, hem de pek bir şey değiştirmemesine rağmen; gerçi yanında oturanların erken kalkıp gitmeleri sayesinde konserin bitiminden önce kendini sıra başında bulmanın mutluluğuna erişti.

İşte Anne'in durumu buydu. Yüzbaşı Wentworth tekrar ortaya çıktığında yanında boş bir yer vardı. Anne onu gördüğünde Yüzbaşı çok da uzakta değildi. Yüzbaşı da onu gördü ama ciddi bir hali olmasına, kararsız gözükmesine rağmen yavaş yavaş ilerleyerek sonunda Anne'le

konuşabilecek kadar yaklaştı. Anne bir şey olmuş olduğundan emindi. Bir değişiklik olduğuna hiç kuşku yoktu. Yüzbaşı'nın o sıradaki haliyle Sekizgen Salon'daki hali birbirinden çok farklıydı. Ne olmuştu? Anne, babasından, Lady Russell'dan kuşkulandı. Hoş olmayan bakışlar yöneltmiş olabilirler miydi? Yüzbaşı ciddi ve daha çok Uppercross'taki Yüzbaşı Wentworth'ü anımsatan bir tavırla konserden söz etmeye başladı, hayal kırıklığına uğradığını, şan bölümünün daha iyi olacağını umduğunu, kısacası konser bittiği zaman üzülmeyeceğini söyledi. Anne ona karşılık verdi ve onun duygularını da hoşgörerek konser için öyle güzel sözler söyledi ki Yüzbaşı'nın çehresi aydınlandı ve Anne'e gülümsemeye benzer bir ifadeyle karşılık verdi. Birkaç dakika daha konuştular, olumlu hava devam ediyordu, hatta Yüzbaşı sanki oturacak bir yer arar gibi sıraya şöyle bir baktı, işte tam o sırada omzuna birinin dokunduğunu hisseden Anne arkasına dönüp bakmak zorunda kaldı. Omzuna dokunan Mr. Elliot'tı. Rahatsız ettiği için Anne'den özür diledi ama İtalyancayı açıklaması için yine Anne'e başvurmak zorunda kalmıştı. Miss Carteret bir sonraki şarkının neden söz ettiği hakkında genel bir fikir sahibi olmak istiyordu. Anne bu isteği geri çeviremedi ama daha önce nezaketin gerektirdiği hiçbir şeyi bu kadar acı çekerek yapmamıştı.

Anne olabildiğince kısa kesmeye çalıştıysa da bu iş birkaç dakikasını aldı, tekrar serbest kaldığında, az önceki gibi tekrar dönüp bakabildiğinde Yüzbaşı Wentworth'ün, çekingen ama aceleci bir tavırla gideceğini bildirmek için ona yaklaştığını gördü. Yüzbaşı, "ona iyi geceler dilemek zorundaydı, gidiyordu, bir an önce eve gitmesi gerekiyordu."

Anne aniden aklına gelen bir fikirle Yüzbaşı'ya daha da fazla cesaret vermek istediğinden, "Bu şarkı kalıp dinlemeye değmez mi?" diye sordu.

"Hayır! Kalmama değecek hiçbir şey yok burada," diye karşılık verdi Yüzbaşı, tavrı şaşırtıcıydı ve yürüyüp gitti.

Yüzbaşı, Mr. Elliot'ı kıskanmıştı! Tek mantıklı gerekçe buydu. Yüzbaşı, Anne'in ilgisini kıskanmıştı! Bundan bir hafta ya da üç saat önce Anne böyle bir şeye inanabilir miydi hiç! Genç kadın bir an zevkten dört köşe oldu. Ama, eyvahlar olsun! Ardından çok farklı düşüncelere kapıldı. Böyle bir kıskançlığı nasıl yatıştıracaktı? Ona gerçeği nasıl gösterecekti? Her ikisinin de konumundan kaynaklanan bunca olumsuzluğun arasında

Yüzbaşı onun gerçek duygularını nasıl öğrenecekti? Mr. Elliot’ın kendisiyle ilgilendiğini aklından geçirmesi bile çok kötüydü. Bu ilgi başına büyük işler açabilirdi.

6 Fanny Burney’in (1752-1840), *Cecilia* adlı romanından bir karakter. Bu karakter bir-iki kişiyle konuşabilmek için tiyatro, opera vs. gibi yerlerde her zaman sıra başına oturur. (ç.n.)

21. Bölüm

Ertesi sabah Anne, Mrs. Smith'in ziyaretine gideceğini anımsayınca sevindi, Mr. Elliot'ın uğrayabileceği saatlerde evde olmayacağı anlamına geliyordu bu, Mr. Elliot'tan uzak durabilmek de neredeyse en önemli amacıydı.

Aslında Anne, kuzeni için iyi duygular besliyordu. Genç adamın kendisine duyduğu ilginin başına açabileceği sıkıntılara rağmen genç kadın ona minnettardı, saygı duyuyordu, hatta acıyordu bile. Nasıl sıradışı koşullarda tanışmış olduklarını düşünmeden edemiyordu, kuzeninin bütün koşullar, kendi duyguları ve Anne hakkındaki olumlu önyargıları nedeniyle aslında ilgisini hak ettiğini de. Bunların hepsi olağanüstü, gurur okşayıcı ama aynı zamanda acı vericiydi. Esef edecek çok şey vardı. Yüzbaşı Wentworth diye biri hiç olmasaydı Anne'in nasıl hissedeceğini sorgulamanın bir anlamı yoktu çünkü Yüzbaşı Wentworth diye biri vardı ve bu belirsizlik, iyi ya da kötü, nasıl sonuçlanırsa sonuçlansın, Anne sonsuza dek onu sevecekti. Anne, Yüzbaşı Wentworth ile birleşmesi kadar ayrılmasının da kendisini başka erkeklerden kesin olarak uzaklaştıracağına inanıyordu.

Anne'in, Camden Meydanı'ndan Westgate Binası'na giderken aşkın yüceliğine ve sonsuz sadakate dair aklından geçirdiği düşüncelerden daha güzelleri Bath sokaklarından gelip geçmemiştir. Bu düşünceler neredeyse yolun tamamına saflık ve rayiha saçmaya yetebilirdi.

Anne iyi karşılanacağından emindi, arkadaşı da onun gelişine bu sabah özellikle minnettar kalmış görünüyordu, sözleşmiş olmalarına rağmen geleceğini pek ummamıştı anlaşılan.

Mrs. Smith ondan, gelir gelmez konseri anlatmasını istedi, konserle ilgili anıları Anne'in yüzüne canlılık gelmesine ve konseri neşeyle anlatmasına yetti. Genç kadın anlatabileceği her şeyi seve seve anlattı ama bu her şey o

konsere gitmiş biri için pek az, Mrs. Smith gibi meraklı biri için de çok yetersizdi, Mrs. Smith, bir çamaşırcı kadından ve bir garsondan gecenin ne kadar başarılı geçtiğine dair Anne’in anlatabildiklerinden fazlasını zaten öğrenmişti, şimdi boş yere konsere gidenler hakkında ayrıntılı sorular soruyordu. Bath’te iyi ya da kötü tanınan herkesi ismen tanırdı.

Mrs. Smith, “Küçük Durand’lar oradalarmış, değil mi?” diye sordu,“beslenmeyi bekleyen serçeler gibi ağzı açık dinlemişlerdir müziği. Hiçbir konseri kaçırmazlar.”

“Evet, ben onları görmedim ama Mr. Elliot’ın onların salonda olduklarını söylediğini duydum.”

“Ibbotson’lar, onlar da var mıydı? Ya o iki yeni güzel ve onlardan biriyle evleneceği söylenen uzun boylu İrlandalı subay?”

“Bilmiyorum. Yoktular, sanırım.”

“İhtiyar Lady Mary Maclean? Onu sormama gerek yok. O hiç kaçırmaz, biliyorum, onu görmüşsünüzdür. Size yakın bir yerlerde oturmuş olmalı, siz Lady Dalrymple ile birlikte gittiğiniz için orkestranın çevresindeki protokol koltuklarına oturmuşsunuzdur, elbette.”

“Hayır, ben de bundan korkmuştum. Benim için her açıdan çok tatsız olurdu. Neyse ki Lady Dalrymple hep daha uzakta olmayı yeğliyor, yerimiz çok iyiydi, müziği duymak açısından yani, yoksa görmek için iyi olduğunu söyleyemem çünkü anlaşılan pek az şey görmüşüm.”

“Ah! Size yetecek kadarını görmüşsünüz. Bunu anlayabiliyorum. Kalabalıkta bile tanınmanın tadı başkadır, siz de tanınıyorsunuz. Büyük bir grup olarak gitmişsiniz zaten, bundan başka bir şey de istemiyordunuz.”

Anne, “Ama çevreme daha çok bakmalıydım,” diye karşılık verirken aslında çevresine yeterince bakmış olduğunun ama amacının farklı olduğunun bilincindeydi.

“Hayır, hayır. Yapacak daha iyi bir işiniz varmış. Bana güzel bir gece geçirdiğinizi söylemenize gerek yok. Gözlerinizden okuyabiliyorum bunu. Saatlerinizin nasıl geçtiğini gayet açık görüyorum; her an kulak vereceğiniz güzel bir şeyler varmış. Konsere ara verildiği zamanlarda da sohbetlere kulak vermişsiniz.”

Anne gülümser gibi oldu ve “Bunu gözlerimden mi okuyorsunuz?” diye sordu.

“Evet. Yüz ifadenizden bal gibi anlıyorum ki dün gece dünyanın en hoş insanı olduğunu düşündüğünüz, şu an için başka herkesten önde tuttuğunuz biriyle birlikteymişsiniz.”

Anne’in yanaklarına ateş bastı. Hiçbir şey diyemedi.

Mrs. Smith kısa bir süre durakladıktan sonra, “Durum böyle olduğu için de bu sabah beni ziyaret etmenize ne kadar değer verdiğimi bilmenizi isterim. Zamanınızı çok daha güzel geçirebilecekken gelip benimle oturmanız gerçekten çok büyük bir iyilik.”

Anne bunların hiçbirini duymadı. O hâlâ arkadaşının sezgilerinin yol açtığı şaşkınlığın ve kafa karışıklığının etkisi altındaydı, arkadaşının Yüzbaşı Wentworth hakkında nasıl bilgi edinmiş olabileceğini düşünüyordu. Yine kısa bir sessizlik oldu.

“Mr. Elliot benimle arkadaş olduğunuzu biliyor mu? Benim Bath’te olduğumdan haberi var mı?” diye sordu Mrs. Smith.

“Mr. Elliot mı!” diye yineledi Anne, şaşkınlık içinde başını kaldırıp bakarak. Bir an düşününce nasıl bir yanlış anlamaya kurban gittiğini anladı. Bunu hemen fark etti ve kendini güvende hissettiği için cesaretini toplayarak çok geçmeden soğukkanlılıkla, “Mr. Elliot ile tanışır mısınız?” diye sordu.

“Onunla çok yakın arkadaştık ama artık öyle değiliz. Görüşmeyeli hayli oldu,” diye karşılık verdi Mrs. Smith, ciddi bir tavırla.

“Bundan haberim yoktu. Daha önce hiç söylememiştiniz bunu. Bilseydim, ona sizden söz ederdim,” dedi Anne.

“Doğruyu söylemek gerekirse,” dedi Mrs. Smith, her zamanki neşeli tavrıyla, “ben de bunu yapmanızı istiyorum. Mr. Elliot’a benden söz etmenizi. Sizden onu etkilemenizi istiyorum. Onun bana büyük yararı dokunabilir, tabii eğer, sevgili Miss Elliot, siz bana bu iyiliği yapmaya karar verirseniz.”

“Bunu seve seve yaparım; size en ufak bir yararım olacaksa hiç duraksamayacağımı bilmenizi isterim,” diye karşılık verdi Anne, “ama sanırım Mr. Elliot’ın üzerinde sizin sandığınız kadar etkim yok, sandığınız kadar sözüm geçmez. Böyle bir fikre kapıldığınıza eminim. Beni yalnızca Mr. Elliot’ın bir akrabası olarak görmelisiniz. Bu durumda, kuzininin ondan

rahatlıkla isteyebileceği bir şey olduğunu düşünüyorsanız rica ederim hiç durmayın hemen söyleyin bana.”

Mrs. Smith, Anne’e delici bir bakış attıktan sonra gülümseyerek,

“Biraz aceleci davrandım, sanırım; kusuruma bakmayın. Resmiyete dökülmesini beklemeliydim. Ama sevgili Miss Elliot, eski dostum olarak lütfen bana ne zaman konuşabileceğim hakkında bir ipucu verin. Önümüzdeki hafta mı? Herhalde önümüzdeki haftaya kadar her şey kararlaştırılır, ben de Mr. Elliot’ın talihinden kendi bencilce planlarım için yararlanabilirim.”

“Hayır. Ne önümüzdeki hafta, ne ondan sonraki, ne de daha sonraki hafta. Önümüzdeki hafta düşündüğünüz gibi bir şeyin kararlaştırılmayacağından emin olabilirsiniz. Mr. Elliot ile evlenmeyeceğim. Aklınıza böyle bir şeyin nereden geldiğini öğrenebilir miyim?”

Mrs. Smith ona yine baktı, içtenlikle baktı, gülümsedi, başını iki yana salladı ve,

“Sizi bir anlayabilsem! Ne yapmaya çalıştığınızı bir kavrayabilsem! Doğru an geldiğinde zalimlik etmeyi planlamadığınızı düşünüyorum. O an gelene dek biz kadınlar kimseyi istemeyiz ya zaten. Bu bize özgü bir şeydir, teklif edene kadar erkeklerin hepsine karşı koyarız. Ama niye zalimlik yapasınız ki? Dostumu –şimdi dost olduğumuzu söyleyemem ama ona eski dostum diyebilirim– savunayım. Ondan daha uygun birini nereden bulacaksınız? Daha centilmen, daha hoş bir adamı nereden bulacaksınız? Mr. Elliot’ı öneririm. Albay Wallis’ten de onun hakkında yalnızca iyi şeyler duyduğunuza eminim; eh onu Albay Wallis’ten daha iyi kim tanıyabilir ki?”

“Sevgili Mrs. Smith, Mr. Elliot’ın karısı öleli daha altı aydan fazla olmadı. Kimseye kur yapmamalı.”

“Ah, tek itirazınız buysa,” diye karşılık verdi Mrs. Smith, muzip bir tavırla, “Mr. Elliot güvende demektir, onun için daha fazla yorulmama gerek yok. Evlendiğiniz zaman beni unutmayın, yeter. Benim arkadaşınız olduğumu söyleyin ona, o zaman yapması gereken iş ona külfet gelmeyecektir, şimdi öyle gelmesi, kendine ait bir sürü işi gücü varken bundan kurtulmaya ve kaçınmaya çalışması doğal, belki de çok doğal. Yüz kişinin doksan dokuzu aynısını yapardı. Elbette, benim için ne kadar önemli

olduğunu da bilemez. Neyse, sevgili Miss Elliot, çok mutlu olmanızı diliyor, olacağınıza da inanıyorum. Mr. Elliot böyle bir kadının değerini bilecek kadar akıllıdır. Sizin rahatınız ve huzurunuz benimki gibi kaçmaz. Maddi açıdan her türlü güvenceniz var, onun kişiliğine de güvenebilirsiniz. Yoldan çıkmayacaktır, kimse aklına girip ona zarar veremez."

"Doğru," dedi Anne. "Kuzenim için bu söylediklerinizin hepsine ben de katılıyorum. Soğukkanlı ve oturmuş bir kişiliği var gibi, olur olmaz etki altında kalacak biri değil. Ona çok saygı duyuyorum. Farklı hissetmemi gerektirecek hiçbir şeye de tanık olmadım. Ama onu tanıyalı çok olmadı ve bence kısa zamanda iyi tanınabilecek bir adam değil o. Bu söylediklerim onun benim için hiçbir özel anlamı olmadığına sizi ikna etmeye yeter mi, Mrs. Smith? Gerçekten de yeterince serinkanlıyım. Şerefim üzerine yemin ederim ki benim için özel biri değil o. Eğer bana evlenme teklif edecek olursa (bunu yapmayı düşündüğünü de hiç sanmıyorum ya) teklifini kabul etmeyeceğim. Sizi temin ederim ki kabul etmeyeceğim. Dün geceki konser keyfimi bir şekilde yerine getirdiyse sizi temin ederim ki bunda sizin sandığınızın aksine Mr. Elliot'ın hiçbir payı yok, keyfimi yerine getiren Mr. Elliot değil–"

Anne burada durdu, bu kadar açık verdiğine pişman olarak kıpkırmızı kesildi ama daha azı da pek yeterli olmayacaktı zaten. Başka birinin söz konusu olduğunu anlamasa Mrs. Smith, Mr. Elliot'ın başarısızlığına bu kadar çabuk ikna olmayacaktı. Durum bu olunca daha başka bir neden aramaya gerek görmeden bunu hemen kabul etti, daha fazla açık vermekten kurtulmak isteyen Anne de Mrs. Smith'in niye kendisinin Mr. Elliot ile evleneceğini düşündüğünü, bu fikre nasıl kapıldığını ya da bunu kimden duymuş olabileceğini öğrenmek için sabırsızlanıyordu.

"Bu nereden aklınıza geldi, lütfen söyleyin bana."

"İlk önce," diye yanıt verdi Mrs. Smith, "sürekli birlikte olduğunuzu öğrendiğimde ve size ya da ona yakın olan herkesin bunu ne kadar isteyeceğini fark ettiğimde aklıma geldi; tüm arkadaşlarınızın sizin için aynı şeyi düşündüğünden emin olabilirsiniz. Ama iki gün öncesine kadar bundan söz edildiğini hiç duymamıştım."

"Yani bundan gerçekten söz ediliyor, öyle mi?"

"Dün uğradığınızda size kapıyı açan kadına dikkatli baktınız mı?"

“Hayır. Her zamanki gibi Mrs. Speed açmamış mıydı, yoksa hizmetçi miydi? Kimin açtığına dikkat etmedim.”

“Arkadaşım Mrs. Rooke açtı; Hemşire Rooke, laf aramızda sizi çok merak ediyordu, geldiğinizde burada olup sizi içeri alabileceği için çok sevindi. Marlborough Binaları’ndan daha pazar günü döndü; sizin Mr. Elliot ile evleneceğinizi de bana o söyledi. O da Mrs. Wallis’ten öğrenmiş, hiç fena bir kaynak sayılmaz. Mrs. Rooke pazartesi akşamı bir saat kadar benimle oturdu ve bana bütün hikâyeyi anlattı.”

“Bütün hikâyeyi mi!” diye yineledi Anne, gülerek. “Temelsiz haberlere dayanan böyle bir söylentiden çok uzun bir hikâye çıkmamıştır, eminim ki.”

Mrs. Smith karşılık vermedi.

“Ama,” diye sözlerini sürdürdü Anne, “Mr. Elliot üzerinde böyle bir hakkım olduğu doğru olmasa da size herhangi bir şekilde yardımım dokunabilirse çok sevinirim. Bath’te olduğunuzu ona söyleyeyim mi? Ona iletmemi istediğiniz bir notunuz var mı?”

“Hayır, teşekkür ederim, elbette yok. O anın coşkusuyla ve yanlış bir izlenime kapıldığım için sizi bazı meselelere ortak etmek istemiş olabilirim, ama artık olmaz. Hayır, teşekkür ederim, size zahmet vermemi gerektirecek bir sıkıntım yok.”

“Mr. Elliot’ı yıllardır tanıdığınızı söylediniz, değil mi?”

“Evet, öyle dedim.”

“O evlenmeden önce tanışmıyordunuz herhalde, değil mi?”

“Tanışıyorduk, ben onu ilk tanıdığımda henüz evli değildi.”

“Yakınlığınız var mıydı peki?”

“Çok yakındık.”

“Demek öyle! O halde o zamanlar nasıl biri olduğunu anlatın bana. Mr. Elliot’ın gençliğinde nasıl bir adam olduğunu çok merak ediyorum. Şimdiki haline hiç benziyor muydu o zamanlar?”

“Mr. Elliot’ı üç yıldır hiç görmedim,” diye karşılık verdi Mrs. Smith, bunu söylerken o kadar ciddiydi ki daha fazla bir şey sormak olanaksızdı; Anne tüm bunların merakını daha da kamçılamak dışında bir işe yaramadığını düşündü. İkisi de sustu, Mrs. Smith çok düşünceliydi. Sonunda,

“Çok özür dilerim, sevgili Miss Elliot,” dedi her zamanki içtenliğiyle. “Size verdiğim kısa yanıtlar için özür dilerim ama ne yapmam gerektiğini bilemedim. Size ne demem gerektiğinden emin olamadım, buna karar vermeye çalışıyordum. Hesaba katmam gereken birçok şey vardı. İnsan işgüzarlık etmek, kötü bir izlenim uyandırmak, ortalığı karıştırmak istemiyor. Altında sağlam bir temel olmasa bile aile birliğinin pürüzsüz yüzeyi korumaya değerdir. Ancak kararımı verdim; bunun doğru olduğunu düşünüyorum, Mr. Elliot’ın gerçek yüzüyle tanışmanız gerek. Şu anda onu kabul etmeyi hiç düşünmediğinize tamamıyla inansam da ne olacağını bilemeyiz. İleride bir gün ona farklı duygular besleyebilirsiniz. O yüzden, hazır şimdi önyargılı değilken gerçekleri öğrenin. Mr. Elliot kalpsiz ve vicdansız bir adamdır; düzenbazın, uyanığın, duygusuzun tekidir, yalnızca kendini düşünür; kendi çıkarı ya da rahatı için adına leke sürmeyecek her türlü gaddarlığı ya da kalleşliği yapabilir. Başkalarını hiç umursamaz. Onun yüzünden hayatları mahvolmuş insanları en ufak vicdan azabı duymadan boşlayıp, terk edebilir. Her türlü adalet ve merhamet hissinden yoksun bir insandır. Ah! Onun yüreği karanlıktır, sığ ve karanlık!”

Anne’in şaşkınlığını ve hayretini ifade eden nidaları Mrs. Smith’in duraklamasına neden oldu, ardından daha sakin bir tavırla,

“Söylediklerim sizi şaşırttı. Benim kırgın ve öfkeli bir kadın olduğumu hesaba katmalısınız. Ama kendime hâkim olmaya çalışacağım. Ona hakaret etmeyeceğim. Yalnızca onun hakkında öğrendiklerimi anlatacağım. Gerçekler konuşacak. Mr. Elliot sevgili kocamın yakın arkadaşıydı, kocam ona güvenir ve onu çok severdi, onun kendisi kadar iyi biri olduğunu sanırdı. Yakınlıkları evliliğimden öncesine dayanıyordu. Ben evlendiğimde Mr. Elliot ile kocam çok yakın dosttular; Mr. Elliot’tan ben de çok hoşlandım, ona büyük değer verdim. Biliyorsunuz, on dokuz yaşındayken insan çok derin düşünemiyor ama Mr. Elliot bana pekâlâ başkaları kadar iyi, çoğundan da daha hoş görünmüştü, sürekli birlikteydik. Çoğunlukla şehirdeydik, çok iyi koşullarda yaşıyorduk. O zamanlar Mr. Elliot’ın durumu bizimki kadar iyi değildi, yoksul olan oydu; Temple’da kiralık bir dairesi vardı, beyefendi görüntüsü verebilmek için en fazla bu kadarını yapabiliyordu. İstediği zaman bizim evimiz de onun sayılırdı, kapımız ona her zaman açıktı, bizim için bir kardeş gibiydi. Dünyanın en iyi, en cömert

insanı olan sevgili kocam, zavallı Charles onunla son kuruşunu bile paylaşabilirdi, kesesinin ağzı onun için hep açıktı, ona sık sık para yardımında bulunduğunu biliyordum.”

“Bu anlattıklarınız Mr. Elliot’ın özellikle merak ettiğim yıllarında yaşanmış olmalı,” dedi Anne. “Babamla ablam da onu bu sıralarda tanımış olmalılar. Ben onunla tanışmamıştım, yalnızca ondan söz edildiğini duymuştum ama o zamanlar babama ve ablama karşı tutumunda, sonra da evliliğiyle ilgili koşullarda şimdiki haliyle bir türlü bağdaştırmadığım bir şey vardı. Bambaşka bir adamı anlatıyorlardı sanki.”

Bayan Smith, “Hepsini biliyorum, hepsini biliyorum,” diye atıldı. “Babanızla ve ablanızla ben onu tanımadan önce tanıştırılmıştı ama onlardan söz ettiğini hep duyardım. Onu davet ettiklerini, cesaret verdiklerini biliyorum, onun gitmemeyi seçtiğini de. Size bileceğimi hiç ummadığınız konuları anlatabilirim, evliliğine gelince, o zaman bu konuyla da ilgili her şeyi bilirdim. Olumlu-olumsuz her şeyinden haberdardım; Mr. Elliot’ın umutlarını ve planlarını paylaştığı dostuydum, karısını daha önceden tanımamama rağmen, çünkü kadının toplum içindeki konumu pek makbul olmadığından bu mümkün değildi, evlendikten sonraki tüm hayatını ya da en azından son iki yılına dair her şeyi biliyorum, sormak istediğiniz her soruyu yanıtlayabilirim.”

“Hayır,” dedi Anne. “Onun hakkında özellikle sormak istediğim bir şey yok. Onların mutlu bir çift olmadıklarını oldum olası duyardım. Benim bilmek istediğim o zamanlar babamla tanışıklığını neden hiçe saydığı. Babam onunla son derece nazik bir şekilde ve gerektiği gibi ilgileniyordu. Mr. Elliot kendini neden geri çekti?”

Mrs. Smith, “Hayatının o döneminde Mr. Elliot’ın tek bir amacı vardı, servet sahibi olabilmek ve bunu kanunların izin verdiğinden daha çabuk yapabilmek. Bunu evlilik yoluyla gerçekleştirmeye kararlıydı. En azından yanlış bir evlilikle bu hedefe giden yolun önünü tıkamamaya kararlıydı; (bu konuda haklı olup olmadığını ben bilemem ama) o, babanızın ve ablanızın nezaket gösterilerinin ve davetlerinin amacının Kellynch’in mirasçısıyla ablanızı evlendirebilmek olduğuna inanıyordu, böyle bir evliliğin onu servet ve bağımsızlık hayallerine kavuşturması mümkün değildi. Sizi temin ederim ki işte bu yüzden ailenizden uzak durdu. Bana bütün hikâyeyi

anlattı. Benden hiçbir şey saklamazdı. Sizi Bath'te bırakmışken evlendikten sonra tanıdığım ilk insanın kuzeniniz olması ve onun aracılığıyla sürekli babanızla ablanız hakkında bir şeyler duymak çok şaşırtıcıydı. O bana Miss Elliot'lardan birini anlatıyordu, ben de diğerini sevgiyle anıyordum."

Anne, birden aklına bir şey gelmesiyle, "Belki de," diye atıldı, "belki de ara sıra Mr. Elliot'a benden söz etmişsinizdir, değil mi?"

"Kesinlikle söz ederdim, hem de sık sık. Benim Anne Elliot'ımla böbürlenir, onun çok farklı bir insan olduğunu, ablasına–"

Mrs. Smith tam zamanında kendine hâkim oldu.

"Bu, Mr. Elliot'ın dün gece söylediği bir şeyi açıklıyor," diye haykırdı Anne. "Şimdi anlaşıldı. Kendisine benden söz edilirmiş. Nasıl olduğunu anlayamamıştım. İş kendine gelince insanın hayal gücü ne kadar geniş olabiliyor! Yanılması da ne kadar kolay! Kusura bakmayın, sözünüzü kestim. O halde Mr. Elliot sırf para için evlendi, öyle mi? Bu da onun kişiliğini görmenizi sağlayan ilk olay oldu herhalde, değil mi?"

Mrs. Smith bu noktada biraz duraksadı. "Ah! Bu tip şeylere çok sık rastlanır. Bu dünyada, bir adamın ya da bir kadının para uğruna evlenmesi insanı şaşırtmayacak kadar sık görülen bir olaydır. Ben çok gençtim, çevremde de yalnızca gençler vardı, hepimiz gamsız ve şen bir gruptuk, katı davranış kurallarına bağlı değildik. Eğlence için yaşardık. Şimdi farklı düşünüyorum, zaman ve hastalıklar bana farklı görüşler kazandırdı ama o dönemde Mr. Elliot'ın yaptığında kınanacak bir yan görmediğimi itiraf etmeliyim. İnsanın 'kendisi için en iyi olanı yapması'nı görevi sayıyorduk."

"Ama karısı çok alt tabakadan bir kadın değil miydi?"

"Evet, buna ben de karşı çıktım ama Mr. Elliot dinlemedi. Para, para, para, bütün istediği buydu. Kadının babası çobandı, dedesi de kasap ama bütün bunların önemi yoktu. Aslında iyi bir kadındı, düzgün bir eğitim almıştı, kuzenleri tarafından topluma takdim edilmiş, şans eseri de Mr. Elliot ile tanışmış ve ona âşık olmuştu; kadının kökeni Mr. Elliot açısından hiçbir sıkıntıya ya da kaygıya yol açmadı. Onun tek derdi evlenmeden önce kadının servetine sahip olmayı garantileyebilmekti. Şundan emin olabilirsiniz ki Mr. Elliot şu anda toplum içindeki konumuna ne kadar önem veriyorsa genç bir adamken de bunu o kadar umursamıyordu. Kellynch topraklarına sahip olma şansı önemliydi ama ailenin onurunun beş paralık

değeri yoktu. Onun sık sık, baronetlik unvanı satılabilir olsaydı kendininkini arması, yazıtı, üniforması dahil elli sterlin verecek birine hemen satacağını söylediğini duyardım ama bu konuda söylediklerinin yarısını bile burada tekrar etmeye kalkmayacağım. Haksızlık olur bu ama yine de tüm bu iddialar hakkında elinizde bir kanıt olmalı, olacak da."

"Doğrusu, Mrs. Smith, kanıt istemiyorum," diye atıldı Anne. "Mr. Elliot'ın birkaç yıl önce çizmiş olduğu tabloya ters düşen hiçbir şey ileri sürmediniz. Aksine, bunların hepsi Mr. Elliot hakkında duyduğumuz ve inandığımız şeyleri doğruluyor. Asıl merak ettiğim onun şimdi niye bu kadar farklı olduğu."

"Ama benim içimin rahat etmesi için kalın lütfen, bir iyilik edip Mary'yi çağır mısınız, ya da durun, daha da büyük bir iyilik yapıp lütfen yatak odama kendiniz gidin ve dolabın üst rafında bulacağınız işlemeli küçük kutuyu getirin bana."

Arkadaşının kafasına koyduğunu yapacağını gören Anne, Mrs. Smith'in istediğini yaptı. Kutuyu getirip arkadaşının önüne bıraktı, Mrs. Smith kutunun kilidini açarken içini çekip,

"Bu kutu kocama ait kâğıtlarla dolu; onu kaybettikten sonra gözden geçirmek zorunda kaldıklarımın küçük bir bölümü bunlar," dedi. "Aradığım mektubu, Mr. Elliot kocama biz evlenmeden önce yazmış, nasıl olmuşsa bu mektup atılmadan kalmış, nedenini bilemiyorum. Böyle konularda kocam da diğer erkekler gibi dikkatsiz ve düzensizdi; onun belgelerini incelemeye başladığım zaman bu mektubu başkaları tarafından yazılmış daha da önemsiz mektuplarla birlikte oraya buraya saçılmış olarak buldum, öte yandan gerçekten önemli olan birçok mektup ve belge atılmıştı. İşte burada; mektubu yakmadım çünkü daha o zaman bile Mr. Elliot'ın tutumundan pek hoşnut olmadığım için önceki yakınlığımızı gösteren bütün belgeleri saklamaya kararlıydım. Artık bu mektubun hâlâ bende olmasına sevinmek için başka bir gerekçem de var."

Mektup, Tumbridge Wells'deki Bay Charles Smith'e Londra'dan yazılmıştı ve üzerindeki tarih 1803 yılının Temmuz ayına aitti.

"Sevgili Smith– mektubunuzu aldım. İyiliğiniz karşısında adeta eziliyorum. Keşke dünyada sizin gibi iyi kalpli insanlara daha çok rastlansaydı ama ben yirmi üç yıldır bu dünyada yaşıyorum ve sizin gibisini

hiç görmedim. Şu anda elime yine para geçtiği için yardımınıza ihtiyacım yok, inanın. Ne mutlu bana ki Sir Walter ile kızından kurtuldum. Kellynch'e geri döndüler, yazın ziyaretlerine gitmem için neredeyse yemin ettireceklerdi bana ama Kellynch'e ilk ziyaretimi bir bilirkişiyle birlikte yapacağım ki bana orayı en kârlı şekilde nasıl satışa çıkarabileceğimi söylesin. Ancak, baronetin tekrar evlenmesi hiç de düşük olasılık değil, bunu yapabilecek kadar aptal bir adam. Gerçi evlenecek olursa beni rahat bırakacaklardır, bu da veraset hakkını kaybetmemi karşılayacak bir fiyat sayılır. Baronet geçen yıldan da beter.

Keşke adım Elliot olmasaydı. Bu addan bıktım usandım. Tanrı'ya şükür ki Walter adından kurtulabilirim! Sizden beni bir daha, yani hayatımın sonuna kadar, W. ile başlayan ikinci adımla çağırmamanızı, bana bu şekilde hakaret etmemenizi isteyeceğim. En derin sevgilerimle,

Wm. ELLIOT."

Anne'in böyle bir mektubu okuyup hırslanmaması olanaksızdı, Mrs. Smith onun yanaklarının kızardığını fark edince,

"Son derece saygısız bir dil kullanmış, biliyorum. Tam olarak ne yazdığını unutmuş olsam da yazdıklarından çıkan anlamı anımsıyorum. Ama size onun nasıl bir adam olduğunu gösteriyor. Kocama itiraf ettiklerine bakın. Bundan daha sağlam bir kanıt olabilir mi?"

Anne babası hakkında böyle kelimeler kullanılmış olmasının yarattığı şoku ve aşağılanmayı hemen üstünden atamadı. Kendisinin mektubu görmüş olmasının onur kurallarının çiğnenmesi anlamına geldiğini, bu tip kanıtlara bakarak kimse hakkında yargıya varmamak ya da birini bu yolla tanımaya kalkmamak gerektiğini, iki kişi arasındaki yazışmayı üçüncü bir kişinin görmemesi gerektiğini anımsamak zorunda kaldı, ancak ondan sonra elindeki mektubu geri verecek kadar sakinleşebildi ve,

"Teşekkür ederim. Bu, hiç kuşkusuz, sağlam bir kanıt, söylediğiniz her şeyi kanıtlıyor. Ama Mr. Elliot bizimle şimdi niye dostluk ediyor?" diye sordu.

"Bunu da açıklayabilirim," diye atıldı Mrs. Smith, gülümseyerek.

"Gerçekten mi?"

"Evet. Size Mr. Elliot'ın on iki yıl önce nasıl bir adam olduğunu gösterdim, onun şimdi nasıl bir adam olduğunu da göstereceğim. Bu kez

yazılı kanıt ortaya koyamam ama onun şimdi neyin peşinde olduğuna, ne yapmaya çalıştığına dair isteyebileceğiniz en güvenilir sözlü tanıklığı sağlayabilirim. O şimdi ikiyüzlülük yapmıyor. Sizinle gerçekten evlenmek istiyor. Ailenize şu anda gösterdiği ilgi de içten. Size bunu kimden öğrendiğimi söyleyeceğim, arkadaşı Albay Wallis'ten."

"Albay Wallis mi! Onu tanıyor musunuz?"

"Hayır. Bu bilgi bana o kadar doğrudan değil, biraz dolaylı yoldan ulaştı ama bunun bir önemi yok. Haber kaynaklarım yine ilki kadar sağlam, kulaktan kulağa geçerken eklenmiş olan saçmalıklar kolayca ayıklanabiliyor. Mr. Elliot sizin hakkınızdaki görüşlerini Albay Wallis ile hiç sakınmadan paylaşıyor, aslında Albay Wallis de anladığım kadarıyla duyarlı, dikkatli ve sezgileri güçlü bir adam ama hayli aptal bir karısı var ve karısına, anlatmaması daha iyi olacak şeyleri anlatıyor, her şeyi olduğu gibi karısına aktarıyor. Mrs. Wallis de iyileşmenin verdiği taşkınlıkla hepsini hemşiresine aktarıyor, hemşire de sizinle arkadaş olduğumu bildiği için doğal olarak gelip bana anlatıyor. Pazartesi sabahı sevgili arkadaşım Mrs. Rooke, Marlborough Binaları'nın sırlarının bu kadarını benimle paylaştı. Bütün hikâye derken, gördüğünüz gibi, sandığınız kadar abartmıyordum."

"Sevgili Mrs. Smith, kaynağınız güvenilir değil. Bunlar bir işe yaramaz. Mr. Elliot'ın benim hakkımdaki hiçbir görüşü babamla barışmak için gösterdiği çabaları açıklayamaz. Bunların hepsi ben Bath'e gelmeden önce olmuş. Ben geldiğimde onların araları gayet iyiydi."

"Öyle olduğunu biliyorum, gayet iyi biliyorum ama–"

"Doğrusu böyle dolaylı bir yoldan öğrendiklerimizin doğru olmalarını beklememeliyiz. Gerçekler ve haberler ağızdan ağıza yayılırken birinin aptallığı, öbürünün bilgisizliği yüzünden yanlış anlaşılır, sonunda da geriye doğrulardan pek eser kalmaz."

"Beni bir dinleyin, lütfen. Ne kadarına güvenebileceğinize çok geçmeden kendiniz karar verebileceksiniz çünkü bazı ayrıntıları hemen doğrulayabilir ya da yalanlayabilirsiniz. Kimse Mr. Elliot'ı harekete geçiren ilk nedenin siz olduğunuzu söylemiyor. Aslında sizi, Bath'e gelmesinden önce de görmüş ve beğenmiş ama o zaman gördüğünün siz olduğunu bilmiyormuş. En azından bana bunları anlatan böyle söylüyor. Bu, doğru mu? Geçen yaz

ya da sonbahar, Mr. Elliot, kendi kelimelerini kullanmak gerekirse ‘batıda bir yerlerde’ sizi, siz olduğunuzu bilmeden gördü mü?”

“Çok doğru. Buraya kadarı çok doğru. Lyme’da gördü. O sırada Lyme’daydım.”

Mrs. Smith, “Pekâlâ,” diye sözlerini sürdürdü. “İlk hususun doğruluğu saptanmış olduğuna göre dostumun hakkını teslim edin, lütfen. Demek ki, Mr. Elliot sizi Lyme’da gördü ve o kadar beğendi ki Camden Meydanı’ndaki evde Anne Elliot olarak karşısında yine sizi görünce çok sevindi, o andan başlayarak da hiç kuşkum yok ki, oraya yaptığı ziyaretlerin çifte amacı vardı. Ama önceden de bir amacı vardı, bunun ne olduğunu da şimdi açıklayacağım. Hikâyemde yanlış ya da inanılmaz bulduğunuz bir şey olursa lütfen beni hemen durdurun. Bana anlatılanlara göre ablanızın arkadaşı, şu anda sizinle yaşayan hanım, daha önce siz de ondan söz etmiştiniz, Bath’e Sir Walter ve ablanızla birlikte ta eylül ayında (kısaca onlar buraya ilk geldiklerinde) gelmiş, o zamandan beridir de buradaymış; zeki, kurnaz ve güzel bir kadınmış, yoksul ve yağcıymış, bütün bunlar ve kadının tutumu Sir Walter’ın arkadaşlarında onun Lady Elliot olmaya çalıştığı izlenimini uyandırmış, Miss Elliot’ın bu tehlikeyi görmüyor oluşu da şaşkınlık yaratmış.”

Mrs. Smith burada bir an durdu ama Anne’in söyleyecek bir şeyi yoktu, o yüzden arkadaşı devam etti:

“Durum, aileyi tanıyanlara daha siz dönmeden önce böyle görünüyormuş, Albay Wallis de bunu fark edecek kadar akıllıymış, o zamanlar Camden Meydanı’ndaki eve gelip gidiyor olmasa da Mr. Elliot’a duyduğu saygıdan ötürü orada olup bitenleri takip ediyormuş, Mr. Elliot Noel’den önce bir-iki günlüğüne Bath’e gelince Albay Wallis ona işlerin nasıl göründüğünü, neler konuşulduğunu anlatmış. Şimdi şunu anlamalısınız ki Mr. Elliot’ın baronetliğe verdiği değer zaman içinde ciddi anlamda değişti. Köken ve akrabalık konularındaki görüşleri artık tamamıyla farklı. Uzun zamandır istediği gibi harcayabileceği kadar çok parası olduğundan, para hırsı ya da şımarıklık adına isteyebileceği hiçbir şey kalmadığından gittikçe mutluluğunu vârisi olduğu unvana bağlamayı öğrendi. Bizim arkadaşlığımız sona ermeden de bunun böyle olacağını tahmin etmiştim ama artık bu tahminimin doğru çıktığını biliyorum. Mr.

Elliot, Sir William olmamak fikrine katlanamıyor. Bu nedenle de tahmin edersiniz ki arkadaşından aldığı haberlerin hoşuna gitmiş olduğu düşünülemez, bunun neye yol açtığını da tahmin edebilirsiniz; onun en kısa zamanda Bath'e geri dönmesine ve hem önceki ilişkisini tazelemek hem de aile içinde, karşı karşıya kaldığı tehlikenin gerçek boyutlarını ölçebileceği, gerek görürse o hanıma engel olabileceği bir yer edinebilmek amacıyla bir süre burada kalmasına. İki arkadaş yapılacak tek şeyin bu olduğuna karar vermişler; Albay Wallis de elinden geldiğince arkadaşını destekleyecekmiş. Bu yüzden Albay Wallis aileyle tanıştırılmalıydı, Mrs. Wallis'i de tanıştırmalıydı, herkes herkesle tanışmalıydı. Mr. Elliot bu nedenle geri gelmiş ve bildiğiniz gibi isteği üzerine bağışlanıp tekrar aileye kabul edilmiş; ondan sonra da değişmeyen amacı ve tek amacı (sizin gelişinizle yeni bir amaç daha edinene dek) Sir Walter ile Mrs. Clay'i izlemek olmuş. Onlarla birlikte olma fırsatını hiç kaçırmamış, önlerine çıkmış, her dakika ziyaretlerine gitmiş ama bu konuda ayrıntılara girmeme gerek yok. Kurnaz bir adamın neler yapabileceğini düşünebilirsiniz; bu ışık altında belki yaptığını gördüğünüz bazı kurnazlıkları da anımsayabilirsiniz."

"Evet," dedi Anne. "Bildiklerime ya da kafamda canlandırdıklarıma ters düşecek hiçbir şey söylemiyorsunuz. Kurnazlığın ayrıntılarında her zaman saldırgan bir yön vardır. Bencillik ve ikiyüzlülük adına yapılan hareketler hep tiksindiricidir ama beni şaşırtan bir şey duymadım doğrusu. Mr. Elliot'ın bu şekilde betimlenmesinin çok sarsacağı, buna inanmakta çok zorluk çekecek kişiler tanıyorum ama ben zaten hiçbir zaman tatmin olmamıştım. Davranışlarında hep görünenin ötesinde bir amaç aramıştım. Korktuğunun başına gelmesi olasılığı hakkında şu anda ne düşündüğünü bilmek isterdim, acaba artık tehlikenin azaldığını mı düşünüyor yoksa daha da arttığını mı?"

"Anladığım kadarıyla azaldığını," diye karşılık verdi Mrs. Smith. "Mrs. Clay'in ondan korktuğunu, içyüzünü gördüğünün farkında olduğunu ve planını, onun yokluğunda yapacağı gibi uygulamaya cesaret edemediğini düşünüyormuş. Ama Mr. Elliot er ya da geç bir yerlere gitmek zorunda kalacağına göre Mrs. Clay bugünkü etkisini sürdürdüğü sürece kuzeninizin kendini nasıl güvende hissedebileceğini anlamıyorum. Hemşirenin söylediğine göre Mrs. Wallis'in gülünç bir fikri varmış, siz Mr. Elliot ile

evleneceğiniz zaman evlilik sözleşmesine babanızın Mrs. Clay ile evlenmeyeceğine dair bir madde eklenecekmiş. Mrs. Wallis'in zekâsına uygun bir plan bu ama benim akıllı hemşirem Rooke bunun saçmalığını görüyor. 'İyi de bu Sir Walter'ın başka biriyle evlenmesine engel olmaz ki, hanımefendi,' dedi bana. Doğrusu hemşiremin de Sir Walter'ın ikinci bir evlilik yapmasına pek karşı olacağını sanmıyorum. Evlilikten yana bir kadın olduğu kesin, (mutlaka kendini düşüneceğine göre) Mrs. Wallis'in önerisiyle müstakbel Lady Elliot'a hizmet etme hayalleri kurmadığından kim emin olabilir?"

"Bütün bunları öğrendiğime çok sevindim," dedi Anne biraz düşündükten sonra. "Bazı açılardan onunla birlikte olmak benim için artık daha zor olacak ama ne yapmam gerektiğini daha iyi bileceğim. Daha açıksözlü davranabilirim. Mr. Elliot, belli ki, ikiyüzlü, yapmacık, pişkin bir adam, hayatı boyunca bencilliği dışında ona yol gösterecek bir ilkeye bağlı olmamış."

Ama Mr. Elliot konusu bu kadarla kapanmadı. Mrs. Smith ilk amacından sapmıştı, Anne de ailevi kaygıları arasında arkadaşının ilk başta kuzeninin ne kadar aleyhinde konuştuğunu unutmuştu ama şimdi bu imaların açıklanmasına dikkatini vermesi gerekiyordu; Anne öyle bir hikâye dinledi ki bu hikâye arkadaşının sınırsız öfkesini tamamıyla haklı göstermese de Mr. Elliot'ın ona büyük bir düşüncesizlik yaptığını, hem adaletsiz hem de merhametsiz davrandığını kanıtlıyordu.

Anne, (Mr. Elliot'ın evliliği yakınlıklarına hiçbir şekilde zarar vermediği için) onların eskisi gibi hep birlikte olduklarını ve Mr. Elliot'ın arkadaşını altından kalkamayacağı harcamalara sürüklediğini öğrendi. Mrs. Smith bunun suçunu üstlenmek istemiyordu, kocasına toz kondurmaya da pek yanaşmıyordu ama Anne, Smith'lerin gelirlerinin hiçbir zaman sürdürdükleri yaşam tarzına yetmediğini ve ilk günden beri genel ve ortak bir savurganlık içinde yaşamış olduklarını hissetti. Karısının anlattıklarından Mr. Smith'in, sıcakkanlı ve yumuşak başlı, biraz ihmalkâr, pek zeki sayılmayacak, arkadaşından çok daha cana yakın, ona hiç benzemeyen, onun tarafından hem yönlendirilen hem de büyük olasılıkla küçümsenen bir adam olduğunu anladı. Mr. Elliot evliliği sayesinde büyük bir varlığa kavuşmuş, başını derde sokmadan (çünkü rahatına düşkünlüğü

sayesinde uyanık bir adam olmuştu) zevkin ve gösterişin sağlayabileceği her türlü doyuma ulaşmıştı, o zenginleşip arkadaşı yoksullaşırken arkadaşının maddi sorunlarını hiç umursamamış, aksine karı-kocayı kışkırtıp batmalarına neden olacak harcamalar yapmaya özendirmişti; işte Smith'ler bu nedenle batmışlardı.

Kocası içine düştüğü durumu tam olarak öğrenemeden ölmüştü. Daha önceleri de arkadaşlarının dostluklarını sınayacakları ve Mr. Elliot'ınkini sınamamalarının daha iyi olacağını anlayacakları kadar parasız kalmışlardı ama Mr. Smith'in işlerinin ne kadar kötü durumda olduğu ancak ölümünden sonra tam olarak anlaşılmıştı. Mr. Smith, Mr. Elliot'a büyük değer verdiğinden sağduyusundan çok duygularına güvenerek vasiyetini yerine getirmesi için onu görevlendirmişti ama Mr. Elliot bunu yapmamıştı; durumundan ötürü çektiği kaçınılmaz sıkıntılara bir de Mr. Elliot'ın görevini yapmamasından kaynaklanan zorluklar ve üzüntüler eklenince Mrs. Smith'in bunları anlatırken acı çekmemesi, dinleyenin de aynı şekilde yapılan bu haksızlık karşısında isyan etmemesi mümkün değildi.

Mrs. Smith, Mr. Elliot'ın bu konuyla ilgili yazdığı mektuplardan bazılarını, kendisinin ısrarla yaptığı başvurulara genç adamın verdiği yanıtları Anne'e gösterdi; hepsi de aynı şekilde Mr. Elliot'ın sonuçsuz kalacak bir çabaya girişmeme kararlılığını ortaya koyuyordu, Mr. Elliot bu nedenle Mrs. Smith'in başına açılabilecek her türlü derde de soğuk bir nezaket kisvesi altında aynı katı kalpli kayıtsızlıkla yaklaşmıştı. Korkunç bir nankörlük ve acımasızlık tablosuydu bu; Anne bazı anlarda uluorta işlenmiş en adice suçun bile bundan daha kötü olamayacağını düşündü. Dinleyeceği çok şey vardı; daha önceki konuşmalarda şöyle bir değinilmiş olan her şeyin, geçmişe ait kötü anıların, peş peşe yaşanan üzüntülere dair ayrıntıların üzerinde bu kez uzun uzun durdular. Anne, bunun ne büyük bir rahatlama sağladığını gayet iyi anlayabiliyor, arkadaşının her zamanki sakinliğine daha da şaşmaktan kendini alamıyordu.

Mrs. Smith'in anlattığı üzücü hikâyelerden biri özellikle sinir bozucuydu. Kocasının Batı Hint Adaları'nda bir mülkü vardı ama burası yine bu mülke ait birtakım borçların ödenmesini sağlamak amacıyla yıllardır ipotekliydi; Mrs. Smith bu mülkün gerekli girişimlerin yapılmasıyla artık kurtarılabileceğine inanıyordu; bu mülk çok büyük olmasa da mevcut

parasal durumu göz önüne alındığında Mrs. Smith'i hayli rahatlatmaya yeterdi. Oysa bununla uğraşabilecek kimse yoktu. Mr. Elliot hiçbir şey yapmıyordu, Mrs. Smith de, hem sağlık durumu nedeniyle kendi bu işle ilgilenemediğinden hem de parasızlık nedeniyle ilgilenecek birini tutamadığından, bir şey yapamıyordu. Ona akıl vererek yardımcı olabilecek akrabaları bile yoktu, avukata danışmaya da parası yetmiyordu. Para sıkıntısından kaynaklanan tam bir açmazdı bu. Daha iyi koşullarda olabileceğini, biraz çabayla bunun sağlanabileceğini düşünmek, öte yandan geciktikçe hakkını kaybedebileceğinden korkmak, buna dayanmak çok zordu.

İşte Mrs. Smith, Anne'in bu noktada Mr. Elliot ile kendisi arasında aracı rolü oynamasını umuyordu. Onların evleneceklerini ilk duyduğunda arkadaşını kaybetmekten çok korkmuştu ama daha sonra Mr. Elliot'ın, onun Bath'te olduğundan bile haberi olmadığı için böyle bir şey istemiş olamayacağından emin olunca bu sefer de sevdiği kadının, genç adam üzerindeki etkisinden kendisi için yararlanabileceği aklına gelmişti, Mrs. Smith bunun üzerine Anne'in duygularını da bu işe ortak etmeye hazırlanmıştı ki arkadaşının bu evliliği yalanlaması her şeyi değiştirdi; böylece ilk amacını gerçekleştirme umudunu yitirmiş olsa da en azından bütün hikâyeyi kendi açısından anlatabilme rahatlığını kazanmış oldu.

Anne, Mr. Elliot hakkında anlatılan her şeyi dinledikten sonra arkadaşının, konuşmalarının başında genç adamdan övgüyle söz etmiş olmasına şaşırdığını dile getirmekten kendini alamadı. Mrs. Smith, "onu adeta tavsiye edip övmüştü!"

"Sevgili arkadaşım," diye karşılık verdi Mrs. Smith, "yapacak başka bir şey yoktu. Mr. Elliot henüz teklif etmemiş de olsa sizin onunla evleneceğinize kesin gözüyle bakıyordum; o yüzden de Mr. Elliot kocanız olsaydı gerçekleri söylemem nasıl yakışık almaz idiyse şimdi de söyleyemezdim. Mutluluktan söz ederken, sizin için içim sızlıyordu; ama yine de Mr. Elliot akıllı ve ılımlı bir adamdır, bir de karşısında sizin gibi bir kadın olunca, durum tamamıyla umutsuz sayılmaz. İlk karısına çok kötü davrandı. Birlikte çok mutsuz olmuşlardı. Ama o kadın saygı duyulmayacak kadar cahil ve hoppaydı, Mr. Elliot da onu hiçbir zaman sevmemişti. İkinizin daha iyi geçineceğinizi ummaya hazırdım."

Anne Yüzbaşı'yla evlenmeye ikna edilmiş olabileceğini o anda fark etti ve sonrasında yaşayacağı perişanlığı düşünerek irkildi. Lady Russell onu pekâlâ ikna etmiş olabilirdi!!! Hem de zamanla, belki de iş işten geçtikten sonra her şey ortaya çıktığında perişan olacakları bir varsayıma dayanarak ikna edilmiş olacaktı.

Lady Russell'ın daha fazla kandırılmaması çok önemliydi, sabahın büyük bir bölümünü ayırdıkları bu görüşmenin sonuçlarından biri Anne'in, Mr. Elliot'ın Mrs. Smith'e nasıl davrandığı hakkında her şeyi Lady Russell'a anlatmakta serbest olduğuydu.

22. Bölüm

Anne tüm bu duyduklarını düşünmek üzere eve döndü. Mr. Elliot hakkında öğrendikleri bir bakıma onu rahatlatmıştı. Artık ona şefkat göstermek zorunda değildi. Mr. Elliot, Yüzbaşı Wentworth'ün aksine zorla yakınlık kurmaya çalışıyordu; Anne, kuzeninin bir gece önce kendisine gösterdiği ilginin ne büyük talihsizlik olduğunu ve yol açmış olabileceği onarılmaz zararı salim kafayla enine boyuna düşündü. Artık ona acımak yoktu. Ama Anne yalnızca bu açıdan rahatlamıştı. Başka her açıdan, çevresine baktıkça ya da ilerisini düşündükçe güvensizlik duyacağı ve kaygılanacağı daha çok şey buluyordu. Lady Russell'ın yaşayacağı hayal kırıklığı ve acının; babasıyla ablasını bekleyen onur kırıklığının ve nasıl engel olacağını bilemediği daha birçok talihsizliği önceden görebilmenin üzüntüsünü yaşıyordu. Mr. Elliot'ın içyüzünü öğrenmiş olduğuna şükrediyordu. Mrs. Smith gibi eski bir dostunu ihmal etmediği için ödüllendirilmeyi hak ettiği hiç aklına gelmezdi ama işte ödülünü almıştı! Mrs. Smith ona başka kimsenin anlatamayacağı şeyler anlatmıştı. Bildiklerini ailesiyle paylaşabilir miydi? Ama bu, hiçbir işe yaramazdı. Lady Russell ile konuşmalıydı, ona anlatmalı, ona danışmalıydı, elinden geleni yaptıktan sonra da sonuçları olabildiğince sakin bir şekilde beklemeliydi, ne de olsa soğukkanlılığa en çok, Lady Russell'a anlatamayacağı, tamamıyla kendine saklaması gereken kaygılar ve korkularla baş edebilmek için ihtiyaç duyacaktı.

Eve vardığında amaçladığı gibi Mr. Elliot'ı görmekten kurtulduğunu öğrendi, kuzeni gelmiş ve uzun bir sabah ziyareti yapmıştı; ama Anne tam sevinmiş ve kendini güvende hissetmişti ki onun akşam yine geleceğini öğrendi.

Elisabeth, aldırmaz gibi yaparak "Onu davet etmeye hiç niyetim yoktu ama o kadar çok imada bulundu ki, en azından Mrs. Clay öyle diyor," dedi.

“Evet, öyle diyorum. Hayatımda birinin davet edilmek için bu kadar çabaladığını hiç görmemiştim. Zavallı adam! Onun haline gerçekten üzüldüm çünkü sizin katı yürekli ablanız gaddarlığa meyilli görünüyor,” diye karşılık verdi Mrs. Clay.

“Ah!” diye küçük bir çığlık attı Elisabeth, “bir centilmenin imalarını duyunca hemen yelkenleri suya indirmeyecek kadar alışığım bu oyuna. Ama Mr. Elliot’ın bu sabah babamı kaçırdığı için ne kadar üzüldüğünü görünce dayanamadım çünkü onunla Sir Walter’ı bir araya getirme fırsatını hiç kaçırmak istemem. Birlikte olmaktan öyle büyük zevk alıyorlar ki! İkisi de çok hoş davranıyor. Mr. Elliot babama o kadar saygı gösteriyor ki.”

“Ne harika!” diye atıldı Mrs. Clay ama Anne’den yana bakmaya cesaret edemedi. “Tıpkı baba-oğul gibi! Sevgili Miss Elliot, baba-oğul gibi diyebilirim, değil mi?”

“Ah! Kimsenin ne diyeceğine karışmam ben. Böyle düşünüyorsanız ne âlâ! Ama şerefim üzerine yemin ederim ki ben onun gösterdiği ilginin nedeninin de öbür erkeklerden farklı olduğunu pek sanmıyorum.”

Mrs. Clay, ellerini havaya kaldırıp gözlerini yukarı dikerek, “Sevgili Miss Elliot!” diye bağırdıktan sonra sessizliğe gömülerek hayretinin geri kalanını kendine sakladı.

“Onun için bu kadar telaşlanmanıza gerek yok, sevgili Penelope. Sonuçta onu davet ettim, biliyorsunuz. Giderken yüzü gülüyordu. Yarın bütün gün Thornberry Park’taki arkadaşlarında olacağını duyunca ona acıdım.”

Anne, ablasının arkadaşının oyunculuk yeteneğine, asıl amacına ulaşmasına varlığıyla engel olan bu kişiyi memnuniyetle bekleyişine ve karşılayışına hayran kaldı. Mrs. Clay’in, Mr. Elliot’ın yüzünü görmekten nefret etmemesi olanaksızdı ama yine de son derece nazik ve sakin bir tavır takınabiliyor, kendini Sir Walter’a her zamankinin ancak yarısı kadar adamasına izin verilmesinden gayet memnun görünüyordu.

Mr. Elliot’ın salona girdiğini görmek Anne’in canını sıktı; kuzeninin, konuşmak için yanına yaklaşmasıysa hayli rahatsız ediciydi. Eskiden de onun her zaman tam anlamıyla içten olmadığını hissederdi ama şimdi her şeyde bir samimiyetsizlik görüyordu. Mr. Elliot’ın babasına gösterdiği nezaket ve saygı onun daha önce kullanmış olduğu sözlerle çelişiyor ve insanı tiksindiriyordu; Anne, onun Mrs. Smith’e ne kadar acımasızca

davrandığını düşündükçe şimdiki gülümsemelerine, ılımlı tutumuna ya da yapmacık duyarlılık gösterilerine katlanmakta çok zorlanıyordu.

Anne, Mr. Elliot'ın sitem etmesine neden olacak bir tavır değişikliğine gitmekten kaçınmak istiyordu. Her türlü sorudan ya da övgüden kaçabilmek en büyük amacıydı ama niyeti ona, aralarındaki akrabalık ilişkisinin izin verdiği ölçüde soğuk davranmak ve kendini sessizce geri çekerek kuzeniyle zaman içinde kurmaya sürüklendiği bir nebze gereksiz yakınlıktan kurtulabilmekti. Bu yüzden bir önceki geceye oranla ona karşı çok daha temkinli ve mesafeliydi.

Mr. Elliot, hakkındaki övgüleri nasıl ve nerede duymuş olabileceğine dair genç kadının merakını tekrar uyandırmayı denedi; Anne'in daha fazla ısrar etmesini çok arzu ediyordu ama büyü bozulmuştu bir kere; alçakgönüllü kuzininin gururunu okşayabilmek için kalabalık bir salonun sıcaklığına ve canlılığına ihtiyaç olduğunu anladı, en azından bunu o sırada, diğerlerinin fazla zorlayıcı talepleriyle karşı karşıyayken göze alabileceği yolların hiçbiriyle başaramayacağını gördü. Kendi davranışlarının en affedilmez olanlarını Anne'in aklına getirdiği için bu konunun artık çıkarlarına ters düştüğünüyse tahmin edemedi.

Anne onun ertesi sabah gerçekten de Bath'ten ayrılacağını, erkenden yola çıkacağını ve iki gün boyunca dönmeyeceğini öğrenince sevindi. Genç adam döndüğü akşam yine Camden Meydanı'ndaki eve davetliydi ama perşembe gününden cumartesi akşamına kadar oralarda olmayacağı kesindi. Mrs. Clay diye birinin her dakika gözünün önünde olması yeterince kötüydü ama buna bir de ikiyüzlü birinin eklenmesi her türlü rahat ve huzurun kaçacağı anlamına geliyordu. Babasıyla Elisabeth'e oynanmakta olan bu oyunu, onları bekleyen onur kırıklığını düşünmek öyle utanç vericiydi ki! Mrs. Clay'in bencilliği Mr. Elliot'ınki kadar çetrefil ve tiksindirici değildi; Anne sırf Mr. Elliot'ın bu evliliği engellemek için başvurduğu şeytanlıklardan kurtulabilmek için tüm kötü yönlerine rağmen bu evliliğe hemen razı olabilirdi.

Anne, cuma sabahı erkenden Lady Russell'ı ziyaret edip ona bilmesi gerekenleri anlatmak niyetindeydi, kahvaltıdan hemen sonra da gidecekti ama Mrs. Clay de Elisabeth'i bir zahmetten kurtarmak için dışarı çıkmak üzere olduğundan böyle bir yol arkadaşından kurtulduğuna emin olana

kadar beklemeye karar verdi. Bu yüzden Rivers Sokağı'na yapmak istediği ziyaretten söz etmeden önce Mrs. Clay'i güzelce yolcu etti.

"Pekâlâ," dedi Elisabeth, "Ben yalnızca sevgilerimi yollayabilirim. Ah! Bana okumam için verdiği şu sıkıcı kitabı da geri götürebilirsin, okuyup bitirmişim gibi davran. Ülkedeki her yeni şiir ve politik makaleyle kendime eziyet edip duramam. Zaten Lady Russell insanı dergileriyle yeterince sıkıyor. Ona bunu söylemesen de olur ama geçen akşam giydiği elbise korkunçtu bence. Onun, giyim zevki olan bir kadın olduğunu sanırdım ama konserde ondan utandım doğrusu. Çok resmi ve *arrangé* bir havası vardı! Bir de dimdik oturuyor! Sevgilerimi yolluyorum, elbette."

"Benimkileri de iletmeyi unutma," dedi Sir Walter, "saygılarımı sunuyorum. Pek yakında onu ziyaret etmek istediğimi de söyle. Nazik bir not ilet ama aslında yalnızca kartımı bırakacağım. O yaştaki kadınlara sabah ziyareti yapmamak gerek çünkü pek az makyaj yapabiliyorlar. Bir ruj sürebilse görülmekten korkmayacak ama onu son ziyaretimde perdelerin hemen kapatıldığını fark ettim."

Babası konuşurken kapı vuruldu. Kim olabilirdi bu? Mr. Elliot'ın her saatte yaptığı habersiz ziyaretleri anımsayan Anne onun on iki kilometre uzakta sözü olduğunu bilmese gelenin o olduğunu düşünebilirdi. Her zamanki gibi bir süre merakla bekledikten sonra yaklaşan ayak seslerini duydular, ardından da "Mr. ve Mrs. Musgrove" salona buyur edildi.

Musgrove'ların yol açtığı en güçlü duygu şaşkınlıktı ama Anne onları gördüğüne gerçekten sevinmişti, ötekiler de bu beklenmedik konukları yakışık alır şekilde karşılayamayacak kadar üzülmemişlerdi, Mary ile Charles'ın, en yakın akrabalarının orada yatıya kalmayı düşünerek gelmedikleri ortaya çıkar çıkmaz da Sir Walter ile Elisabeth daha da nazik bir tavır takınıp gerektiği gibi konukseverlik gösterebildiler. Mary ile Charles, Bath'e Mrs. Musgrove ile birlikte birkaç günlüğüne gelmişlerdi ve White Hart'ta kalıyorlardı. Bu kadarını çok geçmeden anlamışlardı ama Sir Walter ile Elisabeth, övgüleri karşısında zevkten dört köşe olarak Mary'ye diğer salonu gezdirmeye gidene dek Anne, Charles'tan Bath'e geliş hikâyelerini ya da Mary'nin gülümseyerek ima ettiği işlerinin ne olduğunu öğrenemediği gibi kız kardeşinin Bath'e gelen grupta kimlerin olduğuna dair yarattığı kafa karışıklığını da gideremedi.

Anne işte o zaman, Charles ve Mary ile birlikte Mrs. Musgrove, Henrietta ve Yüzbaşı Harville'in de Bath'te olduklarını öğrendi. Charles ona bütün hikâyeyi son derece mantıklı bir şekilde özetledi, hikâye Anne'in çok alıştığı türdendi. Plan ilk olarak Yüzbaşı Harville'in iş nedeniyle Bath'e gelmek istemesi üzerine şekillenmişti. Yüzbaşı Harville bu konuya bir hafta önce değinmişti, av mevsimi sona erdiğinden yapacak bir iş olsun diye Charles da onunla birlikte gitmeyi önermişti, kocası yalnız kalmamış olacağı için Mrs. Harville de bu fikirden çok hoşlanmıştı ama Mary yalnız kalmaya dayanamazdı, bu yüzden o kadar mutsuz olmuştu ki bir-iki gün boyunca kesin bir karar verememişler ya da vazgeçer gibi olmuşlardı. Ama sonra, duruma Charles'ın annesiyle babası el koymuştu. Annesinin, Bath'te görmek istediği bazı eski arkadaşları vardı; Henrietta'nın da hem kendine hem de kız kardeşine gelinlik alması için iyi bir fırsattı bu, sonuçta Yüzbaşı Harville rahat etsin diye anne Musgrove diğerlerini sahiplenmişti, Charles ile Mary de gruba âdet yerini bulsun diye katılmışlardı. Bath'e bir gece önce geç saatte varmışlardı. Mrs. Harville, çocukları ve Yüzbaşı Benwick Uppercross'ta, Mr. Musgrove ile Louisa'nın yanında kalmışlardı.

Anne yalnızca işlerin, Henrietta'nın gelinliğinin konuşulacağı noktaya gelmiş olmasını yadırgamıştı. Onların maddi sıkıntılar yüzünden pek yakında evlenemeyeceklerini düşünmüştü ama Charles'tan öğrendiğine göre, (Mary'den gelen son mektuptan sonra) çok yeni bir gelişme yaşanmış, bir arkadaşı Charles Hayter'a, yaşı tutmayan ve daha birkaç yıl da tutmayacak olan bir genç yerine rahiplik görevini üstlenmesini önermişti; genç adamın buradan elde edeceği gelire ve görev süresi tamamlanana dek daha kalıcı bir iş bulacağına güvenen aileler de iki gencin isteklerini kabul etmişti, gençler birkaç ay içinde, neredeyse Louisa kadar çabuk evleneceklerdi. "Hem de çok güzel bir yerde yaşayacaklar," diye ekledi Charles, "Uppercross'tan yalnızca kırk kilometre uzaklıkta, çok güzel bir kasabada, Dorsetshire'ın güzel bir bölgesinde. Krallıktaki en iyi av arazilerinden biri, çevrede her biri ötekinden daha titiz ve kıskanç üç büyük toprak sahibi var, Charles Hayter bu üçünden en az ikisinden av daveti alacaktır. Gerçi o buna gerektiği gibi değer vermez. Charles, spora pek düşkün değil. Onun en kötü yanı bu."

“Çok sevindim,” diye bağırdı Anne. “Böyle olduğuna özellikle sevindim, ikisi de en iyiyi hak eden ve oldum olası bu kadar iyi arkadaş olmuş kız kardeşlerden birinin kısmeti ötekine gölge düşürmemeli, refah ve bolluk açısından ikisinin böyle denk olmalarına sevindim. Umarım annenle baban ikisi için de mutludur.”

“Ah, evet! Damatlar daha zengin olsalar babam daha memnun olurdu ama bulabileceği başka bir kusur yok zaten. Para işlerini bilirsin, iki kız çocuğunu aynı anda evlendirmek çok kolay olmasa gerek, babamın birçok konuda sıkıntı çekmesine neden oluyor. Yine de kızların buna hakları olmadığını söylemiyorum. Elbette ki kız çocukları olarak paylarına düşeni alacaklar, zaten babam bana karşı her zaman çok yardımsever ve cömert bir baba olmuştur. Mary, Henrietta’nın evliliğini pek hoş karşılamıyor. Hiçbir zaman hoş karşılamamıştı, biliyorsun. Ama Charles Hayter’a haksızlık ediyor, Winthrop’u da küçümsüyor. Ona arazinin ne kadar değerli olduğunu anlatamıyorum. İleride gayet denk bir evlilik olacak bu; Charles Hayter’ı da oldum olası sevmişimdir, şimdi de bundan vazgeçecek değilim.”

“Mr. ile Mrs. Musgrove gibi mükemmel anne babalar,” diye atıldı Anne, “çocuklarının evlenmelerine sevineceklerdir. Onlar mutlu olsunlar diye ellerinden geleni yaptıklarından eminim. Gençler için böyle bir anne babaya sahip olmak ne büyük şans! Senin annenle babanda gerek gençlerin gerekse daha ileri yaştakilerin yanlış işler yapmalarına ve üzülmelerine neden olan hırs duygusundan eser yok. Louisa’nın artık tamamıyla iyileşmiş olduğunu düşünüyorsunuzdur umarım, değil mi?”

Charles yanıt verirken duraksar gibiydi. “Evet, ben öyle düşünüyorum; büyük ölçüde iyileşti ama değişti de; çevrede koşuşup hoplayıp zıplamıyor; kahkahalar atıp dans etmiyor; hayli değişti. Kapıyı biraz sert kapatacak olsak suya düşmüş bir civciv gibi çırpınıyor; Benwick de bütün gün onun dizinin dibinde oturup ona şiirler okuyor ya da kulağına bir şeyler fısıldıyor.”

Anne gülmekten kendini alamadı. “Bu hiç sana göre bir şey değil, biliyorum ama ben onun dört dörtlük bir genç adam olduğunu düşünüyorum,” dedi.

“Hiç kuşku yok ki öyle, bundan kimsenin kuşkusu yok; herkesin benimle aynı zevk ve amaçlara sahip olmasını isteyecek kadar baskıcı bir adam

olduğumu düşünmüyorsundur umarım. Benwick'e çok değer veriyorum; onu konuşturmayı başarabilirsen söyleyecekleri de çok oluyor. Okumanın ona bir zararı dokunmamış çünkü okuduğu kadar savaşmış da. Cesur bir adam o. Geçen pazartesi günü onu daha öncekinden çok daha yakından tanımış oldum. Bütün sabahı babamın ambarlarında fare avlamak için mücadeleyle geçirdik; kendi üstüne düşeni öyle ustalıkla yerine getirdi ki o günden beri onu daha da çok seviyorum."

Bu sırada Charles'ın ötekilere katılıp aynaları ve porselenleri hayranlıkla incelemesi zorunluluğu doğduğundan konuşmalarına ara vermek zorunda kaldılar ama Anne Uppercross'taki durumu anlamasına yetecek kadarını duymuştu, duydukları da onu sevindirmişti, sevinirken iç çekmesine rağmen bu iç çekişte haset yoktu. Musgrove kızlarının mutluluklarına gıpta ettiği kesindi ama onların mutluluklarının azalmasını istemezdi.

Bütünüyle bakıldığında Musgrove'ların ziyareti gayet iyi geçmiş sayılırdı. Mary'nin keyfi yerindeydi, bu neşeli ortamın ve değişikliğin tadını çıkarıyordu, hele kayınvalidesinin dört atlı arabasıyla yolculuk etmekten ve Camden Meydanı'ndaki evden tamamıyla bağımsız olmaktan öyle memnun kalmıştı ki ruh hali her şeyi tam da gerektiği gibi beğenmeye ve evin kendisine anlatılan üstünlüklerini kabul etmeye uygundu. Babasıyla ablasından bir isteği yoktu, onların salonlarının güzelliği ne de olsa onun saygınlığını da bir nebze artırıyordu.

Elisabeth kısa bir süre hayli sıkıntı çekti. Mrs. Musgrove'un ve yanındakilerin akşam yemeğine davet edilmeleri gerektiğini düşünüyordu ama oldum olası Kellynch'lı Elliot'lardan daha alt mevkideki insanların bir akşam yemeğinin elevereceği tarz değişikliklerini, uşakların sayısındaki azalmayı görmelerini de göze alamıyordu. Âdetlere uymakla gösterişi korumak arasında gidip geliyordu ama sonunda gösterişi koruma kaygısı daha ağır basınca tekrar rahatladı. Kendini şöyle ikna etmişti, "Bunlar modası geçmiş âdetler, taşraya has bir konukseverlik, bizler yemek davetleri vermiyoruz, Bath'te çok az insan bunu yapıyor, Lady Alicia hiçbir zaman yapmıyor, bir ay burada kalmalarına rağmen kendi kız kardeşinin ailesini bile yemeğe davet etmedi; ayrıca Mrs. Musgrove için de çok zor olacaktır bu, kendi programını bozacaktır. Gelmemeyi yeğleyeceğine eminim; bizim aramızda kendini rahat hissetmeyecektir. Hepsini bir iskambil partisine

davet ederim, böylesi çok daha iyi olur, hem bir değişiklik olur hem de ağırlanmış olurlar. Daha önce böyle salonlar görmemişlerdir. Yarın akşam seve seve geleceklerdir. Normal bir parti olacak, küçük ama çok şık.” Bütün bunlar Elisabeth’in içini rahatlatmıştı, oradaki iki kişiyi davet edip orada olmayanları da beklediklerini söylediklerinde Mary de bir o kadar sevindi. Onun Mr. Elliot ile tanışmasını, Lady Dalrymple ile Miss Carteret’e takdim edilmesini özellikle arzu ediyorlardı, neyse ki üçü de geleceklerine zaten söz vermişlerdi; Mary’ye bundan daha sevindirici bir ilgi gösterilemezdi. Miss Elliot, Mrs. Musgrove’u ertesi sabah ziyaret etmek şerefine erişecekti; Anne ise Mrs. Musgrove ile Henrietta’yı hemen görmek için Charles ve Mary ile birlikte evden çıktı.

Anne, Lady Russell ile buluşma planını şimdilik ertelemek zorundaydı. Üçü birlikte birkaç dakikalığına Rivers Sokağı’na uğradılar ama Anne konuşmak istediği konuyu bir gün daha ertelemesinin bir sakıncası olmayacağına karar verdi ve geçen sonbaharını birlikte geçirmiş olduğu arkadaşlarını görmek üzere hemen White Hart’a doğru yola çıktı, belleğinde yer etmiş birçok anı nedeniyle onları görmeye can atıyordu.

Mrs. Musgrove ile kızını kaldıkları otelde yalnız başlarına buldular, her ikisi de Anne’i çok sıcak karşıladı. Henrietta son zamanlarda olgunlaşan görüşlerinin ve yeni kavuştuğu mutluluğun etkisiyle eskiden beri sevdiği herkese büyük saygı ve ilgi gösteriyordu; Mrs. Musgrove da zor günlerinde kendilerine gösterdiği ilgiden ötürü Anne’e büyük sevgi duyuyordu. Ortama, Anne’in kendi evinde yokluğunu hissederek üzüldüğü bir içtenlik ve sıcaklık hâkimdi. Anne’den kendilerine olabildiğince çok zaman ayırmasını rica ettiler, her gün gelmesini ve bütün günü onlarla geçirmesini istediler, daha doğrusu genç kadına aileden biri gibi davrandılar, bunların karşılığında da Anne haliyle onlara her zamanki gibi ilgi gösterip yardımcı oldu; Charles onları baş başa bırakınca Mrs. Musgrove’un Louisa’nın hikâyesini, Henrietta’nın da kendisininkini anlatmasını dinledi, Bath’te neler yapabilecekleri hakkında onlara fikir verdi, mağaza önerilerinde bulundu; ara ara da Mary’ye elbisesinin fiyongunu değiştirmekten anlaşmazlıklarını çözmeye; anahtarlarını bulmaktan takılarını düzenlemeye ve kimsenin ona haksızlık etmediğine onu ikna etmeye çalışmaya varıncaya kadar ihtiyacı olan her konuda yardımcı oldu, Mary de çoğu zamanki gibi

neşesi yerinde olarak içmelerin girişine bakan bir pencerenin yanına oturmuş ara ara hayallere dalmadan edemiyordu.

Telaşlı bir sabah olması normaldi. Bir otelde kalabalık bir topluluk kalıyorsa orası her an değişen hareketli manzaralara sahne olacak demektir. Beş dakikada bir ya bir not ya da bir paket geliyordu; Anne oraya geleli yarım saat olmamıştı ki eski dostlarından oluşan bir grup Mrs. Musgrove'un çevresini sardı; Charles da Yüzbaşı Harville ve Yüzbaşı Wentworth ile birlikte geri döndü. İkincisinin gelişi bir anlık bir şaşkınlıktan fazlasını yaratmış olamazdı. Ortak arkadaşlarının Bath'e gelişlerinin ikisini çok geçmeden tekrar bir araya getireceğini Anne'in düşünmemiş olması olanaksızdı. Son buluşmaları Yüzbaşı Wentworth'ün duygularının açıklık kazanması açısından önemli olmuştu. Anne bundan çok sevindirici bir sonuç çıkarmıştı ama Yüzbaşı'nın yüzüne bakınca onun, konser salonundan aceleyle çıkmasına neden olan kanaatini hâlâ koruduğundan korktu. Yüzbaşı genç kadınla konuşabilecekleri kadar yakın olmak istemiyor gibiydi.

Anne sakin olmaya, işleri oluruna bırakmaya ve karşılıklı güven duymayı savunan şu görüşün üzerinde durmaya çalıştı: "Aramızda bir bağ varsa birbirimizin kalbinden geçenleri çok geçmeden anlayabilmeliyiz. Artık çocuk değiliz ki rüzgârdan nem kaparak, her dakika huzursuzluk çıkaracak bir neden bularak mutluluğumuzla sorumsuzca oynayalım." Ama yine de birkaç dakika sonra o anki koşullar altında bir arada olmalarının onları ancak son derece kötü sonuçlar doğurabilecek zor durumlarla ve yanlış anlamalarla karşı karşıya bırakacağını hissetti.

"Anne," diye atıldı Mary aceleyle, "şuradaki sütunun altındakinin Mrs. Clay olduğuna eminim, yanında da bir beyefendi var. Az önce Bath Sokağı'nın köşesini dönerlerken gördüm onları. Konuşmaya dalmış görünüyorlar. Kim bu adam? Gel de bir bak. Aman Tanrım! Hatırladım. Mr. Elliot bu."

"Olamaz," diye atıldı Anne. "Mr. Elliot olmadığına eminim. O, bu sabah saat dokuzda Bath'ten ayrılacak ve yarına kadar da dönmeyecekti."

Bunları söylerken Yüzbaşı Wentworth'ün kendisine baktığını hissetti, bunu bilmek canını sıkmış ve onu utandırmıştı, son derece basit bir şey söylemiş olmasına rağmen bu kadarını bile söylediğine pişman oldu.

Kendi kuzenini tanımadığının düşünülmesine içerleyen Mary gördüğü adamla Elliot ailesi arasındaki fiziksel benzerliklerden söz etmeye başladı, onun Mr. Elliot olduğu konusunda hâlâ ısrar ediyor, Anne'den gelip bakmasını istiyordu ama Anne yerinden kıpırdamadı, sakin ve ilgisiz davranmaya çalıştı. Ne yazık ki konuk hanımların ikisinin ya da üçünün sanki gizli bir şey biliyorlarmış gibi aralarında bakışıp gülüşmeleri rahatının yeniden kaçmasına neden oldu. Belli ki hakkındaki söylenti yayılmıştı, ardından gelen kısa sessizlik bu söylentinin artık daha da yayılacağına işaret eder gibiydi.

"Gelsene, Anne," diye atıldı Mary. "Gel de kendin bak. Acele etmezsen kaçıracaksın. Ayrılıyorlar, el sıkıştılar. Mr. Elliot arkasını dönüyor. Mr. Elliot'ı tanımayacağım, öyle mi! Lyme'ı unutmuş gibisin."

Anne, Mary'yi sakinleştirmek ve belki biraz da kendi mahcubiyetini gözlerden saklamak için yavaşça pencereye doğru ilerledi. Tam zamanında yetişip adam sokağın köşesini dönüp gözden kaybolmadan önce onu gördü, her ne kadar inanmamış olsa da gerçekten de Mr. Elliot'tı bu, Mrs. Clay de hızla öbür sokağa saptı; Anne, çıkarları birbiriyle bu denli çelişen iki insanın sergilediği bu dostça görüntü karşısındaki şaşkınlığına hâkim olmaya çalışarak, "Evet, Mr. Elliot'mış. Herhalde gidiş saati değişmiş olmalı ya da belki ben yanıldım, iyi dinlememiş olabilirim," dedi ve kendini toplayıp sakinleşmiş olarak koltuğuna geri döndü, durumu iyi idare etmiş olduğunu umuyordu.

Ziyaretçiler ayrılıyorlardı; Charles onları nazik bir şekilde geçirdikten sonra arkalarından yüzünü ekşiterek Mrs. Musgrove'un yanına dönüp konuşmaya başladı:

"Anneciğim, hoşuna gideceğini bildiğim bir şey yaptım. Tiyatroya gittim ve yarın için bir loca ayırttım. Ne iyi çocuğum, değil mi? Tiyatroyu sevdiğini biliyorum, hepimize yetecek kadar da yer var. Loca dokuz kişilik. Yüzbaşı Wentworth'ü de davet ettim. Anne'in bizimle geldiğine pişman olmayacağına eminim. Hepimiz tiyatro izlemeyi seviyoruz. İyi etmemiş miyim, anne?"

Mrs. Musgrove, Henrietta ve diğerleri de isterlerse kendisinin tiyatroya seve seve gideceğini dile getiriyordu ki Mary heyecanlı bir şekilde onun sözünü kesti:

“Aman Tanrım! Charles, böyle bir şeyi nasıl yapabildin? Yarın akşam için loca ayırttın demek! Yarın akşam Camden Meydanı’ndaki eve davetli olduğumuzu unuttun mu? Lady Dalrymple, kızı ve Mr. Elliot ile, ailenin tüm önde gelenleriyle tanışmamızı istiyorlardı ya? Nasıl bu kadar unutkan olabilirsin?”

Charles omuz silkti. “İskambil partisi de neymiş? Hatırlanmaya değecek bir şey değil ki. Baban bizi görmek isteseydi akşam yemeğine davet ederdi. Sen istediğini yapabilirsin ama ben tiyatroya gideceğim,” dedi.

“Of Charles! Gideceğine söz vermişken böyle bir şey yaparsan çok ayıp olur.”

“Hayır, ben söz vermedim. Yalnızca sırıtıp önüme baktım, bir de ‘sevinirim’ dedim. Söz vermedim.”

“Ama gitmelisin, Charles. Bu davete katılmamak bağışlanamaz. Tanışmamız için bizi özellikle davet ettiler. Dalrypmle’larla aramızda oldum olası büyük bir yakınlık vardır. İki taraf da başına ne gelse mutlaka diğerine bildirmiştir. Bayağı yakın akraba sayılırız, biliyorsun; Mr. Elliot ile de öyle, sen özellikle de onunla tanışmalısın! Mr. Elliot’a ne kadar ilgi göstersek az. Düşünsene, babamın vârisi o; ailenin ilerideki reisi.”

“Bana vârislerden ve reislerden söz etme,” diye atıldı Charles. “Ben öyle yükselen güneşi selamlamak uğruna bugün egemen durumda olanları umursamayanlardan değilim. O davete babanın hatırına gitmezken babanın vârisinin hatırına gitmem büyük rezalet olur. Mr. Elliot’tan bana ne?” Charles’ın kayıtsızca dile getirdiği bu sözler Anne’e hayat verdi, Yüzbaşı Wentworth dikkat kesilmiş izliyor ve dinliyordu, bu son sözleri duyunca soran gözlerini Anne’e çevirdi.

Charles ile Mary aynı tarzda konuşmayı sürdürdüler, Charles yarı şaka yarı ciddi olarak tiyatroya gidilmesi için üsteliyor, Mary ciddiyeti hiç elden bırakmadan buna hararetle karşı çıkıyor, kendisi Camden Meydanı’ndaki eve gitmeye kararlı olmasına rağmen onsuz tiyatroya giderlerse ona büyük bir haksızlık etmiş olacaklarını söylüyordu. Sonunda Mrs. Musgrove araya girdi.

“Ertelesek iyi olacak. Charles, iyisi mi geri gidip loca biletini salı gününe değiştir. Birbirimizden ayrılırsak yazık olur, hem babasının evinde bir davet

verilecekse Anne'siz gideceğiz demektir; Anne bizimle gelmeyecekse ne Henrietta ne de ben tiyatroya gitmek isteriz."

Anne, Mrs. Musgrove'a hem gösterdiği bu nezaket için hem de kendisine kararlı bir tavırla şu sözleri söyleme fırsatını yarattığı için gerçekten de minnettar kaldı:

"Yalnızca benim arzuma bağlı olsaydı, efendim, (Mary'nin hatırı da olmasa) evdeki davet tiyatroya gitmeme hiçbir şekilde engel olmazdı. Bu tür buluşmalardan hiç hoşlanmam, bunun yerine tiyatroya gitmeyi her zaman yeğlerim, hele de sizlerle gideceksem. Ama bunu yapmaya kalkışmasak herhalde daha iyi olur." Böyle demişti ama sözleri bittiğinde titriyordu, sözlerine kulak verildiğinin farkındaydı ama söylediklerinin nasıl bir etki uyandırdığını görmeye kalkışmaya bile cesaret edemiyordu.

Çok geçmeden tiyatroya salı günü gidilmesi kararlaştırıldı, yalnızca Charles kimse gitmese de kendisinin ertesi gün gideceğini söyleyerek karısına takılmayı sürdürdü.

Yüzbaşı Wentworth oturduğu yerden kalkıp şömineye doğru yürüdü, büyük olasılıkla asıl amacı bunun hemen ardından oradan da uzaklaşıp Anne'in yanına çok göze batmadan sokulabilmekti.

"Siz Bath'e geleli çok olmadı," dedi, "henüz buradaki partilerin tadına varmamışsınızdır."

"Ah, hayır. Bu partiler pek bana göre değil. Ben iyi bir iskambil oyuncusu değilim."

"Eskiden de değildiniz, biliyorum. Kâğıt oyunlarını sevmezdiniz ama zaman çok şeyi değiştiriyor."

"Ben o kadar değişmedim," diye atıldı Anne ama hemen arkasından sözlerinin nasıl anlaşılmış olabileceğini bilemeden sustu. Yüzbaşı bir an bekledikten sonra sanki bunu o sırada fark etmiş gibi, "Az zaman değil! Sekiz buçuk yıl hayli uzun bir süre!" dedi.

Yüzbaşı'nın daha ileri gidip gitmeyeceğini düşünmek Anne'in daha sakin bir zamanda zorlayacağı hayal gücüne kalmıştı, çünkü Yüzbaşı'nın konuşmaya devam ettiğini duymasına rağmen dikkatini Henrietta'ya vermesi gerekmişti, Henrietta bu boş zamanı dışarıda geçirmek istiyor ve kapıdan içeri biri girmeden çıkıp gidebilmek için yanındakileri acele ettiriyordu.

Kalkmak zorunda kaldılar. Anne çıkmaya hazır olduğunu söyleyip öyle de görünmeye çalıştı ama oturduğu yerden kalkmayı, salondan çıkmayı ne kadar istemediğini Henrietta bilmiş olsaydı kuzinine karşı kendi hissettiklerine rağmen, Yüzbaşı'nın sevgisinin güvencesine rağmen, yine de ona acırdı.

Ancak hazırlıklarını yarıda kesmek zorunda kaldılar. Telaşlı sesler duyuldu, başka ziyaretçiler yaklaşıyordu ve kapılar Sir Walter ile Elisabeth'in girmeleri için açıldı, onların salona girmeleriyle içeride soğuk bir hava eser gibi oldu. Anne birdenbire içinde bir sıkıntı hissetti, başını nereye çevirse herkesin de aynı şekilde hissettiğini gösteren belirtilerle karşılaştı. Salondaki rahat, özgür ve neşeli hava uçup gitmişti, babasıyla ablasının mesafeli zarafetlerine ayak uydurmak için herkes soğuk bir hava takınmış, ya kararlı bir sessizliğe gömülmüş ya da tatsız tuzsuz konulardan konuşmaya başlamıştı. Bunu görmek ne kadar utanç vericiydi!

Anne'in keskin gözlerinden kaçmayan bir ayrıntı onu memnun etmişti. Babası da ablası da Yüzbaşı Wentworth'e yine selam vermişler, Elisabeth eskisinden de sıcakkanlı davranmıştı. Hatta genç adama bir kez hitap etmiş, birkaç kez de bakmıştı. Aslında Elisabeth çark ediyordu. Daha sonra olanlar bunun nedenini açıkladı. Elisabeth birkaç dakika nezaket gereği hal hatır sorduktan sonra, "Yarın akşam, amaç birkaç dostla bir araya gelebilmek, resmi bir parti olmayacak," diyerek Musgrove ailesinin geri kalan üyelerinin tamamını kapsayan davetini haber verdi. Tüm bunları büyük bir incelikle söyledi, ortaya nazikçe gülümseyerek yanında getirdiği davetiyeleri masanın üzerine koydu, davetiyelerden biriniyse daha kararlı bir tavırla yüzüne bakıp gülümseyerek Yüzbaşı Wentworth'e verdi. Gerçek şuydu ki Elisabeth, Yüzbaşı Wentworth kadar havalı ve yakışıklı bir adamın önemini kavrayabilecek kadar uzun süredir Bath'teydi. Geçmişin önemi yoktu. Şu anda Yüzbaşı Wentworth onun salonuna çok yakışırdı. Davetiye Yüzbaşı Wentworth'e özel olarak verildi, ardından da Sir Walter ile Elisabeth çıkıp gittiler.

Bu ziyaret kısa süreli ama sert bir kesintiye yol açmıştı, onlar salondan çıkar çıkmaz geri kalanların çoğu tekrar rahatlayıp neşelendi ama Anne bunu yapamadı. Tek düşünebildiği verilişine şaşkınlıkla tanık olduğu davetiye ve Yüzbaşı'nın onu alırkenki tavrıydı; ne anlama geldiği şüpheli

bir tavırdı bu, Yüzbaşı memnun olmuştan çok şaşırmışa benziyor, daveti kabul etmiş değil de daha çok davetiyeyi nazikçe teslim almış görünüyordu. Anne Yüzbaşı'yı tanıyordu, gözlerindeki küçümsemeyi görüyordu; onun, bu daveti geçmişteki bütün aşağılanmaların kefareti olarak görüp kabul etmeye karar verdiğini düşünmesi mümkün değildi. Anne'in bütün keyfi kaçtı. Yüzbaşı Wentworth ne yapacağını düşünür gibi davetiyeyi elinde tutuyordu.

Mary herkesin rahatlıkla duyabileceği bir sesle, "Elisa-beth'in herkesi davet edeceği aklına gelir miydi hiç! Yüzbaşı Wentworth'ün mutluluğuna şaşmamalı! Baksana, davetiyeyi elinden düşürmüyor," dedi.

Anne Yüzbaşı ile göz göze geldi, genç adamın yanaklarına ateş bastığını, dudaklarının bir an için küçümsemeyle kıvrıldıklarını gördü ve kendisini gücendirecek daha fazla bir şey görüp duymamak için başını çevirdi.

Grup dağıldı. Beyler kendi işlerine gittiler, hanımlar da kendilerininkine, Anne yanlarındayken de bir daha bir araya gelmediler. Musgrove'lar, Anne'den, akşam yemeğini onlarla yemek için geri dönmesini, bütün günü onlarla geçirmesini içtenlikle rica ettiler ama genç kadının sinirleri o kadar bozulmuştu ki şu anda daha fazlasını kaldıramayacağını hissediyor, yalnızca hiç konuşmadan istediği kadar oturabileceği evine dönmesinin uygun olacağını düşünüyordu.

Ertesi gün sabahın tamamını onlarla geçirmeye söz verdikten sonra Camden Meydanı'na kadar yorucu bir yürüyüş yaparak günün sıkıntılarına son noktayı koydu, evde gecenin büyük bölümünü Elisabeth ile Mrs. Clay'in ertesi akşamki davet için yaptıkları planları, çağırdıkları insanları ikide bir saymalarını ve sürekli bu davetin Bath'teki benzerlerini gölgede bırakmasını sağlayacak ayrıntılar üzerinde çalışmalarını dinleyerek geçirdi, bir yandan da Yüzbaşı Wentworth'ün gelip gelmeyeceğini merak ederek içten içe kendini yiyip bitiriyordu. Diğerleri onun geleceğine kesin gözüyle bakıyorlardı ama Anne için bu, her an içini kemiren bir dertti. Çoğunlukla geleceğini düşünüyordu çünkü gelmesi gerektiğine inanıyordu ama bu hareketi, aksi yöndeki duygularını çürütecek bir görev ya da nezaket kalıbına da sokamıyordu.

Onu huzursuz eden bu düşüncelerden Mrs. Clay'e, onu Mr. Elliot'ın Bath'ten ayrılacağını söylediği saatten üç saat sonra genç adamla

konuşurken gördüğünü söylemek için sıyrıldı; kadının bu görüşmeden kendiliğinden söz etmesini bir süre boş yere bekledikten sonra bu konuyu açmaya karar verdi; kendisini dinleyen Mrs. Clay'in yüzünde bir suçluluk ifadesi görür gibi oldu. Ama bu ifade geçiciydi, bir anda siliniverdi, Anne yine de, kadının halinden ya ikisinin bir üçkâğıt çevirdikleri ya da Mr. Elliot'ın baskısıyla Mrs. Clay'in, Sir Walter ile ilgili planları hakkında (yarım saatliğine) genç adamın attığı nutku ve uyarıları dinlemek zorunda kaldığı sonucuna vardı. Bununla birlikte Mrs. Clay doğal davranmakta kısmen başarılı olarak,

"Ah, ya! Çok doğru. Mr. Elliot ile Bath sokaklarında karşılaşınca ne kadar şaşırdığımı bir düşünün, Miss Elliot," dedi. "Hiç bu kadar şaşırmamıştım. Geri dönüp benimle içmelere kadar yürüdü. Thornberry'e gitmekte gecikmiş ama nedenini gerçekten unuttum çünkü acelem vardı, o yüzden onu iyi dinleyemedim, yalnızca dönüşte gecikmemeye kararlı olduğunu biliyorum. Yarın ne kadar erken gelebileceğini sordu. Aklı fikri 'yarın'daydı, eve dönüp davetinizi genişlettiğinizi, tüm olup bitenleri öğrendiğimden beri, belli ki, benimki de öyleymiş, yoksa onunla karşılaştığım böyle tamamen aklımdan çıkmazdı," dedi.

23. Bölüm

Anne’in Mrs. Smith ile konuşmasının üstünden yalnızca bir gün geçmişti ama bu konuşmanın ardından onu çok daha fazla ilgilendiren bir konu gündeme gelmişti; şu anda Mr. Elliot’ın davranışları tek bir alanda yol açtığı sonuçlar dışında onu o kadar az etkiliyordu ki ertesi gün bildiklerini açıklamak için Rivers Sokağı’na yapacağı ziyareti bir kez daha ertelemek zorunda kaldı. Musgrove’lara kahvaltıdan akşam yemeğine kadar onlarla birlikte olacağını söylemişti. Söz vermişti bir kere, Mr. Elliot’ın karakteri de tıpkı Şehrazat gibi bir gün daha yaşayacaktı.

Ne yazık ki randevusuna vaktinde gidemedi; hava koşulları olumsuzdu, havanın yağmurlu oluşuna dostları adına üzülmüştü, kendisi de sokağa çıkmadan önce yağmurun dinmesini beklemek zorunda kalmıştı. White Hart’a varıp doğru salona girdiğinde ne vaktinde gelebildiğini ne de ilk gelenin kendisi olduğunu gördü. Ondan önce gelmiş olanlar, Mrs. Musgrove ile sohbet etmekte olan Mrs. Croft ve Yüzbaşı Harville ile konuşmakta olan Yüzbaşı Wentworth idi, Mary ile Henrietta’nın sabredip onu beklemeden yağmur diner dinmez dışarı çıktıklarını ama yakında döneceklerini, Mrs. Musgrove’a da onlar dönene kadar Anne’i orada tutmasını sıkı sıkı tembihlediklerini öğrendi. Bu durumda teslim olup oturmaktan, sakin görünmekten ve onların heyecanlarına ortak olmaktan başka yapacak bir şey kalmıyordu, bu heyecanlardan kendi payına düşeni de daha sabah sona ermeden tadacaktı zaten. Beklemesine ya da zaman kaybetmesine fırsat kalmadı. Anne bir anda kendini acının verdiği büyük bir mutluluğun ya da mutluğun verdiği büyük bir acının içinde buldu. Anne’in salona girmesinden iki dakika sonra Yüzbaşı Wentworth,

“Bana kâğıt kalem verirsen şu konuştuğumuz mektubu şimdi yazarız, Harville,” dedi.

Kâğıt kalem başka bir masanın üzerinde hazır bekliyordu; Yüzbaşı o masaya gitti ve herkese sırtını dönerek yazmaya koyuldu.

Mrs. Musgrove, Mrs. Croft'a büyük kızının nişanlanmasının hikâyesini anlatıyordu, fısıldar gibi yapsa da herkesin duyabileceği kadar yüksek sesle konuşuyordu. Anne, bu konuşmanın onu ilgilendirmediğini hissetti ama Yüzbaşı Harville'in düşünceli bir hali vardı ve konuşmaya isteksiz görünüyordu, bu yüzden Anne istemediği birçok ayrıntıya kulak misafiri olmaktan kaçınamadı; bunlar, "Mr. Musgrove ile ağabeyim defalarca buluşup bu konuyu görüştüler, bir gün ağabeyim şöyle dedi, ondan sonra Mr. Musgrove şunu önerdi, kız kardeşimin aklına da şu geldi, gençler böyle istediler, ilk başta buna asla razı olmayacağımı söylemiştim ama sonradan hiç de kötü bir fikir olmadığına ikna oldum," gibi açık açık anlatılan, meraklı ve nazik olmasına rağmen Mrs. Croft'un bile dinlerken kendini veremediği, yalnızca hikâyenin başlıca kişileri için yeterince ilgi çekici olabilecek önemsiz ayrıntılardı. Mrs. Croft anlatılanları tatlı tatlı dinliyor, konuştuğunda da son derece mantıklı şeyler söylüyordu. Anne her iki beyefendinin de bu konuşmayı duyamayacak kadar meşgul olmalarını diledi.

Mrs. Musgrove yüksek sesle fısıldayarak, "Yani, hanımefendi, bütün bunları göz önüne alacak olursak, bizler farklı olmasını istemiş olsak da daha fazla direnmenin doğru olmayacağını düşündük çünkü Charles Hayter bunu deli gibi istiyordu, Henrietta'nın da ondan aşağı kalır yanı yoktu; biz de bir an önce evlenmelerinin ve onlardan önce de birçok çiftin yaptığı gibi hayatın tadını çıkarmalarının en iyisi olacağına karar verdik. Böylesi hiç olmazsa uzun bir nişanlılık dönemi geçirmelerinden iyidir," dedi.

"Ben de aynen bunu söyleyecektim," diye atıldı Mrs. Croft. "Ben de gençlerin dar bir gelirle de olsa hemen yuva kurmalarının, birkaç zorluğu birlikte göğüslemeye çalışmak zorunda kalmalarının uzun süre nişanlı kalmalarından daha iyi olduğuna inanıyorum. Ben her zaman düşünmüşümdür ki karşılıklı–"

Mrs. Musgrove, Mrs. Croft'un sözlerini bitirmesini bekleyemeden, "Ah! Sevgili Mrs. Croft, gençlerin uzun süre nişanlı kalmaları kadar sevmediğim bir şey yoktur. Çocuklarım için de hep buna karşı çıkmışımdır. Altı ay ya da

bilemediniz bir yıl içinde evlenecekleri kesinse gençlerin nişanlanmaları çok güzel bir şey, demişimdir hep ama uzun bir nişanlılık dönemi–”

“Evet, sevgili hanımefendi, ya da ne kadar süreceği belirsiz, uzun sürebilecek bir nişanlılık dönemi. Belli bir tarihte evlenebileceğini bilmeden yola çıkmanın çok riskli ve akılsızca olduğunu düşünüyorum. Bence anne babaların hepsi buna olabildiğince engel olmalılar.”

Anne konuşmanın bu noktasına beklenmedik bir ilgi duydu. Söylenilenlerin kendisi için geçerli olabileceğini anladı, bunu bütün vücudundaki sinirli bir titremeyle hissetti; aynı anda gözleri içgüdüsel olarak uzaktaki masaya çevrildi, Yüzbaşı Wentworth’ün kalemi kıpırdamaz oldu, genç adam başını kaldırdı, duraklayıp kulak kabarttı, bir an sonra arkasına dönüp Anne’e hızlıca anlamlı bir bakış fırlattı.

İki hanım konuşmayı sürdürdüler, herkesce bilinen gerçekleri ısrarla tekrar vurgulayıp, aksine uygulamaların doğurduğu kötü sonuçlara örnekler gösterip durdular ama Anne konuşulanların hiçbirini net duyamıyordu, kulaklarında yalnızca bir uğultu yankılanıyordu, aklı karmakarışıktı.

Konuşulanların hiçbirini dinlememiş olan Yüzbaşı Harville oturduğu yerden kalkıp pencerenin yanına gitti, Anne dalgın dalgın ona bakarken Yüzbaşı’nın onu yanına çağırdığını fark etti. Genç adam ona gülümseyerek bakıp, “Buraya gelin, size bir şey söylemek istiyorum,” anlamına gelecek bir baş hareketi yaptı, gerçekte olduğundan daha eski bir dostmuş gibi doğal ve rahat olması bu çağrıya uymayı daha da çok gerektiriyordu. Anne oturduğu yerden kalkıp genç adamın yanına gitti. Önünde durdukları pencere salonun öbür ucunda, iki hanımın oturdukları yerin uzağındaydı, Yüzbaşı Wentworth’ün masasına daha yakın olmalarına rağmen çok da yakın değildiler. Anne, yanına giderken genç adamın yüzü yine doğal kişiliğini yansıtır görünen o ciddi ve düşünceli ifadeye büründü.

“Şuna bakın,” dedi avucundaki paketi açıp minyatür bir portreyi göstererek. “Bunun kim olduğunu biliyor musunuz?”

“Elbette, Yüzbaşı Benwick bu,” diye karşılık verdi Anne.

“Evet. Bunun kimin için olduğunu da tahmin edebilirsiniz herhalde. Miss Elliot, Lyme’da birlikte yürüyüş yaptığımızı ve onun için üzüldüğümüzü anımsıyor musunuz? O zamanlar hiç aklıma gelmezdi – ama neyse. Bu resim Cape’te yapılmış. Benwick orada genç ve yetenekli bir Alman

ressamla tanışmış, zavallı kız kardeşime söz verdiği için de ona poz vermiş, bu resmi getirip ona verecekmiş; şimdi ben onu başka biri için çerçeveletmekle görevlendirildim! Bu görev bana verildi! Ama başka kime verilebilirdi ki? Umarım onu hoşgörebilirim. Bu görevi başkasına devredeceğim için üzülmüyorum aslında. (Yüzbaşı Wentworth'e bakarak) Bunu o üstleniyor, şu anda da bu konu hakkında yazıyor," dedi ve dudakları titreyerek, "Zavallı Fanny! O, Benwick'i bu kadar çabuk unutmazdı," diyerek sözlerini tamamladı.

Anne kısık ve duygulu bir sesle, "Hayır, unutmazdı herhalde," dedi.

"Onun doğasına uymazdı bu. Benwick'e çok düşkündü."

"Gerçekten sevmiş hiçbir kadının doğasına uymaz bu."

Yüzbaşı Harville gülümseyerek, "Hemcinsleriniz için bunu söyleyebilir misiniz?" diye sordu, Anne de bu soruyu gülümseyerek, "Evet," diye yanıtladı. "Biz, sizi kesinlikle sizin bizi unuttuğunuz kadar çabuk unutmayız. Bu bizim erdemimiz olmaktan çok kaderimiz, belki de. Elimizde değil. Bizler, evlerimizin içinde sessiz sakin bir hayat yaşıyoruz ve duygularımızın esiri oluyoruz. Sizler çabalamak zorunda kalıyorsunuz. Hemen hayata dönmenizi sağlayacak bir mesleğiniz, uğraşılarınız, şu ya da bu türden işleriniz var, sürekli meşguliyet ve değişiklikler insanın üzerindeki etkileri çok geçmeden zayıflatır."

"Diyelim ki, hayatın erkeklere tüm bunları hemen sağladığını kabul ettik (buna katıldığımı pek söyleyemem ya neyse), Benwick için geçerli değil ki bu. O hiçbir şey için çabalamak zorunda kalmadı. Barış yapılınca, tam o sırada karaya döndü, o zamandan beri de bizimle birlikte, bizim küçük aile çevremizde yaşıyor."

"Doğru," dedi Anne. "Çok doğru, bunu düşünmemiştim ama ne diyebiliriz ki Yüzbaşı Harville? Değişimin nedeni dış etkenler değilse o zaman iç etkenler olmalı, Yüzbaşı Benwick'teki değişim doğasından kaynaklanmış olmalı, erkek doğasından."

"Hayır, hayır. Erkeklerin doğası bu değil. Vefasızlığın, sevdiklerini ya da vaktiyle sevmiş olduklarını unutmanın kadınlardan çok erkeklerin doğasında olduğunu kabul etmem. Ben tam tersine inanıyorum. Bedensel yapımızla zihinsel yapımız arasında gerçek bir benzeşme olduğunu

düşünüyorum; bizim tıpkı bedenlerimiz gibi duygularımız da daha güçlü, hor kullanılmaya ve en zor koşullara dayanıklı.”

“Sizin duygularınız daha güçlü olabilir,” diye karşılık verdi Anne, “ama aynı benzerliği kullanarak ben de bizim duygularımızın daha şefkat dolu olduklarını ileri sürebilirim. Erkekler kadınlardan daha dirençliler ama daha uzun ömürlü değiller, işte bu da onların bağlılıkları hakkındaki görüşümü açıklıyor. Hayır, başka türlüsü sizin için çok zor olurdu zaten. Sizlerin savaşmanız gereken yeterince zorluk, sıkıntı ve tehlike var. Sürekli uğraşıp didiniyorsunuz, her türlü tehlike ve güçlükle karşılaşıyorsunuz. Evinizden, ülkenizden, arkadaşlarınızdan ayrılmak zorunda kalıyorsunuz. Ne zamanınız, ne sağlığınız, ne de hayatınız kendinize ait sayılabilir. Tüm bunlara bir de bir kadının duyguları eklense (sesi titreyerek) gerçekten çok zor olurdu.”

Yüzbaşı Harville, “Bu konuda hiçbir zaman aynı fikirde olmayacağız,” demek üzereydi ki salonun Yüzbaşı Wentworth’ün bulunduğu ve o ana kadar çıt çıkmayan bölümünden gelen hafif bir sesle dikkati o yöne kaydı. Yüzbaşı Wentworth’ün yere düşen kaleminin sesinden başka bir şey değildi bu ama Anne onun sandığından da yakın olduğunu fark ederek irkildi, Yüzbaşı’nın, dikkatini onlara verdiği, konuştuklarını dinlemeye çalıştığı için kalemini düşürdüğünden şüphelendi ama onun konuşulanları duymuş olabileceğini sanmıyordu.

Yüzbaşı Harville, “Mektubunu bitirdin mi?” diye sordu.

“Daha bitmedi, birkaç satır daha yazmalıyım. Beş dakikaya biter,” diye karşılık verdi Yüzbaşı Wentworth.

“Benim bir acelem yok. Sen ne zaman hazırsan ben de o zaman hazırım, (Anne’e gülümseyerek) iyi yere demir atmış durumdayım, her şeyim var, hiçbir eksiğim yok. İşaret bekler bir halim yok. Evet, Miss Elliot, (sesini alçaltarak) dediğim gibi, sanırım bu konuda aynı fikirde olmamız mümkün değil. Hiçbir kadınla erkek de aynı fikirde olamaz herhalde. Ama tüm yazılı kaynakların –düzyazı ya da şiirlerdeki tüm hikâyelerin– sizin aleyhinize olduğunu da söylemeliyim. Benwick gibi bir belleğim olaydı şimdi size benim görüşümü destekleyen elli alıntı yapabilirdim, hayatım boyunca kadınların vefasızlıkları hakkında söyleyecek bir sözü olmayan tek bir kitap bile okumadım sanırım. Şarkılar ve atasözleri de hep kadınların

vefasızlığını anlatır. Ama belki de siz şimdi bunların hepsini erkeklerin yazdıklarını söyleyeceksiniz.”

“Söyleyebilirim. Evet, evet, lütfen kitaplardaki örneklere bakmayalım. Erkekler kendi hikâyelerini anlatabilmek konusunda bizden kesinlikle her açıdan daha şanslılar. Bizden çok daha eğitimliler, kalem hep onların elinde olmuş. Kitapları hiçbir şeye kanıt olarak kabul etmem.”

“Ama o zaman herhangi bir şeyi nasıl kanıtlayabiliriz?”

“Kanıtlayamayız. Böyle bir konuda hiçbir şey kanıtlayabilmeyi bekleyemeyiz. Kanıt gerektirmeyen bir düşünce ayrılığı bu. İkimiz de büyük olasılıkla hemcinslerimizin tarafını tutarak biraz önyargılı başlar, çevremizde onu destekleyecek ne yaşanmışsa bu önyargının üstüne oturturuz, yaşanmış bu hikâyelerin çoğu da (belki de bizi en çok etkileyenleri) bir sırrı açık etmeden ya da saklı kalması gereken şeyleri yüksek sesle söylemeden tam olarak anlatılamaz.”

“Ah!” diye atıldı Yüzbaşı Harville, çok duygulanmış gibiydi, “karısıyla çocuklarına son kez bakarken, onları bindirdiği gemiyi gözden kaybolana dek izlerken, sonra da arkasını dönüp, ‘Bir daha kavuşup kavuşmayacağımızı ancak Tanrı bilir!’ diye düşünürken bir erkeğin neler çektiğini anlatabilseydim keşke size. Daha sonra onları tekrar gördüğünde, bazen belki on iki aylık bir ayrılıktan sonra başka bir limanda demirlemek zorunda kaldığında onları ne kadar çabuk oraya getirtebileceğini hesaplayıp kendini kandırmış gibi yaparak, ‘Şu günden önce gelemezler,’ demesine rağmen aslında başından beri yarım gün erken geleceklerini umduğu sırada sonunda ailesinin, Tanrı onlara kanat vermiş gibi umduğundan da birkaç saat önce geldiğini gördüğünde içindeki sevinci anlatabilseydim keşke! Size tüm bunları ve sahip olduğu bu en değerli hazine uğruna bir erkeğin nelere katlanıp neler yapabileceğini ve neler yapmaktan gurur duyacağını anlatabilseydim keşke! Elbette yalnızca kalbi olan erkeklerden söz ediyorum!” diyerek elini kendi kalbinin üzerine götürdü.

“Ah! Sizin ve sizin gibilerin duygularına adil davrandığımı umarım. İnsanların sevgi dolu ve içten duygularını hafife almaktan Tanrı beni korusun! Gerçek bağlılıkla vefanın yalnız kadınlara özgü olduğunu varsaymaya kalkarsam aşağılanmayı kesinlikle hak etmiş olurum. Hayır, evlilik hayatınızda sizlerin, güzel ve iyi olan her şeyi sağlayabileceğinize

inanıyorum. Her çabayı göstereceğinize, her türlü ailevi zorluğa katlanabileceğinize inanıyorum, yeter ki – bunu söylememe izin verirseniz, yeter ki bir amacınız olsun. Yani sevdiğiniz kadın yaşadığı ve sizin için yaşadığı sürece bunları yapabilirsiniz demek istiyorum. Hemcinslerimin sahip olduğunu iddia ettiğim tek ayrıcalık (gıpta edilecek bir şey sayılmaz, imrenmenize gerek yok) bizlerin daha uzun süre, hayatlar ve umutlar söndükten sonra bile sevmeye devam etmemiz!”

Anne daha fazla konuşamadı; fazlasıyla duygulanmış, soluğu kesilir gibi olmuştu.

Yüzbaşı Harville, Anne’in kolunu sevgiyle tutarak, “Siz çok iyi bir insansınız. Sizinle tartışmam. Ama Benwick’i düşündükçe nutkum tutuluyor,” dedi.

O sırada diğerlerine dönmek zorunda kaldılar, Mrs. Croft gitmek üzereydi.

“Şimdilik hoşça kal, Frederick. Ben eve gidiyorum, senin de arkadaşına sözün var, sanırım. (Anne’e dönerek) Bu akşam davetinizde hepimizin tekrar görüşeceğini umuyorum. Ablanızın davetiyesini dün aldık, ben görmedim ama anladığım kadarıyla Frederick’e de davetiye verilmiş; bizler gibi senin de verilmiş bir sözün yoktu, değil mi Frederick?”

Yüzbaşı Wentworth aceleyle bir mektubu katlamaya çalışıyordu, doğru düzgün yanıt veremedi ya da vermek istemedi.

“Evet, çok doğru, şimdilik ayrılıyoruz ama Harville ile ben de çok geçmeden arkanızdan geleceğiz, sen hazırsan Harville ben bir dakika içinde çıkabilirim. Gitmek istediğini biliyorum. Bir dakikaya seninleyim.”

Mrs. Croft yanlarından ayrıldı, Yüzbaşı Wentworth de mektubunu çabucak mühürledikten sonra artık gitmeye hazırdı, hatta telaşlı, heyecanlı, gitmeye can atar bir hali vardı. Anne buna bir anlam veremedi. Yüzbaşı Harville ona son derece nazik bir tavırla, “İyi günler, Tanrı sizi korusun,” dedi ama Yüzbaşı Wentworth tek kelime etmedi, Anne’e bakmadı bile! Odadan onun yüzüne bakmadan çıkıp gitmişti!

Anne onun mektup yazdığı masaya doğru bir-iki adım atabilecek zamanı ancak bulmuştu ki yaklaşmakta olan ayak seslerini duydu; kapı açıldı, Yüzbaşı Wentworth geri dönmüştü. Yüzbaşı salondakilerden özür diledi, eldivenlerini unutmuştu, odayı boydan boya geçip hızla yazı masasına gitti,

sırtını Mrs. Musgrove'a dönerek masanın üzerine dağılmış olan kâğıtların altından bir mektup çekip çıkardı ve yalvaran gözlerini Anne'den hiç ayırmadan bu mektubu onun önüne koydu, telaşla eldivenlerini aldı ve tekrar salondan çıktı, Mrs. Musgrove onun girip çıktığını fark etmemişti bile, Yüzbaşı tüm bunları göz açıp kapayıncaya kadar yapıvermişti!

Bu kısacık ânın Anne'de yarattığı değişiklik kelimlerle anlatılır gibi değildi. Üzerinde pek de okunaklı olmayan harflerle "Miss A. E–" yazan mektup belli ki Yüzbaşı'nın aceleyle katladığı mektuptu. Genç adamın yalnızcaYüzbaşı Benwick'e mektup yazdığını sandıkları sırada o, aslında Anne'e de yazmıştı! Anne'in bu dünyadan bekleyebileceği her şey bu mektupta ne yazdığına bağlıydı. Anne, her şeye razıydı, bu belirsizlikten başka her şeye katlanabilirdi. Mrs. Musgrove'un kendi masasında yapacağı ufak tefek işleri vardı, Anne bu işlerin onu oyalayacağına güvenmek zorundaydı, genç kadın Yüzbaşı'nın kalktığı sandalyeye çöktü, tam da onun eğilip bu mektubu yazdığı yerde aşağıdaki kelimeleri yutarcasına okudu:

"Daha fazla sessiz kalamam. Şu anda elimde olan imkânı kullanarak sizinle konuşmam gerek. Ruhumu delip geçiyorsunuz. Bir yarım acı çekiyor, öbür yarımsa umut dolu. Bana çok geç kalmadığımı, böylesine değerli duyguların sonsuza dek yitip gitmediklerini söyleyin. Sekiz buçuk yıl önce adeta paramparça ettiğiniz günlerden çok daha fazla sizin olan kalbimle kendimi yine size sunuyorum. Erkeklerin kadınlardan daha çabuk unuttuklarını, onların aşklarının daha çabuk söndüğünü söylemeyin sakın. Sizden başka kimseyi sevmedim ben. Haksızlık etmiş olabilirim, zayıflık gösterdim, güceniktim ama hiçbir zaman vefasız olmadım. Bath'e yalnızca sizin için geldim. Yalnız sizi düşünüyor, yalnız sizin için planlar yapıyorum. Bunu görmüyor musunuz? Arzularımı hissetmemiş olabilir misiniz? Sizin benimkileri anladığınızı düşündüğüm gibi ben sizin duygularınızı anlamış olsaydım bu on günü bile beklemezdim. Yazmakta zorlanıyorum. Her an beni kahreden bir şeyler duyuyorum. Sesinizi alçaltıyorsunuz ama ben, o sesin, başkalarının fark etmeyeceği tınılarını yakalıyorum. Siz ne kadar iyi, ne kadar mükemmel bir insansınız! Bize gerçekten de adil davranıyorsunuz. Erkeklerin arasında da gerçek bağlılığı bilenler, vefa duygusuna sahip olanlar olduğuna inanıyorsunuz. Bu duyguların en tutkulu ve en şaşmaz olanlarının F.W.'da olduğuna inanın, lütfen.

“Beni neyin beklediğini bilmeden gitmeliyim ama en kısa zamanda ya buraya geri döneceğim ya da grubunuza katılacağım. Bu akşam babanızın evindeki davete katılmaya ya da oraya hayatım boyunca adım atmamaya karar vermem için tek bir sözünüz ya da bakışınız yeterli olacaktır.”

Böyle bir mektuptan sonra toparlanmak kolay değildi. Anne, yarım saat tek başına kalıp düşünebilse sakinleşebilirdi belki ama biri araya girmeden yalnızca on dakika geçirebildiği ve bulunduğu yerdeki kısıtlayıcı koşullardan ötürü sakinleşmek için bir şey yapamıyordu. Her an yeni bir heyecana kapılıyordu. Mutluluktan uçar gibiydi. Daha bu duygu fırtınasının ilk evresini atlatmamıştı ki Charles, Mary ve Henrietta geldiler.

O zaman, kendini toplamak için çabaladı ama bir süre sonra daha fazla dayanamadı. Konuşulanların tek kelimesini bile anlamamaya başladı ve kendini iyi hissetmediğini söyleyip izin istemek zorunda kaldı. Oradakiler işte o zaman onun hasta gözüktüğünü fark ettiler, çok şaşırdılar ve kaygılandılar, onun başından bir yere ayrılmıyorlardı. Bu çok korkunçtu. Anne’i salonda tek başına bırakıp gitseler bu onun kendini toplamasına yetecekti ama hepsinin, etrafında oturmaları ya da başında dikilmeleri çok rahatsız ediciydi, umutsuzluğa kapılan genç kadın eve döneceğini söyledi.

Mrs. Musgrove, “Elbette, sevgili kızım. Hemen eve gidin ve kendinize dikkat edin ki bu akşama kadar iyileşesiniz. Keşke Sarah burada olsaydı da size doktorluk etseydi ama ben doktor falan değilim. Charles, çıngırağı çal da bir araba çağırsınlar. Anne yürümemeli,” dedi.

Ama araba Anne’in hiç işine gelmezdi. Olabilecek en kötü şeydi bu! Şehir içinde tek başına sessiz sakin yapacağı yürüyüş sırasında Yüzbaşı Wentworth ile iki kelime konuşma fırsatını kaçırmaya (onunla karşılaşacağından neredeyse emindi) dayanamazdı. Araba çağırılmasına şiddetle karşı çıktı, aklına yalnızca tek bir rahatsızlık gelen Mrs. Musgrove da bu kez düşmekten kaynaklanan bir sorun olmadığına, Anne’in son zamanlarda kesinlikle kayıp düşmediğine, başına bir darbe almadığına, düşmediğinden kesinlikle emin olduğuna ikna olunca bir nebze rahatladı ve akşama onu daha iyi bulacağını umarak Anne’den ayrılmaya razı oldu.

Alabileceği hiçbir önlemi elden bırakmak istemeyen Anne,

“İyi anlaşılmadığından korktuğum için söylüyorum, efendim, bu akşam hepinizi beklediğimizi diğer beylere de söyleyin, lütfen. Bir yanlış

anlaşılma oldu, sanırım; Yüzbaşı Harville ile Yüzbaşı Wentworth'e her ikisini de beklediğimizi özellikle söylemenizi rica edeceğim sizden," dedi.

"Ah, hayatım, gayet iyi anlaşıldı, inanın bana. Yüzbaşı Harville zaten gelmeye can atıyor."

"Öyle mi dersiniz? Ben yine de korkuyorum, o kadar da üzülürüm ki. Onları bir daha gördüğünüzde bunu söyleyeceğinize söz verir misiniz? İkisini de bu sabah yine göreceğinizi düşünüyorum. Lütfen bana söz verin."

"Siz istedikten sonra elbette söylerim. Charles, Yüzbaşı Harville'i bir yerlerde görecek olursan Anne'in mesajını iletmeyi unutma. Ama aslında huzursuz olmanıza gerek yok, tatlım, Yüzbaşı Harville'in gelmeyi aklına koyduğuna eminim; Yüzbaşı Wentworth de gelecektir bence."

Anne'in yapabileceği başka bir şey yoktu ama içinden bir ses mutluluğuna gölge düşürecek bir şey olacağını söylüyordu. Neyse ki, ne olursa olsun kalıcı olamazdı. Yüzbaşı Wentworth, Camden Meydanı'na gelmese bile Anne, Yüzbaşı Harville ile ona anlamlı bir mesaj yollayabilirdi. O sırada geçici bir sıkıntı daha ortaya çıktı. Charles, gerçekten kaygılandığından ve çok iyi niyetli olduğundan mutlaka ona eve kadar eşlik etmek istiyordu, hayır yanıtını kabul etmeyecekti. Bu çok kötüydü. Ama Anne uzun süre nankörlük edemedi; Charles ona yardımcı olmak için bir tüfekçiyle randevusundan vazgeçiyordu, bu yüzden Anne minnettarlığı dışındaki duygularını belli etmeyerek eniştesiyle birlikte yola koyuldu.

Union Sokağı'na gelmişlerdi ki arkadan gelen hızlı ve tanıdık ayak sesleri sayesinde Anne'in Yüzbaşı Wentworth'ü görmeye kendini hazırlayacağı iki dakikası oldu. Yüzbaşı onlara katıldı ama sanki onlara katılsın mı yoksa yanlarından geçip gitsin mi karar veremiyormuş gibi hiçbir şey söylememiş, yalnızca bakmıştı. Anne bu bakışa karşılık verecek, hem de Yüzbaşı'yı uzaklaştırmayacak bir bakışla karşılık verecek kadar kendini toplayabildi. Anne'in soluk yanakları şimdi alev alev yanıyordu, duraksayan hali de yerini kararlı hareketlere bırakmıştı. Yüzbaşı onun yanında yürüyordu. Tam o sırada, aklında bir şimşek çakan Charles,

"Yüzbaşı Wentworth, siz ne tarafa gidiyorsunuz? Gay So-kağı'na kadar mı yoksa daha ileri gidecek misiniz?" diye sordu.

"Pek bilmiyorum," diye yanıt verdi Yüzbaşı Wentworth, şaşırmıştı.

“Belmont’a kadar gidecek misiniz? Çünkü gidecekseniz, Anne’i babasının evine benim yerime sizin götürmenizi istemekte bir sakınca görmüyorum. Bu sabah kendini biraz yorgun hissediyor, o kadar uzağa tek başına gitmemeli, ben de Pazar Yeri’ndeki şu adamın dükkânına gitmeliyim. Bir müşterisine yollamak üzere olduğu mükemmel bir tüfeği göstereceğine söz vermişti, ben görebileyim diye onu son dakikaya kadar paketlemeden tutacaktı, şimdi geri dönmezsem şansımı kaybetmiş olacağım. Adamın anlattıklarına bakılırsa bu tüfek, Winthrop’ta sizin de bir gün kullandığınız çift namlulu tüfeğime benziyormuş.”

Bu teklife karşı çıkılamazdı. Bunu ancak için için gülümseyerek, yaşadıkları sevinci dizginleyerek ölçülü bir heves ve nazik bir kabullenişle karşılayabilirlerdi. Charles otuz saniye içinde tekrar Union Sokağı’nın başına dönmüştü, diğer ikisiyse birlikte yola devam ediyorlardı; çok geçmeden daha sessiz ve daha tenha olan çakıllı yola sapmaya karar verecek kadar konuşabilmişlerdi, orada sohbetlerinin gücü birlikte geçirecekleri saate şükretmelerini sağlayacak, ilerideki hayatlarının onlara sunabileceği bütün mutlu anları borçlu olacakları ölümsüzlüğün ilk adımlarını atabileceklerdi. Orada vaktiyle her şeyi güvenceye alacak gibi gözüken ama ne yazık ki ardından yıllarca sürecek ayrılık ve yabancılaşmaların yaşandığı o duyguları ve sözleri bir kez daha paylaştılar. Bir kez daha geçmişe döndüler, tekrar birleştiklerinde ilk seferkinden de mutluydular belki; daha sevecendiler, daha güvenilirdiler, birbirlerinin kişiliklerini daha iyi tanıyorlar, gerçekleri ve bağlılığı daha iyi biliyorlardı, daha sakin hareket edebiliyorlardı ve harekete geçmeye hak kazanmışlardı. Çevrelerindeki insanları umursamadan, aylak aylak dolaşan politikacıları, telaşlı kâhya kadınları, flört eden kızları, dadıları ve çocukları gözleri görmeden ağır ağır yokuşu tırmanıyor, geçmişe, özellikle de son günlerde yaşadıklarına yoğunlaşabiliyorlardı, bu sonuncusuna duydukları ilgi çok yakıcı ve sürekliydi. Bir önceki hafta yaşadıkları tüm çalkalanmalar hakkında konuştular, bir gün önce ve o gün yaşadıklarını ise konuşa konuşa bitiremiyorlardı.

Anne onun hakkında yanılmamıştı. Yüzbaşı, Mr. Elliot’ı kıskandığı için ağırdan almış, kuşkuya kapılmış ve acı çekmişti. Bu kıskançlık Mr. Elliot, Lyme’da Anne’i ilk gördüğü an filiz vermiş, kısa bir belirsizlikten sonra

Bath'teki konserde tekrar alevlenmişti, Yüzbaşı'nın son yirmi dört saat içinde söyleyip yaptığı ya da söylemekten ve yapmaktan kaçındığı her şeyde bu duygu etkili olmuştu. Anne'in bakışları, sözleri ya da hareketleri yavaş yavaş bu duygunun yerini umudun almasını sağlamıştı; sonunda genç kızın Yüzbaşı Harville ile konuşurkenki ses tonunu duyunca bu kıskançlıktan tamamıyla kurtulmuş, eline geçirdiği bir kâğıda içini döküvermişti.

Yazdıklarının içinde geri alacağı ya da değiştireceği tek kelime yoktu. Anne'den başka hiç kimseyi sevmediğinde ısrar ediyordu. Kimseyi onun yerine koymamıştı. Ona denk tutabileceği birini tanıdığına bile inanmıyordu. Yalnız şunu kabul etmek zorundaydı ki ona farkında olmadan, hayır, istemeden bağlı kalmıştı; onu unutmaya çalışmış ve bunu başardığını sanmıştı. Kayıtsız olduğunu sanmıştı, oysa yalnızca kızgındı; Anne'in olumlu niteliklerinin hakkını vermeyişinin nedeni de onlar yüzünden acı çekmiş olmasıydı. Artık onun kişiliğini metanet ve hassaslığın en güzel oranda birleştiği bir mükemmellik abidesi olarak görüyordu ama onun hakkını ancak Uppercross'ta verebildiğini, kendiniyse ancak Lyme'da anlamaya başladığını itiraf etmek zorundaydı. Lyme'da birden fazla ders almıştı. Mr. Elliot'ın bir anlık ilgisi aklını başına getirmiş, Cobb'da ve Yüzbaşı Harville'in evinde yaşananlar da genç kadının üstünlüğünü gözler önüne sermişti.

Daha önceleri (öfkeden kaynaklanan gururu yüzünden) Louisa Musgrove'a bağlanmak için çabalarken de bunun olanaksız olduğunu hep hissettiğini, Louisa'yı hiçbir zaman sevmediğini, sevemeyeceğini iddia ediyordu; ancak o güne ve düşünme fırsatını bulabildiği ondan sonrasına kadar Anne'in o mükemmel kafa yapısıyla Louisa'nınkinin asla boy ölçüşemeyeceğini ya da kendisi için Anne'in yerinin asla doldurulamayacağını anlayamamıştı. Orada prensiplerine bağlı kalmakla körü körüne inat etmek arasındaki farkı anlamış ve gafletten kaynaklanan gözüpeklikle aklı başında bir insanın kararlılığını birbirinden ayırmayı öğrenmişti. Orada, kaybettiği kadını zihninde yüceltecek her şeyi görmüş, kader o kadını tekrar önüne çıkardığında onu tekrar kazanmaya çalışmasına engel olan gururu, aptallığı ve delice öfkesi yüzünden çok üzülmüştü.

O andan itibaren acı bir pişmanlık sarmıştı içini. Tam Louisa'nın geçirdiği kazadan sonraki ilk günlerde çektiği korku ve vicdan azabını atlatmış, hayata döndüğünü hissetmeye başlamıştı ki bu kez de hayata dönmüş olmasına rağmen özgür olmadığı hissine kapılmıştı.

"Harville'in bana nişanlı bir adam gözüyle baktığını fark ettim! Ne Harville'in ne de karısının Louisa ile aramızdaki bağdan en ufak kuşkuları yoktu. Şaşkına döndüm ve çok sarsıldım. Aslında bunu hemen yalanlayabilirdim ama başkalarının da – Louisa'nın ailesinin, hayır, hatta belki kendisinin bile aynı şeyi düşünmüş olabileceği aklıma gelince istediğimi yapabilecek kadar özgür hissetmedim kendimi. Beni isteyecek olsaydı Louisa'nın emrindeydim. Düşüncesizce davranmıştım. Daha önce bu konuyu hiç ciddi olarak düşünmemiştim. Gösterdiğim aşırı yakınlığın kötü sonuçlar doğurabileceğini düşünmemiştim; hatta hiçbir kötü sonuç doğurmayacak olsa bile olumsuz bir sonuç çıkmasını göze alarak kızlardan birine bağlanabiliyor muyum diye kendimi denemeye hakkım olmadığı hiç aklıma gelmemişti. Çok yanlış yapmıştım ve bunun sonuçlarına katlanmak zorundaydım."

Kısacası, elini kolunu bağladığını çok geç fark etmişti, tam Louisa'yı sevmediğini fark ettiği anda Harville'ler genç kızın kendisine karşı duygularında haklılarsa ona bağlanmak zorunda olduğunu hissettimişti. Bunun üzerine Lyme'dan ayrılıp Louisa'nın iyileşmesini başka bir yerde beklemeye karar vermişti. Kendisine yönelik duyguların ve beklentilerin zayıflaması için elinden geleni seve seve yapabilirdi, işte bu nedenle ağabeyinin yanına gitmişti, bir süre sonra da Kellynch'e dönüp durum ne gerektiriyorsa onu yapmayı planlıyordu.

"Edward'da altı hafta kaldım, onun mutlu olduğunu gördüm. Benim için bundan sevindirici bir şey olamazdı, olmasını hak etmiyordum. Edward sizi özellikle sorup soruşturdu; değişip değişmediğinizi bile sordu, benim gözümde hiçbir zaman değişmeyeceğiniz aklına pek gelmiyordu elbette."

Anne gülümsedi ve bir şey söylemedi. Sitem etmeyi gerektirmeyecek kadar hoş bir çam devirmişti genç adam. Bir kadın için yirmi sekiz yaşındayken gençliğindeki kadar güzel olduğunu duymak çok güzel bir şeydir ama bu sözleri Yüzbaşı'nın daha önceki sözleriyle karşılaştıran ve bu

hayranlığı onun kendisine duyduğu sevginin canlanmasının nedeni değil de sonucu olarak gören Anne için bunun değeri paha biçilmezdi.

Yüzbaşı, gururunun gözlerini kör etmesine ve yaptığı hesaplarda yanılmış olmasına yanarak Shropshire'da kalmıştı, ta ki aldığı şaşırtıcı ve sevindirici bir haberle Louisa'nın Benwick ile nişanladığını öğrenip özgür kalana dek.

"Böylece benim için en kötü günler sona ermiş oldu. En azından mutluluğun peşinden gidebilirdim artık, çaba gösterebilirdim, bir şey yapabilirdim. Ama hiçbir şey yapmadan beklemek, felaketimi beklemek, işte o korkunçtu. İlk beş dakika içinde, 'Çarşamba günü Bath'te olurum,' diye düşündüm ve geldim. Gelmeme değeceğini düşünmekle ve birazcık umut etmekle bağışlanamayacak bir suç mu işledim? Siz bekârdınız. Benimkiler gibi sizin de geçmişteki duygularınız değişmemiş olabilirdi. Başkalarının sizi seveceğinden ve peşinizden koşacağından hiçbir zaman kuşku duymadım ama en azından bir kişiyi geri çevirdiğinizi biliyordum, benden daha uygun konumdaki bir kişiyi, 'Bunu benim için mi yaptı acaba?' diye düşünmekten kendimi alamıyordum."

Milsom Sokağı'ndaki ilk karşılaşmaları hakkında konuşacak çok şeyleri vardı ama konser hakkında konuşacakları daha da fazlaydı. Konser gecesinin her anı özeldi sanki. Anne'in onunla konuşmak için Sekizgen Salon'da öne atıldığı ilk andan Mr. Elliot'ın ortaya çıkıp genç kızı Yüzbaşı'dan koparmasına, sonrasında yeniden umutlandıkları ya da umutlarını hepten kaybettikleri anlara kadar her şeyi büyük bir heyecanla konuştular.

"Sizi, hakkımda iyi düşünmeleri mümkün olmayan insanların arasında görmek, yanınızda sizinle sohbet eden ve gülümseyen kuzeninizi görmek ve bu birlikteliğin ne kadar uygun olduğunu dehşetle fark etmek korkunçtu!" diye bağırdı Yüzbaşı. "Sizi etkilemek isteyecek herkesin isteğinin kesinlikle bu yönde olacağını hissetmek! Siz isteksiz ya da kayıtsız bile olsanız onun böylesine güçlü destekçileri olduğunu hissetmek! Kendimi yeterince aptal durumuna düşürmemiş miydim? Bunları acı çekmeden izlemem mümkün müydü? Arkanızda oturan dostunuzu görmek, geçmişte olanları anımsamak, onun ne kadar etkili olduğunu bilmek, ikna yeteneğinin vaktiyle bıraktığı o kalıcı ve sarsılmaz izler – bunların hepsi aleyhime değil miydi?"

Anne, “Aradaki farkı görmüş olmalıydınız. Benden artık şüphe duymamalıydınız; şimdiki durum da benim yaşım da çok farklı. Bir zamanlar ikna olup boyun eğerek yanlış yaptıysam unutmayın ki güvenli olanı yapmaya ikna olmuştum, risk almaya değil. Razı olduğumda bunun görevim olduğunu düşünmüştüm ama burada bir görevden söz edilemez. Bana karşı bir şey hissetmeyen bir adamla evlenecek olursam her türlü riske girmiş, görevimi yerine getirmemiş olurum.”

“Belki de bunu düşünmüş olmam gerekirdi ama düşünemedim. Kişiliğiniz hakkında yeni edindiğim bilgilerden yararlanamadım. Onları hesaba katamadım; yıllar yılı acısını çektiğim geçmişteki duyguların arasında kaybolmuşlardı, size yalnızca boyun eğen, benden vazgeçen, benden başka herkesin etkisi altında kalmış biri gözüyle bakabiliyordum. Acılarla dolu o yıl boyunca size yol göstermiş olan insanla görüyordum sizi. Onun artık aynı derecede etkili olmadığını düşündürecek bir nedenim yoktu. Bir de alışkanlıkların gücünü eklemek gerekirdi.”

“Size karşı tutumumun sizi bu sıkıntılardan tamamıyla ya da büyük ölçüde kurtarmış olacağını düşünürdüm.”

“Hayır, hayır! Tutumunuz başka bir erkekle nişanlanmış olmanızın verdiği rahatlıktan kaynaklanmış olabilirdi. Yanınızdan ayrıldığımda buna inanıyordum ama yine de sizi bir kez daha görmeye kararlıydım. Sabah olunca moralim düzeldi, burada kalmak için hâlâ bir nedenim olduğunu hissettim.”

Sonunda Anne eve döndü, evdekilerden hiçbirinin anlayamayacağı kadar mutluydu. Az önceki konuşma tüm şaşkınlığı, her türlü belirsizliği, sabaha ait can sıkıcı ne varsa hepsini silip yok etmişti.

Akşam oldu, salonlar aydınlatıldı, ev sahipleri ve konuklar toplandılar. Yalnızca bir iskambil partisiydi bu, yalnızca daha önce hiç tanışmamış kişilerle her dakika birlikte olanları bir araya getirmişti; sıradan bir partiydi, samimiyet sağlanamayacak kadar kalabalık, çeşitlilik sağlanamayacak kadar da küçüktü ama Anne daha önce hiçbir akşamın bu kadar çabuk geçtiğini hissetmemişti. Coşkusunun, duygusallığının ve mutluluğunun verdiği güzellik sayesinde düşünebileceğinden ya da hayal edebileceğinden de çok beğenildi, çevresindeki herkese iyimser ve hoşgörülü yaklaşıyordu. Mr. Elliot oradaydı, Anne ondan uzak duruyordu ama ona acıyabiliyordu.

Wallise’leri anlayabiliyordu. Lady Dalrymple ile Miss Carteret yakında onun için zararsız kuzenler olacaklardı. Mrs. Clay’i umursamıyor, babasıyla ablasının davranışlarından dolayı kimseden utanmıyordu. Musgrove’larla rahat rahat keyifli sohbetler ediyor; Yüzbaşı Harville ile ağabey-kardeş gibi konuşuyorlardı, Lady Russell ile konuşmalarını özellikle kısa tutuyordu, Amiral ve Mrs. Croft ile arasında iki tarafın da bilerek gizlemeye çalıştığı bir içtenlik ve sıcaklık vardı, Yüzbaşı Wentworth ile aralarında sürekli kısa konuşmalar geçiyordu, Anne her an daha fazlasını umuyor, Yüzbaşı’nın varlığını her an hissediyordu.

Bu kısa konuşmalarından birinde, ikisi de sözde seradaki bitkileri hayranlıkla seyrederlerken Anne,

“Geçmişte olanları düşündüm, neyin doğru neyin yanlış olduğuna tarafsız olarak karar vermeye çalıştım, kendi davranışıma dair demek istiyorum; yaptığımın doğru olduğunu düşünüyorum, bunun acısını ne kadar çekmiş olursam olayım, ileride şimdikinden çok daha fazla seveceğiniz dostumun sözünü dinleyerek doğru olanı yaptım. O, benim için anne gibiydi. Yine de beni yanlış anlamayın. Verdiği öğüdün yanlış olmadığını iddia etmiyorum. Belki de, öğüdün iyi mi kötü mü olduğunun ancak zamanla anlaşılabileceği durumlardan biriydi bu, benzer bir durumda ben asla böyle bir öğüt vermem. Demek istediğim, onun sözünü dinlemekle doğru olanı yaptım, başka türlü davranmış olsaydım, nişanlı kalmış olsaydım, nişanı bozduğumda çektiğimden de büyük acılar çekecektim çünkü o zaman vicdanım rahat olmayacaktı. Şimdi kendimi suçlamamı gerektirecek bir durum yok ve yanılmıyorsam görev bilinçlerinin kuvvetli olması kadınların kötü yanlarından biri değildir.”

Yüzbaşı Anne’e baktı, sonra Lady Russell’a baktı ve tekrar genç kıza bakarak, serinkanlılıkla düşünüyormuş gibi,

“Henüz değil ama zamanla onu bağışlayabileceğimden umutluyum,” dedi. “Pek yakında onunla iyi ilişkiler içinde olacağımızı umuyorum. Ama ben de geçmişi düşündüm ve aklıma bir soru geldi, acaba o hanımdan da büyük bir düşmanım daha mı vardı? Kendimden söz ediyorum. Bana şunu söyleyin, 1808 yılında cebimde birkaç bin sterlinle İngiltere’ye döndüğümde, *Laconia*’da görevlendirildiğimde, o zaman size yazsaydım

mektubuma yanıt verir miydiniz? Kısacası, o zaman benimle yine nişanlanır mıydınız?”

Anne yanıt olarak yalnızca, “Nişanlanır mıydım, öyle mi?” dedi ama bunu söyleyiş şeklinden sorunun yanıtı yeterince anlaşılıyordu.

“Aman Tanrım!” diye atıldı Yüzbaşı Wentworth. “Nişanlanırdınız demek! Aklıma gelmedi ya da bunu yapmak istemedim sanmayın, bütün diğer başarılarımı taçlandıracak bir şey olurdu bu ama çok gururluydum, bir kez daha teklif edemeyecek kadar gururluydum. Sizi anlamadım. Gözlerimi kapadım ve sizi anlamadım, size adil davranmadım. Bunu anımsayınca herkesi kendimden daha kolay bağışlayabilmeliyim. Altı yıl boyunca ayrı kalmayabilir, acı çekmeyebilirdik. Bu da benim için yeni bir acı. Sahip olduğum her nimeti hak ettiğime inanıp mutlu olmaya alışkınım. Onurlu işler yaptığım ve haklı ödüller aldığım için kendimi değerli sanırdım,” dedikten sonra gülümseyerek ekledi, “tıpkı işleri ters giden başka erkekler gibi kaderime razı olmam gerek. Hak ettiğimden de mutlu olmaya katlanmayı öğrenmeliyim.”

24. Bölüm

Bundan sonra ne olacağından kim şüphe edebilirdi? İki genç evlenmeyi kafalarına koydularsa ne kadar yoksul, ne kadar ihtiyatsız olurlarsa olsunlar ya da mutluluğu yakalayabilmek için birbirlerine ihtiyaçları olduğu ne kadar şüpheli olursa olsun sonuna kadar direnip bunu başaracaklardır. Böyle bir sonuca varmak ahlaki açıdan yanlış olabilir ama gerçeğin bu olduğuna inanıyorum; böyleleri başarılı olduğuna göre olgun düşünebilen, doğrunun farkında olan Yüzbaşı Wentworth ile Anne Elliot, ikisinden birinin tamamen kendine ait bir serveti de varken her türlü engelin üstesinden gelmekte nasıl başarısız olabilirlerdi ki? Önlerine çıkanlardan çok daha büyük engelleri de yıkabilirlerdi aslında çünkü nezaket ve sıcaklık eksikliğinden başka bir sıkıntı yaşamadılar. Sir Walter karşı çıkmadı, Elisabeth de soğuk ve kaygılı görünmekle yetindi. Yüzbaşı Wentworth, cebinde yirmi beş bin sterlin varken, gösterdiği hizmet ve yararlıklar sayesinde mesleğinde zirveye ulaşmışken artık bir hiç değildi. Artık, Tanrı vergisi konumunu koruyacak kadar ilke ve sağduyu sahibi olmayan, bundan böyle kızının olması gereken on bin poundun ancak ufak bir bölümünü ona verebilecek durumda olan akılsız ve savurgan bir baronetin kızına talip olmaya layık bir adam sayılırdı.

Anne’e fazla düşkün olmadığı ve ortada gururunu okşayacak bir durum da olmadığından Sir Walter’ın gerçekten sevinmesi için bir neden yoktu ama yine de bunun Anne için kötü bir evlilik olduğunu hiç düşünmüyordu. Aksine, Yüzbaşı Wentworth’ü gördükçe, genç adamı gün ışığında tekrar tekrar görüp inceledikçe onun fiziksel özelliklerinden çok etkilenmiş ve Yüzbaşı’nın yakışıklılığının Anne’in sosyal konum açısından üstün olmasını hiç de fena dengelemeyeceğini düşünmüştü, tüm bunlara bir de genç adamın adının kulağa hoş gelmesi eklenince Sir Walter sonunda kalemini hazırlayıp büyük bir hevesle bu evliliği Baronetlik’e kaydetti.

Bu evliliğe karşı çıkarak ciddi bir kaygı uyandırabilecek tek kişi Lady Russell'dı. Anne, dostunun anlamakta ve Mr. Elliot'tan vazgeçmekte zorlandığını, Yüzbaşı Wentworth'ü gerçekten tanıyıp adil davranmak içinse çabalaması gerektiğini biliyordu. Ne yazık ki Lady Russell'ın şimdi yapması gereken buydu. Her ikisi hakkında da yanıldığını anlaması, ikisinin de dış görünüşlerine aldandığını kabul etmesi, Yüzbaşı Wentworth'ün tavrı hoşuna gitmediği için bunun tehlikeli bir gözükaralığa işaret ettiği, Mr. Elliot'ın da son derece yerinde ve doğru tavırlarının inceliği ve nezaketi hoşuna gittiği için onun doğru düşünen, ölçülü bir adam olduğu sonucuna fazla çabuk vardığını anlaması gerekiyordu. Lady Russell'ın tamamıyla yanıldığını kabul etmekten ve yepyeni yargılar oluşturup yepyeni umutlar beslemekten başka çaresi yoktu.

Bazılarında, hızlı bir algılama ve kişilikleri sezebilme yeteneği vardır, insanların içyüzlerini anlamak konusunda başkalarının hiçbir deneyimle kazanamayacakları kadar doğal bir yeteneğe sahiptirler, Lady Russell bu açıdan genç dostu kadar yetenekli değildi. Ama çok iyi bir kadındı ve eğer akıllı, doğru değerlendirmeler yapabilen bir kadın olmak amaçları arasında ikinci sırada yer alıyorsa birinci sırada da Anne'in mutlu olduğunu görmek vardı. Anne'i kendi yeteneklerinden daha çok seviyordu ve ilk baştaki uyumsuzlukları atlattıktan sonra kızının mutluluğunu güvenceye alan bu adama da bir anne gibi bağlanmakta pek zorlanmadı.

Ailede bu olay en çok Mary'yi mutlu etmişti herhalde. Evli bir ablası olması ona şeref kazandıracak bir şeydi, hem Anne'in sonbahar boyunca kendisiyle kalmasını isteyerek bu yakınlığın kurulmasında rol oynamış olmasıyla da övünebilirdi; ayrıca kendi ablası Charles'ın kız kardeşlerinden üstün olduğuna göre Yüzbaşı Wentworth'ün Yüzbaşı Benwick'ten de Charles Hayter'dan daha varlıklı olması da çok uygundu. Tekrar bir araya geldiklerinde Anne'in aile içinde yaşının gerektirdiği önceliğe kavuşmuş olması ve çok şık bir dört tekerlekli araba sahibi oluşu onu biraz rahatsız etmiş olabilirdi ama geleceğe baktıkça avunmak için çok nedeni vardı. Anne ileride Uppercross Malikânesi gibi bir malikâneye, geniş arazilere sahip olmayacaktı, bir ailenin başına da geçemeyecekti; Yüzbaşı Wentworth'ün baronet unvanı almasının da önüne geçilebilirse Anne'in yerinde olmayı istemezdi.

Ablası da halinden bu kadar memnun olsa çok iyi olurdu çünkü onun durumunda bir değişiklik olacağa benzemiyordu. Çok geçmeden Mr. Elliot'ın kendini geri çektiğini görerek onur kırıklığı yaşadı ve daha sonra da bu olayla birlikte sönen temelsiz umutlarını dahi diriltecek uygun mevkide bir başkası çıkmadı karşısına.

Kuzininin nişanlanması Mr. Elliot'ın hiç beklemediği bir haberdi. Bu haber onun mutlu bir evlilik planını bozmuş, damat olarak sahip olacağı haklarla Sir Walter'ı bekâr tutabilme umudunu yitirmesine neden olmuştu. Ama sinirlenmesine ve hayal kırıklığına uğramasına rağmen hâlâ kendi çıkarlarına ve zevklerine hizmet edebilecek bir şeyler yapabildi. Çok geçmeden Bath'ten ayrıldı, onun hemen ardından oradan ayrılan Mrs. Clay'in de genç adamın himayesinde Londra'ya yerleştiğinin duyulmasıyla birlikte Mr. Elliot'ın nasıl ikili oynadığı ve en azından düzenbaz bir kadın tarafından gölgede bırakılmamaya ne denli kararlı olduğu ortaya çıkmış oldu.

Duyguları çıkarlarından ağır basan Mrs. Clay, Sir Walter ile ilgili planlarından Mr. Elliot uğruna vazgeçmişti. Bununla birlikte kadının duyguları olduğu gibi yetenekleri de vardı ve Mr. Elliot'ın ona oynadığı oyunun bir yere varıp varmayacağı; onun Sir Walter'ın karısı olmasına engel olan Mr. Elliot'ın, tatlı sözlerle kandırılıp sonunda onu kendi karısı yapıp yapmayacağını zaman gösterecekti.

Sir Walter ile Elisabeth'in arkadaşlarını kaybettikleri ve onun kendilerini kandırdığını anladıkları için çok sarsıldıkları ve onurlarının kırıldığı şüphe götürmez. Harika kuzenlerinin varlığıyla avunabilirlerdi elbette ama karşılığında aynı muameleyi görmeksizin birilerini pohpohlayıp, taklit etmenin yarım yamalak bir zevk verdiğini hissetmekte gecikmeyeceklerdi.

Lady Russell, Yüzbaşı Wentworth'ü gerektiği gibi sevmekte gecikmeyince çok mutlu olan Anne'in tek üzüntüsü Yüzbaşı Wentworth'e onun gibi bir genç adamın değer vereceği türden akrabalar kazandıramayışıydı. Bu noktada kendini çok yetersiz hissediyordu. Servetlerinin orantısızlığı hiç önemli değildi, bunu bir an için bile dert etmiyordu ama Yüzbaşı Wentworth'ü hak ettiği şekilde aileye kabul edip değerini bilecek akrabaları olmayışı, kocasının erkek ve kız kardeşlerinden gördüğü saygı ve sıcak kabulün karşısında ona hiçbir ilgi, kaynaşma ya da

iyi niyet gösterilmeyişi başka her yönden çok mutlu olduğu günlerde ona sürekli acı veren bir durumdu. Yüzbaşı Wentworth'e kazandırabileceği yalnızca iki arkadaş vardı, Lady Russell ve Mrs. Smith. Neyse ki, genç adam bu ikisini de seveceğe benziyordu. Daha önceki bütün günahlarına rağmen Lady Russell'a içtenlikle değer veriyordu. Lady Russell'ın yıllar önce onları ayırmakta haklı olduğunu söyleyecek kadar ileri gitmese de onun lehine başka her şeyi söylemeye hazırdı; Mrs. Smith'e gelince, onun hemen ve kalıcı olarak iyi bir izlenim bırakmasını sağlayacak birçok özelliği vardı.

Son zamanlarda Anne'e gösterdiği iyi niyet tek başına buna yeterdi zaten, Anne'in Yüzbaşı'yla evliliği Mrs. Smith'i dostundan etmediği gibi ona bir dost daha kazandırdı. Evlerine yerleştikten sonra ilk ziyaretçileri Mrs. Smith oldu; Yüzbaşı Wentworth, kocasının Batı Hint Adaları'ndaki mülkünü kurtarabilmesi için ona yol göstererek, onun için dilekçeler yazıp karşılarına çıkan her zorlukta korkusuz bir adam ve kararlı bir dost gibi hareket edip çaba göstererek onun karısına yaptığı ve yapacağı bütün iyiliklerin karşılığını vermiş oldu.

Gelirindeki bu artış Mrs. Smith'i şımartmamıştı, sağlığı bir nebze düzelmiş, sık sık birlikte olabileceği dostlar kazanmıştı, neşesi ve morali de her zamanki gibi yerindeydi, mutluluk için asıl önemli olan bu zenginliklere sahip olduğu sürece daha büyük dünyevi zenginliklere hiç ihtiyaç duymayabilirdi. Varlıklı, son derece sağlıklı ama yine de mutlu olabilirdi. Mutluluğu ruhunun güzelliğinden kaynaklanıyordu, tıpkı arkadaşı Anne'in mutluluğunun yüreğindeki sevgiden kaynaklandığı gibi. Anne, şefkat ve sevginin simgesiydi, Yüzbaşı Wentworth'ten de hak ettiği sevgi ve şefkati görüyordu. Arkadaşları yalnızca mesleği yüzünden Anne'in kocasını daha az sevmesini diliyorlardı, ileride savaş çıkması olasılığı da Anne'in mutluluğuna gölge düşürebilecek tek kaygıydı. Bir denizci eşi olduğu için gururlanıyordu ama, eğer böyle bir şey mümkünse, ailevi erdemleri ulusal öneminden önde gelen bir mesleği olmasının bedelini yaşadığı korkularla ödemek zorundaydı.